

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
SAĞLIK, AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
2 Nisan 2026 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Vedat Bilgin'in, Komisyon gündeminde olan ve geçen toplantıda görüşmelerine başlanan (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Vedat Bilgin'in, Komisyon salonuna danışmanların alınmadığına dair itirazlara ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Düzce Milletvekili Ercan Öztürk ve Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ile 69 Milletvekilinin Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3566)

IV.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili alt komisyon kurulup kurulmaması, teklifin Dijital Mecralar Komisyonunda görüşülüp görüşülmemesi ve toplantıya görüşleri alınmak üzere davet edilenler hakkında usul görüşmesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
SAĞLIK, AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU

----0----
2'nci Toplantı
2 Nisan 2026 Perşembe
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu saat 11.15'te açılarak dört oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Vedat Bilgin,
Komisyon gündeminde olan ve geçen toplantıda görüşmelerine başlanan (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'ne,
Komisyon salonuna danışmanların alınmadığına dair itirazlara,
İlişkin açıklama yaptı.

(2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili alt komisyon kurulup kurulmaması, teklifin Dijital Mecralar Komisyonunda görüşülüp görüşülmemesi ve toplantıya görüşleri alınmak üzere davet edilenler hakkında usul görüşmesi yapıldı.

Muş Milletvekili Sümeyye Boz Çakı ve 2 milletvekilinin; teklifin 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 22, 23, 24 ve 27'nci maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, temel hak ve özgürlükleri sınırlayan, idareye geniş ve belirsiz yetkiler tanıyan, özel hayatı, ifade özgürlüğünü, sosyal hakları ve hukuki güvenliği zedeleyen bir çerçeve ortaya çıkması nedeniyle Anayasa'ya aykırılık teşkil eden söz konusu maddelerin Komisyondan çekilmesine ilişkin önergesi,

Uşak Milletvekili Ali Karaoba ve 3 milletvekilinin; Komisyona havale edilmiş bulunan, 1'i asıl olmak üzere toplam 4 tali komisyona -Adalet, Dijital Mecralar, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği, Plan ve Bütçe Komisyonu- sevk edildiği hâlde bu Komisyonlarda görüşmesi yapılmayan ve 15 ayrı kanunda değişiklik yapan (2/3566) esas numaralı Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin daha ayrıntılı görüşülebilmesini teminen bir alt komisyon kurulmasına ilişkin önergesi, Kabul edilmedi.

Görüşmelerine Komisyonun 12/3/2026 tarihli 1'inci Toplantısında başlanan, Düzce Milletvekili Ercan Öztürk ve Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ile 69 Milletvekilinin Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3566), tümü ve maddeleri üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 22.08'de toplantıya son verildi.

2 Nisan 2026 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11.15
BAŞKAN: Vedat BİLGİN (Ankara)
BAŞKAN VEKİLİ: Orhan ATEŞ (Bayburt)
SÖZCÜ: Ümmügülşen ÖZTÜRK (İstanbul)
KÂTİP: Pelin YILIK (Çankırı)
----- 0 -----

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Değerli arkadaşlar, kıymetli milletvekillerimiz, Değerli Komisyon üyelerimiz; hepiniz hoş geldiniz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Vedat Bilgin'in, Komisyon gündeminde olan ve geçen toplantıda görüşmelerine başlanan (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ilişkin açıklaması

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Kıymetli basın mensupları, aslında biz toplantımızın basına açık olan kısmını önceki toplantıda yapmıştık, bugün kaldığımız yerden devam edeceğiz ama geldiğinize göre buyurun, siz de görüntülerinizi alın.

Tabii, çok önemli bir toplantıyı gerçekleştiriyoruz. Bir önceki toplantıda bayram öncesiydi, onun için toplantıyı oy birliğiyle ertelemiştik; iyi yapmışız, bugün katılım oldukça fazla, birlikte değerlendireceğiz geniş kapsamlı. Bu sosyal reform niteliğindeki düzenlemelerin elbette ki eleştirilecek tarafları vardır, onları birlikte müzakere ederiz ve eleştiririz ama gerçekleştikten sonra, toplantı bitip Meclis kararı verdikten sonra, Komisyondan Meclise intikal ettikten sonra daha doğrusu, çok önemli bir aşamayı gerçekleştirmiş olacağız. Yüce Meclisin de iradesiyle bu sosyal reformlar tamamlanacak ve birçok sorunun çözülmesine katkı yapacaktır.

Tabii, sosyal reformlar, ekonomik politikaların sağlıklı işleyebilmesi için çok önemli adımlardır çünkü biliyorsunuz, Türkiye Cumhuriyeti, Anayasa'mıza göre de sosyal devlet niteliğini, geleneksel olarak da sosyal devlet niteliğini taşıyan bir devlettir; böyle bir siyasal mirasın sahibiyiz. Bu önemlidir çünkü ekonomik politikalar, ekonomik konjonktürlere göre ortaya çıkan sorunlar ağırlaşabilir ama sosyal politikalarla bu ağırlaşan ekonomik sorunların toplumsal huzursuzluğa, toplumsal sorunların derinleşmesine yönelik etkileri hafifletilebilir veya tamamen ortadan kaldırılabilir. Bu bakımdan, her sosyal düzenlemenin böyle bir mahiyeti vardır. Biz de bu sosyal politikalara önem veriyoruz. Komisyonumuz da hem çalışma hayatıyla ilgili hem aile hayatıyla hem de sağlıkla ilgili düzenlemelerle bu konuda önemli çalışmalara imza atmıştır ve bugün de böyle bir çalışma önümüzde bulunmaktadır.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Düzce Milletvekili Ercan Öztürk ve Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ile 69 Milletvekilinin Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3566) ¹

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tabii, teklifi sahibi Düzce Milletvekilimiz Ercan Bey geçen toplantıda genel bir sunuş yapmıştı, teklifi bizlere intikal etmişti. Onunla ilgili müzakerelere geçmeden önce Anayasa'ya aykırılık iddiaları vardı, teklifin Anayasa'ya aykırılık iddiaları görüşüldü, oylandı; onları aşmıştık, onlar geçmişti. Yine benzer iddialar olabilir ama onları ilgili maddelerde değerlendirelim. Hangi maddelere geldiğimizde Anayasa'ya aykırılık iddiası devam ederse onları da o şekilde değerlendireceğiz.

Onun için, genel...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Genel olarak...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Söz istiyoruz biz Sayın Bakanım.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Genel olarak vermiştiniz Sayın Başkan.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Genel olarak siz de sunmuşsunuz, evet.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Usule aykırılık...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onları oyladık.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Usul tartışması da açmıştık önce. Şimdi, 11'e 8 dedik, oylama yapıldı ve 11'e 8 oyla bizim önergemiz kabul edilmiş olmasına rağmen tutanaklara geçmedi.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Kabul edilmedi.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Evet, kabul edilmedi.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Muhalefetten 9 üye, sizin saydığınız 11'in içinde olanlar diğer milletvekilleri; üyelerimizin sayısı 9'du.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Peki, bir söz verirsiniz...

SERKAN SARI (Balıkesir) - O zaman 9'a 8 oluyor, gene...

AYLİN YAMAN (Ankara) - 9'a 8 oluyor o zaman, yine aynı şey.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ama o şeyde şöyle bir şey olmuştu: Oylamadan sonra, karar verilmeden önce biz sizin iddia ettiğiniz hususlarla ilgili bir görüşme yapmıştık; o görüşmenin sonucunu bugün zaten maddeler geldiğinde değerlendireceğiz.

1. (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi 12/3/2026 tarihli 1'inci Toplantı tutanağına eklidir.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Bir söz verir misiniz Sayın Bakanım, bu konuyu önden söylemek için.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Söz vereceğim.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Ama başlamadan yapmamız gerekiyor çünkü tutanaklarda bunların hiçbiri yok, şimdi de geçmiyor ışık yanmadığı için ve anlamadığımız bir şey var, grup danışmanımız içeriye alınmıyor, her an konuşma hâlinde olmamız gerekiyor. Kendi danışmanlarımız alınmıyor, bunun düzeltilmesini istiyoruz sizden.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, isterseniz şöyle yapalım... Aylın Hanım, tamam, size söz vereceğim.

Bu genel değerlendirmeyi, müzakereyi ben basın izlesin istiyordum ama o müzakereden önce geçen toplantıyla ilgili birtakım sorunlar var. Dolayısıyla onları konuşacağız, görsel medyayı dışarı davet ediyorum.

Değerli arkadaşlar, geldiğiniz için teşekkür ediyorum. Dediğim gibi, aslında geçen toplantıda bu aşamayı geçmiştik ama sizler geldiniz, onun için tekrar teşekkür ediyorum sizlere.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sayın Başkanım, yeni bir toplantı olduğu için her şeyi yeni baştan almak lazım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Yeni bir toplantı değil, kaldığımız yerden devam edeceğimizi oy birliğiyle kararlaştırmıştık. Hatta, sizin Anayasa'ya aykırılık iddianızı oyladıktan sonra yapmıştık bunu.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Vedat Bilgin'in, Komisyon salonuna danışmanların alınmadığına dair itirazlara ilişkin açıklaması

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Şimdi, genel bir şey söyleyeyim, affedersiniz, sizin söylediğinizle ilgili yine. "Grup danışmanımız alınmıyor." dediniz, böyle bir şey yok. Şöyle, benim danışmanlarım da dâhil, kimin geleceği önceden sizin tarafınızdan bize bildiriliyor. Biz, onları tespit ediyoruz ve buraya bildiriyoruz. Diyoruz ki: "Şunlar alınacaktır." Yoksa o kadar çok gelmek isteyen... Ne bileyim, herkes bir gerekçe bulup gelmek istiyor.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Grup temsilcilerini demiyoruz, kendi danışmanlarımızı diyoruz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Hayır, şunu demek istiyorum: Mesela grup danışmanınızın geleceğini bize bildirin, biz alalım. Niye almayalım?

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Bakanım, parti zaten grubu görevlendiriyor, grup danışmanımız giremiyor.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Aylın Hanım, çok basit bir şey söylüyorum, sadece bizim sekretaryamıza diyorsunuz ki: "Bizim grup danışmanımız, şu arkadaşlar da gelecek." Sizin danışmanı...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sayın Bakanım, bu konuda bilgilendirmiş olsaydınız Komisyona böyle bir katılımın...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Bugüne kadar hiç böyle bir şey olmadı.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Kapıda karşılaşıyoruz bu durumla.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Hukuki süreçlere hâkim olamayız.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Aylın Hanım, başka bir şekilde değil, siz bana söyleyin, buyursun gelsin diyeyim, bitti. Bu nedir yani bu, burada tartışılacak bir konu değil. Bana söyleyin...

ZEKİ KORKUTATA (Bingöl) - Oğuz Bey kimse gelsin, kim Oğuz Bey?

AYLİN YAMAN (Ankara) - Geldi ama kapıda öyle bir talimat verildiği için içeriden zorla almak zorunda kaldık.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tabii, tabii.

ZEKİ KORKUTATA (Bingöl) - Bilemeyebilirler efendim.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Hayır, şimdi öyle olmuyor ya.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Biz de söylüyoruz "Grubumuzun danışmanı arkadaşlar, bırakır mısınız." diye, oradaki polemigi yaşamaya hiç gerek yok.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Serkan Bey, tartışmaya gerek yok, siz bana söyleyin "Grup danışmanımız geldi, giremiyor." diye. Kim giremiyorsa hepsini alalım.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Eğer istiyorsanız yazılı olarak bundan sonra biz her şeyi...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Hayır, hayır, önceden yazılı olarak verseydiniz sorun olmazdı ama diyelim ki öyle olmadı, açın bana telefonu, "Böyle böyle bir şey var." deyin, çözelim. Bunlar sorun değil.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Her Komisyonda yeni bir âdet çıkmasın Başkanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Öyle bir âdet çıkarmıyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Her Komisyona serbest giriş yapın, resim alıyorlar, not alıyorlar.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Değerli Vekilim...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Hele sizin Başkan olduğunuz yerde böyle bir kararın olması...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Böyle bir karar yok. Karar şu: Burası çok kalabalık oluyor, bütün bakanlıklardan her saat telefon... Diyoruz ki önceden geleceklerin sayısını bilelim. Milletvekillerimize de diyoruz ki çok kalabalık olmasın zaten küçük bir yer, nefes alamıyoruz; siz istediğiniz danışmanınızı veya istediğiniz kimse -danışman olması da gerekmiyor- söyleyin, içeri alalım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bir de basın emekçileri bir tek sizi çekiyor, onlar bile kapının önünde yarım saat bekliyorlar, bizi de çekmiyorlar.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, basın emekçileri sadece beni çekmesinler, Ömer Bey'i çeksinler bundan sonra hatta beni hiç çekmesinler.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ercan Bey'i bile dinleyemedi basın emekçileri.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Geçen hafta dinlediler.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Geçen hafta dinlediler, evet.

Yani öyle bir kalabalık başvuru var ki... Bizim milletvekili danışmanlarımız, benim danışmanlarım da dâhil olmak üzere onlar her zaman içeri girip çıkabilirler. Şimdiye kadar öyle bir sorun oldu mu? Siz bana, danışmanınız bile olmasa "Şunu alalım." dediğinizde almadığım oldu mu? Serkan Bey, siz biliyorsunuz.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sayın Bakanım, birazcık gecikme olduğu için trafik sorunundan kaynaklı.
BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tamam.

IV.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili alt komisyon kurulup kurulmaması, teklifin Dijital Mecralar Komisyonunda görüşülüp görüşülmemesi ve toplantıya görüşleri alınmak üzere davet edilenler hakkında usul görüşmesi

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Arkadaşlar, başlıyoruz.

Söz isteyenler var.

Aylin Hanım'a söz veriyorum.

Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Bakanım, Değerli Komisyon üyeleri ve katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bir önceki toplantıda hatırlarsanız başta bir usul tartışması başlatmıştık, özellikle sosyal medyanın -15 yaş altı biliyorsunuz, 4 maddesi var sosyal medya kullanımıyla ilgili, onun Dijital Mecralara gelmesinin daha uygun olduğu konusunda bir usul tartışması yaşanmıştı. Hatta biz 11'e 8 diyoruz, kayıtlarda 9'a 8 miş.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Hayır, 9'a 9 kayıtlarda.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Tamam, her neyse.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - 9'a 9 olduğu için biz de ara verdik hatırlarsanız, ondan sonra sizin de katıldığınız bir toplantıda görüştük.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Tamam Sayın Bakanım, söyleyeceğim.

Sonra da Anayasa'ya aykırılıkla ilgili bir tartışma açıldı. İki konudaki önerge de şu anda uzmanlarda mevcut. Aynı tartışmayı ben tekrarlamak istiyorum, sosyal medya kullanımıyla ilgili, biliyorsunuz, o gün bir iyi niyet göstermişsiniz. Tuncay Vekilimiz burada, yanımızda; o konuda Aliye Bakanımın da daha önce verilmiş bir kanun teklifi var; hem onun hem de Tuncay Bey'in de tecrübeleri doğrultusunda "Bir ekip olarak çalışılsın." denilmişti. Böyle birtakım görüşmeler de yapıldı ama son noktayı sizinle konuşmadığımız için koymadık. O yüzden, şu anda neyle karşılaşacağımızı tam olarak bilmediğimiz için hâlâ bu usule aykırılık konusunda ısrarcıyız. Önergelerimiz orada olduğu için tekrar okumuyorum; Anayasa'ya aykırılıkta, usule aykırılıkta. Bu konunun, o maddelerin -çünkü bu grubun ağırlığı Sağlık Komisyonunda hekim, işte, diş hekimi, eczacı olduğu için- konunun daha uzmanlarının olduğu Dijital Mecralara gelmesinin daha doğru olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Müsaade buyursanız onunla ilgili bir açıklama yapayım.

Aylin Hanım'ın söylediği konuyla ilgili Tuncay Bey'e çok teşekkür ediyoruz. İki toplantı yapıldı, Tuncay Bey'in taleplerini dikkate alan toplantılar yapıldı; müzakerelerin sonucunda büyük ölçüde uzlaşmaya varıldı. Hâlâ uzlaşmamış noktalar var -çok küçük bir şey olduğu bana iletildi Tuncay Bey- onu da burada değerlendireceğiz. Tuncay Bey, tabii, bu medya ve iletişim konusundaki uzmanlığı, katkısıyla bize çok destek verdi. Kendisine burada, huzurunuzda teşekkür ediyorum.

Tuncay Bey, buyurun.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Katkımın abartılacak bir şey olmadığını belirterek ben de teşekkür ediyorum.

Teklif sahibi 2 milletvekilimizle 2 kez bir araya geldik, BTK ve ilgili kurumlar da geldiler. Önerilerimiz konusunda, sayın teklif sahibi milletvekillerimizle çok güzel görüşmeler yaptık. Bunlardan bir tanesi, ilgili kurumlara ve kuruluşlara, Millî Eğitim Bakanlığı dâhil olmak üzere, ders ve müfredatlara bu konunun işlenmesi konusunda bir uzlaşımımız var. BTK çok geniş yetkiler istiyor, BTK'deki arkadaşlara altı yıl tutuklu kaldığımı, dokuz buçuk yıl yargılandığımı, 2 tane ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası, bir de altı yüz seksen yıl cezamin olduğunu ama beraat ettiğimi ama bu yasa çıkarsa kendimi aklamak konusunda hiçbir sitede kendime yer bulamayacağımı söyledim. İnşallah o konuda da bir düzenleme yapacağız burada.

Buradaki aşamayı, efendim, şöyle özetleyebilirim: Teklif sahibi milletvekillerimizle birlikte önergeler geldikçe, kanundaki değişiklik önergeleri geldikçe bir araya gelerek önergeler üzerinde çalışarak diğer arkadaşların da katkısıyla bir yol alacağız.

Sizin lütufkâr, beni seven sözlerinize çok teşekkür ediyorum ama katkı çok değil, keşke daha büyük olabilseydi.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - O sorunu dikkate getirmeniz bizim için çok önemliydi, çok teşekkür ediyoruz.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Sağ olun, sağ olun Hocam, çok teşekkür ederim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan. Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; ben de hepinizi selamlıyorum.

Evet, geçen Komisyon toplantısında bazı usul tartışmaları açmıştık ve Anayasa'ya aykırılıkla ilgili önergeler vermiştik biz DEM PARTİ olarak da.

Bazı konular sanki tam olarak anlaşılmıyor. Şimdi "Bizim derdimiz neydi, Komisyon neden ertelenmek zorunda kaldı?" meselesinde, bu konunun ilgili uzmanlar tarafından tartışılması gerektiğiyle ilgili bir ibaremiz vardı yani alt komisyonlara gitmesini istemiştik -tabii ki Dijital Mecralar Komisyonu, Çocuk Hakları Alt Komisyonu gibi- fakat şimdi duyuyoruz ki mesela, bu konuyla ilgili bir tartışma yürümüş Dijital Mecralar Komisyonu ile ilgili ama DEM PARTİ olarak bu konuyla ilgili bir çağrı aldık mı?

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Almadık.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Dijital Mecralar Komisyonundan Sevilay Vekilimiz burada. Bu konu, mesela, anladığımız kadarıyla, bir alt komisyona gidip usulen orada tartışılmadığı gibi, ara bir tartışma süreci yaşanmış gibi duruyor ve burada bu konunun bilgisine dâhil oluyoruz. Açıkçası, bunu kendimiz açısından veya bu Komisyonun işleyişi açısından çok uygun bir yaklaşım olarak da görmediğimizi belirtmek isteriz. Çünkü DEM PARTİ olarak bizim de bu konuya dair önerilerimiz olacaktı ve hem Anayasa'ya aykırılık hem de konuya dair...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Arkadaşlar, şu açıklamada bulunmak istiyorum.

Bir defa, bütün alt komisyonların görüşleri alındı, onların bazıları "Görüşmeye gerek yok, bu yeterlidir." dedi ve bütün Komisyonlara havale edildi daha doğrusu, havale ettiğimiz alt komisyonların verdiği cevaplara göre işlem yapıldı, keyfimize göre değil. Dolayısıyla, orada bir sorun yok.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sayın Başkan, Dijital Mecralar Alt Komisyonu üyesi burada.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Başkanım, üyemiz burada.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tabii, usulü biliyorsunuz, bizim yetkimizde değil Meclis Başkanımızın yetkisinde, Meclis Başkanı havale etmiş, o Komisyonlardan alınan görüşlere göre de bize geldi. Dolayısıyla, ben "Hayır, siz görüşmemişsiniz bu konuyu, yeniden size gönderiyorum." diyemem yani usulüne uygun bir şekilde dolayısıyla...

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, görüşülmedi Dijital Mecralarda; ben üyesiyim, herhangi bir davet almış değilim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - O Komisyonla ilgili bir sorun yani bize gelen öyle; haklısınız ama bize gelen öyle.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Yani bunu bilmenizde yarar var. Sanırım Tuncay Bey de kendi gayretiyle dâhil oldu. Biz uzun zamandır Komisyonumuza geldi gelecek diye bekliyoruz, gelmedi. Evet, belli, siz bilgi vermişsiniz ama o bilgi üyelere aktarılmadı; aktarılmış olsa biz de bir görüş oluşturup size ulaştırdık.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ederim Hocam.

Şimdi, sorun şu: Bize havale edildiği gün tali komisyonlara da havale ediliyor Sayın Meclis Başkanı tarafından, oradan gelen cevaplar üzerine nihai olarak bize geliyor yani bizimle ilgili bir işlem değil.

İsterseniz bu usulle ilgili tartışmaları bitirmek için oylarınıza...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Ben tutanaklara geçmesi açısından...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Sayın Başkan, ben konuşmamı bitirmemişim.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Değerli Hocam, Sevilay Hocama katkı sunmak için söylüyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisine yasa teklifi geldiğinden bu yana Dijital Komisyonunda herhangi bir toplantı yapmadık, bu konuyu kayıtlarımız içerisinde görüşmedik, görüş bildirmedik. Bu konuyla ilgili olarak karşılıklı temasımız, sizin buradaki lütfunuz yani bir araya gelin görüşünüz ve bizim arkadaşlarıyla bir araya gelmemizden oluşmaktadır.

Ben, Dijital Mecralar Komisyonu Başkanımıza da bu konunun yanlış bir şekilde ilerlediğini aktardım. Bu konunun Dijital Mecralar Komisyonunda görüşülmesi hukuki ve kapsayıcı etkisini arttıracaktır efendim.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Sayın Başkan, ben konuşmamı bitirmek istiyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler.

Şimdi, Komisyonun bu şekilde bir karar alması ve burada diğer partileri gözetmeden böyle bir ara toplantı yapıyor olması...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Hangi Komisyonun?

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Biraz önce söylediğimiz Dijital Mecralarla ilgili bir tartışma...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Biz onunla ilgili... Şimdi, şurası açık, bakın, çok iyi...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Başkanım, bitiremiyorum konuşmamı.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - İfade edebilir miyim konuşmamı, doğru şeyin üzerine konuşun diye yapıyorum.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Tamam, peki.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Doğru şey şu: Ben "Dijital Mecralar Komisyonunda görüşülsün." diye gönderemem.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Onu söylemedim Başkanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onu Meclis Başkanı göndermiş, orası da bir karar vermiş. O iş bittiği için ben burada, bizim Komisyonumuzda bir ara formül önerdim, o öneri üzerine de biz görüştük; bunu bilin.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Tamam, teşekkürler.

Bu ara formülle ilgili olarak bizim bilgilendirilmemiş olmamızı açıkçası eleştirdiğimizi söyleyeyim ben yine de.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Burada anlattım ya. Tamam, eleştirinizi dikkate alıyoruz ama ben burada anlattım, o gün de anlattım.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Peki, konu anlaşılmalıdır sanırım.

Sayın Başkan, şimdi, davetli kurumlara ilgili farklı düşünüyoruz yani konuya dair yaklaşımlarımız farklı. Çünkü mesele, tüm Türkiye toplumunu, çocukları, ebeveynleri ilgilendiriyor ve buna dair konunun uzmanlarının, konunun muhataplarının, demokratik kitle örgütlerinin, muhaliflerin sesini de duymak gerekiyor ama dağıtım aşamasında belli kurumların yine göz ardı edildiğini görüyoruz. Yani mesela, Türk Tabipleri Birliği neden yok bu çağrılan kurumlar içerisinde; sağlık ve sosyal hizmet emekçileri neden yok? Barolarla ilgili yine ben göremedim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bize müracaat edenlerin hepsinin her Komisyonunda görüşlerini alıyoruz; Türk Tabipleri Birliği de geldi, bir kısmını tanımıyorum ama dediğiniz kurumların içinde bazı tanıdıklarım var, hepsini davet ettik, hepsi geldi. Yani şunu bilin: Ben burada bir süzgeçten geçirmiyorum, bunlar şucuymuş bucuymuş, şöyle görüşleri varmış; hiç öyle bir şey yapmadık bugüne kadar, bütün Komisyonlarımıza da katıldılar. Siz bizim Komisyonumuza ilk defa katılıyorsunuz tahmin ediyorum, değil mi? Sıma olarak da ilk defa...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Daha önce de katıldım ama Komisyon üyesi değildim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onun için belki izlememiş olabilirsiniz ama herkesi, müracaat eden herkesi, bize önerdikleri şeye göre herkesi davet ettik, orada bir şeyimiz yok.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Yani aslında meselemiz şu: Konunun daha iyi anlaşılır olması...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tabii ki, tabii ki.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - ...topluma daha uygun kanun süreçlerinin ve demokratik olarak işleyişin yürütülmesi meselesi ve buradan doğru da gerçekten ne bileyim, hani, konunun ihtisası, uzmanlık alanının, paydaşlarının konuyu yeterince tartıştıktan sonra süreçlerin ilerlemesi ve sonuçlardan tüm Türkiye toplumunun fayda sağlaması aslında.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ederim.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Ben teşekkür ederim.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Düzce Milletvekili Ercan Öztürk ve Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ile 69 Milletvekilinin Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3566) (Devam)

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, bu, Anayasa'ya aykırılıkta ısrar ediyor musunuz?

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Evet, bizim de önergemiz var.

AYLİN YAMAN (Ankara) - 2 önergemiz içeride, alt komisyon kurulmasıyla...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onu biz kuramıyoruz, onu Meclis Başkanına müracaat...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Hayır, önergemiz var içeride, onun oylanması...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Bizim de var.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Şimdi, Anayasa'ya aykırılık önergesini okutuyoruz, onu oylarınıza sunacağım.

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çeşitli maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, teklifin yalnızca teknik ve idari değişikliklerden ibaret olmadığı, temel hak ve özgürlükleri doğrudan etkileyen çok sayıda düzenleme içerdiği görülmektedir.

Teklifte yer alan bazı hükümler; sosyal yardım rejimini, çocuk koruma sistemini, kadınlara yönelik destek mekanizmalarını, dijital alanı ve özel hukuk tüzel kişilerinin faaliyetlerini doğrudan etkilemekte; bu yönüyle Anayasa'ya aykırılık sorunu doğurmaktadır. Özellikle teklifin bazı maddeleri, Anayasa'nın 2'nci maddesinde düzenlenen hukuk devleti, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerine; 10'uncu maddesindeki eşitlik ilkesine; 13'üncü maddesindeki ölçülülük ilkesine; 20'nci maddesindeki özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması hakkına; 22'nci ve 26'ncı maddelerindeki haberleşme ve ifade özgürlüğüne; 35'inci maddesindeki mülkiyet hakkına; 38'inci maddesindeki masumiyet karinesine; 48'inci maddesindeki çalışma ve teşebbüs özgürlüğüne; 61'inci maddesindeki sosyal devlet yükümlülüğüne aykırılık teşkil etmektedir.

Öncelikle, Darülaceze lehine getirilen özel vergi istisnası ve teşvik düzenlemeleri, sosyal yardım ve kamu yararı alanında faaliyet gösteren benzer nitelikteki diğer kurumlar ve kuruluşlar yönünden genel bir ölçüt öngörmeksizin tek bir kuruma özgü avantaj tanımaktadır. Bu yaklaşım, kanunların genel, soyut ve objektif olması ilkesini zedelemekte; aynı zamanda eşitlik ve vergi adaleti ilkeleri bakımından da anayasal sorun oluşturmaktadır. Sosyal devlet ilkesi, yardımların belirli kurumlara ayrıcalık tanınması yoluyla değil hak temelli, eşit ve nesnel kurullarla yürütülmesini gerektirir.

Bunun yanında, sosyal ve ekonomik destek, kadın konukları yardımları ve benzeri sosyal yardım hükümlerinde hak sahipliğinin koşulları, yardımın miktarı, süresi, kapsamı, kesilme sebepleri ve başvuru usulleri açık biçimde kanunda düzenlenmemekte; bu temel hususlar yönetmeliklere ve idarenin takdirine bırakılmaktadır. "Bölgesel şartlar" "yeterli gelir" "meslek elemanının görüşü" gibi muğlak ifadeler, idareye sınırları yeterince çizilmemiş geniş bir takdir alanı tanımaktadır. Bu durum, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleriyle bağdaşmadığı gibi benzer durumda olan kişiler bakımından da farklı uygulamalara yol açma riski nedeniyle eşitlik ilkesini de zedelemektedir. Ayrıca, kişilerin mal varlığına etki eden rücu hükümlerinin açık usul güvenceleri içermemesi, mülkiyet hakkı yönünden de ayrıca sorunludur.

Teklifte yer alan bazı hükümler ise özel hayatın gizliliği, kişisel verilerin korunması ve dijital haklar bakımından ciddi sakıncalar taşımaktadır. Çocuklara yönelik merkezî izleme ve kamera sistemleri, çocukların yaşam alanlarında sürekli gözetim mantığını kurumsallaştırmakta, mahremiyet alanını daraltmaktadır.

Yine, 15 yaş altındaki çocuklara sosyal medya hizmetinin tümüyle yasaklanması, yaş doğrulama yükümlülüğü getirilmesi ve oyun sağlayıcıları ile dağıtıcılarına algoritmalar, veri işleme mekanizmaları ve ticari tutumlar dâhil çok geniş bilgi verme yükümlülükleri öngörülmesi; özel hayatın gizliliği, kişisel verilerin korunması, ifade özgürlüğü ve bilgiye erişim hakkı bakımından ölçsüz müdahaleler doğurmaktadır. Bu alanlarda öngörülen reklam yasağı ve bant daraltma gibi ağır yaptırımlar da demokratik toplum düzeninin gerekleriyle bağdaşmamaktadır.

Ayrıca, adli kovuşturma açılmış olmasını tek başına ağır idari tedbirlerin uygulanması için yeterli sayan ve özel kuruluşların faaliyetlerini fiilen kamu idaresinin kontrolüne bırakabilen düzenlemeler, masumiyet karinesini ve teşebbüs özgürlüğünü zedelemektedir. Henüz kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmü bulunmaksızın kişilere ve kuruluşlara yaptırım niteliğinde sonuçlar doğurabilecek bu müdahaleler, hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Sonuç olarak teklifin 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 22, 23, 24 ve 27'nci maddeleri birlikte değerlendirildiğinde; temel hak ve özgürlükleri sınırlayan, idareye geniş ve belirsiz yetkiler tanıyan, özel hayatı, ifade özgürlüğünü, sosyal hakları ve hukuki güvenliği zedeleyen bir çerçeve ortaya çıkmaktadır. Bu nedenlerle, Anayasa'ya aykırılık teşkil eden söz konusu maddelerin Komisyondan çekilmesi gerekmektedir.

Gereğinin yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Heval Bozdağ
Ağrı

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Anayasa'ya aykırılık önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Alt komisyon kurulmasına ilişkin önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Komisyonumuza havale edilmiş bulunan, 1'i asıl olmak üzere toplam 4 tali komisyona -Adalet, Dijital Mecralar, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği, Plan ve Bütçe Komisyonu- sevk edildiği hâlde bu komisyonlarda görüşülmesi yapılmayan ve 15 ayrı kanunda değişiklik yapan (2/3566) esas numaralı Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin daha ayrıntılı görüşülebilmesini teminen bir alt komisyon kurulmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Karaoba
Uşak

Mühip Kanko
Kocaeli

Aylin Yaman
Ankara

Serkan Sarı
Balıkesir

Selma Aliye Kavaf
Manisa

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi, teklif üzerine genel değerlendirme veya görüş bildirmek isteyen...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Bakanım, kısa bir söz istiyorum ben.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Başkanım, geneli üzerine geçmeden önce bir şey sormak istiyorum çok kısa.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

IV.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER (Devam)

1.- (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili alt komisyon kurulup kurulmaması, teklifin Dijital Mecralar Komisyonunda görüşülüp görüşülmemesi ve toplantıya görüşleri alınmak üzere davet edilenler hakkında usul görüşmesi (Devam)

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Sivil toplum kuruluşlarının temsili ve burada bilgilendirmesiyle alakalı bir bahis geçti.

Şimdi, usulle alakalı aslında bizim çok aşına olmadığımız bir durum bu çünkü araştırma komisyonlarını da biliyoruz; devam eden bir komisyon olduğu için orada vekillere çağrı yapılıyor ve önerdikleri sivil toplum kuruluşlarının burada sunum yapımlarıyla alakalı teklifler bizden talep ediliyor, biz de bunları Başkanlık Divanına sunuyoruz ve orada bir değerlendirme yapıp davet ediliyor ama bu esas komisyonlarda biz bunu hiç görmedik. Bu Komisyon da çok yoğun bir Komisyon, 3 Bakanlık ilgilendiren bir Komisyon.

Dolayısıyla, usulü nasıl izlemek gerekiyor? Yani sivil toplum kuruluşları medyadan böyle bir kanun çalışması yapılıyor diye kendileri takip edecekler ve bir talepte mi bulunacaklar? Biz, aşağı yukarı böyle bir çalışmanın önümüze geleceğini bileceğiz ve sizlere bununla alakalı bir talepte mi bulunacağız? Burada bir usul belirleyebilirsek en azından bundan sonraki çalışmalar için, sivil toplum kuruluşlarının da burada daha adilane bir şekilde temsil edilmeleri, yer almaları sağlanmış olur diyorum.

Bu konuda sizin takdirinizi bekliyoruz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Buyurun Aylin Hanım.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Bakanım, daha önce sizin de söylediğiniz gibi, biz bu maddeleri konuşurken birtakım sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerini dinleyecek miyiz? Endüstriden birtakım insanları dinleyecek miyiz? Pedagojik formasyonla alakalı bir şey dinleyecek miyiz? Çocuk psikiyatristlerini, çocuk psikologlarını, bunları dinleyecek miyiz? Yani konunun uzmanlarını dinleyerek biz... Özelleşmiş komisyonlar var, mesela Engelli Komisyonu, Yenidoğan Komisyonu, onlar ihtisaslaşmış araştırma komisyonları ama bizim burada bunları dinlemeden bu kararı almamızın doğru olmadığını düşünüyorum.

Herhangi bir sivil toplum kuruluşu listesi görmedik. Katılımcı olarak görüşlerini alacağımız kimse var mı? O görüşleri almadan yapacağımız bir şey gerçekten kadük kalacaktır, mutlaka onların da görüşünü almamız gerekiyor; ben sizden onu rica edeceğim yani ilgili maddeler öncesinde mutlaka bunları dinlemeliyiz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Değerli arkadaşlar, sorun aslında şurada: Biliyorsunuz, başkanlık sistemine geçildikten sonra hükümet etme şekli düzenlendi Anayasa'mıza göre fakat komisyonların çalışmaları, Meclisin diğer kurumsal yapısıyla ilgili ilişkiler hatta siyasal sistemin diğer bütün boyutları eski parlamenter sisteme göre işliyor.

Şimdi, bakın, arkadaşlarımızdan bu sorunlar hep dile getiriliyor çeşitli toplantılarda. 3 Bakanlık bir arada bu Komisyonunda, değil mi? Burada bir çelişki var, değil mi arkadaşlar? Niye? Bu, eski sistemin devamı; Meclis eski sisteme göre çalışıyor, bu bahsettiğiniz sorunların hepsi onunla ilgili. Dolayısıyla, Türkiye'nin aslında sistem değişimini bütünüyle yeniden kapsamlı bir şekilde ele alması lazım. Anayasa değişikliğinden zaman zaman söz ediyoruz ama o daha çok politik bir şey; işte "Şu yapılacak, bu yapılacak." falan diye şey yapılıyor. Bunlar, bugün olmasa da yirmi sene sonra, otuz sene sonra, on sene sonra hep sorun olacak ve büyüyecek sorunlar. Meclisin şu anda işleyiş biçimi eski parlamenter düzene göredir, onun için dedikleriniz çok doğru. Aslında, araştırma komisyonlarından -birinci basamak, ikinci basamak- çeşitli komisyonlardan geçip nihai komisyona öyle gelmesi lazım, değil mi? Ama bizim eski düzene göre işliyor, mevcut mevzuatımızda böyle.

Onun için, burada elimizden geldiğince... Mevzu gündeme geldikçe bize intikal ediyor; bütün medyadan duyuluyor bu veya işte siyasetçiler duyuyor, kendi çevrelerine iletiyorlar. Çeşitli kuruluşlar bize başvuruyor, görüşlerini bildiriyorlar, rapor bildiriyorlar; onların bir kısmını okuyoruz, bir kısmını bizim uzman arkadaşlarımıza veriyoruz, okutturuyoruz, bana özetlerini veriyorlar ama bunlar farklı aşamalardan geçerek, süzülerek gelseydi daha fonksiyonel olurdu; sistemle ilgili bir sorun bu. Dolayısıyla, şu anda bizim burada yapacağımız şey mevcut işleyiş devam ettirmek.

O bakımdan, önerileriniz için teşekkür ediyorum. Ben bunları hem kamuoyuna açık toplantılarda konuştuğumda söylüyorum hem de tahmin edersiniz ki parti içinde vesairede dile getiriyorum.

OKAN KONURALP (Ankara) - Sayın Bakanım, olabildiğince ivedi bir şekilde şu anda salonda bulunan sivil toplum örgütü temsilcilerinin listesini bize temin edebilir misiniz?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ederiz, arkadaşlarımıza söyleriz; onunla ilgili katılanların bir listesini arkadaşlar nihai olarak belirlemiştir, o listeyi de biz size iletiriz.

Arkadaşlar, şimdi genel başka bir değerlendirme yoksa maddelere geçeceğim, söz almak isteyen...

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Sayın Başkan, ben bir şey söylemek istiyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkan, geneli üzerinde konuşmayacak mıyız?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Geneli üzerinde söz verdim zaten, geneli bittiyse geçeceğim ama...

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Ben bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Şimdi, ben Aylin Hanım'ın söylediklerine ilaveten... Siz sistemle ilgili sorunu dile getirdiniz, doğru ama mesela bu konuda kolluk kuvvetlerinin Siber Suçlarla Mücadele Birimi var ve çok büyük bir tecrübeye sahip olduklarını düşünüyorum pratikte. Onların bu pratik tecrübelerinin bizim bu Komisyondan çıkacak düzenlemeye de çok olumlu katkıları olacağını düşünüyorum; mesela onları dinleyebiliriz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Arkadaşlar, bazı...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkan...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Affedersiniz Ömer Faruk Bey, şunu söyleyeyim: Şimdi, bize müracaat edenlerin içerisinde bazı sivil kuruluşlarının bu konularla ilgili temsilcileri, çok önemli isimler veya kuruluşlar vardı; onların temsilcileri burada, maddeler geldikçe onları dinleyeceğiz zaten.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Düzce Milletvekili Ercan Öztürk ve Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ile 69 Milletvekilinin Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3566) (Devam)

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ömer Faruk Bey, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkanım, yasa teklifi üzerine teklif veren vekillerimiz konuşmuşlardı önceki toplantıda, evet ama biz geneli üzerine de konuşulması gerektiğini düşünürüz. Geneli üzerine bir konuşalım vekiller olarak.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tabii, ben sözü onun için verdim zaten.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Maddelerden bahsedince karıştı sanırım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Hayır, geneli üzerinde daha başka bir söyleyecek sözünüz yoksa maddelere geçeceğim dedim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Tamam, o zaman ben başlayayım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Şimdi, öncelikle, siz gelmeden önce nereden alındığı belli olmayan bir kararlar danışmanlarımızın içeri alınmamasını çok garip buluyorum. Ben sekiz yıldır bu Mecliste milletvekiliyim, hiçbir Komisyon toplantısında böyle bir uygulama görmedim Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Arkadaşlar, öyle bir uygulama yok. O muhtemelen bir yanlış anlama veya tam ne olduğunu bilmiyorum, ben de öğreneceğim. Komisyon üyelerimizin danışmanları, Komisyon üyelerimizin önerdiği isimler -açık söylüyorum- hiçbir şekilde toplantıya alınmıyor vesaire falan değil, bunu bilin; biraz önce de söyledim zaten.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Arkadaşlarımız keyfi bir uygulama mı yaptılar o zaman?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bakacağım ona.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Evet yani bu, bir kere, usulen oldukça sıkıntılı bir durum Sayın Başkanım.

Şimdi, tabii, ciddi bir yasa teklifiyle karşı karşıyayız ve aileyle ilgili; Sağlık, Aile, Çalışma Komisyonu olarak yasa teklifini inceliyoruz, konuşacağız gün boyunca. Yalnız, aileyi gerçekten bu iktidar koruyor mu; bunu bence tartışmaya açmamız lazım. Aile Bakanlığı var, Aile Bakanlığı bu konuda başarılı mı? 2025 yılı Aile Yılı'ydı, gerçekten aile korundu mu yoksa 2026'da ailenin çöküşüyle mi karşı karşıyayız ve bu yüzden yeni yasa teklifleriyle mi karşı karşıyayız? Bunları sorgulamak gerektiğini düşünüyorum.

Bir yasa teklifi karşımıza gelmiş, evet ama gerçekten toplumun temel çekirdeği olan aileyle ilgili çok önemli sıkıntılar var. İnsanlar bekâr veyahut da evli olabilir, tercihleridir, herkes evlenmek zorunda değil evet ama aile olmuşsanız o aileyi devam ettirmekte fayda var ama yine de tercihler... Fakat biz bakıyoruz ki çok önemli sayıda boşanma oranları var ve aile gerçekten kurum olarak sarsılıyor. Şimdi, bu sarsıntının temelinde bence iktidarın uygulamaları var çünkü günümüzde artık o kadar rahat bir şekilde gözaltı uygulamaları yapılıyor ki bakıyorsunuz, bir ailenin evinin kapısı sabahleyin şiddetli bir şekilde polis tarafından çalınıyor hatta kırılıyor, içeri giriliyor. Aile fertleri içeride, işte yatak odasında, gecelikleriyle falan yatarken içeriye hızla polisler giriyor ve "Ne oluyor?" falan derken aile fertleri; yere yatırıyorlar, ters kelepçe, tekme tokat, darp... Bu arada çocuklar uyanıyor, bebekler, çocuklar annelerinin, babalarının ağır bir şekilde darbedildiğini görüyor; dehşet verici, hayat boyu unutamayacakları bir tabloyu yaşıyorlar. Yani günümüzde gazeteciler, siyasetçiler, sivil toplum temsilcileri bunu yoğun bir şekilde yaşıyor; yaşlı insanlar... Geçen bir yaşlı insanı dinledim, basit bir gösteride yer almış, Adalet Bakanlığı önünde basit bir açıklama yapmış. "60 yaşındayım hatta alzaymır başladı bende, akşam evime 10 polis kapıyı kırarak -zannettim ki bina yıkılıyor- dehşet bir şekilde girdiler. 60 yaşında bir insanım; ters kelepçe, darp, vuruyorlar, kırıyorlar." diyor. Yani böyle bir tabloda, çoluk çocuğun sabah uyandığı zaman annesini, babasını yerde darp edilirken, küfürler, hakaretler, ters kelepçelerle sürüklenirken gördüğü bir tabloda aile kalır mı ya? Böyle bir yerde aile kalır mı bir kere, ben en başta bunu sorayım. Veyahut da insanlar o kadar rahat tutuklanıyor ki en son işte bir sürü gazeteci tutuklandı; İsmail Arı, Alican Uludağ... Niye, neden tutuklandıkları bile belli değil. Böyle bir ortamda aile kalır mı yani? Şimdi, insanlar gözyaşlarıyla... Kendilerini savunuyorlar, ben o gazetecilere bakıyorum ama en çok da çocuklarıyla ilgili cümlelerde gözyaşlarını tutamıyorlar. Hepimizin çocuğu var arkadaşlar. Hukuksuzluğa uğradığımızda hepimiz itiraz ederiz ama çocuğumuzun işkence gördüğümüz anda bizi seyrettiği anlar hepimizin gözünü yaşartır. Bakın, kendiniz için düşünün, empati yapın. Böyle bir yerde aile kalır mı ya? Anne, baba kalır mı?

Şimdi, bakın, Türkiye'de, mesela Tayfun Kahraman var değil mi? Herkes onun çocuğunu konuşuyor, çok önemli. Anayasa Mahkemesi kararı var ama kişi tutuklu, hâlâ çıkamıyor; koca Anayasa Mahkemesi kararı var. Ben eşiyile de konuştum, perişan durumda aile. Çocuğu yıllardır cezaevi kapılarında ve bu aile perişan durumda. Mesela, bu tür aileler konuşuluyor mu veyahut da 891 bebek ve çocuğun annesi var şu anda cezaevlerinde; bununla ilgili de Aile Bakanlığıyla, Mahinur Hanım'la görüşüyorum, bana "Ya, onlar teröristlerin çocukları, bana ne." gibi laflar ediyor, "Adalet Bakanlığı ilgilensin, bana ne." diyor. Aynen böyle, kulaklarım duydu yani bu lafları.

Bakın, Venhar Can var Edirne Cezaevinde. Size bir örnek vereyim, bakın aile nasıl çöküyor Türkiye'de: Venhar Can bir anne, çocuğu 11 yaşında; ağır engelli, yüzde 95 zihinsel engelli bir çocuk ve tutuklu kadın, mahkûm bile değil ama acımasızca orada tutuluyor yani mahkûm olsa çıkacak anne, infaz erteleme alacak ama tutuklu olduğu için çıkamıyor. Adalet Bakanlığına diyorum ki el insaf, bu çocukla ilgilenin. Elif Esen Vekilim de var burada, cezaevlerinde böyle binlerce anne görüyor kendisi de; ben de görüyorum, içim sızlıyor. Adalet Bakanlığını söylüyorum, "Biz ilgilenmiyoruz." falan diyor. Aile Bakanına söylüyorum, Mahinur Hanım'la geçen gün görüştüm, "Bana ne, onlar terörist, şudur, budur..." diyor, ağzı böyle açılıyor. "Adalet Bakanlığı baksın..." Ya, kim bakacak bu aileye? Bu ailelere kim bakacak Sayın Başkanım?

Bakın, Ferah Oktan kanser hastası bir kadın, iki sene boyunca tutuklu kaldı. Çocuğundan ayırdı, hükmü de yok ama maalesef acımasız bir şekilde orada tutulmaya devam edildi. Anne-baba tutuklu yüzlerce insan var, aileler çökmüş durumda. Anne-baba tutuklu, bakın, bahsediyorum; hepimizin annesi, babası var. Kendimizi düşünelim, biz çocuğuz, annemiz, babamız cezaevinde. Bize kim bakacak? Kim bakacak ya, aile yok ortada. Ya teyze bakıyor, dede bakıyor, nine bakıyor, onlar yaşlı başlı falan.

Mesela, şu anda Sincan Cezaevine bir gidin, ben geçen gidip gördüm. Yasemin Melizci-Kasım Melizci; anne-baba tutuklu, çocuk dört buçuk sene annenin yanında kalmış, 6 yaşına girdiği için eve verilmiş, dedenin yanına. Anne-baba diyor ki: "Ya, tamam, tahliyeden bile vazgeçtik, Konya'ya gidelim de çocuğumuz bizi rahat ziyaret edebilsin." Ben bununla ilgili Aile Bakanına diyorum ki: Bakın, aileyi koruyun -Sayın Bakan Yardımcım da burada- aileyi koruyun. Böyle aileleri Adalet Bakanlığı duymuyor, siz Aile Bakanısınız, duyun bu insanları diyorum, "Bize ne." diyorlar. Bir insan cezaevinde diye onun ailesi iptal mi? En başta bunu konuşalım. Bakın, hepimiz aile sahibiyiz yani annemiz var, babamız var veyahut da evliyiz, çoluk çocuğumuz var. Ya, böyle bir şey olabilir mi? Bir insanın bir suçu olabilir ama çocuğunu niye cezalandırıyoruz? Masum bebekler, çocuklar; niye onları cezalandırıyorsunuz? Bakıyoruz, cezaevlerinde kreşler son derece yetersiz; gidiyorum, görüyorum ya. Bakana söylüyorum, siz bir el atın bari diyorum. Oyuncak bile yok ya doğru dürüst. Bir bisiklet, 4 yaşındaki çocuk bisiklet almak için çırpınıyor yani düşünün Hangimiz 4 yaşında bisiklete binmedik arkadaşlar? Ama cezaevindeki bir annenin çocuğu bisiklete binemiyor çünkü "Alamayız kardeşim." deniyor. Adalet Bakanlığı bunu umursamıyorsa Aile Bakanlığı ne güne duruyor? Siz bir el atın, söylüyorum, Bakan Hanıma söyledim. Aile Bakanlığı-Adalet Bakanlığı bir protokol imzalayın. Bakın, yarım milyona yakın insan var cezaevlerinde, on binlerce kadın var, çocuk var, annelerinden ayrı çocuklar var. İşte size tam aile dramları yani bunlarla bir ilgilenenize. "Biz ilgilenemeyiz." diye bir şey var mı; siz Bakansınız. Sayın Başkanım, protokoller, ikili-üçlü protokoller imzalanmaz mı? İmzalanır, biliyorsunuz siz bunları. Ekonomik sıkıntılardan dolayı zaten... Geçtiğimiz yıllarda, hatırlıyorsunuz, anne-baba bir adli mahpustu Eskişehir'de, ne oldu? Çocuklar öldü, öldü ya, çocuklar öldü; hepimiz biliyoruz, hepimizin vicdanı sızladı. Sonrasında bir önlem alındı mı? Vallahi billahi tek bir önlem alınmadı çünkü Bakanlıklar topu birbirlerine atıyor; olmaz böyle bir şey, olmaz. Çok ağır vebaldir; dünyanın en büyük vebalidir bebek, çocuk vebali. Bakın, ben size bunu net bir şekilde söyleyeyim.

Şimdi, bir de bu yasada görüşeceğiz. Bakın, koruma evlerinde kalan yüzlerce çocuk bana başvurdu. Bunu Sayın Bakanlık iyi bilir, bunlara öncelik tanınıyor ve sonrasında memur olarak atanabiliyorlar, bir öncelik tanınıyor. Yani bunlar zaten her türlü felakete uğramış çocuklar; disiplin hataları yapabiliyorlar, kusurlar yapıyorlar, ondan sonra memuriyete başlanmıyor. Mahkemeye başvuruyorlar ve "Tamam, memuriyete başlansın." deniliyor. Daha sonra Bakanlık yani sizin Bakanlığınız istinafa gidiyor, bu yıllarca koruma evinde baktığımız çocuğu "Memurluktan alın." diye Aile Bakanlığı mahkemeye koşturuyor. Sonra ne oluyor, biliyor musunuz? İstinaf Bakanlığın lehine karar veriyor. O gariban, annesiz babasız, yıllarca "Benim anam babam devlettir." diyen çocukları memuriyetten atıyorsunuz, ya, memuriyetten atıyorsunuz! Ben, bununla ilgili, bakın -hakikaten hepimiz samimiyssek- yasa teklifi getirdim. Gelin, bu yasa teklifini bugün gündem edelim. Sayın Bakan Yardımcım, siz de buradasınız, ayrıntılı bir yasa teklifi hazırladım, lütfen bunu gündeme getirelim, çok büyük bir sosyal yaradır. Yani şimdi, biz, bu "köprüaltı çocuğu" dediğimiz insanları tekrar oralara mı göndereceğiz? Memur olmuş, "Atıyorum seni." diyor devlet memurluktan. Yine, affedersiniz, fuhuşhanelere mi gönderelim bu kız çocuklarını? Bunlara çözüm bulunmuyor. Bakın, bunları bugün konuşalım. Ben bu yasa teklifinde bunları göremiyorum.

Şimdi, yine, bu siyasi gerekçelerle görüyoruz. Yani işte, bir sosyal medya kısıtlaması var yani "15 yaş altı" falan deniliyor ama genele baktığımız zaman -maddelerde de ayrıntılı bir şekilde konuşacağız, İfade Özgürlüğü Derneğiyle de konuştum- burada düzenleme yapılması lazım Sayın Başkanım. Yani gerçekten "Ben 15 yaş altına interneti yasaklıyorum..." Ya, böyle bir şey olmaz, çocuk oradan belki eğitim alacak, sosyalleşecek yani tamamen bir yasakçı zihniyetle yaklaşmayalım, bunun bir usulü var, bunun biraz ayrıntısını konuşmak gerektiğini düşünüyorum genele baktığımız zaman.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Maddelerde konuşuruz Ömer Faruk Bey isterseniz. Ben bir defa şunu söyleyeyim size...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Evet, yavaş yavaş toparlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Toparlayın, ondan sonra söyleyeyim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Yani bu cezaevleriyle ilgili, gözaltılarla ilgili, efendim, sosyal medyayla ilgili meseleleri veyahut da Darülacezeye bir ayrıcalık tanınıyor yani şimdi bu da anayasal olarak çok sıkıntılı bir durum, farklı kurumlarla ilgili şey var.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - İsterseniz onu Darülacezeyle ilgili konuştuğumuzda alalım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Başka arkadaşımız söz almak isterse...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ömer Faruk Bey'e teşekkür ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkan.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ömer Faruk Bey'in altını çizdiği bazı meseleler çok hassas konular onlar. Aile Bakanlığımızın özellikle Adalet Bakanlığıyla bir protokol yaparak -o önerisini çok değerli buluyorum- çocukların korunması... İnsanların çocukluk çağında bilinçaltıları oluşuyor, onların o travmaları, travmalı hâlini mutlaka tedavi etmemiz lazım, oraya müdahale etmemiz lazım, ona fırsat vermememiz lazım. Zafer Bey, bunları not al, Bakan Hanıma da ilet, Adalet Bakanımızla da ben görüşeceğim, siz de görüşürsünüz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Çok teşekkürler Sayın Bakanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ben teşekkür ediyorum.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sayın Başkan...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Affedersiniz, bir söz vereceğim Erol Bey.

Şimdi, tabii, bir başka mesele var, o da şu: Bu devlet koruması altında olan çocukların korunmasıyla ilgili birçok düzenleme, koruyucu tedbir var. Bakanlıklarımızın da bakanlarımızın da bu konuda hassasiyet gösterdiğini, göstereceğini ümit ediyorum, gösterdiklerini düşünüyorum. Ben de karşılaştım benzeri sorunlarla, bu çocuklardan bizim Bakanlıkta da -tam sayılarını hatırlamıyorum- hiçbir unvan verilmemiş bu çocuklara, girdikleri gibi kalmışlar yani, bunların elinden tutmak lazım. Bizim Zeki Bey de o konuda daha önce bulunduğu yerlerde bu hassasiyeti göstermiştir.

Erol Bey, buyurun.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sayın Bakanım, teşekkür ederim.

Sadece hatırlatmak için söylüyorum: Şu anda, aktif olarak devam eden bir araştırma komisyonumuz var ve bu araştırma komisyonunda suça sürüklenen çocuklarla ilgili alınması gereken önlemler ki çok ciddi de bir çalışma... İnşallah, bu çalışmanın sonucunda rapor ortaya çıktığı zaman da gerekli yasal düzenlemeler açısından hem Aile Bakanlığı hem Millî Eğitim Bakanlığı hem İçişleri Bakanlığı hem de Adalet Bakanlığını ve bakanlarımızı dinledik bu konuda, onların önerilerini aldık. İnşallah, bu konuda iyi bir çalışmayla araştırma komisyonunun sonucu çok kısa süre içerisinde tamamlanacaktır diye ümit ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Yasa teklifim hazır Erol Bey.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

Vallahi, bu çalışmaları ben çok kıymetli biliyorum çünkü anne-babası ne yapmış olursa olsun çocuklar masumdur. O konuda gerekli tedbirleri almamız lazım, bu bilgi için de teşekkür ediyorum.

Zeki Bey, buyurun

ZEKİ KORKUTATA (Bingöl) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli Komisyon üyeleri, kıymetli milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Bugün görüşmekte olduğumuz Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi teknik bir mevzuat değişikliğinin ötesinde, değişen toplumsal ihtiyaçlara karşı sosyal devletin güncellenmiş vicdanıdır. AK PARTİ olarak bizler, sosyal politikayı yalnızca yardım dağıtımı olarak değil, insanı koruyan, aileyi güçlendiren, çocuğu merkeze alan ve dezavantajlı bireyi hayata tutunduran bir medeniyet sorumluluğu olarak görüyoruz. Bu teklifin tam da bu anlayışın ürünü olduğunu belirtmek isterim çünkü bugün toplum değişiyor, aile yapısı değişiyor, çocukların karşı karşıya kaldığı riskler de değişiyor, dijital dünya yeni fırsatlar kadar yeni tehditler de sunuyor ve üretiyor. Dolayısıyla sosyal hizmet mevzuatının da bu yeni değişikliğe cevap verecek şekilde yenilenmesi artık bir tercih değil bir zorunluluk hâline gelmiştir.

Değerli arkadaşlar, teklifin en güçlü yönlerinden biri çocuğun üstün yararını merkeze almasıdır. Özellikle doğum sonrası analık izninin sekiz haftadan on altı haftaya çıkarılması, babalık izinlerinin güçlendirilmesi, koruyucu aile izni hakkının tanınması, çocukların mümkün oldukça kuruluş bakımında değil aile ortamında desteklenmesi, koruma altındaki gençlerin 25 yaşına kadar eğitim desteklerinin sürdürülmesi, sosyal hizmet yaklaşımımızın artık sadece koruyucu değil aynı zamanda önleyici ve güçlendirici hâle geldiğini de göstermektedir. Bu yaklaşım son derece kıymetlidir çünkü biz biliyoruz ki bir çocuğun kaderini değiştiren en güçlü şey sıcak bir aile ortamıdır. Devletin şefkati artık yalnızca kurum duvarlarında değil, ailenin yanında, annenin şefkatinde, koruyucu ailelerinin merhametinde hayat bulmaktadır.

Sayın Başkanım, teklifin bir başka stratejik boyutu ise kadının, annenin ve aile bütünlüğünün güçlendirilmesidir. Doğum sonrası izin süresinin uzatılması sadece çalışan kadının hakkını koruyan bir düzenleme değildir. Aynı zamanda, çocuğun fiziksel gelişimini, emzirme sürecini, anne çocuk bağını, aile içi psikolojik uyumu, uzun vadede ise sağlıklı nesil hedefini destekleyen çok güçlü bir sosyal yatırımdır. AK PARTİ'nin aile politikası tam da budur, aileyi güçlendirmek, toplumu güçlendirmektir.

Kıymetli milletvekilleri, teklifin çok önemli bir diğer yönü de çocukların dijital dünyadan korunmasına ilişkin hükümleridir. Bugün çocuklarımız sokakta olduğu kadar ekranda da korunmaya muhtaçtır. Siber zorbalık, zararlı içerikler, dijital bağımlılık, oyun içi satın alma tuzakları, yaşa uygun olmayan içerikler, bunların tamamı çağımızın yeni sosyal risk alanlarıdır. Bu teklif, 15 yaş altına yaş doğrulama zorunluluğu, çocuklara ayrılaştırılmış güvenli hizmet modeli, ebeveyn kontrol araçları, ekran süresi sınırlama mekanizmaları, oyunların yaş derecelendirmesi, aldatıcı reklamların engellenmesi gibi hükümlerle çocuklarımızı dijital dünyanın başıboş akışına terk etmeyen güçlü bir koruma kalkanı kurmaktadır. Bu, sadece bir internet düzenlemesi olmayıp aynı zamanda gelecek nesillerin zihinsel ve ahlaki güvenliğini koruma iradesidir.

Değerli Komisyon üyeleri, kıymetli milletvekilleri; teklif, aynı zamanda, sosyal yardımların hak temelli, veri temelli ve suistimale kapalı hâle getirilmesini de hedeflemektedir. Gerçek ihtiyaç sahibinin hızlı tespiti, mükerrer yardımların önlenmesi, kamu kaynaklarının etkin kullanılması ve sosyal hizmet kalitesinin merkezî izleme sistemleriyle artırılması son derece önemlidir. Buradaki temel ilkimiz nettir, kaynağı israf etmeden hakkı hak sahibine ulaştırmaktır. İşte, sosyal devlet ciddiyeti de bunu gerektirir; AK PARTİ belediyeçiliğinde, hükümetlerinde ve sosyal politikalarında gördüğümüz yönetim anlayışı da budur.

Sayın Başkanım, bu teklif aynı zamanda, kadın konukevlerinden Darülacezeye, ücretsiz ulaşım desteklerinden çocuk yoğun alanlarda suç yükümlülerine getirilen çalışma yasağına kadar çok geniş bir koruma çerçevesi sunmaktadır yani bu teklifin özü

şudur: Çocuk korunacak, kadın güçlendirilecek, aile desteklenecek, yaşlı ve engelli sahipsiz bırakılmayacak, sosyal yardım gerçek ihtiyaç sahibine ulaştırılacak dijital dünya çocuklarımız için güvenli hâle gelecektir. Bu teklif, tam anlamıyla, sosyal devletin çağın şartlarına göre yeniden tahkim edilmesidir.

Biz AK PARTİ olarak sosyal politikayı rakamlardan, istatistiklerden ibaret görmüyoruz; bizim için sosyal hizmet bir annenin huzuru, bir çocuğun güvenliği, bir yaşlının duası, bir gencin yeniden hayata tutunmasıdır. İşte bugün savunduğumuz bu teklif tam da bu vicdanın, bu devlet aklının ve bu medeniyet anlayışının ürünüdür. Bu düşüncelerle teklifin milletimiz, ailelerimiz, çocuklarımız ve tüm dezavantajlı kesimler için hayırlı olmasını diliyorum, Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Konuralp, buyurun.

OKAN KONURALP (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yaklaşımınızdan, maddelere geldiğimizde maddeleri daha detaylı değerlendireceğimizi görüyorum dolayısıyla maddelere özel olarak girmeksizin ben de Komisyonunuzun üyesi olmasam da özellikle kanun teklifinin belli maddelerinin üyesi olduğum Komisyonu ilgilendirmesi nedeniyle son derece kısaca bir genel değerlendirme yapmak istiyorum çok da vaktinizi almadan.

Öncelikle -arkadaşlarımız da ifade ettiler- bu teklifin ilgili maddeleri özellikle Dijital Mecralar Komisyonunda görüşülmeliydi fakat bir nevi, teklifte imzası olan AK PARTİ'li milletvekili arkadaşlarımıza da baktığımda, Dijital Mecralar Komisyonu üyesi sadece tek bir arkadaşın bu teklife imza vermiş olduğunu görüyorum. Bu bile, bu hâliyle, aslında teklifin ilgili maddeleri Dijital Mecralar Komisyonunda görüşülmesi bile, Komisyon üyesi arkadaşların imzaları alınarak bu teklife bir katkı vermeleri nezaketinin bile düşünülmemiş olması çok garip çünkü vurguladığınız gibi, bu teklif ikiye ayrılabilir; bir, dijital mecralar dünyasında yapılan ya da yapılmak istenen bir düzenleme. Bu düzenleme de AK PARTİ'nin Dijital Mecralar Komisyonu üyesi arkadaşlarımdan sadece birisinin imzasının olması hâliyle zaten Komisyonun kendisine haksızlık, Komisyonunda üyelik görevini başarıyla yerine getirdiklerini düşündüğüm -politik bir mülahazayla konuşuyorum- AK PARTİ'li, MHP'li, Cumhuriyet Halk Partili, DEM PARTİ'li her bir milletvekili üyemize, arkadaşımıza yönelik bir haksızlık olarak görüyorum; dediğim gibi, imza alma ihtiyacı bile duyulmamış. Bunu neden söylüyorum Sayın Bakan? Yani kayıtlara da geçmesi beni kişisel olarak da çok memnun eder, Komisyonumuzun Başkanlığını yapan Sayın Bilgin "Türkiye Günlüğü" gibi son derece önemli bir düşünce kuruluşunun Başkanlığını uzun süredir yürütüyor. O Türkiye Günlüğünün kendini tanıtım yazısına baktığınızda, her fikre, her düşünceye açık düşünce platformu olduklarını vurgularlar ve tam da böyledir; yakında da bir eğitim semineri düzenlenecek, Kurtuluş Kayalı Hoca, Kılıçbay Hoca bile oralarda fikirlerini paylaşacak katılımcılarla. Ya, Komisyonun Başkanının temsil ettiği iradeyi bile -neyin ne olduğunu- fark etmeyen, bilmeyen, düşünmeyen bir ruhla hazırlanmış bir kanun teklifini burada görüşmeye çalışıyoruz. Neden diyorum... İki hafta önce özel olarak eğer bir çoğunluk sağlanmamış ise... İki hafta önce bu Komisyonunda çoğunluk sağlansaydı eğer... Umut ediyorum, isteğimiz, arzumuz doğrultusunda birtakım değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler yapılmaksızın iki hafta önceki toplantıda kaldır indirilerle geçecekti bu kanun teklifi. Dediğim gibi, özel olarak çoğunluk sağlanmamışsa eğer, iki hafta önce bir hatadan dönüldü diye umut etmek istiyorum. Dediğim gibi, ilerleyen saatlerde önümüze değişiklik önerileri gelecek fakat herhangi bir nedenden dolayı herhangi bir konuda tamam, muhalefetin fikri, düşüncesi alınmıyor, muhalefetin son derece yapıcı eleştirileri, son derece yapıcı değerlendirmeleri dikkate alınmıyor çeşitli nedenlerle ama burada çocuk var, çocuğun üstün yararı diyoruz. Hepimizi ilgilendiren bir sorunu çocuk lehine, çocuklarımız lehine çözmeye çalışıyoruz, bir ön müzakere yapma ihtiyacı, bir araya gelme, bir arka kapı diplomasisini sürdürme, bu konunun uzmanlarıyla görüşme, bu konunun uzmanlarından fikir alma; hiçbir süreç işletilmemiş, işletilmediğini de kanun maddelerine yönelik kamuoyundan gelen tepkilerden de görüyoruz. Hani, dediğim gibi, yeniden tekrara düşmek istemem, herhangi bir nedenden dolayı tarım politikaları konusunda, işçi-işveren politikaları konusunda, Türkiye'de ekonomik problemlerin nasıl giderilmesi konusunda birtakım atılan adımlarda muhalefetin sözü çok yansımıyor ama bu çocuk, ya çocuk, çocuk, çocuk... Siz çocuklarınızın da elinden düşmeyen belli ki bir cep telefonu problemi var, bizde de var. Sadece bu nedenden dolayı bir ortak aklın kararlılıkla çalıştırılması gerekirken bunlardan kaçınılarak hazırlanmış bir kanun teklifini geçen hafta çoğunluk sağlayamamış olmanın verdiği bir avantajla olabildiğince düzeltmeye çalışacağız. Umarım, işte, Tuncay Bey'in de parçası olduğu ve bence vakit geçirmeksizin Mecliste grubu bulunan diğer siyasi partisi mensubu arkadaşlarımızın da bu müzakerelere belki bir ara verilerek dâhil edilmesi gerektiğini düşündüğüm; DEM PARTİ'nin, YENİ YOL'un, İYİ Parti'nin değerli temsilcilerinin de katılarak değişiklikleri yeniden ele almak ve bu değişiklikleri bir ortak akılla gerçekleştirmek, gerekirse teklifin ilgili maddelerini, dijital dünyayla ilgili maddelerinde belki geri adım atarak yeniden Dijital Mecralarda değerlendirilmesi ve bunu olgunlaştıracak yeni bir zamansal sürecin sağlanması konusunda umarım gerekli adımlar atılır diyorum.

Maddelere gelince de konuşuruz.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Değerli Hocam, ben de iki dakikalık bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tuncay Bey, şöyle bir şey var: Burada sıraya göre söz veriyorum ben.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Tamam, tamam.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Ben de öncelikle bütün arkadaşları selamlıyorum; Sayın Başkan, sizi de.

Geneli üzerinde söz kuracağız ama öncesinden, şimdiye kadar yapılan değerlendirmelerin hepsinin bir kez daha dikkate alınması gerektiğini özellikle hatırlatıyorum. Çünkü bu geneli üzerine yapılan görüşmelerden sonra maddelere geçmeden maddelerde ilgili, maddeleri de kapsayan, onlarla ilişkili olan sivil toplum kuruluşlarını belki çağrı buradan biz vekiller aracılığıyla yapılır. O maddelerde görüşme yapılırken ilgili kurumlar, STK'lerle de -burada hazır bulunanlar dışında- onlarla da bir görüşme yapılır yani o yüzden bugün belki geneli üzerine yapılan görüşmelerin tamamlanması, ancak maddelere geçim konusunda biraz daha beklenmesi faydalı olabilir. Maddeler üzerine teker teker madde görüşmeleri yapılırken o maddeleri bağlayan, ilgilenen, onlarla görüşlerin alınması gerekli olan kurumlarla ve sivil toplum kuruluşlarıyla davet üzerinden de ya da onların da bilgilendirilmesiyle ve

onların başvurularıyla onları dinlemek de gerekli olabilir diye düşünüyorum. Bu yüzden, bugün sadece geneli üzerinde görüşmeyi teklif ediyorum, maddelere daha sonra geçilmesi şu an bizim tarafımızdan gelen önerilerden biri olarak değerlendirilsin lütfen.

Geneli üzerinde değerlendirmelere geçerken, aslında teklifin tamamı birçok konuyu bağlıyor, sizin de dediğiniz gibi birçok Bakanlığa ilgilendiren konular var. Aslında biz üç yıllık bu yasama süreci içerisinde hem bütçe görüşmelerinde hem de komisyon çalışmalarında böyle girift çalışma alanlarında mutlaka protokollerin imzalanması gerektiği ve çalışmaların bu kadar keşiştiği noktalarda tek yönlü bir çalışmanın olmaması gerektiğini hep dile getirdik. Bugünkü bu Komisyon çalışmasında bu protokoller ve girift çalışma alanlarıyla ilgili bir değerlendirme yapılır ve sonuç alıcı bir şeye dönüşebilir diye umuyorum. Metnin genelinde bir hak temelli olduğu iddiası var ama düzenlemelere baktığımızda bunun çok da öyle olmadığını görüyoruz. Sosyal destekler güvence altına alınmış haklar olarak görünmüyor, idarenin takdirine bağlı, koşullu yardımlar olarak kurgulanıyor. Bu hak temelli bir sistemde baktığımızda burada bir yardım almaktan bahsedilmez ama insanlar haklarını kullanır fakat burada bir hak kullanımından ziyade bir yardım meselesi söz konusu. Bu ise bireyi talep eden ve denetlenen bir konuma itiyor hâliyle, bunun da açıkçası sakıncalı bir durum olduğunu ifade etmek gerekiyor. Bu yüzden de kurulan yapı bir hak rejiminden öte, bir hak sisteminden öte, yardımı ve kontrolü bir rejime dönüştüren bir yaklaşım söz konusu ve aynı çarpıklığı biz biraz da sosyal devlet anlayışında da görüyoruz yani sosyal devlet anlayışından ne anlaşıldığı ve bunun üzerine nasıl bir yaklaşım sergilendiğini görüyoruz.

"Ailenin güçlendirilmesi" deniliyor ama gerçekte olanlara baktığımızda kamusal bakım geri çekiliyor, sosyal hizmet yükü yeniden aileye bırakılıyor yani kurumlar yapılması gereken sorumlulukları aslında ailelere ve ebeveynlere devrediyor; bu da sıkıntılı bir yaklaşım. Bu, güçlendirme değil aslında, sorumluluğun görünmez bir şekilde devredilmesini ortaya çıkarmış oluyor ve burada yükün de kimin üzerinde biriktiğini hepimiz biliyoruz, kadınların üzerine birikiyor.

Sosyal hizmetlerin de güçlendirileceğine dair söylemler var ama metinde öne çıkan meselelerin, başlığın içerisinde merkezî izleme sistemleri, veri toplama ve denetim mekanizmaları var. Yani bunlar bir güçlendirme olarak değil aslında, sistemin kontrol kapasitesini, kontrol mekanizmasını nasıl genişlettiğini, nasıl büyüttüğünü daha çok gözler önüne getiren bir mesele. Sosyal hizmet dediğimiz şey güvenle çalışır ancak burada güvenden ziyade bir denetim, bir kontrol meselesi var ve bu gözetimi de büyüten bir durum var; bu açıdan sakıncalı bulduğumu bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

Çocuğu koruma alanında da benzer yaklaşımlar var. Çocuk Komisyonumuzun da bu konuyla ilgili yaptığı çalışmalar var, onu da sizlerle paylaşacağız, hatta Çocuk Komisyonu üyemizin de size aktarımları gerçekleşecek ancak ana başlıklardan şunu ifade etmek istiyorum: Çocuğu güçlendiren bir sistem yerine aslında çocuğu kategorize eden bir yaklaşım söz konusu. Kategorize eden diyoruz çünkü suça sürüklenen çocuk, risk altındaki çocuk, korunmaya muhtaç çocuk, refakatsiz çocuk, mağdur çocuk gibi gibi aslında birçok tanımlamalarla çocuğun artık hak sahibi bir birey olmaktan ziyade bir durum ya da problem başlığı altında şekillenen bir nesneye dönüştüğünü görüyoruz. Yani bu tanımlamanın bile aslında sorunlu olduğunu ifade etmek gerekiyor. Yani çocuklar kategorize edilen, izlenen, risk olarak tanımlanan bir özneye dönüştürülüyor. Koruma söylemi var ama yaklaşım hakikaten biraz daha detaylı incelenmesi gereken, pedagojik açıdan lisansını ve akreditasyonunu tamamlamış kişiler tarafından, uzmanlar tarafından da bu konunun bir kez daha değerlendirilmesi ve fikir alınması gerektiğini söylemek gerekiyor çünkü hak temelli olmaktan ziyade müdahale ve kontrol mekanizması söz konusu.

Dijital alanlara geldiğimizde de bu çizginin bir şekilde devam ettiğini görmek mümkün. Çocukları koruma gerekçesiyle ifade ediliyor ama içeriklere çok hızlı bir müdahale, platformlara geniş sorumluluklar, veri ve kontrol mekanizmaları getiriyor. Burada yalnızca koruma değil aslında, alanın denetim altına alınması söz konusu. Özgür ifade ve iletişimin alanı olmaktan çıkarılan bir duruma da dönüşüyor ve düzenleme, izlenen ve müdahale edilen bir alana da ne yazık ki zemin hazırlıyor.

Yani bu hâliyle bu teklif sosyal politikayı güçlendiren bir durum değil; onu yeniden tanımlayan, kendine göre tanımlayan, kendi bulunduğu politik hatta ya da kendi bulunduğu anlayışa göre yeniden düzenleyen bir çerçeve sunuyor bize. Yoksulluğu ortadan kaldırmayan ama eşitsizliği de azaltmayan ama sistemi kontrol altında tutan bir yaklaşımı var. Sosyal devlet diliyle yazıldığını iddia eden, bu akılla olduğunu iddia eden ama aslında sosyal devlet anlayışını tamamen geri çeken bir tutum var. "Hak" deniyor, hak yok, "destek" deniyor ama yoksulluk çözülmüyor, "koruma" deniyor ama insanlar izleniyor yani devlet sorumluluğunu azaltıyor ve bunu ise aile ve çocuk üzerinden kurguluyor.

Sonuç çok net açıkçası bizim açımızdan; hak yerine yardım, güvence yerine denetim, eşitlik yerine yönetilen bir yoksulluk var. Bu anlamda baktığımızda, genel anlamda bu teklifin sorunlu olduğunu ifade etmek istiyorum.

Başta yaptığım öneriyi bir kez daha hatırlatarak genel görüşmelerle bugünün tamamlanmasını öneriyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkürler.

Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Bakanım, ben konuya geçmeden önce, geneli üzerinde konuşmadan önce üç konuyu gündeme taşımak istiyorum bu Komisyonun sorumluluğunda olan çünkü bir mağduriyet yaşanıyor şu anda bunlarla ilgili. Bir tanesi hatırlarsanız, YÖK Başkanı Sayın Özvar, buraya geldi, tıp eğitimiyle ilgili bizi bilgilendirdi. Hatta o sırada yaşanan sorunları da konuştuk ve o zaman denmişti ki: "Sağlık Bakanıyla da görüşüp buraya bir kanun teklifi sunacağız." Bunu şunun için dile getiriyorum: Çok sayıda vakıf üniversitesi, tıp fakültelerindeki öğrencilerden çok sıkıntılı mesajlar geliyor eğitim alamadıklarına dair, evde oturarak ihtisaslarını devam ettirdiklerine dair ya da türlü türlü, çok yüksek puanlarla girilmiş ama eğitimin devam ettirilemediğine dair. O yüzden bunu bir kez daha kayda almak istiyorum. Bu konunun bir aciliyeti var.

İkinci konumuz, Anayasa Mahkemesi, Türk Tabipleri Birliği Kanunu'nun disiplin cezalarını düzenleyen 39'uncu maddesini iptal etti. 29 Nisan 2025'te yayınlandı bu ve dokuz aylık bir süre tanıdı, bu dokuz aylık süre bu yıl 29 Ocakta sonlandı. Türk Tabipleri Birliği yöneticileri tüm partilerin, tüm grupların grup başkan vekillerini, bizleri ziyaret etti. Buradaki sıkıntı şu Sayın Bakanım: Bu boşluk, doğan hukuki boşluk nedeniyle birçok disiplin süreci durdu. Mesela, biz, işte birçok arkadaşımızla Yenidoğan Çetesi Komisyonundaydık, orada verilmesi gereken disiplin cezaları şu anda bu hukuki boşluk nedeniyle yerine getirilemiyor. Mesela, dün akşam farklı bir kanun görüşülürken yine doğan hukuki bir boşlukla ÖTV muafiyetiyle ilgili bir madde araya sokuldu ve o mağduriyet giderildi. Aynı şekilde, bunda da mutlaka bu mağduriyetin giderilmesi açısından derhâl bir önlem alınması gerekiyor; ikincisi buydu.

Üçüncüsü de Emekli Sandığı emeklisi olan tıp doktorları için özel sağlık kuruluşlarında çalıştığında o ek ödemenin kesilmesiyle ilgili -o zaman da dile getirmiştik- bir kesinti nedeniyle diğer hekimlere göre farklı ücretlendirmenin de bir kanuni değişikliklikle dile gelmesi gerekiyor.

Şimdi, bu kanun teklifinin geneline dair konuşacak olursak öncelikle şunu söylemeniz gerekir: Bu kanun teklifiyle tüm maddelere baktığımızda aslında ülkedeki derin yoksulluğun da bir itirafı âdeta. Darülaceze maddesi çok ağırlıklı maddelerden bir tanesi. Darülaceze, biliyorsunuz, yüz otuz yıllık, bizim değer verdiğimiz kurumlarımızdan bir tanesi. Ta Abdülhamit döneminden kalan ve bir nizamnameyle yönetilen bir yapı. Burada yaşlılar, düşkünler, güçsüzler, kimsesizler, engelliler hem bakım alıyorlar hem rehabilitasyon süreçlerine giriyorlar hem de korunmaları amaçlanıyor. Kendisine özel de bir bütçesi var. Şimdi, bu kanun teklifi birçok şey getiriyor, işte vergi muafiyeti, bağışları teşvik ediyor gibi birtakım özellikleri var ve ülke geneline ve ülke dışına çıkarılması planlanıyor. Şimdi, ben 2026 Aile Bakanlığı bütçesine geri dönmek istiyorum. 2026 bütçe görüşmelerinde, biliyorsunuz, şu anda nüfusun yüzde 11,1'i yaklaşık 9,5 milyon 65 yaş üstü vatandaşımız var yani hızla da Türkiye'de yaşanan bir nüfus, bunları konuştuk, doğurganlık hızımız düşüyor ve yaşlı nüfus oranı giderek artıyor. Bakım ihtiyacı olanları düşünecek olursak çünkü 65 ile 75 yaş arasında esas ağırlıklı yığılıyor, 75 yaş üzerinde de 3,5 milyonu aşkın, yaklaşık 3 milyon 600 bin yaşlımız var, hatta 100 yaşını geçkin 8.290 kişi var yani oldukça yaşlanan bir nüfustan bahsediyoruz. Yaşlanan nüfus demek sosyal güvenlik sistemlerinin yeniden düzenlenmesi ve sağlık sisteminin de güçlendirilmesi demek oluyor aynı zamanda. Şimdi, bu bütçe görüşmelerinde dedik ki: "Nüfus yaşılanıyor, bakım ihtiyacı artıyor ve bu bütçenin artırılması gerekiyor." Total Aile Bakanlığına ayrılan bütçe yüzde 3'ü bile değil merkezi yönetim bütçesinin. Bunun içinde yaşlılara ayrılan bütçe yüzde 1 bile değil tüm merkezi yönetim bütçesinin. Hâl böyle olurken, bütçede hiçbir şey ayarlanmazken, hiçbir aktarım yapılmazken Darülaceze modelinin yani bir nevi "Biz bütçe ayırmıyoruz ama sizin bağışlarla bu işi yaygınlaştıralım." modelinin tekrar masaya yatırılması gerektiğini düşünüyorum. Şimdi, şu anda devlete ait 172 huzurevinde sadece 15 bin kişi hizmet alıyor ve bir sonraki yıl için sadece 800 kişi artırım hedeflendi. Yani bu, şu demek: Hadi 9,5 milyonluk yaşlı nüfusu da katmıyorum, esas ihtiyacı olan 3,5 milyonu katıyorum, 3,5 milyonda devlet sadece kamuda 15 bin kişiye bakıyor. Artık bu ekonomik göstergelerle ailelerin içinde bakımı da oldukça güçlenmiş vaziyette ve bu kişilerin de devlette kalan kişilerin de sadece yüzde 30'u ücretsiz kalıyor. Bunu takdirinize bırakıyorum. Yani bizim kamucu bir yaklaşımla, yaşlımıza -gerçek bakım ihtiyacı olan 75 yaş ve sonrasında bahsediyorum- ekstra bütçe ayırmamız gerekirken bağışlarla sürdürülen bir modelle bunu yaygınlaştırmaya çalışıyoruz. Engelliler için bakıyorum, ülkede neredeyse yaklaşık 10 milyon engellimiz var -biliyorsunuz, onda da sayıyı bilmiyoruz tam anlamıyla- 106 devlet kurumunda şu anda sadece yatılı 6.879 engellimize bakım hizmeti veriyoruz. 10 milyonluk bir nüfusta sadece 6.879. Yani, şunu demek istiyorum: Kırılgan nüfus yani yaşlılar, engelliler, güçsüzler için bizim kamucu bir yaklaşımla bütçe ayırmamız gerekiyor. Bu, hayırseverlerin bağışlarıyla olan model İstanbul'da işliyor, bu yüz otuz yıllık bir gelenek, buna hiçbir itirazımız yok ama bunun yaygınlaştırmak demek âdeta bir itiraf. "Biz buna bir bütçe ayırmıyoruz, biz bu tür yöntemlerle bu ağı genişleteceğiz." demek. Bu felsefenin tekrar masaya yatırılması gerektiğini düşünüyorum.

Diğer maddelerle ilgili olarak da bütün kanun teklifinin genelinde bir merkezî izleme, veri toplama, özel hayatın gizliliği, mahremiyet, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili ihlaller var bütün maddelerde. Her birini tek tek saymayacağım çünkü maddeler geldiğinde bunu konuşacağız. Genel olarak tamamen bu mahremiyet ve özel hayatın gizliliği kısmı göz ardı ediliyor kanun teklifinin genelinde. Ben Sümeyye Vekilime katılıyorum, biz burada genelini konuşalım ama maddeler için -bakın, sizin davet ettiğiniz sivil toplum kuruluşlarının listesine baktım, son derece yetersiz- sizin tarafınızdan daha geniş kitleleri kapsayacak bir davet programının da olması gerekiyor ve bizim bunları gerçekten detaylı bir şekilde ele almamız gerekiyor. Konuların her biri ayrı ayrı hassas, ayrı ayrı önem taşıyor. Yaşlımız, çocuğumuz, kimsesizimiz, koruyucu aileler yani bunların her biri başlı başına bir olay ve bunların çok daha detaylı izlenmesi gerektiğini söyleyip geneli üzerindeki konuşmamı bitiriyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Hocam, buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de Komisyonun üyesi değilim. Şimdi, aslında söylemek istediklerimin bir kısmı önceki konuşmacılar tarafından dile getirildi ama yine de önemli bir konu var, kayıtlara geçirmek adına ben de söz almak istedim.

Bir kere, bu kanun teklifi, bu biçimiyle, bu Komisyon'da ele alındığında, aslında bu Meclisin yasama faaliyetinin çok temel bir sorununu çok görünür hâle getiriyor. Nedir bu sorun? Aslında, Meclisin kendi bünyesindeki üyelerinin, komisyonlarının donanımını, birikimini görmezden gelen ve esas olarak bütün kanun tekliflerine hâkim olan o torba yasa modelini komisyonlara da uyarlayan bir durum söz konusu. Şimdi, burada birçok önemli alandaki konular, hepsi aileyle ilişkilendirilerek... Ki evet, bunlar aileyle de ilişkili fakat sadece aile perspektifi, bu sorunların bütün yönlerini tüketmediği gibi, Meclisin çok daha ilişkili komisyonlarını da baypas ediyor. Biz bu Komisyonun üyesi olmadığımız için çok geç haberdar oluyoruz. Tuncay Bey eğer beni birkaç defa yolda durdurup bilgi vermese, bu kanun teklifini Dijital Mecralara bekliyorduk ve hiçbir bilgim olmayacaktı ta ki bu haftanın takvimi ortaya çıkıncaya kadar.

Şimdi, yasama faaliyetine hâkim olan torba yasa anlayışı dedim. Bu Meclisin bir Dijital Mecralar Komisyonu var. Komisyon üyelerine baktığımız zaman, bu sık sık sözünü ettiğiniz, işte, çağın gerekleri, teknoloji... Çağ yapay zekâ çağı, çağ dijitalleşme çağı ve buradaki sorunları, işte "Değişen toplum, değişen aile diyorsunuz." bununla birlikte düşünmeksizin ele alan hiçbir yasama faaliyeti gerçekten de ne bir güven oluşturabilir ne zaten bir yetkinliğe ulaşabilir. Dijital Mecralar bir asli komisyon, belki buranın sorunu değil ama o Komisyonun gündeminde olması gereken bir mevzu çok geniş bir hacimle burada yer alıyorsa bunu burada kayıtlara geçirmek gerekiyor. Bir asli komisyon, bir tali komisyon gibi bir yılda, birkaç yılda neredeyse hiç... Üç yıldır çok sayılı toplantı yapıyor. Bu toplantılara da işte çeşitli temsilcileri, Netflix'i, TikTok'u, Google'ı çağırarak, onlara açıkçası birtakım direktifler vererek kendini sonlandırıyor. Oysa, oradaki bütün üyeler bu konularla fazlasıyla ilişkili, alanlarında deneyimli kişiler ve bu Komisyonla çalışan bir tek üyeleri var; Okan Bey de bunun sözünü etti.

Şimdi, sosyal medya alanındaki düzenlemelerin geneli üzerinde bir şeyi söyleyeyim ama bir yandan sosyal medya, bir yandan yoksullaşma, bir yandan devlet gözetimindeki çocukların izlenmesi, korunması gibi çok temel başlıklar var burada. Bunların hepsini buraya sıkıştırıp, burada da kısa sürede böyle "Bir an önce geçirelim, bu konular çok acil." mantığıyla ele aldığımızda yasama

faaliyetimizin bütün zaafı yeniden üretilmiş oluyor. "Çok acil sorunlar var ama yasaklayarak devam edelim..." Bir kez buradaki Meclisin üyelerinin, milletvekillerinin bile güvenini sağlamayan bir ortamda geçen bir teklifin ailelerce benimseneceğini nasıl varsayıyoruz? Sosyal medya meselesine bakalım: Sosyal medyada, evet, gerçekten de çok sorun var Sayın Başkan, siz de ifade ediyorsunuz bunu, bizler de ifade ediyoruz. Çok yaşamsal sorunlar var. Evet, dünyanın pek çok yerinde, birçok ülkede sosyal medyaya erişim yasağı çocuklarla ilgili gündeme getiriliyor ya da internete çocukların erişimini sınırlayan düzenlemeler var ama bu ülkelere, bunu efektif biçimde uygulayan, bundan pozitif bir sonuç üretebilen ülkelere baktığımız zaman zaten bu meseleleri ele almada oluşturulmuş bir güven duygusunu görüyorsunuz. Toplumun güveni, ailelerin güveni, Parlamentonun güveni... Parlamento güvensiz başlıyor burada. Aileler bunu nasıl benimseyecek? Bir aile sonuçta, evet, belki iktidar perspektifinden baktığımız zaman "Biz karar aldığımızda bize güvenirlir." diyorsunuz ama iktidar bütün toplumu maaalesef kucaklayan bir iktidar değil. Birçok aile belki bu yasakta çocuğun sosyal medyaya erişimini bizzat kendi kartı, kendi bilgisiyle açarak sağlayacak. Dolayısıyla yasaklarla devam edilemez. Evet, belirli yasaklar, belirli düzenlemelere ihtiyaç var ama çocuğa alan açmaya, güven oluşturmaya ihtiyaç var ve bunun da çok farklı değişkenleri var. Dijital Mecralardaki üyelerin birçoğu bu, başka ülkelerde ne yollarla aşıyor, ne yollarla bu güven oluşturuluyor, buna da kafa yormuş insanlar. Meclisin, kısacası, kendi komisyonlarını baypas etmesi, bir komisyonun kendinin işlevsizleştirilmesini kabul etmesi çok problemli. Siz bunu aşmaya çalışmışsınız, haber göndermişsiniz bizim komisyonlarımıza ama orada bile bir biçimde Tuncay Bey kendi çabasıyla aşmış, haberdar olmayanlar aşma şeyine de girememiş. Bunu kayıtlara geçirmek istedim. Maddelere geçtiğimizde daha etraflıca konuşacağımızı umuyorum.

Teşekkür ederim ama bugün hakikaten bu genelini konuşmakta çok yarar var.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkürler.

Buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Ben de bu Komisyonun üyesi değilim. Söz verdiğiniz için tekrar teşekkürler.

Sayın Başkan, ben de aslında birçok görüşe katılıyorum değerli milletvekili arkadaşlarımın yapmış olduğu ve şunu söylüyorum: Yani aslında sistemi eleştirirken -bu çok defa komisyonlarda aktif görev aldığım için kullandığım bir cümle- bir zincir en zayıf halkası kadar güçlüdür diyorum. Bizim aslında bakanlıklarımızın işleyişinde de benzer sıkıntı var. Bu da belki bir sistem işleyişi olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine de yansıyor. Ortak kesişim noktaları olduğu hâlde komisyonlar birbiriyle konuşmıyor Mecliste. Burada ben görüyorum, daha önce birlikte komisyon çalışmalarına katıldığım arkadaşlarım da var ve şu anda da aktif olarak hem Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun (KEFEK) hem Dijital Mecralar Komisyonunun üyesiyim, yakın bir zamanda da araştırma komisyonlarından engelli komisyonu ve hâlâ devam eden suça sürüklenen çocuklarla ilgili komisyonun üyesiyim. Bu önümüze gelen torba kanunla -hatta bazen Genel Kurul konuşmalarımızda da eleştiriyoruz, "çorba kanun" diye ifade ediyorum- pek çok ayrı konuyu içinde barındıran, pek çok bakanlığa dokunan ve pek çok aslında o bakanlıkların işleyişiyle ayrı ayrı kurgulandığında sorun ve ihtiyaç alanlarını yeniden doğuracak bir torba kanunu aslında gündemimize almış bulunuyoruz. Yani ben sadece eleştirmeyi yanlış bulan bir kişiyim. Çok önemli bir iş var burada ve eğer maddeler doğru geçerse ve vatandaşın da hayatına yansiyacak olumlu işler yapılırsa çok çok önemli. Benim ricam şu: Lütfen, diğer komisyonlarla istişare edilsin, görüş alınsın. Bu ilgili maddelerde KEFEK Komisyonu doğrudan ilgili, Dijital Mecralar doğrudan ilgili; öncelikle bu komisyonlardan görüş alınmasının maddeler, kanun teklifi üzerinde çok olumlu olduğunu düşünüyorum. Keza, Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonu çok aktif ve çok güçlü yol alıyor Sayın Başkan, çok fazla uzmandan, sivil toplum kuruluşundan görüşler alınıyor; mutlaka SSC'nin buraya önereceği önemli maddeler olacaktır.

Kıymetli Vekilim dedi ki: "Cezaevlerini dolaşıyoruz." Evet, cezaevlerinde benim özellikle ziyaret ettiğim hedef kitle kadınlar ve çocuklar; bakın, çok kırılmalı bir kesim. Anne, baba, ikisi de cezaevindeyse ve -çok var böyle aile- çocuklar dışarıdaysa... Şimdi, burada da güncel bir şekilde işleyen Komisyonun ana konusu bu çocuklar, suça sürüklenen çocuklar yani suç riski olan, potansiyeli olan çocuklar. O komisyonlar göz ardı edilemez, ne olur görüş alınsın oralardan da. Bu hafta sonu KEFEK bir proje kapsamında Nevşehir'deydi. Dijital mecralarda kadınların şiddete uğramasına yönelik, kadınların ve kız çocuklarının dijital tabanlı uğradığı şiddet konusunu ele aldık, yurt içinden ve yurt dışından çok fazla uzmanı, Birleşmiş Milletlerden sorumlu kişileri dinledik.

Velhasıl, sözün son noktası, mutlaka istişare edilmesi gerekir, görüş alınması gerekir diye düşünüyorum. Ben de daha fazla uzatmayacağım, daha sonraki maddelerde görüş için söz alabilirim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de Komisyon üyelerini tekrardan selamlıyorum.

Aslında, bütün hatipler hemen hemen bütün konulara da geneli üzerinde değindiler yani bu sürecin, bu Komisyonda tartışılan kanun maddesinin gerektiği kadar önem verilmeden Komisyona getirilmiş olmasının bir handikap olduğu, bunun doğru değerlendirmelere, doğru sonuçlara bizi götürmeyeceği üzerinde eleştirileri ifade ettiler; ben katılıyorum bütün bu eleştirilere.

Burada birçok konu var, bütün bu konuların bir araya getirilerek işte böyle bir torba yasa -hep söylüyoruz, klasikleşmiş bir kelime oldu artık bu- mantığıyla ele alınıyor olması... Hepsinin aslında kendi özgün ihtiyaçları var, bütüncül bir yaklaşıma ihtiyaçları var, sosyal hizmetler de böyle. Bu bütüncül yaklaşımı gösteremediğimiz zaman da o zaman buradan nasıl sonuçlar çıkaracağız? Gerçekten buradan çıkacak olan toplumun faydasına işaret edecek mi meselesi, bu önemli bir şey. Neden? Yani çok karışık söyleyeyim; işte, gebelik izni sekiz haftadan on altı haftaya çıkarılıyor olması meselesi. Şimdi, özel sektör buna nasıl baktı, bunun altyapısı hazırlandı mı mesela? Şimdi, kadının istihdamı ortada; kadına dönük ayrımcı, belli istihdam alanlarının açıldığı bir ülkede yaşıyoruz ve hatta eşit işe eşit ücretin bile belli gruplar açısından ve özellikle de kadınlar açısından geri plana itildiği bir ülkede yaşıyoruz ve özel sektörde özellikle kayıt dışı sektör yine söz konusu. Şimdi, burada bunun altyapısı ne kadar değerlendirildi, buna dönük olarak bu kanun maddesi konulurken ne tür önlemler alındı meselesi, çok basit bir şey mesela burada bu. Ya da işte "çocukevleri sitesi" diyoruz. Adını değiştirmekle oluyor mu mesele, ev olmuş oluyor mu orası? Kapasitesi ne şu anda çocukevleri sitesinin? Çok basit bir tanımlaması var. Şimdi, 10 kapasiteli diye bir ev tanımlaması yapıp orada eğer 18-19 çocuğu barındırıyorsanız

burada bir sorun yok mu? O zaman, çöcukevleri sitesi olarak buraya bir kavram seti getiriyor, bunu tartıştırıyor olmanızın anlamı ne? Buradan nasıl bir sonuca gidebiliriz? Ya da işte, müdürlük olarak hizmet vermeyi, ilk kabul merkezlerini... Şimdi, müdürlük adını koyduğunuzda, oraya tabelayı astığınızda, gizli kalması gereken yerler değil mi buralar? İstismara uğrayan çocuklar var, şiddete uğrayan çocuklar var. İlk kabul merkezleri, ilk görüşme yapılacak olan alanlar, buradan doğru süreç yönetilmeyecek mi, kabul merkezlerinden? Peki, buranın gizliliği nerede kaldı? Gerçekten, buraların hizmet üretmeye yeterli kapasitede fiziksel yapıya sahip olduğunu düşünüyor musunuz? Bunlara dönük olarak mesela herhangi bir adım atılmış mı, altyapısı oluşturulmuş mu buraların? Bunların hiçbirini göremiyoruz yani açıkçası, direkt baktığınız zaman da kamusal hizmetler ülkede tasfiye edilmiş durumda. Bu kanun maddesinin getirilmesi de aslında bunun ön kabulü; bugün Türkiye'de kamusal hizmetler geri plana itilmiş durumda. Derinleşen bir yoksulluk var; işte, engellilerin, yaşlıların, kadınların ihtiyaçları artmış durumda. Bunların böyle parça parça düzenlemelerle sonuca gidilmesi mümkün değil. O yüzden de sosyal hizmetlere bütüncül bir yaklaşım gerekiyor.

Ben bu kadarla tanımlamış olayım. Bütün arkadaşlarımla belirttiği eleştirilere de direkt olarak katılıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Bütün arkadaşlarımla saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, burada maksat çocuklarımızı korumak. Bu, sadece çocuklarımızın fikri, ruhi, bedeni sağlıkları değil ailelerin de korunmasını kapsayan bir şey çünkü bu çocuklar alışverişlerini buradan yapıyorlar, aileler buradan yapıyorlar ve bağımlılık aileyle başlayan bir şey. O anlamda, burada aramızda bulunan kurum yetkililerinin daha da çoğaltılarak Millî Eğitim Bakanlığına, Gençlik ve Spor Bakanlığına yansıyan bir görevlendirme içinde, bir sorumluluk içinde çalışılması gerektiğini düşünüyorum.

Geneline baktığımda, özellikle sosyal medya düzenlemesi anlamında çok üzülerek bir şeyi belirtmek istiyorum: Türkiye Büyük Millet Meclisi kendi birikimini hiç dikkate almamış efendim. Bakın, 2018 yılından itibaren, üstelik de AK PARTİ iktidarları döneminde Mecliste oluşturulan komisyonların raporlarının bir tanesinin yansımaları yok; raporları burada çıkardım. Onları uygulasak, 2018 yılından bu yana gelen komisyon raporlarını uygulasak... Ne yapmışlar biliyor musunuz o dönem çalışanlar? Aylık, haftalık eylem planı çıkarmışlar bize. Bizim gibi arkadaşlar, biz de gideceğiz, bu tutanaklar kalacak. Okuduğumda, inanırım, o kadar etkilendim ki. Meclis kendi birikimini yadsırsa, burada yapılan işleri dikkate almazsa, Türkiye Büyük Millet Meclisinin gönderdiği, görevlendirdiği bakanlıklar bunu ciddiye almazsa, biz kendi çalışmalarımızda bunu ciddiye almazsak çok da anlamlı bir şey yaptığımız kanaatinde değilim. 2018 yılında ilk komisyonumuzu kurmuşuz, 2020'de daha sonra devam etmiş ve bunların her biri hem idareye hem Türkiye Büyük Millet Meclisine çeşitli görevler, sorumluluklar yüklemiş ama şimdi baktığımda, bunların hemen hemen hiçbirini dikkate almamışız. Burada yapılan çalışmalar, bakın, şurada 2018 yılından 2022 yılına kadar bir -size sunacağım Sayın Başkanım bunları-eylem takvimi çıkarmışlar; bizim gibi çalışan arkadaşlar uzmanlardan yararlanarak gün gün, ay ay, hafta hafta eylem takvimi çıkarmışlar, "Böyle yaparsak çocuklarımızı koruyabiliriz." demişler. Bunların hiçbirinin burada konuşulduğuna tanıklık etmiyorum, çok yazık; bu birikimin böyle yok olması korkunç bir şey. Demek ki bizim çalışmalarımız da havada uçup gidecek ve birileri çıkıp bakmadığı sürece hiçbir şey hatırlamayacağız.

Ne istiyoruz? Bu yasanın çıkmasını istiyoruz çünkü bu yasanın çıkması, çocuklarımızın korunması, ailenin korunması, ebeveynlerin korunması açısından, ulusun korunması açısından çok önemli. Bunu hangi mantıkla yapacağız? Teklif sahibi sevgili arkadaşımıza verdim, Ercan Bey'e. ChatGPT'ye sordum ben tarafı bakarım diye, iki teklifi karşılaştırdım. İki teklifi karşılaştırdığımda, benim teklifim yani -ben ne zaman vermişim bu teklifi, 7 Ocak 2026'da vermişim- partimiz açısından söylüyorum, bizim teklifimizde uyum sağlamaya dönük bir çaba, arkadaşlarımızın teklifinde yasaklayıcı bir anlayış var. Yasaklayıcı anlayış şuradan kaynaklanıyor: İnanırım, yan yana geldiğimizde o kadar mutlu oluyorum ki konuşup anlaşamadığımız hiçbir şey yok; müthiş bir şeyimiz var, performans sıfır. Niyette, düşüncede...

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Çok da sıfır demeyelim de.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Yok, çok da sıfır değil, şimdi çalışacağız ama performans şu ana kadar sıfır. Çalışıyoruz, iyi niyetli bir şey yapmaya çalışıyoruz çünkü çocuklar için burada birlikteyiz. Düşüncelerimizin aynı olması, duygularımızın aynı olması o kadar kıymetli ki, birbirimizi destekleyen... Onlardan çok şey öğrendim, sağ olsunlar, katkı sundular, ben de elimden gelen katkıyı sunmaya çalıştım.

Şimdi, efendim, yapmak istediğimiz şey şu: Ne çocuklarımızın gelişimini engelleyecek bir düzenleme ne de onları bu emperyalist dünyanın, bu bilgi çağının canavarlarına teslim edecek bir teslimiyet. Bunun dengesi nasıl kurulur? Örneğin -bizim aklımıza hiç gelmemişti, söylediler, çalışmışlar, çok teşekkürler- barkodlu koruma sistemi, muhteşem bir şey, çok teşekkür ettim; pandemi döneminde olduğu gibi kimlik verilerimizi, bilgilerimizi bir başkasının eline teslim etmeyeceğiz. Muhteşem, arkadaşlarıma da söyledim, ona da çok sevindiler, böyle bir uygulamanın, teklifin gelmiş olması, siber suçlulardan gelmiş. Hem Sayın Bakanımızın hem bizim madde şeyimizde var; eğitim ve diğer bakanlıkların dâhil edilmesi, çok güzel katkı sundular, çok teşekkür ediyorum, çok önemli bir şey.

Efendim, bürokrasiye ne kadar koruma duvarı verirsek verelim o duvar yetersiz kalır. Ben kırk yıllık geçmişimde, o duvarlar ne kadar kalınlaşırsa kalınlaşsın kâğıttan kaplan olduğunu biliyorum. Bu, bugünü kurtarmaya dönüktür. Oligarşik bir düzen demek istemiyorum ama bu kâğıttan kaplanların yaşama şansı yoktur yani bir şey özgürlüğe ve sorumluluğa dayanmıyorsa, özgürlük ve sorumluluk dengesi oligarşik bürokratik düzenin devamından yanaysa o zaman her şeyi koyabilirsiniz.

Bir genel çerçeve, o çerçevenin içinde bir çözüm, bir çıkış arıyoruz. Arkadaşlarımızla birlikte belirli noktalara geliyoruz, tkanıyoruz. Efendim, 8/A, 8/B; şimdi bu kapsam her şeyi kapsıyor. Ben hayatım boyunca basın suçları dışında mahkemelere gitmemiş, kendimi de iyi bir gazeteci olarak tanımlarım, sabaha karşı saat üç buçukta evimden alındım, altı yıl cezaevinde kaldım, yargılanmam dokuz buçuk yıl sürdü, ilamsız kararlar beraat ettim, çocuğun eğitim hakkı gitti falan; anlatmak istemiyorum bütün bunları ama geldiğimiz noktada ben aklanma isteğimi kullanmak istiyorum.

Kıymetli Hocam, bir internet sitesinde yasa diyor ki, buradaki uygulama: "Bir internet sitesinde seninle ilgili karar alındı mı? Sen bir daha kendini aklamazsın, sen bir daha o konuda yayın yapamazsın." E, konuştuğumuz zaman, bana açıklama yapan arkadaşım -çok mantıklı- çok kolay bir şekilde diyor ki: "Burada benim kastım surlara çıkıp bir başka arkadaşının başını kesip aşağıya atan adamın yarattığı dehşeti engellemek." Ben de diyorum ki: Tamam ama bunu belirtelim. Diyelim ki: "Terör, şiddet unsurlarını içeren." ama bu geniş çerçevenin içerisine ben de giriyorum.

Değerli arkadaşlar, bürokrat arkadaşlarım, politikayla uğraşan arkadaşlarım; dün gazeteciydim, terörist oldum; şimdi milletvekiliyim, yarın sabah ne olacağımı bilmiyorum. Cezaevinde İstanbul Cumhuriyet Başsavcımız Hadi Salihoğlu beni ziyarete geldi, hücrede oturuyoruz, müdürler, savcılar hep beraber, dedi ki: "Ben Tuncay Bey'i çok eskiden beri tanırım, suçlama kısmına mahkeme karar verecek ama ben Tuncay Bey'in terörist olmadığını biliyorum." Müdür bey dedi ki: "Ya, Sayın Savcım, Tuncay Bey, Tuncay Bey diyoruz da yaptığı şeye bakın Allah aşkına, şimdi biz bunu nasıl görmezden gelelim." Ben de şaşkınlıkla bakıyorum. "Nane yetiştiriyor efendim." dedi. Anlayamadı adamcağız, "Ne yetiştiriyor?" dedi. "Nane yetiştiriyor efendim". dedi. Yatağın altından bir leğen çıkardılar, onlar geldiği için sakladığım leğenin içinde nane var. Naneyi nasıl keşfettim? Hücredeyim, tek başımayım; maydanoz çürüyor, diğerleri çürüyor, soğan çürüyor, nane uzun ömürlü ve çiçek açıyor ve bu, yasak, bu, yasak olduğu için de gizli yapıyorum. Neyle yapıyorum? Suyun içine kantinden gelen naneyi koyuyorum, köklendiriyorum ve çiçeklendiriyorum, "Ya, efendim, bu suç işlenir mi ya?" dedi. Savcı Bey döndü dedi ki: "Ya, uğraşacak başka şey bulamadın mı? Adamın yeşil ihtiyacı var, ya, bırak bununla mı kavga ediyorsun." dedi. Şimdi, arkadaşlar, içine düşülmez demeyin -Allah korusun, hiç kimse için dilemem, hiçbir yurttaşımız için dilemem ama düşülebilir- gelin, o günlerde de insanların onurunu, vicdanını, haysiyetini koruyacak bir düzenleme yapalım ki çoluk çocuğumuzla birlikte alınımız ak, başımız dik dolaşabilelim. Kızım nane resmi bastırmıştı -14 yaşında- cezaevinin önünde "Babamın nane hakkını savunuyorum." diye eylem yaptı. Şimdi bu da suça girer. Şimdi, ben kızımın ve kendimin aklanma hakkını bir musibetin, bir kötünün emsal olarak kabul edilmesi nedeniyle kullanamayacak mıyım? Suimisal emsal olmazdı hani, mecelleden gelen kanun, hani suimisali, kötüyü emsal olarak kabul etmeyecektik ama bir kötüyü gösteriyoruz, bir sürü iyinin üstünü örtüyoruz

8/A, 8/B, örneğin 9/A, 9/B; kişinin iftiraya uğraması hâli. E, şimdi ben de rahatsızım, bütün milletvekilleri, sistem rahatsız; diyoruz ki bu konuda elbette kırk sekiz saat içinde yanıt versin, hiçbir itirazımız yok, birlikteyiz ama arkadaşlar, ben kendimi aklamazsam, bu konuda yayın yasağı geldi, size onlarca karar gösterebilirim, yüzlerce karar gösterebilirim, binlerce karar, 8/A ve 8/A'ye girmeyecek, ticari konularda... Bilgi Teknolojileri Başkanlığı X platformundan, diğer platformlardan sürekli olarak içerik kaldırtıyor. O suimisal de yani benim göstereceğim kötü örnek de misal olmamalıdır ama biz yasa yapıcılar olarak -madem gönüllerimiz bir, madem düşüncelerimiz bir, madem duygularımız bir- gelin özgürlük alanımızı genişletelim. "Sizin özgürlüğünüzün başladığı yerde benim özgürlüğüm biter." diye bir anlayış asla geçerli değil bu yüzyılda. Özgürlüklerimizi birleştirelim, sorumluluklarımızı birleştirelim ve çocuklarımız için, kendimiz için güzel bir dünya yaratalım.

Şimdi, bundan mahrum bıraktığımızda çocuklarımız gerçekten gelişemezler ve mahrum olurlar ama buna maruz bıraktığımızdaki zararlı etkiyi azaltalım. Sizin hazırlarken ki iyi niyetinize, bütün bu çabanıza saygıyla diyorum ki: Korkarak duvarları kalınlaştırarak hiçbir özgürlüğü engelleyemediğimiz gibi, çok farklı bir bakış açısıyla kendimize zarar veriyoruz.

Geneli üzerinde inşallah burada önergelerle birlikte konuşarak bu sorunları da aşacağız ve birlikte bir yolculuk yapacağız.

Hepinize saygılarımı sunuyorum efendim,

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Teşekkür ediyorum.

Bütün Komisyon üyelerini de saygıyla selamlıyorum. Söz verdiğiniz için de teşekkür ederim, ben Komisyon üyesi değilim ama çocuklarla ilgili pek çok madde var burada, ilişkili olduğum komisyonlar adına konuşmak istiyorum. Şimdi, konu çocuk olunca pek çok arkadaşımız da dile getirdi aslında, burada üyeler de var, bizler komisyon komisyon geziyoruz Sayın Bakan çünkü çocuğa ilişkin meseleleri topyekün konuşacağımız, bütünsel konuşacağımız bir komisyonumuz yok, bir bakanlık yok. Hâl böyle olunca biz de komisyon komisyon, çocuklarla ilgili, çocukların üstün yararı için bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Eminim buradaki herkes de bu amacı gösteriyor, çocukların üstün yararını gözetiyor fakat bu bakanlığın olmamasını ya da komisyonların olmamasını ciddi bir sorun olarak burada bir kez daha ifade edeyim. Konu çocuk olunca yetişkinlerden farklı davranılması gereken kişi olduğu için, yetişkinler için karar alırken ne kadar hız yaparsak yapalım, konu çocuk olunca bir o kadar yavaşlamamız gerekir çünkü çocuğa dair yapılacak herhangi bir düzenlemenin nasıl geri döneceğini iyice hesap etmek gerekir. Çocuk olunca mesele ne yazık ki daha yavaş adım atılmalı. Bu sebeple hem Sümeyye Vekilimizin, Aylin Vekilimizin, Sevilay Vekilimizin ve Tuncay Vekilimizin önerisine katılıyorum; bugün maddelere geçilmemesi, geneli üzerinde konuşulması, maddelerin daha ihtisas komisyonlarıyla, çocuk perspektifiyle yoğunlaştırılarak sunulması gerektiğini ben de öneriyorum.

Birkaç kelam edeceğim yasa üzerine; öncelikle doğum izninden bahsetmek ve konuşmak isterim. Doğum izninin artıyor olmasının çocukların, annelerin ve ailelerin esenliği için elbette önemli bir çalışma olduğunu öngörüyoruz, yetersiz de buluyoruz ve en temelinde bu meselenin bir analık izni olarak değerlendirilmemesi gerektiğini düşünüyoruz çünkü bu ne bir doğum izni ne bir analık izni, bu bir ebeveynlik izni. Eğer bu meseleye ebeveynlik izni olarak yaklaşırsak bu meselede izin süresi artırılanların sadece anneler değil babalar olması gerektiğinin ve bunun eşgüdümüli ilerleyen politikalarla yürütülmesi gerektiğinin de bir noktada farkına varırız. Babaların da iznini arttırılıyor, bakım sorumluluğuna eş olsunlar diye, öyle bir gerekçe de var fakat beş günden on güne çıkarılıyor. On günle bir çocuğun bakım iznine ortak olunmaz; bu sebeple bu mesele annelik ve doğum değil bir ebeveynlik meselesidir ve bu şekilde yaklaşılmalıdır. Buna dair düzenlemeler var dünyada. Mesela, annenin çalışıyor olduğu, babanın daha rahat çalışıyor olduğu durumlarda yirmi dört aylık izni babanın kullandığı, annenin aktif iş yaşamına devam ettiği düzenlemeler de var. Dolayısıyla, özellikle ailenin, çocuğun, kadının korunması ve refahının düzenlenmesi gereken yasaların yalnızca iznin artırılarak yapılması mümkün değil, bir paket olarak yapılması gerekir. Örneğin, ebeveynlik izinleri artırılmalı fakat bunun yanında kadınların iş hayatındaki istihdamının

etkilenmemesi için İŞKUR'la, Çalışma Bakanlığıyla çalışmalar yürütülerek istihdam düşüşü de bir noktada engellenmeli. Bunun yanında kreş hizmetleri açılmalı ve bu kreşler ana dilinde açılmalı.

Aynı zamanda, Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonunda çok önemli bir nokta var, bunu da burada anlatmak, ifade etmek isterim. Suç saatleri var, uzmanlar bize bunu söylüyorlar. Suç saatleri de çocukların okuldan çıktıkları saatler ve ebeveynlerin işte olduğu saatler yani üç ve beş arasındaki saatlerde çocukların suç işlediğine dair bir gerçeklik var. Dolayısıyla, eğer biz ebeveynlik olarak bakarsak bu meseleye o zaman üç ve beş saatleri arasında çalışan ebeveynlere özellikle suç yaşının yoğun olduğu 15 ve 18 yaşta bu düzenlemeyi yaparak belki de mesaide bir esneklığe gidilebilir yani bu meselenin sadece çocuk ilk doğduğunda anneye verilecek bir izinle değil, ebeveynlikle çocuğun yaşına yayılmış bir perspektifle değerlendirilmesinin daha doğru olacağını düşünüyoruz.

Bu noktada, Dijital Mecralarda sıklıkla dile getirdiğimiz ve belki de bu kanunun Dijital Mecralarda görüşülmesini öngördüğümüz bir mesele var fakat bence bu mesele Dijital Mecraların yanında çocuk komisyonuyla da muhakkak görüşülmesi gereken bir mesele. Az önce bir vekilimiz dedi ki: "Duvarlar kalınlaştırılarak meseleler çözülmez." Evet, duvarlar kalınlaştırılarak meseleler çözülmez, kapatılarak meseleler çözülmez ve bir o kadar yasaklayarak da meseleler çözülmez. Biz sorduk çocuklara, siz sorduğunuz mu bilmiyoruz. Sosyal medya yasağını çocuklara sorduk Sayın Başkan çünkü sosyal medya ve dijital mecraların esas yerleşikleri çocuklar. Çocuklara dedik ki: Sosyal medyayla ilgili böyle bir düzenleme yapılıyor, siz ne düşünüyorsunuz? Onlar, bunun yasakçı olduğunu ve eğer kendi kimlik numaralarıyla sosyal medya hesabı açamazlarsa anneannelerinin kimlikleriyle açacağını söylediler. Dolayısıyla, yasaklayarak meseleleri çözemeyiz ama nasıl çözeceğimizi de söylemek isteriz. Medya okuryazarlığı bu meselede çok önemli, bilinç yükseltme çalışmalarının ebeveynler ve aileler için yapılması çok önemli. Okullarda medya okuryazarlığı dersi verilmeli, kamu spotlarında medya okuryazarlığı dersi verilmeli ve bir o kadar yoksullukla mücadele edilmeli çünkü size soruyorum, bütün Komisyon üyelerine: Annesi ve babası çalışan bir çocuk okuldan geldikten sonra televizyon ve telefon kullanmak haricinde ne yapabilir? Çocuğu koruyan mekanizmalar var mı? Okuldan sonra ya da okula gitmeyen çocuklar için inşa edilmiş mekanizmalar var mı? Dolayısıyla, bunlar olmadan, yasaklayarak sadece kendimiz bir şey yapmış hissine sahip oluruz, herhangi bir şeyi de çözemeyiz. Zaten, davranış değişikliği de yasaklayarak değil davranış üzerine konuşarak, bu noktada çeşitli politikalar yürütülerek olur diyeyim.

Aynı zamanda, bu meselelerin çözümü için bizlerin burada olduğunu, güç vermek istediğini, değiştirmek ve dönüştürmek için, çocuklar için faydalı olanı üretmek için burada olduğumuzu fakat bugün maddelere geçilirse ve bu taslak kabul edilirse bunun fayda getirmeme ihtimalinin olduğunu, özellikle yasaklanan dijital mecralar meselesinde eksik kalacağını ifade etmek isterim.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkürler.

Erol Bey, buyurun.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Çok kıymetli Başkanım, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım; herhâlde yaklaşık iki saat oldu, iki saattir geneli üzerinde konuşmaları gerçekleştiriyoruz. Ben, birkaç konu üzerinde konuşmak istiyorum ve çok kısa da bir eleştiri yapacağım. Tabii, eleştirileri de üstüne kim alırsa alınmasını da istiyorum.

Şimdi birincisi, suça sürüklenen çocuklarla ilgili bir araştırma Komisyonu var ve bu araştırma Komisyonu kurulalı üç ayı geçtik, bir ay uzatma ve 10 Nisanda yani önümüzdeki hafta bu Komisyonun çalışmalarını tamamlayacağız. Şimdi, bu Komisyonunda özellikle en önemli noktalardan biri, koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınması; ikinci konu da bunların dışında suç işlemiş olan çocuklarımızın da tekrardan suça bulaşmaması için gerekli önlemlerin alınması konusu. Suça sürüklenen çocuklarla ilgili, ben böyle bir saydım, herhâlde 6 ya da 7 üyemiz şu anda burada ve bunlarla ilgili, ilgili STK'ler, kurumlar ve dalında uzman olan arkadaşları dinledik ve özellikle koruyucu önleyici tedbirler içerisinde, okul, aile, sokak ve sosyal medya, dijital mecralarda yapılması gerekenler konusunda ilgili kurumlarla görüş alışverişinde bulunuldu. Şimdi, ben, burada hayretle izliyorum, yaklaşık iki saattir burada konuşuyoruz. Bakın, bu Komisyonun üyesi olmayan milletvekillerimiz şu anda burada ve düşüncelerini ifade ediyorlar. Peki, ben, bu arkadaşlara şunu söylüyorum: Araştırma komisyonuna niye gelip fikirlerinizi ifade etmediniz? Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonunda...

OKAN KONURALP (Ankara) - Ben üstüme alındım, birazdan yanıt vereceğim.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Evet, niye gelip fikirlerinizi ifade etmediniz? Eğer çok samimiysek bence bu Araştırma Komisyonunda gelip fikirlerinizi...

OKAN KONURALP (Ankara) - Bu mu yani, bütün bu eleştirilere getirdiğin şey bu mu?

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Senin müdahalen bu mu?

ZEKİ KORKUTATA (Bingöl) - Senin müdahalen de bu mu?

OKAN KONURALP (Ankara) - Çocuklardan bahsediyoruz, çocuğun üstün yararını konuşuyoruz, geldiğimiz nokta bu mu? Alt komisyonlar o konularda daha uzman arkadaşların görevlendirildiği yerlerdir.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Geldiniz mi siz hiç?

OKAN KONURALP (Ankara) - Gelmeye ihtiyaç yok.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Geldiniz mi siz hiç?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Okan Bey... Arkadaşlar...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Soruma cevap ver, geldin mi?

OKAN KONURALP (Ankara) - Birazdan alırsın cevabını.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Okan Bey, müdahale etmeyin.

OKAN KONURALP (Ankara) - Ya, Sayın Bakanım ya, böyle bir üslup var mı ya? Böyle bir üslup var mı?

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bir dakika, neden sözümü kesiyorsun?

OKAN KONURALP (Ankara) - Çocuğun üstün yararından bahsediyoruz...

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Böyle bir şey hakikaten olamaz.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Burada siyaset yapmayın lütfen.

OKAN KONURALP (Ankara) - Ne siyaseti? Sen yapıyorsun siyaseti!

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Eğer bu kadar samimiysen niye alınıyorsun?

OKAN KONURALP (Ankara) - Samimiyet ölçemezsin sen! Samimiyet kriteri mi var?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Arkadaşlar...

OKAN KONURALP (Ankara) - Buraya gelmiş, konuşmaya başlarken "Üstüne alınan alınsın." diyor.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Arkadaşlar, hiçbirinizin söylediği...

OKAN KONURALP (Ankara) - Alındım, yanıt vereceğim.

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bir saniye arkadaşlar, burada usul şu: Söz alan adam, her söz verdiğimiz arkadaşımız sözünü söyler, eleştiri yapacak olana zaten dikkat ederseniz hiç böyle bir sınırlama yok, burada herkes konuşuyor. Niye böyle müdahale ediyorsunuz Okan Bey, lütfen siz sataşmayın.

OKAN KONURALP (Ankara) - Üslup mu bu ya?

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Seninki üslup mu ya?

OKAN KONURALP (Ankara) - Bana üslubumu öğretmeyin lütfen, sen kendi üslubunu şey yap.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Hasan Bey...

Erol Bey, söz sırası sizde, söyleyeceklerinizi söyleyin. Eleştiri varsa söz alıp söyleyebilirler. Karşılıklı birbirimizi suçlama, müdahale etme hakkımız yok. Söz alan söyler.

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bir dakika arkadaşlar, müsaade eder misiniz. Sabahtan beri konuşuyorsunuz, bir müdahale ettik mi biz? Niye müdahale ediyorsun?

OKAN KONURALP (Ankara) - Konuşmaya öyle başlanılmaz. "Üstüne alınan alınsın." diye ön yargıyla konuşmaya başladın ki problem var. Ayıp değil mi? Burada bir araya gelmiş, sorunu çözmeye çalışıyoruz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Okan Bey, arkadaşımız söz aldı, sözünü bitirsin.

OKAN KONURALP (Ankara) - Tamam Sayın Bakanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Lütfen şuna uyalım: Burada belli bir şeye sahip insanlarız, milletvekiliyiz hepimiz, sorumluluğumuz var, konuşan arkadaşımız ne konuşursa konuşsun, hangi eleştiri yapırsa yapsın, söyledikleri doğru da olabilir, yanlış da olabilir; hepimiz her şeyi doğru söylemiyoruz ama sabır göstereceğiz, dinleyeceğiz. Erol Bey'in sözünü kesmeyelim. Eleştirileriniz varsa söz alıp söyleyeceksiniz.

Erol Bey, tamamlayın, buyurun.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Evet, ben konuşmama başlarken de "Üzerine alınan alınsın." dedim, isim de söylemedim ama gördüğüm kadarıyla alınan arkadaşlarımız var.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Olsun, cevap verirler.

Buyurun.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Cevaplarını da verirler. Ben sadece iyi niyetle bunu söylüyorum. Bakın, Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonu çok kıymetli ve çok önemli bir Komisyon. Keşke burada bu eleştirileri yapan arkadaşlarımız bu Komisyona katkı sağlanması için o komisyona da gelip düşüncelerini ifade etselerdi ve bu konular çünkü ilgili kurumlarla... Bakın, biz Millî Eğitim Bakanlığına gittik, önümüzdeki hafta Adalet Bakanlığına gideceğiz. Sağlık Bakanımız geldi, burada bir sunum yaptı. Birçok bakanlıktan da bakan düzeyinde...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Belki bundan sonrakine katılırlar Erol Bey, daha bitmemiş çalışmalarımız.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bitmek üzere.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Sayın Başkanım, pardon, ben o Komisyondayım ve arkadaşlarımızla bilgi paylaşımı yapıyoruz yani.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Ama gördüğüm kadarıyla burada eksik olan ve kendi düşüncelerini ifade etmek isteyen arkadaşlarımız var, keşke gelip orada ifade etselerdi.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, güzel bir öneri, devam edin.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Ya da siz bilgilendirdiyseniz, size verdikleri bilgileri ifade etselerdi ama gördüğümüz kadarıyla burada yetersiz kaldığını ifade ediyorlar, gelip zaten bu ifadelerini kullansalardı.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Erol Bey'in eleştirilerini dinleyelim.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Benim söylediğim hiç kimsenin zoruna gitmesin, ben burada yapıcı bir eleştiri yapıyorum, bunu da isim vermeden yapıyorum. Keşke bu Komisyon... Ki böyle bir araştırma komisyonumuz var, bu olsaydı. Ha, geldiğimiz noktada da şu anda, orada özellikle, sizler de biliyorsunuz, Komisyon üyelerimiz de biliyor, Aile Bakanlığıyla ilgili bu konuda, özellikle dijital mecrayla ilgili çok ayrıntılı bir sunum yapıldı. Mühîp Hocam, yapılmadı mı?

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Ben cevap vereceğim.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Tabii ki buyurun, siz de yapın.

Gittik, bizzat Bakan Hanım, Bakan Yardımcılarımız ve Genel Müdürlerimiz, ilgili Genel Müdürlükler bu konuda çok ciddi bir sunum yaptı ve herkes de orada fikirlerini söyledi ve bu fikirlerin toplamı da eminim ki bu rapora işleyecek ve bundan sonraki dönemde de bunun için gerekli yasal düzenlemeler de tekrardan gözden geçirilecektir. Hatta bu kurum için de biz o zaman Aile Bakanımızla da konuştuğumuzda, bunun da dikkate alınması konusunda da bizlere çok ciddi anlamda da veriler verdiler. Burada biraz önce de söyledim, hiç kimse, hiçbir arkadaşımız alınmasını lütfen ama ben burada eleştiri yapan arkadaşlarımızı, o komisyonun hemen hemen her toplantısına katılan biri olarak, her toplantısına katılan biri olarak görmedim.

Çok teşekkür ediyorum.

Cevap verebilirsiniz tabii.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi, değerli arkadaşlar, esas konumuzu, genel değerlendirmeleri yapmak üzere herkese söz verdim ama bunu şahsileştirmemek lazım. Eleştiri olabilir, "Katılsaydınız daha iyi olurdu." demek istiyor Erol Bey, ben öyle söyleyeyim. Katılmak zorunda mısınız? Değil. Yani bu da bir şey.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bu kadar basit yani.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bu, böyle şahsileştirilecek bir konu değil.

Ben ilk defa söz alacağı için Mühip Bey'e söz vermek istiyorum.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Erol Bey'e de cevap olsun diye konuşuyorum.

Başta Bakanımız var, Sayın Selma Hanım ve ben Komisyon üyesiyiz, Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonu üyesiyiz. Başladığımız günden beri o komisyonla ilgili eleştirilerimizi her gün yapmamıza rağmen, Komisyonda hâlâ bir çatışma ortamı devam etmekte. Biz bunu her gün tartışıyoruz çünkü orada muhalefetin en ufak bir eleştirisine sürekli "Susun, konuşmayın, dışarıda konuşuruz, burada konuşmayın!" diyen bir Başkanla karşı karşıyayız. Dolayısıyla biz orada ilerliyoruz ama nasıl ilerlediğimizi, her gün "Acaba biz bu Komisyondan çekilsek mi?" diye tartıştığımız bir ortamdayız.

Bakın, biz o komisyona çağırılması gereken 10-12 tane sivil toplum kuruluşu söyledik, bizim dediğimizin hiçbiri olmadı -hiçbir tanesi-ve neredeyse bütün seçilen kişilerin tamamen Hükûmete yakın olarak görünen kuruluşlar, maalesef böyle bir eleştiri var. Özellikle şunu söylüyorum, şunu söylemek zorundayım: O komisyona herkes katılabilir, doğru ama bugün sizin "O arkadaşlar niye gelmedi, niye katılmadılar, niye bilgi almadılar?" diye böyle bir suçlamaya girmeniz...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Hayır, Hayır, bakın Mühip Bey, ben kimseyi suçlamadım.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Ama öyle diyorsunuz: "Üstüne alınan alınsın!" Şimdi ben de alındım buna.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Hayır, bakın, kimse de üzerine alınmasını yani.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Ben de alındım.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Kesinlikle suçlamadım ben.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Bakın, Hocam bakın, ben de alındım. Niye alındım? "Acaba Okan Vekilime bilgi vermedim, yanlış mı yaptım?" diye ben de alındım. Niye böyle bir eleştiri, ön yargıyla geliyorsunuz? "Alınan alınsın!" Siz görüşünüzü söyleyin, ister alınır ister alınmaz ama bunu baştan başlayarak söyleyemezsiniz.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Ben de öyle dedim zaten Mühip Bey, ben de öyle dedim.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Dolayısıyla yani herkes burada...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ben suçlayıcı bir şey değil de "keşke katılsaydınız" anlamında anladım ama eleştiri bu.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Ama olmaz yani.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bu eleştiri de...

ZEKİ KORKUTATA (Bingöl) - Sayın Başkanım, çok özür diliyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Estağfurullah.

ZEKİ KORKUTATA (Bingöl) - Muhalefet çok ciddi bir konfor alanı oluşturuyor kendine, her şeyi eleştirecek, iktidar partisi...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Muhalefetin öyle bir...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Hiç eleştirmeyelim mi, ayağa kalkıp bekleyelim mi o zaman? Hiç eleştirmeyelim mi, ayağa kalkıp dinleyelim mi? Böyle bir şey mi var?

ZEKİ KORKUTATA (Bingöl) - Bu iyi bir şey değil yani.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Zeki Bey...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Hiç eleştirmeyelim mi? Böyle bir şey olabilir mi?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Arkadaşlar, müsaade ederseniz...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Biz eleştirdiğimiz zaman karşı çıkıyorsunuz, anlamadım, eleştireceğiz tabii ki.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Biz dinledik sizi.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Siz dinleyin ama suçlamayın bizi, suçlamayın.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bir şey söyledik...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Erol Hocam... Erol Hocam, müsaade ederseniz...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Erol Hocam, suçluyorsunuz. Bak, sabahtan beri konuşmadım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ben eleştiriye çok kıymetli buluyorum, muhalefetin eleştirisini daha kıymetli buluyorum.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Bravo.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bunu size iltifat olsun diye söylemiyorum.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Hayır, hayır, bu önemli bir şey.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Doğrusu bu, demokrasilerde muhalefet varsa demokrasi vardır. Ben onun için muhalefetin eleştirilerini çok kıymetli buluyorum, siz de gerekli cevapları verdiniz. Yalnız, sabır göstermek lazım, Erol Bey'in söylediklerinde...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Hayır, zaten ben hiç konuşmadım yani ben eleştiri söylüyorum ister kabul eder ister etmezsiniz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tamam.

Şimdi, son sözü Okan Bey'e vereceğim çünkü genel değerlendirmeyi çok uzattık, ben biraz herkes sözünü söylesin öncelikle diye bunu şey yaptım.

Okan Bey, buyurun.

OKAN KONURALP (Ankara) - Sayın Bakanım, çok teşekkür ederim her şeyden önce.

Ben Sayın Vekilimizin değerlendirmelerine yeni bir yanıt vererek tartışmayı sürdürme niyetinde değilim fakat milletvekillerini, sizin de takdir ettiğiniz üzere, çeşitli komisyonlara bir nedenden dolayı katılıp katılmamaları üzerinden bir başka komisyonda söz hakkına hangi derecede sahip olup olmadığı perspektifiyle değerlendirmek gerekir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - O da eleştirilebilir, evet.

OKAN KONURALP (Ankara) - Hangi gerekçeyle olursa olsun. Şimdi, nihayetinde, bakın, son derece -evet, burada, biraz, tırnak içerisinde, kendime bir pay çıkarayım- nezaketli bir şekilde, bir nedenden dolayı, çeşitli nedenlerden dolayı belli konularda asgari müştereklerde buluşamıyor ve bunu azamileştiremiyor olabiliriz ama söz konusu çocuk olursa, söz konusu çocuksa, söz konusu çocuğun üstün yararıysa, gerekirse iki saat değil, on iki saat daha konuşalım ama çocuk konusunda hiç olmazsa ortak bir dili, bir yöntemi, bir çalışma prensibini ortaya koyalım gibi bir önermede bulundum. Benzer önermeleri partinin mensubu olsun olmasın diğer milletvekili arkadaşımız da ifade ettiler. Fakat tam da Dijital Mecralar Komisyonunun Cumhuriyet Halk Partisi Sözcüsü Sayın Tuncay Özkan, tam da Sayın Vekilimiz aslında bir yanıyla önden bir yanıt olacak şekilde, Türkiye Büyük Millet Meclisinin tarihsel birikiminin yaklaşık son yirmi yıllık, hadi on yıllık, on beş yıllık birikiminin bu yasa teklifine, bu torba yasaya yansımadağını da ifade etti. Tam da bunu ifade ederken tam da Sayın Vekilin vurgu yaptığı, Meclisin çatısı altında kurulmuş, geçmişte kurulmuş, hâlen varlığını sürdüren komisyonların ortaya koyduğu raporlardan, raporların ortaya koyduğu birikimden yararlanılmadığını ifade etti. Şimdi, tam da böyle bir bakış açısıyla yaklaşım sorunu el birliğiyle, kimseyi suçlamadan, kimseyi töhmet altında bırakmadan, hatta son derece içten bir şekilde -bağışlayınız, yani siz bu tür şeyleri sevmezsiniz, biliyorum ama- sizin de varlığınıza bir güvence atfederek, önem vererek...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

OKAN KONURALP (Ankara) - ...gelin bir yol ve yöntem belirleyelim ve söz konusu çocuk olunca, bunu böyle daha sakin ve soğukkanlı bir şekilde, elbette ivedilikle ama sindirerek bu çocuk meselesine bakalım dedik. Sayın Vekilin konuşmasına böyle başlaması beni kırdı ama ben yine de sizin şahsınıza...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Okan Bey, teşekkür ediyoruz.

Eleştiriler karşılıklı olarak...

OKAN KONURALP (Ankara) - Yani böyle bir gerilimin olmasını istemezdim ama yani kusura bakmayın, sizi de üzmüş olmak istemezdim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Estağfurullah.

Burası tartışma ortamı, tartışılır ama yeter ki birbirimizi dinleyelim, sabır gösterelim, birbirimizi anlayalım. Biz birbirimizin düşmanı değiliz. Birbirimizle birlikte çalışan, kimimiz farklı görüşleri, kimimiz aynı görüşleri paylaşan insanlarız; bu da işin gereğidir, işin tabiatında bu vardır, bu yoksa zaten sorun vardır.

Hasan Hoca, buyurun.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, değerli hazırım; hepinizi saygıyla selamlarım.

Tabii, bu kanun önemli bir kanunun aslında. Türkiye'de ailenin korunması, çocukların korunması başta olmak üzere bazı önlemleri içeren bir kanun. Ayrıca, bu kanunun ilk maddesinde Darülacezeye yapılan bağışları artırmak amaçlı yapılan bir uygulama değişikliği var. Burada gelir vergisi matrahı tespitinde indirim konusu yapılmasına dair bir mevduat.

Yine, 2'nci, 15'inci ve sanırım 25'inci maddelerde 657 sayılı Kanun mensuplarının, yine işçilerimizin, yine Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu personelinin doğum öncesi, doğum sonrası izinlerini düzenleyen; izinlerini sekiz haftadan on altı haftaya doğum öncesi; on altıdan yirmi dörde doğum sonrası çıkararak; yine doğum öncesi doktor raporuna dayanarak üç haftaya kadar olan çalışma izninin iki haftaya kadar indirilmesini ve koruyucu ailelere on gün izin verilmesini içeren bir mevzuat. Yine, mevzuat düzenlemesi gereken, kanuni faizin değiştirilmesi gereken bir konu. 2022 sayılı Kanun kapsamında maaş alanların iadeleriyle ilgili bir düzenleme.

2828 sayılı Sosyal Hizmet Kanunu'na bazı bentler eklenerek aslında suça sürüklenen ya da ihtiyacı olan çocuklara zamanında müdahale edilmesini ve bürokratik işlemlerin uzamasını engellemeyi amaçlayan bazı düzenlemeler var; ihtisaslaşmış çocukevleri sitesi... Yine, koruyucu aileye öncelik veren, son seçenek bakımevlerine yönlendirilmesini öncelikleyen bir düzenleme var.

Yine, sosyal ağ sağlayıcılarına getirilen düzenlemeyle... Bu, şahsen benim dünyada hâlen geride kaldığını düşündüğüm bir düzenleme. Tabii, Sayın Vekilimizin de biraz önce söylediği gibi bazı çocuklar büyüklerinin şifreleriyle, kimlik numaralarıyla girerek "Bu işi çözeriz." diyorlar ya da "DNS üzerinden bazı şeyleri yaparız." diyorlar ama devlet bir önlem almak zorunda. Devlet bakmamalı, bizler bakmamalıyız; düzenleme yapmalıyız. Düzenlemeyi, bazı şeyleri de mümkün olduğunca kapsayıcı ya da bu kaçak yolları önleyecek şekilde yapmalıyız çünkü çocuklar sosyal medya ortamlarında korunmasız değerli arkadaşlar, bunu hepimiz biliyoruz. Bunun için ne yapmamız gerekiyorsa hep beraber, düzenlemeyi de doğru şekilde yapmak kaydıyla bir şeyleri yapmamız gerekiyor. Dünya burada geride kaldı maalesef. İnşallah, bu düzenleme de istediğimiz gibi çıkar.

Yine, dijital oyunlarla alakalı düzenlemeye ihtiyacımız var; özellikle çocukları hedef alan bir durum. Yine, koruma ve bakım tedbiri uygulanan çocuklara daha sonraki iş hayatlarında istihdamı düzenleyen mevzuatsal bir düzenleme var. Yine, kadın konukevlerinde kalan ve geliri olmayan ya da az geliri olan çocuk ve kadınlara harçlık sistemini getiren bir düzenleme var. Aslında, bakıldığı zaman bunlar önemli düzenlemeler, ihtiyaç olan düzenlemeler.

Çalıştırma yasağı var; bazı suçlara karışan kişilerin, suçu kesinleşmiş kişilerin özellikle çocukların yoğun çalıştığı yerlerde çalışmamasını sağlayacak bir düzenleme var. Bunların hepsini ben yerinde görüyorum.

Burada Komisyona da sunmak ve söylemek istediğim, yine Aile Bakanlığımıza da söylemek istediğim bir şey var: Doğum öncesi ve doğum sonrası izinleri düzenlerken amacımız annenin çocuğuna daha çok zaman ayırması, annenin sağlığını öncelemek

ve bu zaman diliminde de mağduriyeti önlemek. Hani önceden ücretsiz izin alarak çocuğuyla beraber kalabiliyordu ama şimdi bu düzenleme ücretli izni genişletiyor fakat bence atladığımız bir şey var diye düşünüyorum -tabii, sağlık personeli olduğum için, ben bunu bildiğim için söylüyorum- aile hekimlerinin ya da... Aile hekimlerinde yüzde 50'den fazla maaşı kesiliyor doğum izni süresinde, bu da aile hekimlerini zorluyor. Yine, hastanedeki hekimlerde de kesiliyor ama bu oranda değil. Aile sağlığı elemanlarının maaşları da ciddi anlamda kesiliyor. "Amacımız, annelerin maddi olarak da mağdur olmasını önlemek." diye çıkardığımız bu mevzuatın o noktada da bir düşünülmesi gerekiyor, Komisyonca da düşünülmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ben teşekkür ederim çalışmalar için.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Biz teşekkür ediyoruz Hasan Bey.

Şimdi, uzun süredir söz isteyen Sevilay Hoca var.

Buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, geriye dönüş gibi olacak ama ben o zaman söz istemiştim.

Siz böyle bütün nezaketinizle "Bir eleştiridir." dediniz ama aslında bu bir eleştiri değil. Eleştiri ve suçlama arasındaki farkı koymazsak -bu Komisyon daha yeni çalışmaya başladı- devam etmek çok güç olur gerçekten.

Burada dikkat ederseniz muhalefet milletvekilleri söz aldıklarında hep bu çabayı değerli gördüklerini, bu alanda bir sorun olduğunu gördüklerini söyleyerek fakat şu... Yani ben de dile getirdim, diğer konuşmacılar da getirdi; Meclisin kendi bünyesindeki donanımı ve birikimi yeterince işlevselleştirilemediği sürece buradan bir sonuç alamayacağımızı söyledik ama hep bir takdirle başladı.

Şimdi, bunun karşısında "Hiçbiriniz orada yoktunuz, kim üstüne alınırsa alınsın. Zorunuza mı gitti..." Bunlar eleştiri değil. Bu, açıkçası yetişkin bir konuşmadır.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Cümlelerde onlar yoktu, neyse siz buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Vardı, kesinlikle vardı; hepsi vardı.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Peki, siz tamamlayın, ben müdahale etmeyeyim.

Buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Tabii ki arka arkaya gelmiyordu ama konuşma içine yayılmış şekilde hepsiyle karşılaştık; bu, bizi gerçekten de motive eden bir şey.

Bir de burada bizleri tanımayan katılımcılar var, sanki böyle "Gelip muhalefet ediyorlar da başka yerlere aslında gitmiyorlar..." Birçok komisyon var ve ben hiç üyesi olmadığım hâlde İnsan Hakları İnceleme Komisyonuna da onun alt komisyonu olan Çocuk Hakları Komisyonuna da gidiyorum, KEFEK'e de gidiyorum, yetişebildiğim her yere kendi adıma gidiyorum, birçok arkadaşım da bunu yapıyor ama bazı alt komisyonlar -bu kadar alt komisyonun olduğu bir yerde- asli komisyonlarımızla çakışabiliyor; yurt dışı komisyonlarımız var, oralarda olabiliyoruz.

Onun için, hiç kimseye "Burada niye yoktunuz?" diyecek bir durum yok. Gece onda, on birde Genel Kurulu terk etmişiz, üyesi olmadığımız hâlde bu Komisyona gelmişiz ve günlerimiz böyle geçiyor; bu, ancak bir takdirin vesilesi olabilir.

Elbette ki Suça Sürüklenen Çocuklar Komisyonu çok önemli. Biz orada da kendi üyelerimize gayet güveniyoruz, bilgi alıyoruz, bir kopukluk da söz konusu değil; bunu söylemek istedim.

Teşekkürler.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Başkan.

Toplantıyı açtığınızda söylediğiniz sözler özünde belki de bu Komisyonda konuşulanların niye bu noktaya evrildiğinin bir göstergesi.

Cumhurbaşkanlığı sistemine geçeli beş yıl oldu, buna uyumlu bir düzenleme sağlanmadı, sağlanmadığı için de komisyonlarla...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Anayasa değişikliği gerekiyor biliyorsunuz, bizim sistemin 3 esası var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yani belki de bir yerde parlamenter sisteme geri dönmek gerekiyor sorunları daha da azaltmak için.

Nedeni şu: Artık öyle bir noktaya evrildi ki bu komisyonlara yalnızca iktidar partisi milletvekillerinin getirdiği kanun teklifleri geliyor. Sanki muhalefet veya demokratik kitle örgütleri bir tarafından olumsuzluğu giderecek önermelerde bulunursa bir kaybedilmişlik duygusu oluşacakmış gibi şiddetle önermelere karşı çıkıyorlar. Söylenenlerin işe yarayıp yaramadığından çok, kimin söylediğine bakılıyor ve bu da çıkan kanunların yarım yamalak çıkmasına, sonra bir kısmının Anayasa Mahkemesinden geri gelmesine vesile oluyor. Anayasa'ya aykırılıklar üzerinde de görüş belirtildiği hâlde değerlendirilmiyor, sonra da Anayasa Mahkemesi iptal ediyor ve tekrar o kanunları görüşüyoruz. Anayasa Mahkemesi geçen yıl 300'e yakın kanun maddesini iptal etmiş, yeniden bir daha görüştüğümüzde milletvekili yapmış oluyor.

Bakınız, şimdi, buraya getirilen kanun teklifinde doğal olarak bu konuda Ercan Bey daha önce de bu kurumlarda çalıştığı için iyi niyetle hazırladıkları noktalar var ama sıkıntı olan alanlarda var. Siz de Bakanlık yaptınız, Bakanlığınız döneminde önünüze çok kere gelmiş konular var.

Birincisi, burada doğum izniyle ilgili düzenleme var ama kadınların iş hayatına başlamadan önceki annelik süreçlerinin de sigorta kapsamına alınmasıyla ilgili talepleri dikkate alınmamış, oysa alınması gerekir. Niye? Erkeklerde askerlik nasıl alınıyorsa kadınlar için de iş hayatına başlamadan önceki annelik süreci de onlar için hak olarak verilmeli; o yok, konulması gerekir.

Sonra, çocukların suça sürüklenmesiyle ilgili... Şimdi, Aile Bakanlığı kuruldu. Ne bekliyorsunuz? Türkiye'de aile yapısının ve dokusunun nitelikli bir kavrama ermesi yönünde de var olan mevcudu kültürüyle, kimliğiyle destekleyecek politikalar geliştirilecek diye bakıyorsunuz ama öyle olmadı. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı seçim öncesinde ilgili partinin broşürlerini dağıtan, onların

yardım paketlerinin hangi partiye oy verdiyse ona göre düzenlenmesini sağlayan, kendi elemanlarını siyasi amaçla kullanan bir doku olarak kullanılıyor ve ben bunu bizzat örnekleriyle gördüğüm için de önergeler de verdim, kimse o tarafına bakmıyor.

Burada kadın konukevlerinin kuruluş amacı doğrudu ama yönetiliş biçimi farklı oldu; kimse yerini bilmeyecekti, o kadın kamuoyuna teşhir edilmeyecekti. Orada koyduğunuz liyakate dayalı olmayan kadrolar veya görevlilerin varlığında kim, nerede, nereye konuldu, herkes bildi. Şimdi, onlara bir ücret desteği sağlanarak ekonomik özgürlüklerine kavuşturulacakları sanılıyor. Oysa bunları çalışma yaşamı içinde değerlendirip onların sorunlarına daha çözümcü bir yaklaşımla bu sorunlar ele alınabilir.

Şimdi "aile" dediğimiz kavramın... 18 yaş altında olanları "çocuk" sayıyoruz, değil mi? En çok da siz ilgilendiğiniz için şimdi birkaç konuyu söyleyeceğim, bana "Vedat Başkan oradaymış, Bakanımıza bir aktar." dediler, bir daha aktarıyorum: Şimdi, 18 yaşına gelmiş çocuğu statü olarak Bakanlığa sorduğumuz zaman diyor ki: "Bunlar çocuktur, çocuk işçi sayılmaz." Sonra TÜİK de diyor ki: "Bunlar genç işçidir, Türkiye'de genç işsizliği azalttık." 1 milyon stajyer öğrenciyi kamuoyuna açıklarken "işçi" diye açıklıyorlar. Burada bir tuhaflık var. Geçen yıl 50'ye yakın çocuğumuz stajda öldü. Yani bırakın çocuğun uyuşturucu kullanmasını, çocuğun yaşamsal olarak olması gereken dönüşüme katkıyı, stajda çalıştırılan, "Olur." verilen çocuğun iş cinayetlerinde ölmesi gerçekleşti. Buna karşı yapılan bir düzenleme var mı? Büyük bedenlere yüklenen yükü yüklüyorsunuz ama o çocukları işçi saymıyorsunuz, düşük bir ücretle tam bir sömürü alanına dönüştü. Bununla ilgili var mı bir şey? Yok.

Taşeronla ilgili, sizin de katkılarınızla belli bir kesim, hizmet alım sözleşmesi dışındakiler kadroya alındı ama "hizmet alım sözleşmesi" diye bir şey çıkarıldı, onunla 150 bin kişi şu anda taşeronda kaldı. Kendisiyle aynı şartlarda ve koşullarda çalışan arkadaşlarının yanında bunlar kadro dışı. Belediye şirket işçiliği oluşturuldu, 500 bine yakın belediye şirket işçisi var, dolaylı bir taşeron. Niye belediye kadrosunda değil? İhtiyaç varsa kadrosunda olmalı. Bununla ilgili de bir şey olmadı, biliyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Şimdi, Ömer Fethi Bey, biliyorsunuz, o zaman -müdahale etmek için değil de bir şey olsun diye söylüyorum, sizin söylediğinizin üstü kapanmadan- biz bu çalışma statülerini belirlemek için kapsamlı bir düzenleme yaptık. 36 tane sözleşmeli personel statüsü vardı Fethi Bey, onu 2'ye indirdik. Dedik ki sözleşmeli personel çok uzmanlık gerektiren, teknik bir mevzu, yeni bir şey çıkmış ortaya. Onun için alınabilir sözleşmeli ama onun dışındakileri kaldırdık. Fakat işte, önce belediyeler açıyor, sonra kamunun diğer kuruluşlara açıyor, yeniden başladılar bu şeye.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ama yasa düzenlemeye el veriyor.

Bunun yanında, "Esnafa, çiftçiye 9000 prim günü 7200'e düşecek." diye Sayın Cumhurbaşkanının seçiminden önce attığı "tweet" hâlâ duruyor. Seçim biteli üç yıl oldu, bu konuda da bir kanun teklifi gelmedi, burada da öyle bir madde yok.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bu biraz daha sınırlı bir şey.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - EMADDER meselesi, bu emeklilikte adalet arayanlar konusu da sizin ilgi alanınıza girdiği için biliyorum, onlarla ilgili problem var, onlarla ilgili de bir şey gelmiyor. Şimdi, çocuk...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ama gelenler çok önemli. Şimdi burada konuşacağız maddelere geçince.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Önceliğe bakıp...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Çok kapsamlı...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, önceliğine baktığınız zaman...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bu dedikleriniz yok; benim de beklediğim, benim de istediğim birtakım düzenlemeler var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, önceliğine baktığınız zaman insanlar aç, aç!

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onlar da yok ama her şeyi burada getiremeyiz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, insanlar aç. Bakınız, açlık sınırı 32 bin lira, TÜRK-İŞ açıkladı. Orada, biliyorsunuz, tereyağı, kaşar falan da yok. Normalde Türkiye nüfusunda emekli ve asgari ücretliyle birlikte 50 milyon kişinin aç yaşadığı yerde kısmi kurumlarda düzenleme ihtiyaç olsa da önceliğin ben insanın karnını doyurmaktan geçtiğine inanıyorum. Sayın Vekilim -Elâzığ Vekilimiz- az önce dedi: "İşte, şu komisyona geldiniz mi, bu komisyona geldiniz mi?" Ben Elâzığ'a geldim, üzüm para etmiyordu. Mesela, Vekilin o konuda üzümle ilgili bir konuşmasını görmedim. Şimdi de kalkıp ona onu mu sorayım? Senin bölgede...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Konu bu mu ya?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yani ben de ona bunu sorayım.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Konu bu mu şimdi yani?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi, olay şu: Milletvekilinin aslı...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Erol Bey yeniden söz aldığı zaman bu üzüm mevzusuna girecek.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - ...sorumluluğu ve görevi toplumda olanları buraya aktarmak. Burada parti kimliğiyle bakıp da "Kim ne konuşuyor?"a indirirsek olayı, çözümcü bir yaklaşımla sorunları ele almayız.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sayın Vekilim, size oricik göndereyim üzümden yapılmış.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bakın, Sayın Bakanım, bunu vicdanen söylerken de üzülüyorum, bunu ben bir kez daha söyledim, tekrarlıyorum: Çakmak gazını çeken kız çocuğunun anası beni onda arıyor, "Kurtar vekilim." diyor. Önermede de bulundum: Siz muhafazakâr bir partisiniz. Alkolden vergi alıyorsunuz, tütünden vergi alıyorsunuz, şans oyunlarından vergi alıyorsunuz, bunları da millete maaş diye veriyorsunuz. O maaşı vermeyin, oradan vermeyin, onu ayrı bir hesapta toplayın, şu çocukların tedavisi için tedavi merkezleri oluşturun. Bakın, saat sekizden sonra Anadolu'nun çoğu bölgesinde parka gidemiyorsunuz. Çocukların o hâle düşmesinin sorumlusu mevcut yönetimin vurdumduymazlığıdır; çok net söylüyorum bunu.

Yani onun için, buradaki getirilenlerde yetimlerle ilgili düzenlemeyi de Ercan Bey'e de ilettim. Daha önceki bakanlarımızdan Akın Gönen beni on kere aradı, dedi ki: "Burada kazanılmış haklar geriye gidiyor. Ne olur yapmayın." Bunu ben Ercan Bey'e de söyledim mesela işe girmeleri...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ömer Fethi Bey, şimdi, zamanımız güzel kullanalım lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kullanalım, işe yarayacak laflar söylüyoruz, boş laf konuşmuyoruz ki Sayın Bakanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Yok, boş laf konuştuğunuzu söylemiyorum ama doğrudan doğruya konumuza biraz...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Konuya geldim... Yetimlerle ilgili işler... Yapılan düzenlemede, burada, yetimlerin kazanılmış hakları ellerinden alınıyor, daraltılıyor, kapsamın genişletilmesi lazımken...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Maddeye geldiğimizde önerilerinizi söylersiniz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bununla ilgili de düzenleme yapılıns diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ben teşekkür ediyorum.

Maddeye geldiğimizde önerilerinizi söylersiniz.

Şimdi, son sözü Serkan Bey'e vereceğim. Serkan Bey konuştuktan sonra maddelere geçilmesini oylarınıza sunacağım.

Buyurun Serkan Bey.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Başkanım, Değerli Bakanım; Aile Bakanlığıyla ilgili aslında çok kapsamlı bir kanun teklifi var. İçerik itibarıyla da hedefler aslında makul ve mantıklı. Amma velakin diğer vekillerimizin de vurguladığı gibi, kapsamı çok geniş ve biz bu kanun teklifini çok hızlı bir şekilde geçirme çabası içerisindeyiz gördüğüm kadarıyla. Kalıcı bir kanun hazırlıyoruz biz burada. Bakın, içerisinde Darülacezeden doğum iznine, çocukların internet hakkından toplu taşıma hizmetlerine, sosyal ağ sağlayıcılarının uygulamalarından oyun sağlayıcılarına kadar birbirinden bağımsız, yaşlıyı, engelliyi, çocuğu, kadını ilgilendiren çok farklı konu başlıkları var ve bizim bu Komisyon olarak bu konuyu gayet ciddi bir şekilde ele almamız gerekiyor. Evet, arkadaşlarımız, bakanlık veya yetkili arkadaşlar bir çalışma yürütmüş ama bizim yapmış olduğumuz incelemelere göre -Komisyon üyelerimizle iki haftadır bu konu üzerinde ara ara bir araya gelerek değerlendirmelerde bulunuyoruz- burada ciddi eksiklikler ve düzeltilmesi gereken boşluklar var. Yürüdüğümüz yol güzel ama içerikle ilgili hataların olduğu da bir gerçek. Bu gerçeği göz önünde bulundurarak, öncelikle, daha önce de çağrıda bulunduğumuz gibi, bir alt komisyonla bunları biraz daha nitelendirelim.

İki, bu torba yasayı parçalayalım yani bir kerede, bir şey de bunların hepsini tek celsede geçirmemizin hiçbir aciliyeti yok, çok acil bir konu değil, çok hızlı bir şekilde üzerinde tartışmamız gereken bir konu, kanun başlığı değil ama nitelikli tartışmamız gereken, içeriğini doğru belirlememiz gereken, geleceğe dair daha imza atmamız gereken konu başlıkları var. Bu gerçeği vurgulamak istedim öncelikle. Burada "bireylerin temel hak ve özgürlüklerini esas alan, kapsayıcı, sürdürülebilir anlayışla yürütülmesi" diyor. Ya, bireysel, kişisel verilerle ilgili ciddi sıkıntılar var; Bakanlığa verilere ulaşma yetkisi veriliyor. Bununla ilgili sınırlayıcı bir çerçeve çizilmiyor bugün yani gördük işte, yani içeriğini tartışmayalım ama bir Emniyet gücü, bir savcılık aldığı resmî kayıtları daha bakanlığa ulaşmadan haber bültenlerine ulaştırıyor. Yani hiçbirisi kişisel verinin korunması ve güvencesi altında değil. Ne yazık ki bugün bakanlıkların, ilgili memurların... Bugün bir bakanın verilerine girdi diye memurlar cezaevinde ama diğer bir kamu çalışanının görüntüleri, bilgileri boy boy dağıtılıyor gazetelerde, hiçbir tedbir alınmıyor. Bu anlamda, iktidarın uygulamalardaki tarafgir tavrı yasaların daha keskin çizgilerle çizilmesi gerekliliğini ortaya koyuyor. Niyette kötü bir şey görmüyoruz ama uygulamadaki yaşadıklarımız bizim burada çıkaracağımız kanunun ve yasanın bağlayıcı hükümler olması, zorlayıcı hükümler olması ve uygulamanın da çok net bir şekilde belirlenmiş olması gerekiyor. Yoksa, yani bu teklifle ilgili sosyal refahı artırmaya yönelik alacağımız, atacağımız adımlar güzel; eksikliklerini maddeler geldiğinde vurgulayacağız ama sizden ricam bu, buradaki bu kanun tasarısını bugün oldubittiye getirerek hadi geçirelim, oylayalım, "Kabul edenler..." evet, 14-8 gibi bir çoğunluk var, her maddeyi oylayıp oylayıp geçebiliriz bu Komisyonunda ama doğru bir şey yapmış olur muyuz? Ben burada eleştirimi vurgulamak istiyorum. Bu anlamda, önümüzdeki süreçte bu kanun teklifini bugün bitirme gibi telaşa düşmeyelim. Önümüzdeki toplantılarla bunların altını doldurarak işleye işleye gelelim ve gerçekten güzel bir işin de altına imza atmış olmayı temenni ediyorum, dinlediğiniz için de teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz Serkan Bey.

Değerli arkadaşlarım, tabii, bu teklif bizim önümüzde yaklaşık bir aydır var. Biz de muhtelif şekillerde inceledik, bütün milletvekillerimiz Meclisten bize geldiğinde, Başkanlıktan bize geldikten sonra çalıştı, ilgili uzmanları çağırdık, konuştuk, muhtelif toplantılar yaptık, onlar da sizler de çalışmışsınızdır.. Yapacağınız katkıları, önerileri, maddeleri esasında da konuşuruz, şimdiden yapılan katkılar var, biraz önce dijitalle ilgili düzenlemeler, bilhassa Tuncay Bey ile arkadaşlarımızın çalışmasında değişiklikler var, yeni önerilerde de bulunabilirsiniz, sorunları çözeriz.

Şimdi, maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

14.30'da toplanmak üzere ara veriyorum.

Kapanma saati:13.39

BAŞKAN: Vedat BİLGİN (Ankara)
BAŞKAN VEKİLİ: Orhan ATEŞ (Bayburt)
SÖZCÜ: Ümmügülşen ÖZTÜRK (İstanbul)
KÂTİP: Pelin YILIK (Çankırı)

----- 0 -----

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, arkadaşlar, çalışmamızın bu kısmında maddelere geçeceğimizi oylamıştık.

Evet, şimdi arkadaşlarımız hatırlatıyor. Şimdi, doğrudan doğruya birbirleriyle alakalı maddeler var; mesela Darülacezeyle ilgili olanlar. Bunlar numara sırasına ardışık bir şekilde devam etmiyor, biz onları... 1, 13, 20, 26 ve 27'nci maddeler Darülacezeyle ilgili; doğum izniyle ilgili olan 2, 15, 16, 18, 19 ve 25'inci maddeler; diğerlerini de birlikte değerlendireceğiz.

Bu değerlendirme için ben müsaadenizi istiyorum. Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

1'inci maddeye geçiyorum:

**SOSYAL HİZMETLER KANUNU VE BAZI KANUNLARDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun;

a) 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendine "faaliyetinde bulunan" ibaresinden sonra gelmek üzere "Darülaceze," ibaresi eklenmiştir.

b) 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendine "faaliyetinde bulunan" ibaresinden sonra gelmek üzere "Darülaceze," ibaresi ve (11) numaralı bendine "işletmeleri hariç," ibaresinden sonra gelmek üzere "Darülaceze," ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Maddeyle ilgili söz talebi var mı? Söz talebi yok.

Önerge var, okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Heval Bozdağ
Ağrı

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Sosyal yardımların kurumsal bağışlar, vergi muafiyetli destekler ve istisnalar ile vakıf modeli üzerinden örgütlenmesi, yardımları anayasal bir sosyal hak olmaktan çıkarıp şefkat veya lütuf modeline indirgeme bakış açısına sahiptir. Ayrıca, denetim ve şeffaflık sorunları da vakıf yapılarının bütçe denetimlerinin sınırlı olabileceği sebebiyle beraberinde gelebilir. Kamu kaynaklarının bütçe dışı kullanım alanları genişleyebilir. Sosyal devlet anlayışı yardımı bağışa değil hakka dayandırılmalıdır. Bu anlamda, Darülacezeyle özel bir teşvik mekanizmasına gerek yoktur.

Düzenleme Anayasa'nın madde 10 eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Sosyal yardım ve kamu yararına faaliyet gösteren kuruluşlar arasında yalnızca Darülaceze lehine isim verilerek özel bir vergi avantajı tanınmaktadır. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına göre eşitlik denetimine önce aynı ya da benzer durumda olanlar arasında farklı muamele bulunup bulunmadığına, sonra da bu ayırımın nesnel ve makul bir temele dayanıp dayanmadığına bakılır; ayrıca, farklı muamelenin ölçülü olması gerekir. Düzenlemede Anayasa madde 73 madde vergi adaleti ve mali güce göre vergilendirme ilkesine aykırılık bulunmaktadır. AYM'ye göre mali güce göre vergilendirme ve vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, vergilendirme alanında eşitliğin temel görünümüdür. Mahkeme vergi yükünün adil ve dengeli dağılımı için kanun koyucunun kişisel ve ekonomik durumları gözetebileceğini kabul etmekle birlikte, istisna ve muafiyetlerin de bu anayasal çerçeveye içinde değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Düzenleme Anayasa madde 2 hukuk devleti ve genellik-soyutluk ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Hukuk devleti, vergisel düzenlemelerin kişiye ya da kuruma özgü ayrıcalık yaratacak şekilde değil genel, soyut, öngörülebilir ve objektif kurullarla yapılmasını gerektirir. Burada kanun koyucu sosyal yardım alanında çalışan tüm muhataplara uygulanabilecek genel bir kategori kurmak yerine adı açıkça yazılan tek bir kuruma vergi avantajı sağlamaktadır. Bu yöntem normun genelliğini zayıflatmakta ve yasama işlemini soyut kural koyma alanından çıkarıp belirli bir kurumu kayıran özel düzenleme görünümüne yaklaştırmaktadır.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Şimdi, 13'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 13- 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendine "faaliyetinde bulunan" ibaresinden sonra gelmek üzere "Darülaceze," ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Madde hakkında 1 önerge var, önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ömer Faruk Gergerlioğlu

Heval Bozdağ

XBAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Sosyal yardımların kurumsal bağışlar, vergi muafiyetli destekler ve istisnalarla vakıf modeli üzerinde örgütlenmesi, yardımları anayasal bir sosyal hak olmaktan çıkarıp bir lütf modeline indirgeme bakış açısına sahiptir. Ayrıca, denetim ve şeffaflık sorunları da vakıf yapılarının bütçe denetimlerinin sınırlı olabileceği sebebiyle beraberinde gelebilir. Kamu kaynaklarının bütçe dışı kullanım alanları genişleyebilir. Sosyal devlet anlayışı yardımı, bağışa değil hakka dayandırılmalıdır. Bu anlamda, Darülaceze özel bir teşvik mekanizmasına gerek yoktur. Düzenleme, eşitlik ilkesine -Anayasa madde 10- aykırılık teşkil etmektedir. Sosyal yardım ve kamu yararı amacıyla faaliyet gösteren çok sayıdaki kurum arasından yalnızca Darülacezeyi seçerek ona bir özel KDV istisnası tanınmaktadır. Oysa benzer nitelikte sosyal yardım, aşevi, gıda bankacılığı, bakım ve destek faaliyeti yürüten başka kamu kurumları, vakıflar, dernekler ve kamu yararına çalışan kuruluşlar da bulunmaktadır. Bunlar yönünden genel bir kategori kurulmayıp yalnızca tek bir kuruma ad verilerek vergi avantajı tanınması aynı veya benzer durumda olanlar arasında nesnel ve makul, temeli açıklanmamış bir farklılaşma yaratmaktadır. Bu nedenle, kural, kanun önünde eşitlik ilkesini zedelemektedir. Teklif metninde de Darülacezenin aynı paket içinde gelir vergisi ve kurumlar vergisi bakımından da ayrıca ve isim verilerek kapsam içine alındığı görülmektedir. Bu da kurum bazlı ayrıcalık tercihinin sistematik olduğunu göstermektedir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, bu maddeyle ilgili daha önce de zaten Anayasa'ya aykırılık iddiası vardı, reddedilmişti.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Maddeyi reddedenler... Madde kabul edilmiştir.

20'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 20- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (f) bendine "İktisadi işletmeleri hariç," ibaresinden sonra gelmek üzere "Darülaceze," ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Madde hakkında...

Aylin Hanım, buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Darülacezeyle ilgili maddeleri topluca konuşuyoruz, biz teklif sahiplerinden bunun niye getirildiğine dair bir bilgi alabilir miyiz, amacı nedir? Burada, işte, gıda bankacılığı, ülke geneline yayılım, yurt dışına çıkarma, birtakım bağışlarda teşvikler gibi uygulamalar var. Bir sizden dinleyebilir miyiz acaba, bunu getirmekteki amacınız nedir?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

Ercan Bey, buyurun.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Başkanım, teşekkür ediyorum öncelikle, bunu ifade etme şansını da sorunuz sayesinde elde etmiş olduk.

Aslında, bu, sahadan gelen bir talepten kaynaklı. Şöyle izah edeyim basitçe: Mesela, Ankara'da ikamet ediyorsunuz, Darülacezenin çalışmalarını beğeniyorsunuz, diyorsunuz ki: "Ben de Ankara'da Darülacezenin işlettiği bir çocuk yuvası veya huzurevi için bağışta bulunmak istiyorum." Mevcut hâliyle buna Darülacezenin şeyi izin vermiyor. Biz, bunu getirerek hani yurt içinde gerekli görüldüğü hâlde, mesela bunu yurt dışında da yaşayan... Bu, talebe bağlı aslında, bu çıktı diye biz Türkiye'nin her yerinde Darülaceze bir şube açmıyoruz veya işte, yurt dışında, şurada şubelik vermiyoruz, bu sadece sahadan gelecek. İşte, bir hayırsever, bir vatandaş, bir iş insanı "Ben Darülacezenin Ankara'da da faaliyet göstermesini istiyorum. Bunun için de ben şöyle bir imaret yaptırmak istiyorum." derse devreye girecek olan bir konu. Bu bir.

İkincisi, biliyorsunuz, gıda bankacılığı ve bunun gibi kamu yararına çalışan bu tarz derneklere, vakıflara zaten bir KDV şeyi vardı, orada "Darülaceze" ibaresi geçmediği için Vergi Kanunu açısından sıkıntılar vardı. Biz, bu maddelerde, bu Darülaceze, diğer vakıflar gibi o haklardan faydalanabilme şansı getirmiş oluyoruz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ya, aslında, şimdi, bir soru açıkta kaldı, yurt dışı meselesi. Şimdi, buna neden ihtiyaç duyuldu, bir de Darülaceze sonuçta yardım, yardımlaşma, vakıf; buradaki kamusal yükümlülük göz ardı edilmeye başlanmıyor mu? Burada, yetkilerin genişletilmesi, ana odağın böyle bir vakıf olarak gösterilmesi meselesi devletin kamusal yükünü üzerinden atması anlamına gelmiyor mu? Çünkü eğer bakış açınız yardım, yardımlaşma ve benzeri süreçlerle işlemeye başlarsa toplumsal anlamda da yüzünüzü sadece bunlara dönmek gibi bir şey geliyor toplumda ama kamusal bir yük olarak devletin gereklilikleri açığa çıkarsa -ki denetlenebilirlik önemli burada, şeffaflık önemli- bu konularla ilgili mesela nasıl bir denetim var? Daha önce de Darülacezeyle ilgili bazı konular da gündeme gelmiş, hatta Mecliste bu konuya dair, bazı iddiaların araştırılması için önergeler de verilmiş, bazı yöneticilerin ihaleye fesat karıştırması gibi vesaire. Yani, aslında, burada hedeflenen toplumsal kesime dönük olarak kamusal bir eşitliğin olup olmayacağına dair ciddi anlamda bir sorunsallık var. Kadrolaşma meseleleri, idari süreçleri, bunların denetlenebilirliği vesaire, bunların hepsi aslında soru işareti. Bunlara dair bir açıklama da gelirse...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, bunu soralım.

Ercan Bey, buyurun.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Aslında, burada, kamunun yaptığı bir hizmeti vakfa devretmesi söz konusu değil. Yani Darülaceze bu alana girdiğinde hani "Biz şu hizmetlerden çekileceğiz." diye bir konu değil bu. Darülaceze Başkanımız da burada, kendisi de cevap verebilir ama yine ben de şunu ifade etmek istiyorum: Yani Darülaceze bir ilde, işte, bir huzurevi veya bir sevgievi açtığı anda orada kamunun bu hizmetten çekilmesi söz konusu değil ve yine altını çizmek istiyorum, bu tamamen bağış odaklı,

kamudan bir kaynak aktarılmadan, mevcut hâliyle Darülacezenin devam edeceği, sahadan yani yaşadığınız "x" bir ilden bir talep gelirse yapılacak bir hizmet.

VEDAT BİLGİN (Ankara) - Evet, teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Sayın Başkan, şimdi bunu, biraz önce aslında önergemizde konuştuk, 1'inci madde ve 13'üncü maddeyle ilgili önergelerimizde, çok açık ve net Anayasa'ya aykırı bir düzenleme oluyor bu, eşitlik ilkesine aykırı oluyor.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Orayı geçtik.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Tamam.

Benzer kurumlara ilgili, mesela süreçlerin yürütülmesiyle ilgili, sadece bir vakfın direkt olarak isminin verilerek sürece dâhil edilmesi de yine...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Darülaceze rastgele bir vakıf değil, onun tarihsel kimliği var...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Bu tarihsel öneminin bu şekilde...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - ...fonksiyonları var, kapsayıcılığı var.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Sayın Başkan, sözümü bitirmek istiyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Tarihsel öneminin iktidarınızın 25'inci yılında fark ediliyor olması konusu da tabii... Yani şunu anlatmaya çalışıyorum aslında...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Daha 1'inci, 2'nci yılında fark edilmediğimize dair bir iddianız var.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Peki, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bu tamam, anlaşılmalıdır mesele.

Serkan Bey, size veriyorum sözü.

Buyurun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkür ederim.

Şimdi, Darülacezenin uygulamalarıyla ilgili yaklaşık 5 maddede düzenleme var, muafiyetler var, yetki alanının geliştirilmesi, yurt içi, yurt dışı gibi. Darülaceze bin yıllık bir geçmişe sahip, Osmanlı geleneğinden gelen bir kurum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Doğru, doğru.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yani bin yıldan beri işleyen bir kurumun ne eksikliğini gördünüz de bugün bu kurum üzerinden bir düzenleme çabası içerisine girdiniz? Bilmiyorum yani Osmanlı kültürüyle mi bir sorunu var bu yaklaşımın?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Darülaceze Başkanı burada mı?

Serkan Bey bitirdikten sonra size söz vereceğim.

SERKAN SARI (Balıkesir) - İsterseniz ben bir bitireyim, tamamlayayım; ondan sonra da Başkan gerekli cevapları verecektir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bu şekilde kurulmuş eski dernekleri biliyoruz, Deniz Feneri hikâyesini; hep beraber yaşadık onu burada, bu ülke sınırları içerisinde. Sonra bu kurumun, benzer kurumların Türkiye'de getirildiği durumu da biliyoruz; Kızılay, Türk Hava Kurumu üzerinde yaşanan tartışmalar da ortadayken hâlihazırda Osmanlı'daki nizamnameyle düzenlenmiş, İstanbul içerisinde bir faaliyet göstermesi gereken kurumun ne yazık ki içerideki faaliyetleriyle ilgili de sıkıntılar olduğu aşikâr, kaynak yaratılmaya çalışılıyor, birtakım muafiyetler sağlanmaya çalışılıyor, vergi istisnalarıyla buraya bağışların artırılması için çabalıyor; bu da gayet yerinde, doğru ama hizmet alanını hâlihazırda mevcut alanında yeterli niteliklerde yapamıyorken neymiş? "Başka illerden talep gelirse biz o illere destek olalım, Darülacezenin şubelerini açalım." Efendim, bütün illerde zaten vakıflar var, yardım vakıfları. Bu vakıfların dışında belediyeler bu anlamda sosyal yardımları yapıyor zaten, belediyelere bu tarz destekler sağlanabilir yani böyle bir ihtiyaç yok. Onu geçtim, ya Bakanlığın yetkisi mi yok, etkisi mi yok? Bu ülkede yaşlı bakım hizmetini vermeye ve sosyal yardım vermeye Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı yetemiyor, Darülaceze bu işi çözecek; öyle mi? Bu Meclis bu kararı mı almaya çalışıyor? Yani burada temelde, mantıkta bir hata var. Darülacezeyi hizmet alanı içerisinde destekleyelim, evet, İstanbul sınırları içerisinde faaliyetlerini etkin bir şekilde yapması için katkı sunalım ki eksiklikleri ve yetersizlikleri olduğunu da hep beraber görüyoruz amma velakin Türkiye'ye yayılmayı, yurt dışında bağış toplamayı sağlayacak bir yapıya dönüştürmek kafada soru işareti bırakıyor geçmişte Deniz Feneri hikâyesini yaşamış bir ülke olarak. Onun dışında da bizim devlet ciddiyetiyle bu hizmeti sağlıyor olmamız lazım. Yaşlı bakım hizmetinin bir kuruma devredilme çabası içerisinde olunması doğru değil. Bakanlığımız o zaman bütün yetkilerini bu tarz vakıflara ve derneklere devretsin, Bakanlığı da feshedelim. Yaşlı bakım hizmetini Darülaceze yapsın, çocuk hizmetini başka bir kurum yapsın; bu, bu şekilde yürümez. Bunu siyasi bir tavır olarak yorumluyorum ben ve bin yıllık geleneği bugün burada, bu kurumun çatısı altında değiştirmemizin de doğru olmadığını vurgulamak isterim. Buradaki eksiklikleri düzenlemeliyiz, evet, gelirlerini artırmak için tedbirler alalım ama yetki, etki sınırları ve kapsama alanı içerisinde tutarak, bu kurumun da denetimini artırarak bu işlemlere devam edebiliriz. Benim eleştirim bu yöndedir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Ümmügülşen Hanım, buyurun.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bizim Osmanlı kültürüyle bir derdimiz yok tam tersi Osmanlı kültürümüzü yaygınlaştırmak ve genelleştirmek için bu maddeyi koyduk.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bin yıllık Osmanlı İstanbul dışında yapacağını...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Ben sizi dinledim, siz de beni dinlemeyi öğrenin.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Öğretirsiniz.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Darülacezeyi sadece İstanbul'da faaliyet gösteren bir kurum olmaktan çıkararak Türkiye genelinde ve yurt dışında da hizmet sunabilecek bir yapıya kavuşturmak amacımız. Ayrıca, Darülacezeye yapılan bağışlar için vergi teşvikleri getirilmekte, kurumun sosyal yardım faaliyetlerini genişletmesine imkân tanınmaktadır. Bu sayede Darülaceze toplumumuzdaki dayanışma kültürünün daha güçlü bir temsilcisi hâline getirilecektir. Amaç, sosyal dayanışmayı artırmaktır.

Teşekkürler.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Aylin Hanım, buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkan, ben şunu sormak istiyorum: Darülaceze bir nizamnameyle yönetiliyor, bir vakıf senedi var ve orada sadece İstanbul'a özgü bir yapılanması var. O vakıf senedini bu yolla aşmak mümkün mü hukuken? Aslında, orada bayağı ciddi bir kısıtlayıcı bir yeri var. Birincisi, onu soracağım.

İkincisi de Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'nda, biliyorsunuz, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu gelirlerinin yüzde 5 kadarının Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından engellilere ve yaşlılara yönelik projelerde kullanılması gerekiyor. Bu hükümlerle Sayıştayın en son ki raporunda Fon gelirlerinin yüzde 5 kadarının engelliler ve yaşlılar için kullanılmak üzere Genel Müdürlüğe tahsis edildiği ama son dört yıl içinde tahsis edilen toplam Fon kaynağının 644 milyon olduğu ama tahsis edilen kaynağın sadece 258 milyonunun kullanıldığı ve Sayıştay raporuna göre 385 milyonunun ise henüz aktarılmadığı tespit edilmiş bu en son ki 2024 Sayıştay Raporu'nda. Dolayısıyla biz bunu bütçe görüşmelerinde de eleştirmiştik, zaten Sayıştay kendisi de göstermiş yani Sosyal Yardımlaşma Vakfının aktarması gereken rakamın kullanılmadığı bir durumda yahut nereye kullanıldığına bilinmediği bir durumda şimdi bir ağ genişletilmesinden ve farklı bir bağış modelinin yaygınlaştırılmasından söz ediliyor. Buradaki süreçte bir güvensizlik var, bir de o konuda bir bilgi alabilir miyim acaba sizden?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

DARÜLACEZE BAŞKANI ELMAS ESRA CECELİ İSLAM - Sayın Başkanım, kıymetli, saygıdeğer milletvekillerimiz, değerli hazırun; Darülaceze Başkanlığı ile beraber Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu Yaşlanma Açık Uçlu Bürosunun seçilmiş üyesiyim ayrıca. Yaşlılık alanında da uzun süredir bir çalışma yürütüyoruz.

Darülacezeyle alakalı, kanun değişikliğiyle alakalı tenkitlere şu şekilde başlamak isterim: Bir nizamname kanun hükmündedir, bir vakıf senedi değildir. Darülaceze, bir vakıf değildir, Darülaceze, bir dernek de değildir. Darülacezeyi istisna kelimesini kullandınız, istisna yapan şey işte bu müstesnalıktır; müstesna bir kurumdur, vakıf ve dernek olarak tescil edilmemiştir yüz otuz yıl önce. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının ilişkili kuruluşudur.

Nizamnameye baktığımızda, kuruluşunda da Dâhiliye Nezaretiyle ilişkilendirilmiş özel bütçeli, kurulduğu günden, kuruluşu dahil olmak üzere, bugüne kadar kamu kaynağı ve devlet bütçesi kullanmamış bir kurumdur, hâlâ da bu şekilde devam etmektedir. Tek geliri bağışlardır, zaman içerisinde birikmiş, bağışlanmış gayrimenkullerin gelirleridir; bu, böyle devam etmektedir.

Nizamnamenin bir maddesinde "Kurum bir zorluğa düşerse -bu, Sultan Abdülhamit döneminde yazılan Nizamname- devlet kuruma destek olabilir." denmiş ama tarihinde biz 2 kez tespit ettik bu desteği, ikisi de iki cihan harbinde olmuş ve destek şu şekilde gerçekleşmiş, bir nakit aktarımı olarak değil "Asker tayininden verilir." şeklinde yani cihan harbi sırasında orada kalan garibana asker tayini paylaştırılmış aynı zamanda; Darülaceze bu şekilde bir kurum.

Darülaceze bahsettiğiniz derneklerden hiçbirisi değil; Sayıştay tarafından denetlenen bir kurum aynı zamanda ve aynı zamanda bir Bakanlığın ilişkili kurumu olarak devlet sistemi içerisinde de bir denetim içerisinde ama bütçe görüşmelerinde -ben de defalarca katıldım, Bakanlığımızın bütçesini de sunduk- hiçbir sayfasında Darülaceze bütçesi görmezsiniz çünkü genel bütçeden payı yoktur.

Şimdi, bu değişiklik neden düşünüldü? Yüz otuz yıllık kurumumuzun Nizamnamesi varken ki Nizamnameyi açıp baktığımızda bunun 1916 diliyle yazılı olduğunu, o günle alakalı birçok şeyin mülga olduğunu göreceksiniz. İşte, yüz otuz yıl önceki bu kurumun aynı Nizamnameyle devam etmesini istemek bizim de çok sevdiğimiz bir romantik düşünce ama işlevsel değil.

Şu şekilde efendim: Değişimini istediğimiz maddelerin içerisinde istisna olarak sadece Darülacezeye verilen bir şey yoktur, madde şu şekilde geçiyor: "Gıda bankacılığı faaliyeti yapan vakıf ve dernekler..." Biz vakıf ve dernek olmadığımız için bundan istifade edemiyoruz. Bu değişiklikle "Gıda bankacılığı hizmeti veren Darülaceze, vakıf ve dernekler..." diye geçecek çünkü Darülacezenin bir emsali daha yok. Bu sebepten dolayı evet, istisna olarak burada geçecek. Gelen maddelerden bir tanesinde "Darülaceze gıda bankacılığı yapar." diyor; bu, hâlihazırda bizim yüz otuz senedir yaptığımız şey. Darülacezeden her yıl ne kadar kişinin yemek yediğini zaten gerekirse raporlar hâlinde de sizlere sunarız. Gıda bankacılığıyla beraber yeni Arnavutköy Sosyal Yaşam Şehrimizde, özellikle, afet durumları da göz önüne alınarak planlanmış, aynı anda 10 bin kişiye yemek pişirebilen bir mutfağımız var. Bu mutfağın atıl kalmaması, yine aynı ve nakdî bağışlarla burada önemli bir hizmetin verilebileceği de göz önünde tutuluyor.

Şimdi, devlet bütçesine hiç yük olmadan bugüne kadar gelmiş bu kurumun sadece yaşlılara değil engellilere ve devlet korumasındaki çocuklara da hizmet verdiğini söylemek isterim ki en eski yetimhanelerden biridir. Verdiği bu hizmetler bu yıl Birleşmiş Milletler Sosyal Kalkınma Konferansı'na davetimizle bütün dünyaya da sunuldu. Biz orada şu yorumu aldık: "Darülaceze modeli ve felsefesi tüm dünyada sürdürülebilir bir bakım modelini gerçekten ön plana çıkaran bir modeldir." Üzerinde çalışılması gerektiğini ve bunu başka alanlarda da sunmamız gerektiğini bize yurt dışındaki bu alanı çalışanlar söylediler. Neden önemli? Şu şekilde önemli: Tamamen bir toplumsal dayanışmaya dayanıyor. Toplumsal dayanışmayı çok basit bir örnekle anlatayım: Bir iş insanı veya bir hayırsever bize geliyor, bir bağış yapmak istiyor, zaman zaman biz bunu sadece bu kanun sebebiyle duyuyoruz, diyor ki: "Bize bir dernek, vakıf gösterin de bağışı onun üzerinden yapalım çünkü vergi istisnasından faydalanamıyoruz." Şimdi, öyle enteresan dernekler kurulmuş ki biz bunların bazılarıyla mahkemeliğiz. Darülacezeye Destek Derneği diye bir dernek var. Onlar dernek, onlar bundan istifade edebiliyorlar, vergi avantajından ama biz kurumun kuruluşundan kaynaklanan özel statüsü sebebiyle ne vakıf ne de dernek olduğumuz için istifade edemiyoruz. Dolayısıyla bu yönden değerlendirilmesini arz ederiz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Başkan Hanım, teşekkür ediyoruz verdiğiniz bilgiler için.

Dolayısıyla, şimdi, Başkan Hanım'ın anlattıklarını zaten arkadaşlarımızın, milletvekillerimizin çoğu biliyor ama neden istisnai olduğunun altını çok önemli bir şekilde çizdi. Teşekkür ediyoruz.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

3 arkadaşımız kabul etmedi. Niye kabul etmediniz? Evet, gerekçelerini söylediler.

Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, 26'ncı maddedeyiz.

Maddeyi okutuyorum:

MADDE 26- 12 Nisan 1332 tarihli Darülaceze Nizamnamesinin 12'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ancak Dersaadet'de mütevellid veya mütevattın olub da" ibaresi madde metninden çıkarılmış, fıkranın birinci cümlesinden önce gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Darülaceze yurt içinde ve ilgili mevzuata göre yurt dışında da hizmet verebilir."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeler var, onları okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 26'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Aylin Yaman
Ankara

Serkan Sarı
Balıkesir

Selma Aliye Kavaf
Manisa

Mühip Kanko
Kocaeli

Gerekçe:

12 Nisan 1332 tarihli Darülaceze Nizamnamesi'nin kuruluş felsefesi olan "ancak Dersaadet'te (İstanbul) mütevellid veya mütevattın olub da" hükmü nedeniyle yapılmak istenen değişikliğin madde metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Söz almak isteyen var mı?

Buyurun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Öncelikle şeyi sormak istiyorum hani buradaki Bakanlık yetkililerine de: Bir nizamname kanunla değiştirilebiliyor mu? Yasal mevzuat uygun mudur buna, ilk önce onu bir sorayım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Başkan Hanım, size söz veriyorum.

Buyurun.

DARÜLACEZE BAŞKANI ELMAS ESRA CECELİ İSLAM - Efendim, nizamname kanun hükmündedir. Adının nizamname olduğuna bakmayın, 1916'da yazıldığı için nizamname adıyla yazılmış ancak kanun hükmündedir yani kanunlarımızdan biridir. Osmanlı'dan kalan son 3 kanundan 1 tanesidir. Bu kanunun bu şekilde kalmasından biz de gerçekten hoşnutuz yani güzel bir şey, tarihî bir eser. Ancak günümüz şartlarına uygun olması için uğraşyoruz. Benim bundan önceki görevim Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüydü. Sıranın hızla katlanarak değil, bir logaritmik artışından bahsedebiliriz. Yaşlı bakımıyla ilgili, hasta bakımıyla ilgili ihtiyaç artmaktadır. Bana sık sık sayın vekillerimizden mesajlar geliyor, en son Ardahan'dan geldi. Ardahan Vekili diyor ki: "İşte bir süredir İstanbul'da ailesinin yanında olan, Ardahan'da mukim çok ihtiyaç sahibi bir yaşlımız var, Darülaceze'ye kabul edilebilir mi?" Kabul şartlarını da sağlıyor bu yaşlımız. Kabul şartlarımız da şu şekildedir: Maddi hiçbir imkânı olmayacak, çoluk çocuğu olmayacak, birinci şart. Bunu herkesin de sağlama durumu yoktur. Yani Darülaceze aslında sıradan bir huzurevi de değildir, sadece muhtaca hizmet eder. Şartları sağlıyor teyzecik ama İstanbul'da mukim değil. Şimdi yani bu kurum buna hizmet verebilecekken, geçmişte İstanbul'da kurulmuş... Bir de Darülaceze tarihiyle alakalı ben Komisyona başka bilgiler de aktarıyorum, herkese ulaştırırım. Tarihinde ilk idare meclisi toplantısında...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Serkan Bey'in sorusuyla sınırlı kalın. Serkan Bey şimdi konuşmasına devam edecek.

DARÜLACEZE BAŞKANI ELMAS ESRA CECELİ İSLAM - Türkiye'nin diğer yerlerine de yaygınlaştırılması konusu geçiyor tarihinde, bahsedilmiş yani.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tamam, teşekkür ediyoruz.

Serkan Bey, devam edin.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yani bana aktarıldığı kadarıyla da kanun hükmünde değil, tüzük hükmünde bir nizamnamesi var.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Yok.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Burada yapılan uygulama tam anlamıyla hukuki bir zemine oturmuyor olabilir yani burada komisyon uzmanlarımız da somut bir çalışma yapıp bu konuyu netleştirebilirlerse çok daha doğru olur.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ben hukukçularla görüştüm, kanun hükmünde.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Peki.

Onun dışında, illere yayılması konusunda benim sıkıntım. Şimdi, biraz önce Darülaceze Başkanı da vurguladı, ekonomik olarak sıkıntılara düşüldüğünü, sürdürülmeye ilgili sıkıntı olduğunu, yeterli bağış almakta güçlük yaşadığını ve bu sebeple de vergi

muafiyeti gibi birtakım istisnalar istediklerini anlıyorum ki İstanbul'daki faaliyetlerine yetişemiyor Darülaceze. Peki, İstanbul'daki faaliyetlerini yürütemezken, zorlanırken Türkiye'nin kalanında...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Serkan Bey, izin verirsiniz düzeltelim.

Hanımefendinin tam söylediği şu: Vakıf, dernek vesaire gibi kuruluşlar farklı avantajlara sahip oluyorlar, Darülaceze o statüde olmadığı için sahip olamıyor.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Orada hemfikiriz, ondan yana sıkıntımız...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onun için onu değiştiriyoruz. Yoksa "Parasal sıkıntıya düştük." demedi.

Buyurun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ona bir itirazım yok zaten.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tarihinde bir defa düşmüş, Birinci Cihan Savaşı'nda, Kurtuluş Savaşı'nda.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Evet, onunla ilgili bir itirazım yok amma velakin uygulamada da gördüklerimiz var. Sonuç itibarıyla, şimdi "İllerde bu konuda talepler var." deniyor, işte aşevleri kurulacak, gıda bankaları kurulacak. Peki, o zaman bu Komisyon belediyelerin kent lokantalarına niye itiraz ediyor?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onlar da açsınlar.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yani belediyeler bu hizmeti veriyor. Belediyeler aşevleri, kent lokantaları yaptığında bunlarla ilgili soruşturmalar başlıyor, itirazlar var. Resmî bir kurum belediye, seçilmiş bir kurum. Biz buna itiraz ediyoruz, Darülaceze gelsin, illerde bunu yapsın diye öneride bulunuyoruz. Burada bir eksiklik var, bir.

Bakanım, tamamlayayım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - İkincisi, ya il...

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Bakanım, onlar ücretli, bu ücretsiz ama.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Efendim?

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Bunlar ücretsiz.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bunlar da ücretsiz yapıyor efendim, onlar da ücretsiz.

Şimdi, dayanışmalar var, onun dışında illerde sosyal yardımlaşma vakfı var. Vakfın başkanı vali, ilçelerde kaymakam. Bu boşluğu dolduracak kurumlar var. Siz "Valilerin başkanlık ettiği kurumları kapatalım, tasfiye edelim, bunları yapalım." mı diyorsunuz? Yani hâlihazırda resmî kurumlar varken bunları destekleyerek, bunları geliştirerek devlete ait kurumların büyütülmesi çabası yerine... Darülacezenin eksikliklerini giderelim, hizmet alanında yüz otuz yıllık kültüre sahip bin yıllık Osmanlının kurmuş olduğu bir vakfın hizmet alanı içerisindeki eksikliklerini tamamlayalım, yüz otuz yıllık bir kurumun eksiklerini tamamlayalım ama hizmet alanı içerisinde daha etkin faaliyet göstermesi için. Ama şimdi siz Bakanlığa alternatif bir model yaratmaya çalışıyorsunuz, devlete alternatif bir model yaratmaya çalışıyorsunuz sivil inisiyatif eliyle. Kızılayı getirdiğiniz durum ortada, güvensizliği ortada. Geldiğimiz noktada Darülacezeyi de Türkiye'ye yayıp nasıl denetleyeceksiniz, nasıl disipline edeceksiniz, bunun amacı nedir? Türkiye yetmiyor, yurt dışına yayalım. E, illerde vakıflar var, onları kale almıyoruz bu kurum olarak. Belediyelerin yaptığı bu hizmetler var, gıda bankacılığını yapıyor belediyelerimiz, kent lokantalarını yapıyor, aşevleri var, bu bağışlar toplanarak yapılabilir ama bu bağışlara el koyuyorsunuz, yapılan bağışlara el koyup hesapları dondurdunuz. Bunları yapan iktidarınız. Şimdi burada resmî, seçilmiş kurumların yaptığı faaliyetleri durduralım, atanmış bir kurumun faaliyet alanını geliştirerek hem valilerle hem belediyelerle rekabet edecek bir alana sokalım. Bunun mantığı doğru değil arkadaşlar. Evet, Darülacezeyi biz bulunduğu alanda etkin bir şekilde çalışmasını destekleyelim, buna itirazımız yok ama bu genişletme, yayma ve rekabet dürtüsünü doğru bulmadığımı vurgulamak isterim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

Tabii, Serkan Bey'in söylediği eleştiriler önemli fakat şunu dikkate almamız lazım: Darülaceze, bir çeşit kamu niteliğinde olan vakıflarla, kamu vakıflarıyla veya başka vakıflarla rekabet etmek için kurulmuş bir yapı değil yani onun özellikleri var, o özelliklerini çağın şartlarına uyarlama, toplumsal sorunlara daha kapsamlı o geleneğin içinden çözüm üretebilecek, İstanbul'la sınırlı kalmamasın, onu Türkiye çapında yayalım faaliyetidir. Onu anlamlı buluyoruz.

Sadettin Hoca, buyurun.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli üyeler; eleştiriler tabii ki haklıdır, ibret alınması gereken, düzeltilmesi gereken noktalar uyarıcıdır, eyvallah ama bir noktayı düzeltmek isterim. Bugün kent lokantası olarak hizmet veren yerler ücretle vatandaşa hizmet veriyor. Bunu özellikle vurgulamak isterim.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bağışçılar burada 100 kişilik, 50 kişilik veriyorlar; 100 kişi, 200 kişi, 300 kişi ücretsiz olarak yararlanıyorlar.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Müsaade buyurursanız ben bitireyim, sonra cevap...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ben de düzeltelim, bilgi eksik kalmamasın.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Yok, sizde bilgi eksikliği var, ben çok iyi biliyorum çünkü Kocaeli'nde kent lokantasında 50 liraya yemek veriliyor. Burada Ömer Bey Milletvekilimiz de var, beni teyit edecektir. Yani daha önceden Üsküdar'da veya diğer yerlerde aşevleri ücretsiz olarak hizmet verirken bu paraya dönük hizmet, tamam, ucuz olabilir ama ücretsiz değil yani onu özellikle...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ücretsiz yemek veren...

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Lütfen, ben bitireyim, siz...

SERKAN SARI (Balıkesir) - El konuldu hesaplara ya, lütfen, bir şey konuşuyoruz da gerçekçi olsun o zaman.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Serkan Hocam, ama lütfen, ben istirham ediyorum.

SERKAN SARI (Balıkesir) - El koyuldu ücretsiz hizmet veren...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Serkan Bey, siz konuşurken kimse müdahale etmedi.

Buyurun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Kusura bakmayın da...

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Serkan Bey, kusura bakıyoruz ama ben sözümü bitireyim, siz isterseniz itiraz edin benim konuştuklarıma.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Hocam, buyurun, devam edin siz, sözünüzü tamamlayın.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Bir de Darülaceze hakikaten benim üniversitede çalıştığım, rektörlük yaptığım dönemde bile bir çok hocamızın yetiştiği, psikiyatride, diğer alanlarda hocalarımızın yetiştiği kıymetli, müstesna bir yer. Vergi muafiyetinden faydalanması noktasında da olumlu düşünmek lazım, böyle her şeyi olumsuz karşılamamak lazım.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ona tamamız, onda sıkıntı yok.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Ben, mesela, geçtiğimiz haftalarda yaşlı bakım merkezleriyle ilgili Gölcük'te, hastanemizi gezdiğimde yaşlı bakım merkezimizde Bolu'dan hastalar olduğunu... Yani "Bolu'daki hastanın Kocaeli'de ne işi var?" diyeceksiniz ama insanlar ihtiyaç duyuyor. Böyle bir ihtiyaç noktasında gerekli düzenlemeler yapılırsa faydalı olur. Ama yanlış yapılan bir şey varsa da Hocam, kanun, hüküm herkes için geçerli, eyvallah, o konuda da gereği yapılsın yani. Ama böyle hani bir şeye olumsuz tavırla bakanın çok doğru olmadığı kanaatindeyim, onu vurgulamak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum Hocam.

Sevilay Hanım, buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Böyle küçücük bir hatırlatma yapmak istiyorum. Bu kurumsallaşma gerçekten çok zor bir şeydir ve Türkiye'deki iyi örnekler hep birkaç yüzyıla yayılmış örneklerdir. Maalesef, AKP'nin bu konudaki sicili çok iyi olmadığı için herkeste müthiş bir tereddüt ve temkinlilik var. Köklü kurumların birçoğu yani ben eğitimci olduğum için, eğitim alanından aklıma gelenler, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi, işte, dar bütçeli ailelerin başarılı çocuklarının okuyabildiği şahane liseler, Kadıköy Anadolu Lisesinden Kabataş Erkek Lisesine, bütün bunlar... Amme İdaresi kapatıldı, bu liseler "proje okulları" adı altında dönüştürüldü, içi boşaltıldı ve kesinlikle bir kırımdan geçirildi. Bunun gibi, bakıyorsunuz, işte, Türkiye'de üniversite tasfiyesi, çok geniş çaplı bir tasfiye yapıldı, KHK'lerle, barış imzacılığıyla ve ilk hedef aldığı, en yaygın biçimde hedef aldığı kurumlar en köklü Mülkiye gibi kurumlar oldu ve bu hatta literatüre geçmiş bir kavramdır, bunu "kurum kırım" kavramıyla tanımlayanlar oldu ve bu kapatılan, tasfiye edilen kurumlar yerine hiç iyi bir şey konulmadı. Şimdi, Darülaceze'ye de bu müdahale yapıldığı zaman herkeste bir temkinlilik oluşuyor. Madem bu -sizlerin ifadesiyle- bu kadar müstesna bir kurum ve bunu hepimiz biliyoruz, gerçekten de çok kıymetli kadrolar yetişmiş buralardan; bu model alınır, AKP'nin kendisine çok yakın bir sermaye, çok güçlü sermaye sahibi olan bir çevresi var, bu modeli taşrada ücretsiz inşa ederler, yurt dışına taşırlar. Mevcut kurumları bu şekilde kırımdan geçirmek, içini boşaltmak ve yerine de hiçbir örnekte daha iyi bir şey koyamamakla devam eden bir şey var. Dolayısıyla bu temkinliliği de böyle bir olumsuzluk olarak görmemekte yarar var. Hep birlikte bunu sahiplenmemiz gerekiyor, bu da bir mirastır diye düşünüyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, teşekkür ediyorum.

Tabii, buradaki hem Sayın Başkanın sunuşunda hem diğer genel teklifi sunarken arkadaşımız Özcan Bey'in sunuşunda bir defa bir kırım mırım gibi bir şeyi kapsayan en ufak bir şey yok. Sayın Başkan çok açık açıkladı, Darülacezenin fonksiyonlarının günümüz şartları içerisinde daha etkin hâle getirilebilmesi için ya da fonksiyonel olabilmesi için yapılan bir düzenlemeyi "AK PARTİ geçmişte şunu yaptı, bunu yaptı..." diye buralarla mukayese edersek artık siyasi partileri tartışırız. Bunu sınırlandıralım, bu mevzuyla ilgili yapalım. Tabii ki eleştirileriniz olacak ama bu mevzuyla ilişkili eleştirileri ben çok değerli buluyorum. Yani "Şunu katalım, şu eksik, çıkaralım..." Bunlar anlamlı ama "Bunu da yeniden, AK PARTİ'nin şurada yaptığı şu vardı, o yanlıştı, o yanlışın benzeri bilmem ne okullarıyla..." falan o konularla bunların alakası yok.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Çok alakası var.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Biz oldukça önemli bir iş yapıyoruz aslında. Yaptığımız işin kapsamı üzerinde, değeri üzerinde hiç tereddüt etmememiz gerektiğini düşünüyorum. Neden? Yetersiz kalınan bir şey var. Darülacezenin hizmetleriyle ilgili bugün bu tarihsel hikâyesinin içerisinde o kadar önemli örnekler var ki, bunu yaygınlaştıralım, çaba bu, bunu Türkiye çapına yayalım. Bunu ben önemli buluyorum.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Darülaceze korunarak yaygınlaştırılabilir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Serkan Bey'in endişesi var denetlenmesi konusunda. Başkan Hanım onun da nasıl denetlendiği konusunda iki aşamada denetlendiğine dair örnekler verdi.

Sizin söz hakkınız var.

Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ya, aslında neden ihtiyaç duyulduğuyla ilgili olarak mesele anlaşılıyor. Bir ihtiyaç gelişmiş şu anda, bugün ihtiyaç olduğu için bu teklif geliyor önümüze. Müstesna bir kurum, evet ama toplumsal anlamda sahiplenilmesiyle ilgili de bir eksiklik oluşmuş demektir. Bu müstesnalığın karşısında toplumsallığın oluşmamış olması meselesi asıl sorumuz. Neden bu toplumsallık oluşmadı? Bu toplumsallığı da belli şirketlere veya sermaye sahiplerine tanınacak olan haklarla, muafiyetlerle sağlıyor olmak da aslında ideolojik olarak düşüğümüz konumu gösteriyor. O zaman bu müstesna kurumumuzu sahiplenilen noktadan olan şey toplumsallığımız değil farklı alanlar olmaya başlıyor.

Peki, yerelerde gerçekten böyle bir şeye ihtiyaç var mı? Evet, var ama bunun dışında şeylere ihtiyaç var mı? Birçok şeye ihtiyaç var. Derin bir yoksulluk yaşanıyor bu ülkede. Eğitimde eşitsizlik var, sağlık hakkı gasbediliyor. Şimdi, böyle baktığımız zaman yerellerin kendi dinamikleriyle toplumsal kolektif ağlarını, platformlarını, kooperatiflerini oluşturması gerektiği çok açık ortaya çıkıyor. Sizin yerinizde olana sizin sahip çıkmanız ve bunun toplumsallaşması meselesi ve sahiplenilmesi meselesi de daha kolaydan bir yerden...

Bugün Darülacezenin de İstanbul'dan bugüne kadar kendisini taşımış olması İstanbul'un tarihiyle ilgilidir aynı zamanda. O yüzden de böyle merkeziyetçi bir yaklaşımla yerellere doğru Darülacezenin yaygınlaştırılması meselesi doğru bir yaklaşım değil. Daha yerelden doğru bu tür kurumsallaşmalara gidilebilir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, teşekkür ediyorum.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Her yerelin de kendine özgünlüğüyle aynı zamanda bu süreçler işletilebilir. İşte, Ağrı benim memleketim, orada eğer böyle bir kurumsallaşma gerçekleşecekse 70 yaşında, 80 yaşında bir ihtiyaç sahibinin ana dilinde aynı zamanda bu ihtiyacı görmesiyle ilgili de süreçlerin işletilmesi gerekiyor. Bunları sağlamakla da yükümlü olan bir yerden, kamusal anlamda ve aynı zamanda sosyal anlamda da karşılığını görecek bir yerden süreçlerin yönetilmesi gerekiyor. O yüzden de yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, aşevi ise aşevi, gıda bankacılığıysa gıda bankacılığı veya diğer hizmetlerle ilgili ne yapılacaksa ve toplumsallaşmasının sağlanmasını sermaye tarafına bırakılmamasını öneririz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Tabii, burada bir sermaye tarafına bırakma şeyini nasıl değerlendirmek lazım, onu Başkan veya teklif sahipleri söyleyebilir.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - "Vergi istisnaları, muafiyetler." denildiği için... Çok açtı Sayın Başkanım ya.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Sayın Başkan...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Hocam, buyurun.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Saadetin Hocama katılıyorum, kent lokantaları ücretli ama ramazan boyunca, otuz gün boyunca tüm kent lokantaları ücretsiz. Her gün en az bin, 2 bin kişiye...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Güzel, güzel bir şey.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Büyükşehir de ücretsiz verdi, onu herkes biliyor yani. Ramazan ulvi bir ay.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Hayır, hayır, ben o açıdan söylemiyorum.

Siz bizim rektörümüzünüz, bir şey demiyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Güzel bir şey ramazanda ücretsiz yapmaları.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Yok, veriyorlar yani eyvallah, itirazımız yok, versinler.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Hayır, hayır, o açıdan söylemiyorum.

Elbette ki bakın, 50 lira, 40 lira olan bir şeyde bir sürü kuyruk oluyor. Düşünsenize onun bedava olduğunu, hiçbir belediyenin onun altından kalkma şansı bile olmayabilir. Türkiye'de çünkü gerçekten ciddi bir yoksulluk var, bunu kabul etmemiz gerekiyor.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz Hocam.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Şimdi, bizim buradaki endişemiz şu aslında: Şimdi, birtakım vakıflar var. İşte, Hükûmete yakın TÜGVA gibi vakıflar mesela, bunlar siyasi propaganda için kullanılıyor. Acaba Darülaceze de böyle bir şey yapılarak bu statüye getirilebilir mi? Yani biz bundan endişeliyiz yoksa onun dışında bir endişemiz yok. Herkese hizmet eden bir kuruluş sonuçta. Yani bununla ilgili bir...

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Evet, her dine bile...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Tabii, tabii, yok, orada bir şeyimiz yok ama dediğim gibi yani amacı dışında bir yere savrulabilir mi, derdimiz o. Yani TÜGVA görünen bir örnek zaten.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Çok teşekkür ediyorum Hocam.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkan...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ömer Faruk Bey'den sonra maddenin oylamasına geçeceğiz arkadaşlar.

Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Darülaceze Başkanını da dinledik, gerekçeleri anladık ama tabii bazı soru işaretleri var. Yani bu vergi muafiyetinden yararlanan başka hangi kamu kurumu var? Yok sanırım. Burada kamusal hizmetler konusunda da bir eşitsizlik oluyor yani kamu gereken hizmeti yapamıyor, vatandaşına "Bize yardım et." diyor; bu arada da özeline alabileceği bir yardım desteğini kamu kendi gücüyle kendisine tahsis etmiş oluyor.

Buradaki ikinci husus, tabii, bunun bir iktidar pratiği olarak uygulanması konusunda da soru işaretleri var açıkçası. Bir kamusal güç, iktidar partisinin çok rahat bir şekilde kullanabileceği bir partisel faaliyete dönebiliyor. Açıkçası burası Türkiye yani bu kurum, tamam, bir hayır kurumu, hayır hasenat güzel bir şey ama böyle bir şey var yani partisel faaliyette kullanılabileceği yönünde soru işaretleri var açıkçası. Sayın Başkan bize bu konuda da bilgi verirse... Bu tür pratiklerle ilgili sorduğumuz sorular önemli, yerellere dağıtılacak. İkinci bir belediye mi olacak mesela, değil mi? Belediye kurumu mu olacak? Yani bunlar da önemli sorumlu işaretleri. Sayın Başkan açıklama yapmak isterse dinleriz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, teşekkür ederiz.

Değerli Vekilimiz Ömer Faruk Bey'e teşekkür ediyoruz ama soruları çok güzel sorulardı. Diyor ki: "İkinci bir belediye mi olacak?" İstanbul'da ikinci bir belediye olmadı yüz otuz küsur yılda. Taşrada olabilir mi? Her şey olabilir tabii, bu ihtimal; ihtimaller hesabı sonsuza kadar uzanabilir bir şey.

Ben önce maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Başkanım...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - 27'nci madde de aynı konuyla ilgili Hocam.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Çok kısa bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Mühip Hocama aynen katılıyorum. Bu ramazanda da kuyrukların olması beni çok rahatsız etti. Benim evim de merkezde. Yeni Cuma Camisi önünde uzun kuyruklar... Büyükşehir Belediye Başkanlığı yetkililerini aradım, dedim ki: Ben şahsen insan olarak bundan çok rahatsızım, ta saat beşte kuyruğa giriyor insanlar, yedide iftar. Fakat bana gelen bir

cevap da mantıklı: "Hocam, bu kuyruğa girenlerin çoğu sefer tasına yemeğini alıp evine gidiyor yani hepsi yemeği orada yemiyor." dedi. Yani o hassasiyeti biz de böyle acıtıcı olduğu için konuştuk ama "Yemek alıp gidiyorlar evine." dedi. Kuyruğa girmek noktası hakikaten bizi de rahatsız ediyor yani belki evine dağıtmak lazım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, teşekkür ediyoruz Hocam.

27'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 27- Darülaceze Nizamnamesinin 25 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

"MADDE 25/A- Darülaceze, ihtiyaç sahiplerine yardım amacıyla ilgili mevzuat hükümlerine göre gıda bankacılığı faaliyetinde bulunabilir ve ihtiyaç sahiplerine aşevi hizmeti verebilir."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 27'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Heval Bozdağ
Ağrı

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Gıda bankacılığı ve aşevleri, yoksulluğu yapısal çözümlerle ortadan kaldırmak yerine onu yönetilebilir ve süreklileştirilebilir kılar. Bu düzenleme, yurttaşın devlet hakkı olan sosyal refahı talep etmesi yerine bir kurumun hayırseverliğine mahkûm edilmesi anlamına gelir. İnsan onuruna yaraşır olan, insanları aşevi kuyruklarına sokmak değil, temel ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri ekonomik güce kavuşturmadır.

Gıda bankacılığı sistemi genellikle büyük şirketlerin ellerindeki ihtiyaç fazlası ürünleri bağışlayarak vergi matrahından düşmelerine olanak tanıyan bir modeldir. Bu sistem, israfı önleme maskesi altında şirketlere vergi avantajı sağlarken yoksullara artık ürünlerin reva görülmesidir. Sosyal devlet, şirketlerin vergi kaçırmasına zemin hazırlayan bağışlarla değil, adil vergilendirme ve bütçeden ayrılan kaynaklarla yoksulluğu çözmelidir. Bizim amacımız, insanların aşevine gitmek zorunda kalmadığı bir düzen inşa etmektir. Halkı gıda paketlerine ve aşevlerine muhtaç eden politikaları hizmet diye sunan bu anlayış yoksulluğu bitirmeyi değil, yoksulluğu yöneterek kendine siyasi bağımlılık yaratmayı amaçlamaktadır. Anayasa madde 2'ye, sosyal devlet ilkesine aykırıdır. Sosyal adaleti gözetmek, yurttaşların insan onuruna yaraşır yaşamını güvence altına almak devletin temel sorumluluğudur.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Doğumla ilgili maddelere geçiyoruz.

2'nci maddenin görüşmelerine geçiyoruz.

Maddeyi okuyorum:

MADDE 2- 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 104 üncü maddesinin (A) fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "doğumdan sonra sekiz" ibaresi "doğumdan sonra onaltı" şeklinde, "toplam onaltı" ibaresi "toplam yirmidört" şeklinde, üçüncü cümlesinde yer alan "üç" ibaresi "iki" şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Bir veya daha fazla çocuğa eşyle birlikte veya münferit olarak koruyucu aile olan memura çocuğun koruyucu aile yanına teslim edildiği tarihten sonra isteği üzerine on gün izin verilir."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - İlk önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinde geçen "doğumdan sonra on altı" ibaresinden sonra gelmek üzere ", çoğul gebelikler sonrası doğumlarda ise on sekiz hafta" ibaresinin eklenmesini; 657 sayılı Kanun'un 104'üncü maddesinin (A) fıkrasına eklenmesi öngörülen cümlede geçen "memura" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve memur olan eşine" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Ali Karaoba
Uşak

Selma Aliye Kavaf
Manisa

Mühip Kanko
Kocaeli

Aylin Yaman
Ankara

Serkan Sarı
Balıkesir

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Çoğul gebelikler, gebeliğin tıbbi seyri ve doğum sonrası dönem bakımından tekil gebeliklere göre belirgin biçimde daha yüksek risk ve daha ağır bakım yükü doğurmaktadır. Çoğul gebeliklerde erken doğum (preterm doğum) ve buna bağlı yenidoğan yoğun bakım ihtiyacı daha sık görülmekte, doğum sonrası dönemde hem annenin iyileşme süreci uzamakta hem de birden fazla bebeğin eş zamanlı beslenmesi, bakımı ve sağlık takibi nedeniyle aile üzerinde fiziksel, psikolojik ve sosyoekonomik yük artmaktadır.

Bu nedenle doğum sonrası analık izninin çoğul gebelik sonrası doğumlarda iki hafta artırılarak on sekiz hafta olarak uygulanması annenin doğumdan sonrası iyileşme sürecinin tamamlanması, bebeklerin sağlık kontrolleri ve bakımının güvenli biçimde yürütülmesi ile aile bütünlüğünün korunması bakımından ölçülü ve gerekli bir düzenlemedir.

Aynı şekilde, doğum sonrası bakım sorumluluğu fiilen yalnızca anne üzerine kalmamakta, eşin de doğum sonrası dönemde bebeğin/bebeklerin bakımı ve annenin iyileşme sürecine destek vermesi zorunlu hâle gelmektedir. Bu çerçevede memur olan eşin de düzenlemelerden yararlanabilmesinin sağlanması, kamu hizmetinin sürekliliği ile aile hayatının korunması arasında adil denge kurulmasına katkı sağlayacaktır.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...şeklinde değiştirilmiş" cümlesinden sonra gelmek üzere "(B) fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Memura, eşinin doğum yapması halinde "doğumdan sonra anne ile eşit sürede babalık izni verilerek çocuk bakım sorumluluğu ortaklaştırılır. Biyolojik-koruyucu aile ayrımları yapılmaksızın çocuk sahibi olan her ebeveynine eşit sürelerde izin vermesi sağlanır" cümlesinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Heval Bozdağ
Ağrı

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekeceyi okutuyorum:

Gerekçe:

Doğumdan sonra verilen çocuk bakımını süregelen toplumsal cinsiyet rollerine göre tanımlayan, çocuk bakımını sadece annenin sorumluluğuna bırakan, toplumsal cinsiyet normlarını güçlendiren bir perspektifle hazırlanmış bir düzenlemedir. Çocuğun ebeveynler tarafından eşit bakıma ihtiyaç duyduğu ve bakımın ebeveynlerin ortak sorumluluğu olduğu hakikati göz ardı edilmiştir. Tek sorumluluğun annede olması, çocuğun bakımının sadece kadına yüklenmesi, yalnızca kadın çalışanların izin sürelerinin artırılması eşitlik ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Ayrıca, doğum iznini uzatarak çocuk bakımını sadece kadına yüklemek kadın istihdamını negatif etkileyen sorunlu bir durumdur. Bunun yerine ortak sorumluluk veren, ebeveyn izni olarak da tanımlanabilecek bir düzenleme yapılmalıdır. Bakım emeğinin eşit olarak verilmesi sağlanmalı, kadın istihdamını azaltacak ayrımcı yaklaşımlarla düzenlemeler yapılmamalıdır. Anayasa'nın 10'uncu maddesinde güvence altına alınan eşitlik ilkesi gereğince bu durum toplumsal cinsiyet eşitliğine de aykırılık teşkil etmektedir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

3'üncü önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinde yer alan "onaltı hafta" ibaresinin "kırkaltı hafta", "toplam yirmidört" ibaresinin "toplam elliiki hafta" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Sema Silkin Ün
Denizli

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekeceyi okutuyorum:

Gerekçe:

Çocuğun yaşamının ilk yılı fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişim açısından kritik bir dönemdir. Bu süreçte anne ile çocuk arasındaki bağın güçlenmesi ve çocuğun bakım ihtiyaçlarının sağlıklı şekilde karşılanabilmesi için doğum sonrası izin süresinin daha uzun olması gerekmektedir. Bu nedenle, doğum sonrası analık izninin kırk altı haftaya, toplam analık izni süresinin ise elli iki haftaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu düzenlemeyle hem anne ve çocuk sağlığının korunması hem de aile politikalarının güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Madde hakkında Sayın Bakanım söz istiyor.

Buyurun.

AHMET EŞREF FAKIBABA (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli Komisyon üyeleri, hepimize saygılarımı sunuyorum.

Bir haksızlığı buradan dile getirmek istiyorum. ASM'de çalışan doktor, ebe, hemşire gibi anne adayları bu yasadan faydalanamayacak. Normal yıllık izinlerinde dahi yerlerine vekil bir personel bulamadıkları takdirde maaşlarının ortalama yüzde 50 ile 60'ını kaybetmek zorunda kalıyorlar. Kaldı ki doğum öncesi iki ay, doğum sonrası dört ay, toplam altı ay yerlerine bakacak bir vekil arkadaş bulmaları mümkün olmayacaktır. Bu da ASM'lerdeki anne adaylarının motivasyonunun düşmesine neden olacaktır. Bu durum aynı zamanda eşitlik anlayışına da uygun olmayacaktır.

Bu mağduriyetin önlenmesi amacıyla, ASM'de çalışan anne adaylarına yönelik yeni bir maddenin ihdas edilmesi hususunda değerlendirmeyi bilgilerinize arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanın çok dikkate değer bir önerisi var. Teklif sahibi arkadaşlarımız...

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - ASM'ler için özel bir şey mi var ağabey?

AHMET EŞREF FAKIBABA (Ankara) - Yani onlar, anne adayları bunlardan faydalanamıyorlar.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Sayın Başkanım, şimdi, Sayın Bakanımın dediği özel sektör için de geçerli, sadece aile hekimleri için düşünmemek lazım. Esnaf olan arkadaşlar da yanındaki arkadaş izin verdiği zaman onun yerine de mecbur adam bulmak zorunda olacak. Aile hekimleri de doğal olarak adam bulacaktır o dönem içerisinde yani öyle bir çözümü kendileri üreteceklerdir.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Burada farklı bir durum var ama.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Bir de az önceki önergeyle ilgili, çoklu gebelikte iki haftalık bir süreçle ilgili bir istekten bahsedildi. Zaten şu anda mevcut kanunumuzda iki haftalık bir süreç çoğul gebelikte var; 16+2. Şu anda gelecek kanundan sonra 24+2 olacak yani aynı şekilde devam edilecektir. İki haftalık bir süreç şu anda da devam etmek üzere kanunda yer var.

VEDAT BİLGİN (Ankara) - Hasan Bey'in bir söz talebi var.

Buyurun.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Fakıbaba'ya da teşekkür ederim yani bu konuda ben de böyle düşünüyorum ama sadece, takdir edersiniz, aile hekimleri ya da aile sağlığı elemanlarını kapsamıyor bu, hastanede çalışan bütün sağlık personelinin de kapsıyor; oranları düşük. En çok mağdur olan, aile hekimleri, katılıyorum size Sayın Bakanım.

AHMET EŞREF FAKIBABA (Ankara) - Adaletsizlik burada başlıyor.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Ama Sayın Cüneyt Bey'in de söylediği gibi sigortalı çalışanlarda da maalesef bu maaşından kesilme söz konusu. Bizim bu kanunu yapmaktaki asıl amacımız, ücretli olan doğum izni sürelerini artırmak; bu maddenin amacı bu ama artırırken ek ödeme almayan kurumlarda ya da aile hekimi olmayan yerlerde bir mağduriyet yaşamıyorlar ancak buralarda çalışanlara biz mağduriyeti sağlamış oluyoruz. Bunu böyle sağlamak lazım. Sayın Bakanım, hem işçiler konusunda hem aile hekimleri, aile sağlığı elemanları konusunda hem sağlıkta çalışan, ek ödeme alan personel konusunda teşvik yapacaksa böyle genişletmeliyiz.

Ama benim size itirazım Sayın Bakanım, sadece bu maddede değil de bunu daha geniş bir kapsamda yapmak lazım. Diğer, 15'inci maddeyi galiba çalışma maddesiyle alakalı kısmı; onda da, Silahlı Kuvvetlerde de ek ödeme onlar da var mı, çok bilmiyorum. Bunun bir araştırılması teknik olarak, ondan sonra tekrar gündeme gelmesi, belki Genel Kurulda gündeme gelmesi gerekebilir diye düşünüyorum.

Arz ederim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet bunun üzerinde duralım. Ben Sayın Bakanın önerisinin çok önemli... Yani kimseyi mağdur etmeyecek bir düzenleme yapmamız lazım. Ona bir bakalım. Ben bilmiyorum konuyu tabii, siz biliyorsunuz.

Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Sema Hanım, buyurun.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Evet, önergede de ifade ettiğimiz üzere biz bu doğum izinlerinin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Yaklaşık bir yıldır doğum izinlerinin artırılmasına yönelik bir beklenti oluşturuldu. Aslında şu an zikrettiğimiz haftalar, ilave sekiz haftanın daha üzerinde bir beklenti vardı anne adaylarında diyelim. Bugün olmazsa yarın ben bu doğum izinlerinin tekrar artırılması için yeni çalışmanın başlayacağına inanıyorum çünkü bu, kaçınılmaz. Mevcut hâliyle doğum oranlarını artırabilmenin imkânı olmadığı kanaatindeyiz. Doğumdan önceki iki hafta da özellikle kadınların istihdamında son anına kadar kalabilme baskısı yaratıyor. O nedenle, doğum öncesini daha da artırmak, altı haftaya kadar uzatmak yönünde bir talebimiz oldu.

Burada, ikinci bir hususu aslında, tekrar, önergemizde göreceksiniz; bir yıldır bundan bahsediyoruz. Bir de bunun ötesinde, yılbaşında bu kanunun çıkması bekleniyordu. Şimdi, sizler de çok fazla sayıda anne adayı ve anneye muhatap olduğunuz muhtemelen. Birinci sorumluluk Bakanlığımızın, bu işi geciktirmesi; ikinci sorumluluk da tabii ki Meclisimizin, bu konuda daha baskın bir rol üstlenmesi gerekirdi, bizde de burada sorumluluk var. Biz yılbaşında çıkması gereken kanunu nisan ayının belki de sonuna kadar ancak çıkarabilmiş olacağız ve her geçen dakika da ciddi mağduriyetler oluşturuyor annelerin beklentilerinin karşılanamaması noktasında yani o mağdur olan kitleyi arttırıyor. Biz de burada özellikle diyoruz ki belki bunun bir yönetmelikle düzenlenmesi söz konusu olabilir ama yine de bunu burada zikretmek icap edecek.

En azından bu kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, geriye dönük işlemesi de yine, yönetmelikle -hukukçularla istişarelerimizden aldığımız bilgi olabileceği yönündeydi- altı aylık bebeği olan annelerin ve bu izinden yirmi dört hafta olarak faydalanamamış olanların aradaki farkı kullanılabilmesi yönünde bir çalışmanın yapılması bizim bu kadınlara borcumuzdur diye düşünüyorum ve bunun gerekli olduğuna inanıyorum. Çünkü bizden kaynaklı bir sorun nedeniyle, önce Bakanlık ve akabinde Meclisten kaynaklı sorun nedeniyle, haftalardır ve hatta aylardır biz bu mağdur kitlesini arttırdık.

Elbette bunu Mecliste daha fazla konuşacağız ama özellikle, bu tekliften sonra mutlaka aklımıza şu geliyor hepimizin: Bunun kadın istihdamının önünde bir engel olacağı hususu. Bu, haklı bir yorum elbette ama burada asıl mesele bunun kadın istihdamına engel olması değil; toplumu, çalışma hayatını, aile kurmayı destekleyecek şekilde yeniden tasarlamak gibi bir işlevi var bu Meclisin, bunu yapabilmemiz gerekiyor. İstihdam ve doğum arasındaki ilişkiyi zoraki bir ilişki hâline getiremeyiz, burada zorunlu bir çatışma yaratamayız. Dolayısıyla, iş ve aile hayatının uyumlu tasarımının olduğu ülkelerde bunun daha iyi bir şekilde organize edildiğini, çocuk bakımının pahalılığı karşısındaki tedbirleri... Ebeveyn izinlerinin alınmadığı, dijital çağda kadınların çalışma biçimleri konusunda teknolojiye daha fazla istifa etmenin sağlanamaması gibi durumlarda elbette bu çelişki ortaya çıkar ama bunlar konusunda sağlıklı çalışmaları yaptığımızda, inanın, bunların birbirine tezat olmadığını görmüş olacağız çünkü bu mesele eninde sonunda geliyor, dayanıyor dünya görüşleri arasındaki farklılıklara ve "İstihdam mı, aile olmak mı?" noktasında kilitleniyor. Bu kilidi açmak bu Meclisin görevidir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ederiz Sema Hanım.

Son sözü Aylın Hanım'a veriyorum.

Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Benim şimdi anlamadığım birkaç bir şey var, onu sormak istiyorum. "Çoğul gebeliklerde artı iki hafta." dediniz; daha önce bunu, artı iki haftayı doğum öncesinde alıyorlardı. Şimdi, peki, bunu doğum sonrasında kullanabilecekler mi, onu nerede göreceğiz? Sizin de bir önergeniz var mı tekrar bu değişiklik için?

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Doğum öncesinde kullanılmayan doğum sonrasına aktarılacak.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Ama şu anda gözüken, "artı iki hafta doğum öncesinde" diye.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Siz sorunuzu sorun, sonra cevaplasın.

Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Yani bunu "doğum sonrası" diye eklemiyorsunuz, öyle bir şey yok.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Kullanılmadığında...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Eğer kullanılmazsa... Bazı kurumlarda buna izin verilmiyor da o yüzden diyorum, böyle ekstra bir şey var mı? İnisyatife bırakılıyor, orada çoğul gebeliklerde biraz daha sıkıntılı oluyor.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bu düzenlemeyle inisiyatif ortadan kalkıyor.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Yok, yapıyorlar. Şimdi, hayır, diğeri farklı bir konu, şimdi ona da geleceğim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Aylın Hanım, siz sorularınızı sorun, ondan sonra...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Tamam.

Daha önce son üç haftasına kadar çalışabiliyordu, şimdi doktor raporuyla son iki haftasına kadar çalışacak. Burada bir uyarıyı yine de yapmakta fayda var çünkü giderek düşük riskinin arttığı bir dönem, orada bir baskı da olacaktır hekimlere çalışabilmek için, sonraya ekleyebilmek için. Buranın kayda geçmesini isterim ben bir düşük riski taşıyor diye. Evet, ama işte bilirsiniz ya siz de, hekimlere bu konuda bir baskı olur şey yapalım diye, orada bir sıkıntı olabilir diye düşünüyorum ben.

Bir de -sanırım onu getirmişsiniz- bu mevcut yirmi dört hafta içinde olup da, daha önce on altı haftaydı kural, artık kullanabileceklermiş. Bu çok sevindirici bir şey fakat bunun net olarak ifade edilmesi gerekiyor. Yani şu anda on altı haftasını bitirmiş, 17'nci haftada işe başlamış olan kişilerin işte çalıştığı sürenin izinden sayılmayacağı, ekstra o sürenin verileceği konusunun mutlaka...

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Önergeyle...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Önergede... Yani bu kadar netlikte var mı, onu görmediğim için söylüyorum?

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Var.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Tamam.

Bir de son olarak aile hekimleriyle ilgili durumu ben de dile getireceğim. Aile hekimliğindeki durum şu: Onların sözleşmeleri ve şu andaki mevcut Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği'nden kaynaklanan bir sıkıntı bu. Aslında onlar da düzenlememiz gereken aile hekimliğinin yönetmelik ve sözleşme süreci. O yüzden, onlar, sadece burada değil birçok izinlerinde hak kaybına uğruyorlar. Sadece aile hekimleri değil, aile sağlığı merkezindeki bu "grup elemanları" olarak ifade ettiğimiz, oradaki kadın çalışanlarımız her türlü izinlerinde bir hak kaybına uğruyor. Bizim Sağlık Komisyonuna olarak onların esas olarak bu sözleşme ve yönetmelik sürecine sahip çıkmamız gerekiyor.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - O zaman şöyle bir şey yapalım, unutmayalım bunu: Biz Sağlık Komisyonu olarak Sayın Sağlık Bakanımıza -gelecek zaten, bize gelmek istiyor, Bakan Bey'i ben davet ettim daha doğrusu- önerelim, yönetmelikte önerebiliriz.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Tamam, başka konular da var orada.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Yönetmelikte önerelim, o zaman önerebiliriz.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Cüneyt Bey'e son sözü veriyorum sonrasında oylamaya geçeceğim.

Buyurun.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Sözleşmeyle ilgili ibare değiştirilebilir bence de Sağlık Bakanıyla o görüşülebilir, aile hekimlerinin problemi görülebilir çünkü gerçekten...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - İşte "Yönetmelikle ilgili." dedi, bir de "Mecliste önerge verebiliriz..."

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - ASM'lerdeki hekimler hakkında...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - İşte onu söylüyorum, onu söylüyorum. Onu çözeriz. Yönetmelikle ilgili...

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Sağlık Bakanı geldiği zaman bu görüşülebilir Sayın Başkanım çünkü bu aile hekimlerinden bize de yansıyan bir problem, ister istemez çözülmesi gerekiyor. Doğum öncesi izni üç haftadan iki haftaya düşürdük. Doğum sonrasında da on altı haftasını tamamlayan ama yirmi dört haftasını tamamlayamayan doğum yapmış kardeşlerimize de göreve başlamış oldukları tarihten itibaren artı sekizi de üstüne koyarak onu da bir önergeyle inşallah kanun maddesini ekleyeceğiz, o da yürürlükte yani şu anda görüşülüyor o da.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Çok teşekkür ediyorum.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

15'inci maddedeyiz.

15'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 15- 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 74 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "doğumdan sonra sekiz" ibaresi "doğumdan soma onaltı" şeklinde, "toplam onaltı" ibaresi "toplam yirmidört" şeklinde, üçüncü cümlesinde yer alan "üç" ibaresi "iki" şeklinde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiş ve altıncı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "onaltı" ibaresi "yirmidört" şeklinde ve "onsekiz" ibaresi "yirmialtı" şeklinde değiştirilmiştir.

"Bir veya daha fazla çocuğa eşiyile birlikte veya münferit olarak koruyucu aile olan işçiye, çocuğun teslim edildiği tarihten sonra isteği üzerine on gün ücretsiz izin verilir."

VEDAT BİLGİN (Ankara) - Önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinin birinci fıkrasına "işçiye eşinin doğum yapması hâlinde doğumdan sonra anne ile eşit sürede babalık izni verilerek çocuk bakım sorunu ortaklaştırılır. Biyolojik-koruyucu aile ayrımı yapılmaksızın çocuk sahibi olan her ebeveyne eşit sürelerde izin verilmesi sağlanır." cümlesinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Heval Bozdağ
Ağrı

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Gerekçe...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Doğumdan sonra verilen çocuk bakımını, süregelen toplumsal cinsiyet rollerine göre tanımlayan, çocuk bakımını sadece annenin sorumluluğuna bırakan toplumsal cinsiyet normlarını güçlendiren bir perspektifle hazırlanmış bir düzenlemedir. Çocuğun ebeveynler tarafından eşit bakıma ihtiyaç duyduğu ve bakımın ebeveynlerin ortak sorumluluğu olduğu hakikati göz ardı edilmiştir. Tek sorumluluğun annede olması, çocuk bakımının sadece kadına yüklenmesi, yalnızca kadın işçilerin izin sürelerinin artırılması eşitlik ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Ayrıca, doğum iznini uzatarak çocuk bakımını sadece kadına yüklemek, kadın istihdamını negatif etkileyen sorunlu bir durumdur. Bunun yerine, ortak sorumluluk veren "ebeveyn izni" olarak da tanımlanabilecek bir düzenleme yapılmalıdır. Bakım emeğinin eşit olarak verilmesi sağlanmalı, kadın istihdamını azaltacak ayrımcı yaklaşımlarla düzenlemeler yapılmamalıdır. Anayasa'nın 10'ncu maddesinde güvence altına alınan eşitlik ilkesi gereğince bu durum toplumsal cinsiyet eşitliğini de aykırılık teşkil etmektedir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Başka önerge yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

16'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16- 4857 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "beş" ibaresi "on" şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - İlk önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Heval Bozdağ
Ağrı

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Çocuğun ebeveynler tarafından eşit bakıma ihtiyaç duyduğu ve bakımın ebeveynlerin ortak sorumluluğu olduğu hakikati göz ardı edilmiştir. Tek sorumluluğun annede olması, çocuk bakımının sadece kadına yüklenmesi, yalnızca kadın çalışanların izin sürelerinin artırılması eşitlik ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Ayrıca, doğum iznini uzatarak çocuk bakımını sadece kadına yüklemek, kadın istihdamını negatif etkileyen sorunlu bir durumdur. Bunun yerine ortak sorumluluk veren "ebeveyn izni" olarak da tanımlanabilecek bir düzenleme yapılmalıdır.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler... Önergeyi kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 16'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"Madde 16- 4857 sayılı Kanunun ek 2 inci maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan 'üç' ibaresi 'beş' şeklinde, 'beş' ibaresi ise 'on' şeklinde değiştirilmiştir."

Aylin Yaman
Ankara

Serkan Sarı
Balıkesir

Selma Aliye Kavaf
Manisa

Mühip Kanko
Kocaeli

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Kanun teklifiyle işçinin eşinin doğum yapması hâlinde verilen izin sürelerinin beş günden on güne çıkarılması öngörülmüştür. İşçinin evlenmesi, evlat edinmesi veya ana ya da babasının, eşinin, kardeşinin yahut çocuğunun ölümü hâllerinde verilmekte olan üç günlük izin süresinde ise herhangi bir değişiklik yapılmamıştır ancak anılan sürenin yetersiz olduğu değerlendirilmektedir. Bu önergeyle söz konusu hâllerde işçiye verilecek izin süresinin beş güne çıkarılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Başkanım, söz talebim vardır.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Kadın istihdamı konusunu bence düşünmek gerekiyor. Doğru izni artıralım, daha da artıralım, evet, olması gereken bir şey ancak açıkçası, özel sektörde bu konu kadın istihdamını engelleyecek; görünen bu. Şimdi, kamusal bir açık giderme, ödeme en azından sekiz haftalık için gerçekleşirse bu istihdam engellenmez yani bu artış nispetinde kamusal bir ödeme gerçekleşmesi gerekiyor açıkçası. Başka türlü açıkçası realitede kadın istihdamında önemli bir azalma olur, iyilik yapalım derken kötülük olur. Bence bunu biraz tartışmamız lazım Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, tabii, tahmin ediyorsunuz ben bu meseleleri çalıştım. Çok küçük, kurumsallığı olmayan işletmelerde bu tür sorunlar olabilir, ben sınırlı olacağı kanaatindeyim ama Türkiye bu sorunu büyük ölçüde işletme kültürü olan yerlerde aşmış vaziyettedir. Bunu bir düşünelim, bununla ilgili de ne yapabiliriz diye...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Bence bunu biraz düşünelim. Bence çok önemli bir konu.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, önemli bir konu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Tartışalım.

Sayın Vekilimiz de sanırım söz istiyor.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Evet, söz istiyorum bu konuda.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Öncelikle ben de teşekkür ediyorum söz hakkı alabildiğim için.

Yani aslında önergemizde de biraz bu konuyu detaylıca ve gerekçeleriyle beraber açıkladık ancak şöyle bir mesele var: Elbette ki izinlerin artırılmasıyla ilgili bir şerh düşmüyoruz. İzinlerin artırılması, süresinin uzatılması, kadının ve çocuğun gerekli olan bakımı alabilmesi açısından önemli ancak bunu yaparken mevcut riskleri de göz önünde bulundurmak gerekiyor; onlara da bir çözüm üretmek, bir çözüm alanı yaratmak gerekiyor. Bunu nasıl sağlayabiliriz üzerinden konuşmak lazım. Şimdi, siz bunun bazı özel, küçük şirketlerde olabileceğini ve bunun sınırlı olabileceğini ifade ettiniz ancak Türkiye'deki kadınların çalıştığı alanlarda zaten çok sınırlı bir istihdam alanı var ve çoğu da ne yazık ki özel sektörlerde, özel şirketlerde çalışmak durumundalar ve şimdiye kadarki kadınların istihdam edilme oranlarına baktığımızda, çalışmak istedikleri şirketlerde zaten kimliklerinden kaynaklı, cinsiyetlerinden kaynaklı ikincil konuma alınmak yani çalışılması tercih edilen kişi olmuyorlar aslında; bir de bunun üzerine çalışacakları zamanı kısıtlı tutan yani onların gözünde, işveren gözünde üretimi sekteye uğratacak unsurlar olarak görülebilir. Bu anlamda bunu tolere edebilmek için ve aynı zamanda kamusal yani daha doğrusu devletin bu konudaki sorumluluğunu da arttıracak başka bir alternatifi düşünmek gerekiyor. Hani elbette hem gündüz bakımevleri ve kreşlerle birlikte iş yerlerinde bunu daha fazla hayata geçirmek ama bunun yanı sıra o istihdam alanında kadının istihdamını tehlikeye atmayacak, aynı zamanda mevcut olanın da istihdamını koruyacak şekilde de devlet, o çalışmadığı süreyi tolere edecek işverenlere yönelik bir ödenekle aslında bunu sağlayabilir. İŞKUR'larla bu gerçekleştirebilir, kısa çalışma ödeneklerine benzer başka bir uygulamayla da bunu sağlamak aslında mümkün.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Bu anlamda, dünya örneklerine baktığımızda, aslında bazı ülkelerde kadınlara yönelik ya da bu doğum izinleri, gebelik izinleriyle ilgili meselelerde yaklaşık kırk sekiz aya kadar varan uzatmalar var ve bu uzatmalarla birlikte kadının çalışması, ekonomik geliri ve işverenlere yönelik yükümlülükte devlet sorumluluğu üstleniyor. Yani bu sorumluluğu hem devletin üstlenmesi lazım; sadece kadına, aileye ya da işverene vermemesi gerekiyor. Bu yüzden de izininin uzatılması kısmına bizim bir şerhimiz yok ama kadının istihdamdan uzaklaştırılmasıyla ilgili tehlike barındırdığı için devletin de sorumluluk alması ve bunu giderecek mekanizmaları devreye sokmasıyla ilgili tartışma yürütelim istiyoruz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - İzin verirsiniz bununla ilgili bir şey söyleyeyim arkadaşlar, çok fazla konuşmak istemedim bu konuyu.

Aslında bizim iş güvencesi kanunumuz bu konuda açık. Yani burada kötü niyetli işletmeler veya iş verenler bunu yapabilir ama onu sürdürmez, hemen yargı onu telafi eder çünkü doğum süreci bellidir, onun belgeleri bellidir, onu göze alamazlar, oradan bir sonuç çıkacağı kanaatinde değilim.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sayın Başkan, sadece o mesele değil aslında. Bu, mevcut olanı korumak sizin dediğiniz ama aynı zamanda işe alımda da öyle bir problem oluyor.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - O başka bir konu.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - O dezavantajlı duruma, tercih edilemeyen...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, o başka bir konu.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - ...çalışma süresi uzun olan kadın ve erkek arasında eşitsizliği de doğuran bir şey ortaya çıkarıyor.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - O başka bir konu yani kadın istihdamını teşvik edecek başka düzenlemeler yapılabilir mi? Elbette yapılır. Benim de o konuda konuşabileceğim epeyce bir şey var.

Değerli arkadaşlar, maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Ben yeteri kadar tartıştığımızı düşünmüyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

18'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 18- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "sekiz" ibaresi "onaltı" şeklinde değiştirilmiş ve ", çoğul gebelik halinde ise ilk on haftalık" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.
19'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 19- 5510 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "doğumdan önceki ve sonraki sekiz haftalık sürede" ibaresi "doğumdan önceki sekiz ve sonraki onaltı haftalık sürede" şeklinde ve (d) bendinde yer alan "üç" ibaresi "iki" şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 19'uncu maddesinde "iki" ibaresinden sonra gelmek üzere ", üçüncü fıkrasında yer alan üçte ikisidir ibaresi beşte dördüdür" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Ali Karaoba
Uşak

Selma Aliye Kavaf
Manisa

Mühip Kanko
Kocaeli

Aylin Yaman
Ankara

Serkan Sarı
Balıkesir

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Analık hâlinde sigortalıya ödenen geçici iş göremezlik ödeneği, doğum nedeniyle çalışamayan dönemde gelir kaybını telafi eden ve sosyal güvenliğin koruyucu işlevini somutlaştıran temel bir güvencedir. Mevcut düzenlemede ayakta tedavi esasına göre ödenen geçici iş göremezlik ödeneğinin günlük kazancın üçte 2'si oranında belirlenmesi, doğum sonrası döneminde gelir kaybını telafi etmekte yetersiz kalmakta, kadın sigortalının hane gelirinin belirgin düşüşüne yol açmaktadır.

Doğum sonrası dönem, annenin sağlık giderleri ile bebeğin beslenme, bakım ve zorunlu ihtiyaçlarının eş zamanlı arttığı; buna karşılık çalışma gelirinin azaldığı veya tamamen kesildiği yüksek maliyetli ve hassas bir dönemdir. Bu nedenle analık hâlinde geçici iş göremezlik ödeneğinin oranının beşte 4'üne yükseltilmesi kadın sigortalının gelir kaybını daha etkin biçimde telafi edecek, yoksulluk riskini azaltacak, doğum sonrası iyileşme sürecinin ve bebeğin bakımının güvenli şekilde yürütülmesine katkı sağlayacaktır.

Öneri, analık sigortasının amacına uygun, ölçülü ve sosyal devlet ilkesini güçlendiren bir düzenleme niteliğindedir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Söz alabilir miyim Sayın Başkanım?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Oyladım, bundan sonra isterseniz vereyim.

Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Bu maddeyle ilgili aslında, çok kısa; biz vermiştik önergeyi.

Şimdi, burada, analık hâlinde sigortalıya ödenen geçici iş göremezlik ödeneğiyle ilgili... Biliyorsunuz, 657'de çalışan tamamını alırken sigortalı üçte 2'sini alıyor yani bir kayıp yaşanıyor. Burada bir değişiklik önerdik biz, üçte 2'si değil beşte 4'ü gibi; bir miktar daha artırarak.

Gerçekten bunun telafi edilmesi gerekiyor aslında iki tarafın eşitlenebilmesi adına; bir yerinde tam, diğerinde daha az alınan yani gerçek hak edişin daha altında bir alış var; bunun düzenlenmesi gerekir diye önergeyi verdik.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum arkadaşlar: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yeni madde ihdasına ilişkin bir önerge var, onu okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas numaralı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 19'uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 20- 5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

"I) Özel sektör işverenlerin işyerlerinde 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olarak çalışan ve 4857 sayılı Kanunun 74 üncü maddesi ve bu kanunun 15 inci maddesinde tanımlanan analık hali ve doğum sonrası verilen izin sürelerinin bitiminden itibaren çalışmaya başlayan kadın sigortalılar için, bu maddenin (f) bendine göre prime esas kazanç üzerinden ödenecek primin işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutarı 6 ay süreyle Hazinece karşılanır. Bu bent hükümlerinden faydalanabilmek için; çalıştırdıkları kadın sigortalılarla ilgili olarak işverenler tarafından bu Kanun uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içinde Kuruma, muhtasar ve prim hizmet beyannamelerin ise Maliye Bakanlığına verilmesi, bu kadın sigortalılara ilişkin olarak yatırılması gereken sigorta primi tutarlarının Hazinece karşılanamayan kısmının yasal süresi içinde işverenlerce ödenmiş olması ve bu işverenlerin Kuruma prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcunun bulunmaması şarttır. Ancak Kuruma olan prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarını 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre tecil ettiren ve taksitlendiren işverenler ile taksitlendirme ve yapılandırma kanunlarına göre taksitlendiren ve yapılandıran işverenler bu tecil, taksitlendirme ve yapılandırmaları devam ettiği sürece bu bent hükmünden yararlandırılır. 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerleri; 2886 sayılı Kanun ve 4734 sayılı Kanun hükümlerine istinaden yapılan alım ve yapım işleri, 4734 sayılı Kanundan istisna olan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerleri; ek 2 nci madde kapsamında uygulanan teşvikten yararlanan işyerleri ile sosyal güvenlik destek primine

tabi tutulmak suretiyle çalışanlar hakkında bu bent hükümleri uygulanmaz. Hazineden karşılanan prim tutarları, işverenler bakımından gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz."

Aylin Yaman
Ankara

Serkan Sarı
Balıkesir

Mühip Kanko
Kocaeli

Selma Aliye Kavaf
Manisa

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Kanun teklifiyle doğum izni sürelerinin artırılması nedeniyle kadın istihdamına yönelik olumsuz etkileri gidermek ve kadın istihdamını güçlendirmek adına doğum izni sürelerinin bitiminden itibaren işverenlerin doğum yapan kadın işçiler için ödeyecekleri sigorta primlerinin 5 puanlık kısmının hazinece karşılanması teklif edilmektedir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, oylamadan önce iki söz talebi var.

Tabii, önce söz isteyen Ümmügülşen Hanım.

Buyurun.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Öncelikle çalışan bir kadın olarak, ben de çalışırken doğum yapmış bir anne olarak AK PARTİ Hükümetimle gurur duyuyorum. Ben kendim kırk günlükken çalışmak zorunda kalan bir asistan hekimdim ve bizim zamanımızda ücretli izin diye bir şey yoktu. Kırk gün, toplam -total- kırk gündü, hem de doğum öncesi ve doğum sonrası; bir çalışan anne için gerçekten çok zor bir durum. Sonra da ücretsiz izin de altı aya kadardı. İstanbul gibi bir ortamda ev kirası zaten maaşımız olduğu için onu da kullanma şeyimiz yoktu maalesef. Yani Allah razı olsun Cumhurbaşkanımızdan, kadına ve doğurganlığa verdiği önem yüzünden on altı haftayı yirmi dört haftaya yani altı aya çıkarmak çok büyük bir rakam.

Bunun istihdamı azaltacağını düşünmüyorum. Dün mesela 3 basın çalışanı kulise geldi ve bu kanun teklifini dört gözle beklediklerini söylediler, onlar da özel sektörde çalışıyorlardı. Bir istihdam sorunu, "İşsiz kalır mıyız?" gibi soru değil; bir an önce bu kanunun çıkmasını ve doğumu düşündüklerini söylediler. Çok mutlu olduk yani herkes bu kanunu bekliyor. Allah razı olsun Cumhurbaşkanımızdan diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Tabii, ben de Aylin Hanım konuştuktan sonra konuşmayı tercih edeceğim bu teklifinizle ilgili.

Buyurun, sizi dinleyelim, ondan sonra; benim itirazım var çünkü ona, doğrudan ona itirazım var.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Tamam.

Sayın Başkanım, teşekkürler.

Şimdi, bir kadın olarak, ben de çalışan bir kadın olarak -iki çocuğum oldu çalışırken- bu doğum izninin ne kadar büyük zorluk olduğunu hakikaten bilirim ben de. Ve bu ekstra, on altı haftadan yirmi dört haftaya çıkmasını hem de bir hekim olarak destekliyorum ben de çünkü gerçekten bebeğin anneye iletişimi, emzirmenin desteklenmesi gibi... Ama burada iki hususu dile getireceğim.

Bir kere, ebeveyn dağılımı, hakikaten iş gücündeki dağılımı... İşte babalık izni beş günden on güne çıkarılıyor aslında. Buradaki yaklaşım farklılığını bir dile getireceğim.

Bir de istihdam konusunda kesinlikle sıkıntılar yaşanacaktır. Bir kadın olarak ben o konuda... İstihdamda işe alırken yani izne ayrılan kişinin dönmesinde değil, öyle bir şey yani az yerde olur bence ama aynı anda bir kadın, bir erkek başvurduğunda özel sektörde bu bir tercih nedeni olacaktır erkekler için. O yüzden, bence biz bunu yaparken -güzel bir şey, artırıyoruz doğum iznini ama mutlaka kadın istihdamına yönelik birtakım tedbirler getirmeliyiz diye bu önergeyi getirdik.

Birincisi: Tabii, biz bir taraftan kamu kreşleriyle ilgili bir hedef de koymalıyız Aile Bakanlığı tarafından yani bizim kreş sayısını artırmamız gerekiyor çalışan kadınlar için ki gerçekten hem doğum izni artsın hem de sonrasında annenin bebeğiyle ilgili bir kaygısı kalmasın.

İkincisi: Tabii ki işverenin bu konudaki çekincesini de ortadan kaldırmak adına biz bunu getirdik. Çalışmadığı, ekstra verdiğimiz iki aylık süre için daha sonra hazineden işverenlere bir destekle imtina etme durumundan geri koyması açısından böyle bir önerge koyduk. Bunu şöyle tanımlayayım: Bir hız kısıtlayıcı basamak gibi düşünün yani bu tabii ki iyi niyet göstergesi ama şu anda kadın istihdamının ne durumda olduğunu hepimiz biliyoruz. Zaten istediğimiz noktada değil kadın istihdamı ama bu, mutlaka kişileri işe alım sürecinde etkileyecek bir durum. O yüzden, biz verdiğimiz önergeyle hazinenin de bir destek sunmasını, böylelikle işverenin bu konudaki tereddütlerini de gidermeyi düşündük.

Şimdi de sizi dinleyeceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tabii, işverenlerin istihdam ederken "Sigorta primini benimle paylaşın." talepleri hiç bitmez, onlar her konuda bize "Sigorta priminin şu kadarını hazine ödesin." derler, onlara bir kapı açmamamız lazım. İşverenlerin ödedikleri sigorta primi hak edilen düzeydedir şu anda. Türkiye'de ortalama kârlılık oranları işletmeden, sektörden sektöre değişebilir ama oldukça yüksektir. O prim onlar için bir yük olmaz, onu bir gerekçe göstererek zaten işten atabileceklerini düşünmüyorum çünkü zaten yasamız onu düzenliyor.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sadece işe alım süreçlerinde...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - İşe alımında onu teşvik edici bir şey yapılabilir ama başka şekilde yapılabilir, bununla sınırlı bir ilişkisi olduğunu düşünüyorum. Onun için, istihdam edilen ya da istihdam edilmek üzere, işe alınmak üzere olan hanımların, kadınların teşvik edilmesi için... Zaten hamile mi, doğum mu yapacak, o arada mı işe girecek, bunlar oldukça sınırlı olaylardır. Ben

"İşverenlerin yükünü azaltalım." yaklaşımına katılmıyorum. İşverenler bu konuda kârlılık oranlarına bakarlar, marjinal fayda yaratma etkisine bakarlar, bir sürü şeye bakarlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

25'inci maddeye geçiyoruz.

Maddeyi okutuyorum:

MADDE 25- (1) 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 128 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin birinci paragrafının birinci cümlesinde yer alan "doğum yaptığı tarihten itibaren sekiz hafta" ibaresi "doğum yaptığı tarihten itibaren onaltı hafta" şeklinde, "toplam onaltı" ibaresi "toplam yirmidört" şeklinde, üçüncü cümlesinde yer alan "önceki üç" ibaresi "önceki iki" şeklinde, üçüncü paragrafının birinci cümlesinde yer alan "en az üç yaşında bir çocuğu evlat edinen kadın personele çocuğun ana ve babasının rızasının kesinleştiği tarihten veya vesayet dairelerinin izin verme tarihinden itibaren" ibaresi "en fazla üç yaşında bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinen kadın personele bu bentte geçen sekiz haftalık iznin bitiminden" şeklinde değiştirilmiş ve bende ikinci paragrafından sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraflar eklenmiştir.

"En fazla üç yaşında bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinen subay/astsubaylar ile subay/astsubay olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi halinde subay/astsubay olan eşlerine çocuğun teslim edildiği tarihten itibaren sekiz hafta süre ile izin verilir. Bu izin evlatlık kararı verilmeden önce çocuğun fiilen teslim edildiği durumlarda da uygulanır.

Bir veya birden fazla çocuğa eşiyile birlikte veya münferit olarak koruyucu aile olan subay/astsubaya çocuğun koruyucu aile yanına teslim edildiği tarihten sonra isteği üzerine on gün izin verilir."

(2) 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun ek 11 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (d) bendinin birinci cümlesinde yer alan "doğum yaptığı tarihten itibaren sekiz hafta" ibaresi "doğum yaptığı tarihten itibaren on altı hafta" şeklinde, "toplam on altı hafta" ibaresi "toplam yirmi dört hafta" şeklinde, üçüncü cümlesinde yer alan "önceki üç" ibaresi "önceki iki" şeklinde, "en fazla üç yaşında bir çocuğu evlat edinen kadın personele çocuğun ana ve babasının rızasının kesinleştiği tarihten veya vesayet dairelerinin izin verme tarihinden itibaren" ibaresi "en fazla üç yaşında bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinen kadın personele bu bentte geçen sekiz haftalık iznin bitiminden itibaren" şeklinde değiştirilmiş ve bende aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

"Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinen subay, sözleşmeli subay, astsubay, sözleşmeli astsubay ve uzman erbaş ile subay, sözleşmeli subay, astsubay, sözleşmeli astsubay ve uzman erbaş olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde subay, sözleşmeli subay, astsubay, sözleşmeli astsubay ve uzman erbaş olan eşlerine, çocuğun teslim edildiği tarihten itibaren sekiz hafta süre ile aylıklı izin verilir. Bu izin evlatlık kararı verilmeden önce çocuğun fiilen teslim edildiği durumlarda da uygulanır.

"Bir veya birden fazla çocuğa eşiyile birlikte veya münferit olarak koruyucu aile olan personele çocuğun koruyucu aile yanına teslim edildiği tarihten sonra isteği üzerine on gün izin verilir."

(3) 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun ek 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (ç) bendinin birinci cümlesinde yer alan "doğum yaptığı tarihten itibaren sekiz hafta" ibaresi "doğum yaptığı tarihten itibaren on altı hafta" şeklinde, "toplam on altı hafta" ibaresi "toplam yirmi dört hafta" şeklinde, üçüncü cümlesinde yer alan "önceki üç" ibaresi "önceki iki" şeklinde, "en fazla üç yaşında bir çocuğu evlat edinen kadın personele çocuğun ana ve babasının rızasının kesinleştiği tarihten veya vesayet dairelerinin izin verme tarihinden itibaren" ibaresi "en fazla üç yaşında bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinen kadın personele bu bentte geçen sekiz haftalık iznin bitiminden itibaren" şeklinde değiştirilmiş ve bende aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

"Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinen subay, sözleşmeli subay, astsubay, sözleşmeli astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaş ile subay, sözleşmeli subay, astsubay, sözleşmeli astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaş olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde subay, sözleşmeli subay, astsubay, sözleşmeli astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaş olan eşlerine, çocuğun teslim edildiği tarihten itibaren sekiz hafta süre ile aylıklı izin verilir. Bu izin evlatlık kararı verilmeden önce çocuğun fiilen teslim edildiği durumlarda da uygulanır."

"Bir veya daha fazla çocuğa eşiyile birlikte veya münferit olarak koruyucu aile olan personele çocuğun koruyucu aile yanına teslim edildiği tarihten sonra isteği üzerine on gün izin verilir."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

Evet, 3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 5 inci maddesinde yer alan "Türkiye İstatistik Kurumunca her ay için belirlenen Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak" ibaresi "kanuni faizi ile" şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

4'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin (6) ve (12) numaralı alt bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, bende aşağıdaki alt bent ve fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

"6. "İhtisaslaştırılmış Çocuk Evleri Sitesi"; Suça sürüklenmesi, suç mağduru olması veya sokakta sosyal tehlikelerle karşı karşıya kalması sebebiyle haklarında bakım tedbiri veya korunma kararları verilen çocuklardan psikososyal desteğe ihtiyaç duyduğu tespit edilenler ve refakatsiz çocukların bu ihtiyaçları giderilinceye kadar geçici süre ile bakım ve korunmalarının sağlandığı, bu süre içinde aile, yakın çevre ve toplum ilişkilerinin düzenlenmesine yönelik çalışmaların yürütüldüğü; çocukların mağduriyet, suça sürüklenme, yaş ve cinsiyet durumuna göre ayrı ayrı yapılandırılan güvenli yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını,

12. "Çocuk Evleri Sitesi"; Korunma ihtiyacı olan çocukların bakımlarının sağlandığı aynı yerleşkede bulunan ev tipi sosyal hizmet birimlerinden oluşan kuruluşu,"

"17. "Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Merkezi"; Korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocuklar hakkında uygun hizmet modeli belirleninceye veya mahkeme kararı alınıncaya kadar geçici bir süre barınma ve temel gereksinimleri karşılamak üzere açılan güvenli yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını,"

"h) "İhtisaslaşma"; Çocuk bakım kuruluşlarının, çocukların özel surette korunmaları amacıyla yaş ve cinsiyet durumları ile psikososyal ihtiyaçlarına yönelik yapılandırılmasını,

ı) "Sosyal ve Ekonomik Destek"; Ailesi veya yakını yanında bakımı için desteklenen çocuklar ve gençler ile hakkındaki korunma kararı veya bakım tedbiri kararı reşit olması nedeniyle sona eren kişilere verilen desteği,

j) "Koruyucu aile"; Korunma ihtiyacı olan çocukların bakım ve yetiştirilmelerini sağlamak üzere yanına yerleştirildiği, çocukların ihtiyaçlarını karşılamak üzere yapılacak bir ödeme karşılığında veya gönüllü olarak bakımı üstlenen kişi ya da aileyi,

k) "Merkezî izleme sistemi"; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı merkez teşkilatında kurulan, tüm sosyal hizmet kuruluşlarında bulunan yazılım destekli kamera sistemlerince yapılan yerel kayıtların eşzamanlı olarak aktarıldığı, kesintisiz çalışan, veri toplama, analiz, denetim ve disiplin süreçlerinde

kullanılan altyapıyı,"

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Madde üzerinde 2 adet önerge vardır.

İlk önergeyi okutuyor:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 4'üncü maddesiyle değiştirilen 2828 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin (1)'inci fıkrasına eklenen (k) bendinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Karaoba
Uşak

Selma Aliye Kavaf
Manisa

Mühip Kanko
Kocaeli

Aylin Yaman
Ankara

Serkan Sarı
Balıkesir

Gerekçe:

İlgili maddenin (k) bendinde tanımlanan merkezî izleme sistemi yetkisi, sosyal hizmet kuruluşlarında kalan çocukların, engelli bireylerin ve diğer koruma altındaki kişilerin günlük yaşamının merkezî bir yapı üzerinden sürekli izlenmesine imkân verebilmektedir. Bu niteliğiyle düzenleme Anayasa'da güvence altına alınmış özel hayatın gizliliğine doğrudan müdahale oluşturmaktadır. Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin çerçevesi uyarınca böylesi bir müdahale ancak kanunla, belirli ve öngörülebilir sınırlar içinde, meşru amaçlarla sınırlı ve ölçülü biçimde düzenlenebilmektedir. Mevcut bent ise sistemin hangi amaçlarla kullanılacağını, hangi mekânsal alanlarda ve hangi kişi grupları için işletilebileceğini, izleme kapsamının hangi durumlarda sınırlanacağını açık biçimde belirlememektedir.

Merkezî izleme altyapısı, görüntü verisinin kişisel veri niteliği yanında özellikle çocuklar ve bakıma muhtaç kişiler açısından hassas veri işleme riskini büyütmektedir. Yetkili birimler, erişim seviyeleri, kayıtları saklama süresi, kayıtların nerede tutulacağı, üçüncü taraf hizmet sağlayıcılarının rolü, erişim kaynaklarının denetimi, bağımsız gözetim ve başvuru mekanizmaları kanun düzeyinde açıkça güvence altına alınmadan böylesi bir sistemin tanımlanması öngörülebilirlik ve ölçülülük şartlarını karşılamamaktadır. Sürekli gözetim hizmet alanların mahremiyetini zedelemekte, kurum içi ilişkiyi güvenlik temelli bir rejime dönüştürmekte ve kötüye kullanım ihtimalini artırmaktadır. Daha az güvenlikçi araçlarla, örneğin hedefli denetimler, personel yeterliliği, şikâyet mekanizmalarının güçlendirilmesi ve bağımsız teftişlerle koruma amacına ulaşılabilecek geniş kapsamlı bir merkezî izleme yetkisinin kanuna eklenmesi gerekli görülmektedir. Bu nedenlerle 4'üncü maddenin (k) bendinin madde metninden çıkarılması teklif edilmektedir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önerge üzerinde söz almak isteyenler var.

Buyurun.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Sayın Başkanım, şimdi, burada amaç, öncelikle bu kurumlarda yaşanan bir kısım olumsuzluklar ve devletin koruması altındaki çocukların, yaşlıların, hastaların olumsuz birtakım davranışlara maruz kalmaması, kaldığı vakit de erken müdahale etmek amacıyla düşünülmüş olabilir; bu, iyi niyetli yorumumuz. Ancak burada bu bilgiler hizmet veren üçüncü şahıslar tarafından bu merkezî sistemle izlenecek, gözlenecek. Bunlar, bu bilgiler nerede depolanacak? Bu hizmeti veren şirketler nasıl denetlenecek? Onların güvenilirliği nedir? Burada Anayasa'da güvence altına alınmış özel hayatın gizliliğine doğrudan bir müdahale var ve bu kişisel verilerin kötü amaçlı kullanımına açık bir hâl var. Dolayısıyla bunun kontrol altına alınmadan bu hâliyle geçmesini çok doğru bulmuyoruz. Yani kullanıma çok müsait bu veriler ve oradaki insanlar devletin güvencesinde ama aynı zamanda bununla büyük bir risk altına girmiş oluyor.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyen var mı?

Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Aslında son derece hassas bir konu bu. Burada, işte, yatılı sosyal hizmet kurumlarına kameralı merkezî izleme sistemi kurulmaya çalışılıyor ve bütün yatılı kurumlarda geçerli olacak şekilde. Bunun nedeni ne? Neden bütün yatılı kurumlar? Bunun dünya örnekleri nasıl mesela? Bize birkaç örnek verebilir misiniz bunlarla ilgili olarak? Çünkü sanırım belirli sosyal hizmet kurumlarında kameralı izleme yapılabilir; işte, mesela, suça sürüklenen çocuklarla ilgili kurumlar gibi, dünya örnekleri bu şekilde. Şimdi, bu teklifte

ise "bütün yatılı sosyal hizmet kurumları" deniliyor. Bunun gerekçesi nedir? Bu toptancı bakış açısı... Neden bu şekilde düzenlendiğiyle ilgili bir sorum olacak.

Bir de şimdi, genel olarak baktığımızda "çocuk destek merkezleri" "çocuk koruma, ilk müdahale ve değerlendirme merkezleri" "çocuk evleri sitesi" tanımı var maddede yani yurt tipinden ev tipine dönüş söz konusu. Şimdi, bunlar sahadan gelen bilgiler; sosyal hizmet uzmanlarına sorduğumuzda bize söyledikleri şey şu: Şimdi, buralarda, Türkiye'de çocuk kuruluşlarının kapasitesinin üzerinde kayıtlar söz konusu yani fiili olarak bakım hizmeti alan çocukların sayısı kuruluşların kapasitesinin çok üzerinde. Şimdi, o zaman, bu, hizmet kalitesini düşürmüyor mu? Buralar, mesela, nasıl tanımlanmış çocukevleri sitesi? "Bağımsız evlerden oluşan, 10 çocuk kapasiteli" olarak tanımlanmış ama sahadan gelen veriler ise buralarda 18-19 çocuğun kaldığı yönünde. Sizin bilgileriniz nedir? Yani bu meseleyle ilgili olarak, buralardaki gerçek durum sizin tarafınızdan bize nasıl aktarılacak? Bunu da öğrenmek isteriz. Şimdi, 2 katını aşan bir çocuk kapasitesiyle burada nasıl bir nitelikli hizmet sunulabiliyor? Şimdi "Tam bilimsel bir çerçeve oluşturulmaya çalışılıyor." deniliyor ama kapasiteleri bir defa yetersiz.

Yine, bu ilk kabul üniteleri Bakanlık talimatına istinaden müdürlük olarak hizmet vermeye başladı "müdürlük" adı altında hizmet vermeye başladı birçok ilde ama bu; ünite olarak hizmet veriyordu, müdürlük olarak hizmet vermeye başladı. Bu aradaki fark ne, neyi getirdi bizi bu, ne kazandı meselesini de sormak isteriz. Neden böyle bir değişikliğe gidiliyor? Daha önce de buralarla ilgili birçok değişiklik yapılmış zaten.

Şimdi, cinsel istismar suçları, suça sürüklenen, madde kullanımı gibi ağır istismar türleri var ve bunlar başvurduklarında buralarla ilgili can güvenliği riski de aynı zamanda taşıyorlar ve siz "müdürlük" dediğinizde ve kapısına "müdürlük" diye astığınızda aslında bu yerlerin gizli olması gerekirken bu gizlilik ortadan kalkıyor. Aile görüşmeleri buralarda yapılıyor.

Şimdi, buralarda, bu durumda, işte mesleki çalışmalar, ANKA eğitimleri yine buralarda verilmeye çalışılıyor; hepsi bir arada. Bu kapasite var mı buralarda? Yani bunu gerçekten nitelikli şekilde sürdürme olanakları var mı? Böyle müstakil sosyal hizmet kuruluşları şeklinde tek başına düzenlenmesi meselesi daha detaylı olarak ele alınıp sahadaki veriler de doğru şekilde değerlendirilerek bir düzenlemeye gidilemez miydi? Bir gün birim olan şey daha sonra müdürlük olunca aradaki fark ne oldu? Sosyal hizmetlere gerçekten yeterli miktarda pay ayrılıyor bütçeden? Bu da açık, ortada, yeterli değil. İşte kadro yetersizlikleri yine beraberinde. Birçok sorun var. Bu yasa teklifi bu soruna çözüm üretecek mi? Açıkçası soru işareti, sahadan gelen veriler de bunu gösteriyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Şimdi, 4'üncü maddeye baktığımızda gerçekten de çok daha hassas konulardan biri. Yani bu kanun teklifinin bu kadar çokça hassas konuları içermesine rağmen, her birinin detaylı detaylı tartışılması gerekirken bu şekilde geçiyor olması da açıkçası rahatsızlık verici.

Şimdi, bu 4'üncü maddeye baktığımızda çocuk koruma sistemine ilişkin kapsamlı bir yeniden yapılandırma aslında öngörüldüğü ifade ediliyor. Ancak "ihtisaslaşma" "hızlı müdahale" "çocuğun yüksek yararı" gibi kavramları kullanmış olmalarına rağmen ne yazık ki sonucunda, çocuk koruma sisteminin niteliğini aslında topyekün değiştiren yeni bir paradigmaya hizmet edermiş gibi bir durum ortaya çıkıyor aslında. Özellikle de suç mağduru veya kanunla ihtilafı hâline gelmiş çocuklar gibi bir belirleme ya da bir alan belirtilmemiş aslında. Hedef kitlenin kim olduğuyla, hangi çocuklar olduğuyla ilgili çok net de bir beyan yok, muğlaklık teşkil ediyor burada. Bir gözetim altında tutulması burada bir davranış gözetimini, davranış kontrolünü de aslında beraberinde getirdiği için, acaba bu çalışma yapılırken kaç tane psikologla görüşüldü? Davranışlarının bir gözetim altında tutulma meselesinin çocukların davranışlarını nasıl etkileyeceğine dair bir etki analizi, bir değerlendirme, bir çalışma yapıldı mı, yapılmadı mı? Bu yapılmamışken bile bunun bu şekilde buraya alınmasını çok doğru bulmadığımı ifade etmem gerekiyor. Çünkü nitekim bu iktidar döneminde var olan, dijital mecralarda yayınlanan bir program sırf bu nedenle yasaklanmıştı hatırlarsanız, Biri Bizi Gözetliyor'un davranışlar üzerinde etkisinin ve topluma yarattığı etkinin ne olduğuyla ilgili bir tartışma yürütülmüştü vaktiyle ve yasaklanmıştı. Ancak şimdi, bu gözetleme mantığının, gözetleme sisteminin bir çocuk sitesi üzerinden çocuklara, davranışlarının tam da şekilleneceği olumlu ya da olumsuz bir dönemde yapılıyor olmasının hakikaten çok riskli olduğunu belirtmem gerekiyor. Çünkü çocuk koruma sistemi burada sosyal destek alanından çıkarılarak bir risk ve kontrol alanına dayandırılmış durumda ve bu hakikatten beraberinde çok büyük riskler getirecek. Sosyal hizmet anlayışından ziyade meseleyi güvenlik temelli bir duruma getiriyor ve çocukları yeniden belki de bu durumu tekrar edecek, pekiştirecek bir alana terk etmek anlamına da geliyor.

"İhtisaslaşma" söylemi açıkçası ayrıştırmaya ve kapalı yapıların genişlemesini meşrulaştıran bir duruma hizmet eder. Bu konularda da dikkat etmek gerekiyor, daha dikkatli, daha hassas davranmak gerekiyor. Çünkü çocukların kategorilere ayrılması, ayrı mekânlarda tutulması ve bu ayrı mekânlarda tutulurken bile bir gözetim sisteminin altında olması güvenli yapılar içerisinde izlenmesi meselesi çocukların etiketlenmesi, bununla beraber damgalanması ve kapalı sistemlere yönlendirilmesi riskini de beraberinde getirir. Hakikaten bu değerlendirmeler yapılmış mı, yapılmamış mı diye soruyorum çünkü eğer yapılmış olsaydı muhtemelen bu teklif önümüze bu şekilde gelmezdi. Lütfen, bu konuyu bir kez daha gözden geçirelim.

Hızlı müdahale mekanizması çocukların hak güvencelerini zayıflatabilir. Hızlı müdahale meselesini aslında bizim hem Mardin milletvekilimiz ama aynı zamanda mesleki anlamda da psikolog olan vekil arkadaşımız da dile getirdim. Çocukla ilgili meselelerde hızlı müdahaleyi gündemden çıkarmak, daha faydalı, daha detaylı, daha ayrıntılı bir şekilde üzerinde konuşmak ve tartışmak gerekir. Belki diğer yetişkinlerle ilgili meselelerde hız çoğu zaman sonuç odaklı olabilir ama çocuklarla ilgili durumlar hızın ortaya çıkaracağı sonuç daha yıpratıcı olabilir. Bu anlamda ilk müdahale ve değerlendirme merkezlerinin kurulduğu ve karar alma süreçlerinin hızlandırıldığı ifade edilmiş ancak sosyal inceleme süreçlerinin yüzeyselleşmesi, çocuğun görüşünün yeterince alınmaması, hukuki güvencelerin zayıflaması riskini beraberinde getireceği için de ayrı bir risk başlığı taşımaktadır diye belirtmek istiyorum.

Merkezî izleme ve veri toplama sistemi çocukların mahremiyetini de bu anlamda da tehdit eder. Yani hem kapalı alanlara teşvik ediyorsunuz ama aynı zamanda onları bir gözetim ve bir gözetleme mekanizmasına hapsediyorsunuz. Çocukların davranışında belli değişimlere sebep olabileceği gibi ama aynı zamanda onların mahremiyetini de tehdit eden bir duruma dönüşüyor. Bu çocukların özel yaşamının ihlali yani burada gerçekten çocukların güvenliğini mi takip ediyor yoksa dijital bir kontrol sistemi mi devreye giriyor diye sormak gerekiyor. Sürekli gözetim altında büyüyen bir çocuğun davranışının nasıl olacağı, güven ilişkisi yerine bir kontrol ilişkisi kurulması da ortaya çıkacak olan diğer sonuçlardan bazıları. Çocuk politikası sosyal politika olmaktan çıkıp idari ve güvenlik eksenine kayıyor bu durumda. O yüzden de çocuklara yönelik hizmetler sosyal destek alanı olmaktan çıkmakta, idari ve güvenlik temelli bir yapıya dönüşmekte, çocuğun yüksek yararını değil sistemin kontrol kapasitesini arttıran bir duruma dönüşmekte.

Yani sonuç olarak aslında, bu maddeye dair söyleyebileceğimi sıralayabilirsem eğer, şöyle ifade edebilirim: Çocukları aslında güçlendirmekten ziyade, birey olarak görmek, değerlendirmekten ziyade onları kategorize eden, onları destekleyen değil izleyen, gözetleyen denetleyen, haklarını genişletmekten uzak olup denetim altına alan bir çocuk koruma sistemi kurulmakta. Çocuk koruma sistemi risk yönetimi olarak görülmemeli ki burada bir risk yönetimi olarak görülüyor. Bu da aslında başka bir problem. Yani hak ve gelişim odaklı bir alan olması gerekiyor çocuk koruma sisteminin. Çocukları korumak, onları sınıflandırmak ve izlemekten ziyade güçlendirmek, haklarını güvence altına almak ve özgür gelişimlerini sağlamak olmalı.

Yani hem hedef kitlenin muğlaklığı ama aynı zamanda gözetim işleminin mahremiyeti ihlal etmesi, güven ilişkisini zedelemesi ve bununla beraber davranışlarda da kalıcı, belki de onarılmayacak sonuçlar doğuracak ihtimali olması bakımından da riskli olduğunu tekrardan belirtmek istiyorum diyerek bu madde üzerindeki sözlerimi tamamlamış olayım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Ümmügülşen Hanım, buyurun.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Arkadaşlar, sahadan değilsiniz. Sahadan olmayınca bekâra hanım boşamak kolay...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Bu büyük bir iddia, sahada olup olmadığını...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Evet. Ben dokuz yıl bakımevi işlettim.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Ben psikoloğum Sayın Vekilim.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Ben de çocuk hekimiyim, eşim çocuk psikiyatrisi, kızım çocuk psikiyatrisi, öbür kızım da erişkin psikiyatrisi. Bir psikiyatrist ailesindeyim.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Mesleki bilgilerden bahsedeceksek ben size bir sürü başvuruyu getiririm.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Ben sizi gayet dinledim.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Doğrudan hedef alarak söylüyorsunuz, ben cevap verme hakkımı...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Hayır, sen cevap verdin, ben seni hedef almadım, sen kendi kendine cevap verdin.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - "Bilmiyorsunuz." diyorsunuz, "Alanda değilsiniz." diyorsunuz.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Herkese söylüyorum.

Ya, bir dinlemeyi öğren önce!

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Sayın Vekilim...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Bir dinlemeyi öğrenir misin!

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Ses tonunu alçaltır mısınız, biraz üslubunuza dikkat eder misiniz. Öncelikle üslubunuza dikkat edin, uyarı tarzınızı değiştirin.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Dinlemeyi öğren!

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Siz konuşmanızı bitirin. Siz de lütfen müdahale etmeyin.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Arkadaşlar, dokuz yıl bakımevi işlettim ben hem de palyatif bakım merkezi.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Arkadaşlar, bunu konuşmamıza gerek yok. Birlikte bir konuyu konuşabilme durumundayız, konuşabilecek durumdayız, hepimiz vekiliz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - "Sahada değilsiniz." ne demek Sayın Başkan?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tamam.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Ya, bu işte çalışmadınız demek istiyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Sizin de çalıştığınızı biliyoruz.

Buyurun, lütfen sözünüzü...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkan, bu küçümseyen ifadeler konusunda uyarı yapın lütfen, doğru değil.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gülşen Hanım, buyurun, devam edin.

Arkadaşlar, müdahale etmeyin Gülşen Hanım'ı dinleyelim, sonra eleştirilerinizi söylersiniz.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Arkadaşlar, sahada olmak, o hastalarla bire bir olmak farklı bir şey.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Eleştiri ayrı ama küçümseme ayrı bir şey.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Hayır, küçümseme falan yok. Burada sahada olduğumu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - "Ben bilirim." falan...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gülşen Hanım, buyurun devam edin. Bu konuyu kapatalım.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Ben dokuz yıl bakımevi işlettim ve...

Lütfen, dinlerseniz niye öyle söylediğimi anlayacaksınız; bir dinleyin.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Sabır gösterelim arkadaşlar.

Buyurunuz.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Dokuz yıl bakımevi işlettim, o bakımevindeki hastaların hepsi de palyatif bakımdı. Yani trakeostomili, PEG'li, ağır alzheimer, demans... Bu insanların güvenliğini nasıl koruyacaktık eğer kamera olmasaydı? Benim

hastalarımın odalarının hepsinde kamera vardı ve hepsine IP numarası veriyordum ki aileler de odalarını, kendi odalarını görüyordu, hepsini de onam alarak izin aldık. Bir tane bile itiraz eden olmadı çünkü hasta güvenliği, kişi güvenliği her şeyden önemli. Mesela bir olay oldu, hastanın sabah muayenesinde elinde bir kızarıklık görüldü, hemen kameralara bakıyorduk, bu hasta kendi yatağına mı vurdu, yoksa bir hasta bakıcı mı sert davrandı, bir hemşire mi sert davrandı ya da bir hasta başka odadan gelip müdahale mi etti; bu o kadar net görülüyor ki. Mesela bugün sabah sosyal medyaya bir haber düştü, Diyarbakır'daki sosyal çocuk şeyinde bir taciz vakası. Yani taciz vakalarında bu çocuklar, savunmasız çocuklar kendilerini savunamazlar, şikâyet edemezler, zaten travmaya sahip çocuklar. Bunların nasıl kendilerini müdafaa etmesini ve korumasını veya şikâyet etmesini beklersiniz. Bu, en önemli güvenlik meselesi. Yani şu maddenin geçmesi için milletvekili olduğuma şükrediyorum ki böyle bir maddeyi... Özellikle özel sektörü bilmiyorsunuz, özel sektörde şikâyet makamı diye bir şey yok. O kadar kol kırılır yen içinde kalır ki kimse "Ben taciz yapacağım, hadi gelin de şahit olun bana." demez. O çocuğun tacize veya şiddete uğradığını nasıl ispat edeceğiz? Şimdi, Diyarbakır'da personel görevden uzaklaştırılmış ve denetleme başlamış. Nasıl ispat edecekler kamera olmadan?

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sayın Başkan, aslında biz çocuk bakım merkezlerinden bahsediyoruz, hasta bakımevlerinden değil, hastalardan bahsediyorsun sen.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bir saniye, bitirsin...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Hayır, çocuk bakım merkezinde olmuş, yeni bir olay. Hayır, çocuk bakım merkezinde olmuş, yeni bir olay.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Siz cevap vermeyin lütfen.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Zaten sizi muhatap aldım Sayın Başkan, kendisini değil.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Bugün sosyal medyaya düşen çocuk sevgievlerinde, çocuk bakımevlerinde olan bir olay ve çocuk tacizi diye bir personel görevden uzaklaşmış; nasıl ispat edeceğiz biz güvenlik kameramız olmasa? Bu çocuklar kendilerini savunamaz, kendileri şikâyet edemez, kendilerini koruyamaz. Bu bir güvenlik meselesi arkadaşlar, bir vicdan meselesi gerçekten. Yani Allah'a bin şükür ediyorum böyle bir madde geldiği için. Özellikle özel sektörü kontrol etmemiz için çok önemli.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ben teşekkür ediyorum.

Önce sözü galiba Ömer Faruk Bey istedi.

Yalnız şunu söyleyeyim arkadaşlar: Burada konuşulardan şahsi alınganlık yapmayalım. Burada ortadaki bir meseleyi konuşuyoruz. Ben Ümmügülşen Hanım'ın söylediği bu özel sektördeki işletmelerin fevkalade sorunlu olduğunu düşünüyor. Bunların denetlenmesi, bunların kontrol altına alınması fevkalade önemlidir. Bu kamera sistemi elbette keyfi olarak konulmaz, bunun da bir mekanizması vardır. Netice itibarıyla, bu kamera sistemini denetleyecek olan Çocuk Esirgeme Kurumudur, kamudur, devlettir. Dolayısıyla bunlar keyfi yapılamaz. Dolayısıyla çocukları korumaya yönelik daha iyi önerileriniz olabilir "Kamerayı şöyle değil de böyle yapalım." veya "Kamera yerine ikame edilecek şu sistemi de önerelim." veya "Kamera konulacak yerin belirlenmesinde hukuk müşavirleri olsun, şu olsun, bu olsun..." bunlar söylenebilir ama özel sektör korkunç, bana da gelen şikâyetler var, korkunç şeyler oluyor. Dolayısıyla bunun çözülmesi lazım.

Ömer Faruk Bey'e veriyorum sözü.

Buyurun Ömer Faruk Bey.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, tamam, kamera sistemi olsun, gözetlensin, şu bu ama Kişisel Verileri Koruma Kanunu diye bir şey var, kişisel verilerimiz son derece önemli. Bir kere burada bir ihlal olabilir çocuklar açısından, çalışan açısından; bu bir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onu nasıl önleyelim, onu düşünelim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - İkincisi, buraların denetimi aslında çocuklarla ilgili, Çocuk Hakları İzleme Kurulu gibi sivil toplum kuruluşlarının iş birliğiyle yapılan bir çalışmayla yapılsa daha iyi olur.

Şimdi, bu konu biraz daha bilgilendirilmeyi gerektiriyor. Neden?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onu soracağız, arkadaşlar burada.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Evet, biz onlardan biraz da bilgi isteyeceğiz.

Çünkü bu işin eski Bakanı da bu işe itiraz ediyor.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tabii, tabii; Sayın Bakanımızın söyledikleri çok önemli.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Bakanımız da eski Aile Bakanımız da bu konuya itiraz ediyor. Demek ki bir bildiği var, bu işin içinden gelen bir eski Bakanın da itiraz etmesini ben önemli buluyorum. Yani hemen kameranın ne zararı var demeyelim. Şimdi, Kişisel Verileri Koruma Kanunu her geçen gün önemi daha çok hissedilen, bilinen bir konu bir kere; bu bir. Kamera meselesi bazen yanlış bir şekilde istismar da edilebiliyor, başka şekillerde de kullanılabilir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tabii, tabii.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sivil toplumun, baroların, çocuk hakları merkezlerinin, derneklerinin ortak katılımıyla daha insani bir tarz da izlenebilir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tabii.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ben bu noktada Bakanlığın biraz açıklama yapması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ben teşekkür ediyorum.

Ömer Faruk Bey'in söylediği husus, Ümmügülşen Hanım'ın söylediği hususlar aslında aynı şeyler. Bu denetleme işlevinin daha şeffaf olması, kamuca daha şeffaf hâle getirilmesi önemli. Sayın Bakanımız da zaten...

Bu bilgilerin korunması konusunda doğrudan bir bilgi alalım. Müsaade buyurursanız, işin sahipleri burada, bunu nasıl yapacaklarına dair...

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET RAUF KARSLI - Teşekkür ediyorum.

Birkaç noktadan başlayalım arzu ederseniz.

Şimdi, hâlihazırda zaten kamera sistemleri var, zaten pek çok yerde zorunlu.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Peki, ne getiriyoruz burada?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET RAUF KARSLI - Burada zaten güvenlik amacıyla kamera olabileceğiyle ilgili yargı içtihadı da sabit, mevzuatı da sabit.

Şimdi, bizim burada yaptığımız şey, temelde, birincisi, Sayın Bakanımızın zikrettiği gibi, arada bir şirket yok. Tanıma bakarsak, Bakanlığın merkez teşkilatında kuruluyor bu ve kuruluşlarla eşzamanlı olarak merkeze aktarılmış oluyor. Bu, şunu sağlıyor: Kapalı devre çalışan kameralarda o kuruluş içerisinde bir şey olduğunda gidip doğrudan müdahale edip silinmesi vesair mümkün olabiliyor ancak bunu biz merkezî olarak kontrol ettiğimizde burada silinme gibi bir durum söz konusu olamıyor.

İkincisi de yine, Anayasa Mahkemesi kararlarını ve tabii ki başta Anayasa'nın kendisini dikkate alarak hazırlanmış bir mevzuattır. Burada dikkat ederseniz, güvenlikten bahsetmiyoruz; veri toplama, analiz ve hizmetlerin iyileştirilmesi. Şimdi, yargı güvenlik açısından bunların kullanılabilmesini, kameraların konulabileceğini açıkça zikrediyor fakat siz burada hizmetleri iyileştirecekseniz yasal dayanağınızın olması lazım.

Şimdi, burada hizmetlerin iyileştirilmesinden ne anlıyoruz? Tabii ki çocuk kuruluşlarımız olduğu gibi engelli kuruluşlarımız var, yaşlı kuruluşlarımız var. Bir defa, bizde yatılı bakım altında olan kişilerin ekseriyeti kendi iradelerini büyük ölçüde beyan edemeyecek veyahut da beyan etse de muhafaza edemeyecek nitelikte kimseler. Birincisi, acil bir durum cereyan etmeden onlara müdahale edilmesini sağlayacak sistemler buradan oluşturulacak, yapay zekâ desteğiyle sağlanmış olacak. Mesela, bir alanda kalp krizi geçirmeye başlayan bir vatandaş gördüğünde sistem bunu zaman içerisinde tanıyacak ve ona erken müdahaleye imkân tanıyacak veya "Ben personeli nerede konuşturursam daha verimli olur?"u ben bu sistem üstünden öğreneceğim.

Devam edersek, yine, 9'uncu maddede bununla bağlantılı, yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıyla ilgili söylüyoruz. Şimdi, Kişisel Verileri Koruma Kanunu'ndan bahsettik, tabii ki önemlidir. İki noktaya değinmek isterim: Burada Kişisel Verileri Koruma Kurulunun kendisi için belirlediği muhafaza süreleri var, on yıldan başlar, asgarisi iki yıldır. Biz burada azami süre olarak iki yılı belirliyoruz.

İkinci olarak da şöyle bir şey söyleyeyim: Mahkeme kararı olmaksızın bu verilerin hiç kimseye paylaşılamayacağını kanunen zikretmiş oluyoruz. Yani Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nda da böyle bir hüküm yok, Anayasa'da da böyle bir hüküm yok. Yani bir verinin sadece mahkeme kararıyla paylaşılabilir şekilde güvence altına alınmış olması sadece bu kanuna mahsustur ve öncü koruyucu bir rolü vardır. Bunun çok kıymetli bir düzenleme olduğunu düşünüyoruz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum, mesele anlaşıldı.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET RAUF KARSLI - Çocuklara daha iyi eğitim verilmesini de bu sağlayacak.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Çok önemli.

Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET RAUF KARSLI - Arz ederim, saygılar sunarım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerçekten kamu bunları düşünmüş, bu da güzel bir şey, bu konudaki çalışmaların... Arada bir özel şirketin olmaması falan çok önemli bir bilgiydi.

Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, mesele, evet, kameralarla suç tespit etmekse tespit edilebilir suç ama suç önlemenin yolu kameraları oraya koyup tespit etmekten geçmiyor herhâlde çünkü suç ortaya çıktıktan sonra...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - O da bir vazgeçme nedeni ama kayıt altına alınması caydırıcı bir neden.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - O, caydırıcı tarafı.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Şimdi, suç ortaya çıktıktan sonra adı önlem olmuyor.

Şimdi caydırıcı mı diye bakalım. Karaman'daki özel bir bakım merkezinde, yüzde 88 engelli Enes C.'nin ablasına kendisine tokat atıldığını söylemesiyle başlayan süreç merkezde yaşanan şiddet iddialarını ortaya çıkardı. Direkt geçelim. Güvenlik kamerası kayıtları incelendi. Bazı bakıcıların özel gereksinimli bireylere tokat attığı, sürüklediği, fiziksel müdahalede bulunduğu tespit edildi. Suç var, bakıcılar söz konusu, özel bakım merkezi ve kamerayla tespit edilmiş; ne güzel.

Engelli çocuklara kötü muamele iddiası; Niğde'de 14 bakım merkezi çalışkanı tutuklandı.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Tamam, biraz önce biz de onları söyledik zaten özel eğitim merkezleri...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Ama anlamıyorsunuz, farklı bir şey anlatmaya çalışıyorum. Lütfen, rica ediyorum...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Müdahale etmeyelim lütfen.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Biz de teyit ettik sizin söylediklerinizi.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Ama onu söylemiyorum, farklı bir şey anlatmaya çalışıyorum. Burada hep kamera tespitleri var ama bakın, olaylar büyüyerek gidiyor ve bunlar hep 2025 yılının son aylarının örnekleri.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tamam, buyurun devam edin.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Bir örnek bir diğerini önlememiş, engellememiş. Bir bakım merkezinde meydana gelen olaylar diğer bakım merkezinde meydana gelecekleri sınırlamamış.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Haberi yoktur da onun için.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Bakım merkezleri birbirlerinden gayet haberdardırlar. Bakınız, iş kolları birbirlerini takip ederler.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, buyurun, tamamlayın sözünüzü.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Şimdi, kameralarla tespit edilmeye devam ediliyor. Bakınız, Niğde'de engelli bakım merkezinde 10 yaşındaki çocuk hayatını kaybetti. Kamera kayıtlarının incelenmesi sonucunda, merkezde çocuklara kötü muamelede bulunan 14 kişi tutuklandı. Hepsi 2025 yılı. İstanbul Beylikdüzü Özel Mor Menekşe Bakım Merkezinde otizmli çocukların çıplak gezdirilip aç bırakıldıklarının, birbirlerinin dışkısını yediklerinin, görevlilerce dövüldüğünün ortaya çıkması infial yarattı. Bakınız, otizm merkezi üç aylık döneme ait kamera kayıtları incelenerek hazırlanan raporda; 28 Eylül 2025 haberi.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Kamera olmasaydı bunu nasıl tespit edeceklerdi?

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Ama anlatacağım, anlatıyorum.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - 10 yaşındaki çocuk şikâyet mi edecekti?

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - 62 engelli çocuk ile yetişkin bireyin kaldığı merkezde 100'ün üzerinde, bakınız, 100'ün üzerinde ihmal var, istismar var.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Tamam, kamera olmasaydı nasıl tespit edilecekti? O çocuğun zekâ engeli var. Yüzde 100 engelli çocuklar kendini ne savunabilir ne şikâyet edebilir ne koruyabilir.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Denetleyin efendim, denetleyin. Şeffaf olsun efendim, kurumlarınızı güçlendirin. Kurumlarımız neredeler?

ORHAN ATEŞ (Bayburt) - Siz kameraya niye karşısınız?

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Kameraya niye karşısınız?

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Kameraya karşı olduğumdan değil, farklı bir şey anlatmaya çalışıyorum. Burada suçu önlemeye neden olmuyor kamera meselesi.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - "Engellemiyor." diyorsunuz.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Engellemiyor. O yüzden asıl...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Şimdi, Heval Bey, tartıştığımız konuyla ilgili verdiğiniz örneklere benzer ben de bir sürü hikâye anlatabilirim, arkadaşlarımız örnek olaylar anlatabilirler ama...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Konuşturmadınız ki, bitiremedim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bitirin, buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Çok özür dilerim Sayın Başkan ama gerçekten tartışma... Neyse.

SEVİLAY ÇELENK ÖZEN (Diyarbakır) - İncisamı bozuluyor yani. Sözü bitirsin.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Sözü bitiremedim.

Bakınız, anlatmaya çalıştığım şey kamera olsun olmasın meselesinden, kayıtların gizli kalıp kalmadığı veya kişisel...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Ama biz onu tartışıyoruz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ümmügülşen Hanım, bitirsin.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Yani eğer ki buralar doğru şekilde denetlenmezse suç olduktan sonra şeffaf olarak denetlenmesi...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Doğru diyorsun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Yani aslında burada meselemiz toplumsal denetim mekanizmalarının açığa çıkarılması. Yani toplumun birbirini denetleyen yerden varlığını, kolektif yaşamını örmesi meselesi. Bunu anlamak çok zor, biliyorum ama bunun için çaba sarf etmek gerekiyor çünkü demokratik katılımcı yönetimler böyle kendisini var edebilir. Yani dün çocuğunuz sokakta oynarken başına hiçbir şey gelmediyse, kırk yıl önce süreçler nasıl işlediyse bugün de aynı şekilde işleyebilir anlatmaya çalışıyorum; o zaman kameralar yoktu sokaklarda.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bugün aynı şekilde işleyemez. Neden biliyor musunuz?

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Bakın, bitiremedim ama.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bitirin, buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Yani evet, suçu önlemek lazım, doğru şekilde denetlemek lazım, şeffaf olması gerekiyor. Özel sektörün bakım merkezlerinde işi ne? Kamusal bir yükümlülüktür, devletin gözetiminde olması gerekiyor. Buradaki personelin liyakatsiz olduğu çok açık çünkü özel sektör ucuz iş gücü istiyor ve liyakatsiz personel çalıştırılıyor. 100 istismarın 100'ünü de tespit etmeyen bir idare olabilir mi? O kadar süre içerisinde bu kadar açık, aleni, birbirlerine dışkılarının yedirildiği noktaya kadar varan bir süreci fark etmeyen bir idari sistem, bir bakımevi hizmeti söz konusu olabilir mi? Demek ki bir şekilde burada ihmaller zinciri var. O zaman bunu önlemenin yolu ne? Buraların daha liyakatli noktaya taşınması. Bunun için yapılması gereken de tabii ki denetime açık olacak, şeffaf olacak, kamu denetiminde olacak ve özel sektör meselesinde iş kâr ve piyasa mantığına dayandığı için de liyakat ve nitelik ortadan kalkıyor. O yüzden, kameralara rağmen bunlar birkaç ay içerisinde sürekli devam ettiyse diyorum, kameralar önleyici değil; sonuçları itibarıyla suçu tespit etmeniz, bu suçların ortaya çıkışını engellemediğinden dolayı da sosyal hizmetler sosyal devlet anlayışına uygun değil demek istiyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, teşekkür ediyoruz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkan, ben de bir...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bir saniye...

Bu söylediklerinizin içinde doğru şeyler elbette var, biz de katılıyoruz, bu olaylar var ama getirilen sistem bu denetlemeyi daha sıkı, daha caydırıcı, daha işlevsel hâle getirmeye dönük bir düzenlemeyi kapsamaktadır. Ayrıca, sizin söylediğiniz, işte, yirmi sene önce, otuz sene önce bizim çocukluğumuza kadar giden dönem...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - O bir örneği anlaşılın diye.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Şimdi, Türkiye hızlı değişiyor. Bütün bu problemlerin bu kadar yoğunlaşmasının sebebi herhangi bir siyasi iktidar, herhangi bir denetimi beceremeyen yetersiz elemanlar falan filan değil. Biz bu meseleyi bileceğiz, meseleyi nasıl çözeceğiz? Nedir bu şey? Türkiye'de bir toplumsal yapı değişiyor, bunu yaşıyor ve çok kısa sürede, yaklaşık elli-altmış yılda yaşadığımız büyük bir altüst oluş var. Bu değişimin içerisinde daha önce ortaya çıkmayan sorunlar çıktı, daha önce ortada olmayan

toplumsal aktörler var, daha önce ortada olmayan etkileşim alanları, yapılar ortaya çıktı. Dolayısıyla, sorunun çok boyutlu olduğunu farkındayız, bunu nasıl çözeriz diye çaba sarf ediyoruz yoksa birbirimizi suçlayarak bir yere gidemeyeceğiz.

Ömer Faruk Bey, kısa olsun lütfen, arkadaşlarımızı da dinleyelim.

Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Evet, çok uzatmayacağım Sayın Başkanım ama Heval Vekilimizin aslında haklı olduğunu, eski Bakanımızın da tecrübelerinden hareketle söylediği hususların doğru olduğunu bir örnekle size hatırlatacağım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onlara haksız demiyoruz, söylediklerinde doğru şeyler var.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Şimdi, Erol Vekilimle beraberdik Engelli Bireylerin Sorunlarının Araştırılması Komisyonunda. Kasım ayıydı sanırım, Urfa'da bir bakım merkezinde yangın çıktı ve otistik bir çocuk olan Poyraz Efe öldü. Şimdi, aile bana başvurdu, çok ağır iddiaları vardı; biz de gündeme getirdik Komisyonunda, "Sonra cevap verilsin." denildi. Şimdi, o bakım merkezinde mutlaka kamera falan vardır. Ben sordum -Aile Bakanlığı da burada- cevap geldi; aradan beş ay geçmiş, Sayın Aile Bakanlığımız diyor ki: "İdari soruşturma yürümektedir Ömer Bey." Yani bakın, cevap bu olunca hayal kırıklığına uğruyorsunuz. Aile feryat ediyor, "Hakkımız çiğnendi, oğlumuz öldürüldü." diyor. Kamera var, siz bu kameraları ne kadar geliştirirseniz geliştirin yani bir de bürokrasi böyle çalışıyor. Sayın Bakanım, bir idari soruşturma beş ayda nasıl bitmez? Bir çocuk ölmüş, otistik bir çocuk ölmüş. Ya, bir idari soruşturma bir ayı aşmaz değil mi, siz de yapmışsınızdır soruşturmaları. Beş ay süren bir soruşturma nasıl olur Sayın Aile Bakanlığı yetkilileri? Ben size burada soruyorum, cevabınız varsa buyurun. Yani ben gözlerime inanamadım, bir çocuk ölmüş, Aile Bakanlığının bana cevabı: "İdari soruşturma sürüyor Ömer Bey." Ya, Allah aşkına yani!

Şimdi, istediğiniz kadar kamera koyun oraya, kişisel verileri çiğnemekten başka bir şeye yaramaz ve bürokratik hantallık devam eder. Ben bu noktada eleştiriyorum, cevabınız varsa da buyurun, dinliyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

Ömer Faruk Bey'in sorusu da dâhil olmak üzere diğer sorulara... Önce teklif sahiplerinden Ercan Bey konuşmak istiyor.

Buyurun.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Sayın Bakanım, aslında kıymetli vekillerimizin söylediği aksamalar nedeniyle tam olarak bu sistem geliyor. Tamam, şu anda da kameralar var ama bir şikâyet olursa, bir olay olursa, gidip de kurum o kamera kayıtlarını alırsa şu anda ortaya çıkıyor. Bizim bu teklif ettiğimiz sistem de tam olarak da bunun önüne geçmek için, merkezi izleme sistemini o yüzden getiriyoruz. Hiç şikâyete...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Vakadan haber verin, Poyraz Efe...

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - O vakayı spesifik olarak ben bilmiyorum, arkadaşlar anlatır, ben teklif sahibi...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ama ben bekliyorum cevabı.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Ama bakın, bir tek soru sizin sorunuz değil ki bir sürü şey konuşuldu ya o zamana kadar, ona bir cevap vermeye çalışıyorum. Hani şimdiye kadar yine kamera kayıtları alınıyordu, işte o engelli yakınına söylerse ya da denetimde tesadüfen ortaya çıkarsa ancak bu fark edilebiliyordu. Bu sistemde, merkezî izleme sisteminde burada getirilmek istenen sebep zaten bu. Bir şikâyet olmasına gerek kalmadan eğer orada bir ihmal, istismar veya kötü muamele varsa -hani dedik ya ASELSAN'la da bir protokol var- bu sistem merkezi direkt uyarı verecek, hiç şikâyete gerek kalmaksızın oraya müdahale edilebilecek. Dolayısıyla hem gecikmenin önüne geçilmiş olacak hem de hizmet kalitesi artırılmış olacak.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, arkadaşlar, bir de Bakanlığın temsilcisi...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Ben de söz talep ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Arkadaşlar, sorular soruldu, cevap arıyoruz.

Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Soru soracağım çünkü Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Sor. Ama soru sorun aynı şeyleri...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Ben bu cümleleri kurarken denetimden bahsettim, şeffaflıktan bahsettim, toplumsal denetime açık olması gerektiğinden bahsettim böyle kurumların ve kamu denetiminde olması gerektiğini özellikle belirttim. Bu olaylar meydana gelmiş. Şimdi, bakım merkezi açmak meselesi nasıl oluyor? Mesela, bir gece bir resmî yazı çıkıyor, ondan sonra bir bakıyorsunuz adrese teslim bakım merkezleri... Bir bakıyorsunuz, bir ilde bir kişi birden fazla bakım merkezi açabiliyor. İş ticarete dönüşmüş yani.

Şimdi, siz kameralarla bunları tespit ediyorsunuz, kesinlikle çok güzel ama suç var ortada, suçu önleyememiş durumdasınız. Peki, suçu önleyemediğinizi niye söylüyorsunuz? Üç ayda üst üste, dört ayda üst üste ve giderek artan oranlarda suçlar gelişmiş.

Peki, buraya kadar hepsi tamam. Tespit de ettiniz, bu da çok güzel. Peki, ne yaptınız? Şu anda mesela, İstanbul Büyükşehirmece, Beylikdüzü, Niğde, Karaman, bu merkezlerle ilgili, üstelik ihbarlara rağmen... Ben soruyorum, buralarla ilgili daha önce Bakanlığınıza ihbarlar gelmiş miydi?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tamam, bunların cevabını alacağız.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Bir dakika sayın Başkan, lütfen.

Buralarla ilgili ihbar var mıydı? Peki, bu ihbarlara nasıl cevap verdiniz? Mesela, Bakanlık hangi denetimleri gerçekleştirdi? Son zamanlarda, hatta şimdi söylüyoruz, bu olaylar 2025'in son aylarına rastlıyor. O aylardan itibaren bugüne kadar, üç-dört aylık süreçte özel bakım merkezleriyle ilgili siz hangi adımları attınız? Ne tür denetim mekanizmaları geliştirdiniz?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Heval Bey, cevap versinler.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Bir dakika Sayın Başkanım...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ama olmaz, sürekli siz konuşuyorsunuz ve sürekli aynı şeyleri tekrar ediyorsunuz, lütfen...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Farklı bir soru sordum ama şimdi.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bunları bak, Ömer Faruk Bey de sordu. Bakan Yardımcımız burada.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Bitireyim.

Hangi üst düzey idareci bu konuyla ilgili bir disiplin cezası soruşturmasına uğradı? Bakım merkezleriyle ilgili hangi soruşturmalar ve yaptırımlar meydana geldi?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bunlar bu kanun teklifimizle doğrudan doğruya ilgili değil. Kamera sisteminin caydırıcılığını biz biliyoruz ve kamera sisteminin sonuçları...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Kamera sistemi işte Sayın Başkan. Kamera sistemi bunu...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Yeni bir anlayışla yaptıklarımızı...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Hantal bürokrasiyi eleştiriyor Sayın Başkan.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onu eleştiririz Ömer Faruk Bey, yasada da eleştiririz, Mecliste eleştiririz ama burada çok...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Kötü bir şey söylemiyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Kötü bir şey söylediniz demiyorum. Biz spesifik bir konuyu ele alıyoruz. Onunla ilgili ben de bir sürü şey söyleyebilirim. Bakın, arkadaşlarımız biliyor, kamuoyu da biliyor, ben bu özel bakımevleri vesairesinin bunların karşısındayım, bunları sık sık eleştiriyor. Aynı bir şey ama şimdi bunları, niye karşı olduğumu anlatayım mı burada? Piyasa mekanizmasının neden bunu, toplumsal yapıyı, toplumsal iletişim sistemlerini deforme ettiğini mi anlatayım? Ben bunlar konusunda, tahmin edersiniz ki çok konuşabilirim.

Buyurun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Kısa bir sorum var benim önerinin mahiyetiyle ilgili.

"Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı merkez teşkilatında kurulan tüm sosyal hizmetler kuruluşlarında bulunan yazılım destekli kamera sistemleri" diyor. Buradaki kasıt özel sektörü kapsıyor mu? Belediyelerin kreşlerini, bakımevlerini kapsıyor mu? Yerel yönetimlerde de bu kapsam içinde mi olacak?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET RAUF KARSLI - Kapsar.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Özerk bir yapı olarak görmemiz gerekmez mi belediyeleri?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, sorulara cevap versinler.

Serkan Bey, isterseniz sorularınız varsa...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bu kadar.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bu kadar mı? Zafer Bey, siz mi cevap vereceksiniz?

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Teklif sahibi "hayır" diyor, Bakanlık "evet" diyor; biraz çelişkili bir durum var.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bakalım, bakalım, müsaade edin.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Soru yanlış anlaşıldı, onu düzeltin. Kanunda yazıyor ya, sadece yatılı kuruluşlar, kreş yok.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Kreş değil.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKAN YARDIMCISI ZAFER TARIKDAROĞLU - Sayın Bakanım, çok kıymetli milletvekillerimiz; ben, sayın milletvekilimizin Poyraz Efe'yle ilgili olan sorusunu önce cevaplayayım: Tabii, olaydan önce, son üç yılda 6 defa bu kuruluş Bakanlığımız tarafından denetlenmiş ve yerine getirilmesi gereken bütün işlemler de takip edilmiş ve neticelendirilmiş fakat son olayda, bu yavrumuzun vefatıyla neticelenen olayda Şanlıurfa Cumhuriyet Başsavcılığı ile Bakanlığımız müfettişleri eş zamanlı olarak çalışmaya başlamış ve kuruluşun yani özel bakım kuruluşunun kamera kayıtlarına Şanlıurfa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından el konulmuş. Şu an soruşturma devam ediyor adli olarak, müfettişlerimiz de eş zamanlı olarak o soruşturmayı yürütüyor.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKAN YARDIMCISI ZAFER TARIKDAROĞLU - Dolayısıyla Poyraz Efe'yle ilgili olan durum bu, adli süreç de devam ediyor zaten Sayın Vekilim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bu süreçlerin, idari süreçlerin hiç olmazsa daha hızlı bir şekilde tamamlanması gerektiğinin üstünde duruyor Ömer Faruk Bey.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKAN YARDIMCISI ZAFER TARIKDAROĞLU - Bu arada tam olarak da kamera bunun için önemli.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tamam, onda şüphe yok.

Teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahiplerini okutuyorum:

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Heval Bozdağ
Ağrı

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Önergeleri kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Maddeye itiraz yok, teşekkür ediyorum.

5'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 2828 sayılı Kanununun 23 üncü maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra, mevcut ikinci fıkrasında yer alan "usul ve esasları ile" ibaresinden sonra gelmek üzere "ikinci fıkra kapsamında isteğe bağlı sigorta ödemelerine" ibaresi eklenmiş ve "Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı" ibaresi "Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı" şeklinde değiştirilmiştir.

"Koruyucu aile sözleşmesi devam eden koruyucu ailelerde eşlerden birinin, sigortalı olarak ay içerisinde otuz günden az çalışması ya da tüm gün çalışmaması sebebiyle isteğe bağlı sigortalı olanlar hariç olmak üzere, sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olarak isteğe bağlı sigortalılık veya iştirakçilik kapsamında ödemediği primin, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 82 nci maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazanç günlük alt sınırı üzerinden hesaplanacak tutarı, ödeme belgesinin ibrazı halinde aylık ödemelere ilave edilerek karşılanır. Bu fıkra kapsamında ödeme yapılan kişilerin eşlerinin vefatı halinde de isteğe bağlı sigorta primlerinin karşılanmasına devam edilir."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "maddesine" ibaresinin "maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan 'ikinci' ibaresi 'üçüncü' şeklinde değiştirilmiş" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ümmügülşen Öztürk
İstanbul

Sevan Sivacıoğlu
İstanbul

Orhan Ateş
Bayburt

Erol Keleş
Elâzığ

Hasan Arslan
Afyonkarahisar

İsmail Çağlar Bayırcı
Kütahya

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 2828 sayılı Kanuna 25'inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Sosyal ve ekonomik destek

MADDE 25/A - Çocukların kuruluş bakımına alınmaksızın ailesi ve yakını yanında bakımı ve desteklenmesi amacıyla koruyucu ve önleyici çalışmalar yapılır. İhtiyaç duyulması halinde sosyal ve ekonomik sorunların çözümlenmesine yönelik bölgesel şartlar dikkate alınarak sosyal ve ekonomik destek sağlanır.

Korunma kararı veya bakım tedbiri kararı, reşit olması nedeniyle sona eren kişiler ile sosyal ve ekonomik destek hizmetinden yararlanırken reşit olan ve aralık vermeksizin örgün yüksek öğrenim programlarına devam eden gençler ise sosyal ve ekonomik destekten 25 yaşını tamamlayana kadar yararlandırılabilir.

Sosyal ve ekonomik destekten yararlanacakların tespiti, verilecek sosyal destekler ile geçici ve süreli ekonomik destekten faydalananlara yapılacak ödemelere ve ödemelerin sürelerine ilişkin usul ve esaslar Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre çocuğa bakmakla yükümlü olan kimsenin yönetmelikte belirlenen şartları taşımadığı halde aktif bir eylemiyle bundan haksız bir şekilde yararlandığının Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca tespit edilmesi hâlinde, Devletçe ödenen meblağın tahsili için ilgililere rücu edilir."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Madde üzerinde 2 önerge vardır.

İlk önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 6'ncı maddesi ile 2828 sayılı Kanun'a eklenen 25/A maddesinin üçüncü fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Karaoba
Uşak

Serkan Sarı
Balıkesir

Mühip Kanko
Kocaeli

Aylin Yaman
Ankara

Selma Aliye Kavaf
Manisa

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Kanun teklifinin 6'ncı maddesiyle, 2828 sayılı Kanun'a eklenen (madde 25/A) ailesi veya yakını yanında bakımı için desteklenen çocuk ve gençler ile hakkında koruma veya bakım tedbiri kararı reşit olması nedeniyle sona eren kişilere yüksek öğrenim gördükleri sürece 25 yaşına kadar "sosyal ve ekonomik destek" verilmesine ilişkin düzenleme yapılıyor.

Sosyal ve ekonomik destekten yararlanacakların belirlenmesi, verilecek sosyal destekler ile geçici ve süreli ekonomik destekten faydalananlara yapılacak ödemelere ve ödemelerin süresine ilişkin kurallar, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenecek. Söz konusu düzenleme, sosyal yardım miktarının ve süresinin yönetmelikle belirlenmesi düzenlemesi nedeniyle Anayasa'nın kanunilik ilkesini zedelemekte, yetki devrinin sınırlarını aşmakta ve bu nedenle Anayasa'nın 7; 104/2 ve 161'inci maddelerine aykırılık taşımaktadır. Bir sosyal yardımın miktarı ve süresi kanunla açık bir biçimde korunmalıdır. Bu hususta yürütmeye doğrudan yönetmelikle belirleme yetkisi belirlenemez. Bu nedenle, söz konusu fıkranın madde metninden çıkarılması teklif edilmektedir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önerge üzerinde Aylin Yaman'a söz veriyorum.

Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Ben şunu sormak istiyorum: Burada "Sosyal ve ekonomik destek için Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir." diyor yani yönetmeliğe atıfta bulunuyor ama burada muğlak bir durum var. Neden acaba bir şeye endekslenmedi? Mesela, bir asgari ücret üzerinden olabilir ya da farklı bir şey olabilir, bir oran olabilir. Burada yönetmeliğe atıfta bulunmak bizim açımızdan güvenli bir ibare değil. Ne kadar olacağını bilmemiz lazım. Mesela, Aile Yılı'yla ilgili bir şey çıkarıldı, hatırlarsınız, birinci çocuk için şu kadar, ikinci çocuk için şu kadar gibi rakamsal bir şey vermişlerdi ya da TEFE, TÜFE oranından bir şey olabilir. Burada bu, muğlak durum. Neden bir yönetmeliğe atıfta bulunduğunuzu ben öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

Evet, bu önemli. Niye bir şeye endekslemiyoruz da yönetmeliğe bağlıyoruz?

Buyurun.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Sağ olun Sayın Bakanım.

Sosyal ve ekonomik destek hizmetimiz, 2015 yılında çıkardığımız yönetmelik kapsamında yürütülmekte olan bir hizmetimiz. Bu yönetmelik kapsamında, zaten şu anda kimlerin faydalanabileceği ve ödeme miktarının ne olduğu açıkça belirtilmiş durumda.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Nasıl belirtilmiş?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Şu şekilde belirtilmiş: En yüksek devlet memuru katsayısı, artı, gösterge, çarpı, memur maaş katsayısı diye bir kriterimiz var. Bu memur maaş katsayısındaki artışla beraber sosyal ve ekonomik destek ödememiz de güncellenerek devam ediyor Sayın Bakanım.

AYLİN YAMAN (Ankara) - O zaman ona atıfta bulunulması lazım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Aylın Hanım soruyor, ona niye atıfta bulunmuyorsunuz da yönetmeliğe atıfta bulunuyorsunuz?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Bu atıf yönetmeliğin içerisinde var, yönetmeliğin içinde düzenliyoruz biz, hem faydalanıcıları hem de ödeme miktarlarını.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tamam, anlaşıldı. Teşekkür ediyorum.

Hocam, buyurun

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Ben, Bakanlık yetkililerimize, kafama bir şey takıldı onu soracağım. "Koruyucu aile" derken korunmaya ihtiyacı olan çocukların bakım ve yetiştirilmelerini sağlamak üzere yanına yerleştirildiği, çocukların ihtiyaçlarını karşılamak üzere yapılacak bir ödeme karşılığında veya gönüllü olarak bakımı üstlenen kişi ya da aileyi... Gönüllü olarak üstlenenlere herhangi bir şey ödüyor musunuz? Veya baştan ekonomisi iyiydi, sonra bozuldu, yardım isteyince... Bunun açılımı ne? Yani orada bir kolaylık sağlayıcı madde var mı?

Bir de bu "Korunma kararı veya bakım tedbiri kararı, reşit olması nedeniyle sona eren kişiler ile sosyal ve ekonomik destek hizmetinden yararlanırken reşit olan ve aralık vermeksizin örgün yükseköğrenim programlarına..." Şimdi, liseyi bitirdi, sınavı kazanamadı, aralık verdi yani bunu kesmek ne kadar doğru, oradaki muğlak cümleyi nasıl düzeltebiliriz? Önerinizi...

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - İlk sorumuza istinaden, koruyucu aile ödemelerimizde yine memur aylık katsayısına bağlı bir ödeme sistemimiz var.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Hayır, onu demiyorum. Gönüllü oldu, onlar para alıyor mu?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Burada koruyucu ailelerimizin kendilerine bırakıyoruz yani ödeme istiyor mu, istemiyor mu, ona göre...

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - İstemiyorsa?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - İstemiyorsa ödeme yapmıyoruz.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Tamam ama bir sene sonra ekonomisi bozuldu.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Sonra yapabiliyoruz tabii ki. O hakkı her zaman var.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - O hakkı geçerli değil mi?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Tabii ki o hakkı geçerlidir.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Öbürü, liseyi bitirdi, giremedi üniversite sınavına, bir sene sonra kazandı diyelim.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - İkinci sorunuzda, 18 yaşından itibaren, zaten 18 yaşına kadar koruma kararları devam edebiliyor, ihtiyaç duyulması hâlinde biz bu kararı uzatabiliyoruz, himaye oluru alarak koruma kararını uzatabiliyoruz, hem SED ödenmesine devam edebiliyoruz hem de bizim kuruluşlarımızda kalmaya devam edebiliyorlar.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Ama burada bir keyflik olabilir, "Uzatmıyorum." dedi, "Bitti." dedi, ara verdi yani oraya daha net bir şey koysak...

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Mevcut uygulamalarımızda bir şey yok, keyflik yok. Zaten bakım sonrası hizmetlerimiz var, bunun için özelleştirilmiş birimlerimiz de var illerimizde.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Ben sorumu net soruyorum. Liseyi bitirdi, üniversite sınavını kazanamadı, bir sene sonra çalıştı kazandı, bir sene boşluk var. O arada bu çocuğa yardımın kesilmemesi gerekiyor çünkü "ara vermeksizin" diye bir beyan orada, ona bir ekleme, düzenleme yapmak gerekir.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Şimdi, Hocam, 18'i doldurdu, liseyi bitirdi, o sene üniversiteyi kazanamadı; kuruluş, sosyal hizmet uzmanları yerinde inceleme yapıyor, gerekirse dershane ödemesini de yapıyor, servisle gidiyorsa servis ödemesini de yapıyor. Eğitime devam edip etmeme isteğiyle alakalı. Sadece üniversiteye gitmesine de gerek yok aslında SED'i almaya devam etmek için; farklı bir ad altında, farklı bir destekle devam edebiliyor.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Orada bir açıklık yok, ben de onu diyorum. "Ara vermeksizin" gibi bir kelime olunca...

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Onu yönetmelikle düzenlemişler.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Hocamızın söylediği gayet açık. Hocam diyor ki: "Açıklık olsun, yönetmeliğe bu da ilave edilsin." Bunu biz önerelim, bunu dikkate alın. Yani orada belirsizlik olmasın, hocamın söylediği çok doğru.

Arkadaşlar...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Ben de çok kısa bir şey söyleyeceğim tekrar.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Ben, şimdi, bu şeye gene geri dönüyorum. Burada bir yetki aşımı var yani bu, Anayasaya aykırılık durumunun tutanaklara geçmesini rica edeceğim. Yani burada "Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." diyor yani mevcut yönetmelikte bir şeye atıfta bulunulmuş olabilir ama "Bundan sonra çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." diye bir muğlak durum var. Ne olduğunu biz burada anlamıyoruz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Orada "çıkartılacak" demeyelim, "yönetmelikle belirlenir" diyelim çünkü mevcut yönetmelikte de var.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Daha açık ve net bir şekilde yönetmelikte siz geçtiğini söylediğiniz ifadeyi buraya yerleştirelim. Hani dediniz ya memuriyetle ilgili katsayılar... Onu buraya...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Zaten varmış, yönetmelikte varmış dolayısıyla "çıkartılacak" demeyelim, "yönetmelikle belirlenir" diyelim.

Tamam, teşekkür ediyoruz.

Evet, mesele anlaşılmıştır.

Arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Bu konuyla ilgili önerge verelim çünkü muğlak olmasın.

VEDAT BİLGİN (Ankara) - Sizin teklifiniz kabul edilmiştir Hocam. Hocamın teklifini not alıyoruz, biz ona nasıl şey veriliyorsa o şekilde verelim.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Ama bir önergeniz yok herhâlde değil mi? BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Diğer önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "...25 yaşını tamamlayana kadar..." cümlesinin çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Heval Bozdağ
Ağrı

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifin 6'ncı maddesiyle 2828 sayılı Kanun'a eklenmek istenen 25/A maddesinde, çocukların kuruluş bakımına alınmaksızın ailesi veya yakını yanında desteklenmesi ve bazı gençlerin 25 yaşını tamamlayana kadar sosyal ve ekonomik destekten yararlandırılması öngörülmektedir. Sosyal yardım ve koruma amacı meşru olmakla birlikte, düzenleme bu hakkın kapsamı ve uygulanma koşulları bakımından Anayasa'ya aykırı belirsizlikler içermektedir.

Maddede sosyal ve ekonomik destekten yararlanacakların tespiti, verilecek sosyal desteklerin türü, ekonomik desteğin miktarı, süresi ve diğer esaslar bütünüyle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca çıkarılacak yönetmeliğe bırakılmıştır oysa sosyal yardım hakkının özünü oluşturan bu unsurların kanunla belirlenmesi gerekir. Kanunun, kişilerin hangi şartlarda hak sahibi olacağını, idarenin hangi ölçütlere göre karar vereceğini ve uygulamanın sınırlarını açık, net ve öngörülebilir biçimde göstermemesi, Anayasa'nın 2'nci maddesinde yer alan hukuk devleti, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

Ayrıca, maddede yer alan "bölgesel şartlar dikkate alınarak" ibaresi herhangi bir nesnel ve kanuni ölçüte bağlanmamıştır. Bu durum, benzer sosyal ve ekonomik durumda bulunan kişiler bakımından farklı bölgelerde veya farklı idari uygulamalarda farklı sonuçlar doğmasına yol açabilecek niteliktedir. Kanuni çerçevesi açıkça çizilmemiş böyle geniş bir takdir alanı, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde güvence altına alınan eşitlik ilkesini zedeleme riski taşımaktadır.

Maddenin son fıkrasında ise çocuğa bakmakla yükümlü olan kişinin yönetmelikte belirlenen şartları taşımadığı hâlde aktif bir eylemle haksız şekilde yararlandığının Bakanlıkça tespiti durumunda, devletçe ödenen meblağın geri alınacağı düzenlenmektedir. Kişinin mal varlığına doğrudan etki eden bu rücu mekanizmasının hangi usulle işletileceği, "aktif eylem" ve "haksız yararlanma" kavramlarının kapsamı, savunma ve itiraz güvenceleri kanunda gösterilmemiştir. Bu hâliyle düzenleme, Anayasa'nın 35'inci maddesi yönünden mülkiyet hakkına müdahalenin kanuniliği şartını da karşılamamaktadır.

Bu nedenlerle teklifinin 6'ncı maddesi Anayasa'nın 2'nci, 10'uncu ve 35'inci maddelerine aykırıdır.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunacağım.

Madde metninde sadece bir değişiklik yapıyoruz. "Bakanlıkça çıkartılacak" yerine "yönetmelikte belirlenir" diye düzenliyoruz.

Bu hâliyle maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Kariyerimizde geldiğimiz nokta bir kelimeyi çıkarmak oldu.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Yok "yeniden çıkartılacak" onu çıkarıyoruz çünkü zaten mevcut yönetmelikte bir rakama referans verilmiş.

AYLİN YAMAN (Ankara) - O değil, biz de diyoruz ki o terimi buraya koyalım yani kanun yönetmeliğe atıfta bulunmasın. Bir kanun maddesi, yönetmelikte eğer memuriyet katsayısı gibi bir şey varsa o buraya işlesin, şimdi kanun yönetmeliğe atıfta bulunuyor.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Hani hukukta silsiledir ya, yönetmelikler kanundan önce olamaz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bunu şöyle yapalım, şimdi öyle geçti, Mecliste bunu düzenleyelim.

Cüneyt Bey, bu Meclise gelirken, Genel Kurula gelirken, Genel Kurula indirirken bu yönetmelikte nasıl düzenlendiyse onu oraya koyalım yani hangi katsayıya, hangi şeye referans veriyorsa onunla getirelim.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Tamam Başkanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tamam, teşekkür ediyoruz.

7'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 2828 sayılı Kanuna 35/B maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Tasfiye işlemleri ve tedbirler

MADDE 35/C- Kanununun 35/A ve 35/B maddeleri uyarınca kapatılmasına karar verilen yatılı kuruluşlarda, ihtiyaç duyulması halinde bakım faaliyetlerinin aksamaması ve hizmetin devamlılığını sağlamak üzere merkezin olağan idari, mali, hukuki, mesleki ve diğer tüm işleri Valilikçe yürütülür. Bu yetki çerçevesinde, başka bir kuruluşa nakli hemen yapılamayan kişilere, durumlarına uygun bir kuruluşa yerleştirilinceye kadar ve azami 6 ay süreyle hizmet sunulmasına devam edilir. Bu süreçte Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı yatılı kuruluşlarda görev yapan personel geçici olarak görevlendirilebilir.

Gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişilerine ait sosyal hizmet kuruluşlarının kurucu veya sorumlu müdürü hakkında Kanununun 35/B maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen eylemlerden dolayı adli kovuşturma açılması halinde kovuşturma sonuçlanıncaya kadar Valilikçe bu madde kapsamında belirtilen tedbirlerin alınmasına karar verilebilir."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - 1 adet önerge var, önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Heval Bozdağ
Ağrı

Gerekçe:

Belirlilik ve idarenin sınırsız takdir alanı sorunu (Anayasa madde 2)

Anayasa Mahkemesi, hukuk devletinin temel unsurlarından birinin belirlilik ilkesi olduğunu, kuralların hem kişiler hem de idare yönünden açık, net, öngörülebilir ve keyfiliğe karşı koruyucu olması gerektiğini vurgulamaktadır. Mahkeme ayrıca ayrıntıyı düzenleyen ikincil işlemler yönünden de belirlilik ölçüsünde önem taşıdığını belirtmektedir.

Adli kovuşturma açılmasının tek başına tedbir sebebi yapılması masumiyet karinesini zedeler. (Anayasa madde 38)

İkinci fıkra, gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişilerine ait sosyal hizmet kuruluşlarının kurucu veya sorumlu müdürü hakkında, 35/B maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendindeki eylemler nedeniyle adli kovuşturma açılması hâlinde, kovuşturma sonuçlanıncaya kadar bu madde kapsamındaki tedbirlerin alınabileceğini öngörmektedir.

Teşebbüs özgürlüğü ve çalışma hakkına ölçsüz müdahale riski (Anayasa madde 48 ve madde 49)

Özel hukuk tüzel kişilerine ait sosyal hizmet kuruluşları bakımından valinin tüm idari, mali ve hukuki işleri üstlenmesi; kuruluşun fiilen kendi faaliyet alanı üzerindeki tasarrufunu ortadan kaldırılabilecek niteliktedir. Anayasa Mahkemesi, özel teşebbüs özgürlüğüne kamu yararı ve sosyal amaçlarla sınırlama getirilebileceğini kabul etmekle birlikte bu sınırlamaların hukuk devleti ve ölçülülük ilkesiyle bağlı olduğunu ifade etmektedir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyle ilgili söz talebi var.

Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, teklifle sosyal devlet ilkesi, engelli ve yaşlıların korunması gerekliliği ifade ediliyor. Bakım meselesi önemli, bakım krizi de gün geçtikçe zaten derinleşiyor, artarak derinleşecek gibi de görülüyor. Engelli ve yaşlı bakım merkezlerinin yetersizliği de açıkçası ortada.

Şimdi, burada faaliyetlerine son verilen ve kapatılan özel sosyal hizmet kuruluşlarında bakım gören engelli ve yaşlıların bu süreçte mağdur olmamaları güvence altına alınmaya çalışılıyor. Yani burada asıl tartışılması gereken şey, devlet bu noktada kamusal sorumluluğunu yerine getiriyor mu, getirmiyor mu? Neden yaşlı ve engelli bakım meselesi piyasalaştırılmış durumda? Burada parasız sosyal hizmet hakkı yani temelde hak temelli bir sosyal hizmet perspektifi yok. O yüzden, biraz önce tartıştığımız şeyler o yüzden, onu anlatmaya çalışıyoruz.

Türkiye'de bugün, bakınız, 16 ilde huzurevi yok. Birçok ilde huzurevi sırası için bekleyen yaşlı sayısı binleri bulmuş durumda. Yine, bunlar 18 yaş altı bireyler için de geçerli, engelli bireylerin yine özel bakım merkezlerine yerleştirilmesi noktasında da geçerli. İllerde -biraz önce yine söyledim- özel bakım merkezleri tekelleşmiş durumda. Bakınız, buna müdahale etmek gerekiyor. Burası bir piyasa, bir ticari merkez olamaz. "Bakım merkezi" diyoruz, yaşlılar, çocuklar, engellilerden bahsediyoruz. Bu piyasa düzenine karşı koymak gerekiyor. Adrese teslim bakım merkezi olmaz. Bir gecede bir karar çıkarılıp bir sonraki gün bakım merkezi açılmaz. O yüzden bu konuya hassasiyetle yaklaşılması gerektiğini söylüyoruz. Ben tekrarlamayacağım, biraz önce birçok bakım merkezinden bahsettik, orada meydana gelen olaylardan bahsettik. O yüzden bu hizmet bir kere kamu eliyle yapılmalı. Özel bakım merkezleri varsa, huzurevleri varsa mutlaka kamusallaştırılmalı. Bakınız, liyakat meselesi çok önemli, nitelik meselesi çok önemli. Bu olaylar, bu suçlar liyakatsizlikten, şeffaf ve idari soruşturmaların yürütülmemesinden kaynaklanıyor. Bunları önlemek mümkün, toplum denetimine sunmak lazım. Bağımsız kurum ve kuruluşlara bunun denetimini açmak gerekiyor. Yetersiz kaldığınız çok açık, ortada. Bu yetersizliği görmeden süreçleri işlemeye devam edersek inanın, iki ay sonra, üç ay sonra farklı bir bakım merkezinde farklı süreçleri tekrardan masaya yatırmak zorunda kalacağız. Bunu önlemek mümkün, o yüzden de devlet kamusal sorumluluğunu yerine getirsin. Bu iş toplumun işi, kamunun işi; hep beraber sahip çıkmamız gerekiyor.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Ömer Faruk Bey, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, ilk başta kamusal sorumluluk yerine getirilmeli ancak işte ülkemizde özel sektör var ama çok ağır bazı yaptırımlar geliyor burada yani adli kovuşturma sürerken Anayasa maddeleri çiğneniyor, belirlilik ilkesi çiğneniyor, idarenin sınırsız takdir alanı sağlanıyor. 2'nci maddesi, Anayasa madde 38, masumiyet karinesi çiğneniyor. Daha kesinleşmiş bir sonuç olmadan kayyım atanmış olacak açıkçası. Şimdi, kim yatırım yapacak buraya? Anayasa madde 35, mülkiyet hakkı noktasında sorunlar çıkacak. Yargıyla ilgili süreç beklenmeden bu karar alınacak, valilik çok rahat bir şekilde kayyım atayacak; biraz üstünde durmak lazım. Tamam, özel sektörde şu anda çalışanlar için de soru işareti bir konu, artı yeni bu tür merkezler açacak olanlar da vazgeçer açıkçası ve mağduriyet oluşur. Bence biraz tartışmamız gerekiyor bunu Sayın Başkanım çünkü anayasal maddelere aykırı diye düşünüyoruz. Belirlilik yok, biraz üstünde durmamız gerekiyor.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Hocam, buyurun.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Sayın Başkanım, ben Ömer Bey'e kısmen katılıyorum.

Şimdi, bunun örnekleri var, mesela benim üniversite rektörlüğü yaptığı dönemde kayyum atanan üniversiteler oldu, özel vakıf üniversiteleri. Bunlar kurulurken, bir vakıf üniversitesi kurulması için, o ilde bunlara koruyucu üniversite yani ağabeylik yapan, hamilik yapan bir üniversitenin himayesinde kuruluyor bunlar. Mesela Kocaeli'de böyle bir üniversite kuruldu, biz Kocaeli Üniversitesi olarak... Devlet şunu düşünüyor: Yarın öbür gün buraya bizim verdiğimiz öğrenciler yeteri kadar eğitim almazlarsa, herhangi bir nedenle kapatılırlarsa bunların eğitimini biz üstlenmiş oluyoruz üniversite olarak. Şimdi, düşünebiliyor musunuz yani bir yere... İstanbul'da bunun örnekleri oldu; 5 bin, 10 bin, 20 bin öğrencili bir kurumu bir anda kapatıyorsunuz. Bunların -ben Yükseköğretim Kurulunda da çalıştığım için- kontrol mekanizmaları var, yaptırımları var yani böyle hemen aktarılmayan kişileri alarak kurumu kapatmanın çok doğru olmadığı kanaatindeyim. Yani belli bir süre verilip -altı ay- yapılmadığı zaman gibi bir süre vermek lazım. Öbür türlü, hiç kimse yatırım yapmaz.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Burada bir yanlış anlaşılma var sanırım.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Orayı bir izah edin o zaman yani.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Hocam, bittiyse ben arkadaşlara söz vereyim, açıklasınlar.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Evet, buradaki muğlaklığı gidermek lazım çünkü yanlış uygulamaların yolunu açmış olabiliriz. O zaman hiç kimse yatırım yapmaz, kimse vakıf üniversitesi kurmaz yani.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ercan Bey, buyurun.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Burada bir yanlış anlaşılma var zannediyorum, biz kendimizi ifade edemedik. Şöyle bir açıklama getirelim: Gerçi metinde de yazıyor, burada kapatmak için yeni bir gerekçe veya işte şu hâllerde kapatılır... Kapatmak için bir sebep yok burada. Burada zaten kapatılmasına mahkemece karar verilmiş olan kuruluşların... Hemen mahkeme kararı çıktı, yarın kapıyı kilitleyelim değil, orada kalan özel bireylerin kendilerine uygun, bölgelerine yakın bir yere transfer edilene kadar... Bu da bir keyfiyete sebep vermemek için bir azami süre koyarak... Oraya atanan idare yetkilisi de "İş beğendim, ben üç sene bu işi uzatayım." demesin diye altı ay içinde bu işlem devam etsin, o arada uygun yerlere atansın yani yoksa yeni bir kapatma sebebi getirmiyor bu madde.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Hasan Bey, buyurun.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Ben kayıtlara geçsin diye de söz almak istedim Sayın Heval Bey'in söylediğine karşı olarak. Özel sektördeki bakım merkezlerinin kapatılması, devletin eliyle, kamu eliyle yürütülmesi düşüncesi hâkim; ben ona katılmıyorum Hocam yani denetlenmesi noktasında yaptırımlar ya da devletin elinin orada hissedilmesi noktasında katılıyorum ama "Kapatılsın bunlar, devlet hepsini devralsın, işletsin." çok doğru değil, özel hastaneleri de kapatmak gibi bir şey bu aslında. Ve bu, sermayeye teslim edilmek anlamına da gelmez üstadım, ben buna da katılmadığımı bildirmek için... Özür dilerim, size cevap gibi değil katılmadığımı bildirmek ve bunun da kayda geçmesini sağlamak açısından söz aldım. Sizin yorumunuz sizde, benim yorumum bende.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Buyurun Aylin Hanım.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Şimdi, aslında bu konu şöyle sıkıntılı: Türkiye'de hukuki süreçler uzun sürdüğü için orada muğlak bir bekleme dönemi olabilir ve yatırımcıyı da ürkütecek bir durum anlamında. Ama tabii, şöyle: Biz bu tür bakım merkezlerinin ağırlıklı kamuda olmasını aslında talep eden kişiler olarak bu sürecin bir netliğe kavuşmasını istiyoruz aslında.

Şimdi, burada Sayın Bakanım, bir temsilci var -fazla da sivil toplum kuruluşu yok- onların bir endişesi var, çok sayıda...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Şimdi onlara söz vereceğim.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Yani onlar ifade ederlerse, neden endişe duyduklarını ifade ederlerse sanırım daha iyi olacak.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Maddeyi bir daha okuyabilir miyiz? Yani kapatma kararı verildikten sonra mı, yoksa kovuşturma devam ederken mi?

AYLİN YAMAN (Ankara) - Kovuşturma devam ederken.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bence maddeyi bir daha okuyalım.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Tamam, iyi anlayalım, iyi netleştirelim zaten Ercan Bey...

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Sayın Bakanım, diyor ki "Adli kovuşturma açılması hâlinde kovuşturma sonuçlanıncaya kadar valilikçe bu madde kapsamında belirtilen tedbirlerin alınmasına karar verilir."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Hukuk müşavirimiz burada.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Ben de hazırını saygıyla selamlıyorum.

Efendim, şimdi, bu maddenin iki bölümü var; birinci fıkra başka bir konuyu düzenliyor, ikinci fıkra başka bir konuyu düzenliyor. Birinci fıkra şunu düzenliyor, maddenin başlangıcı şöyle: "Kanunun 35/A ve 35/B maddeleri uyarınca kapatılmasına karar verilen..." Bizim 2828 sayılı Kanun'un 35/A maddesi özel bakım kuruluşlarına yönelik müeyyideleri düzenler ve bu müeyyidelerin bazıları kapatmaya sebep olur. İşte, bir takvim yılı içerisinde 5 idari para cezası alınmışsa mahkeme kararına... Zaten idari kapatmalardan bahsediyoruz. Kapatılmasına karar verilen bir kuruluş var, kesin olarak kapatılmış fakat orada kalan engelli, bakıma muhtaç bireyler var; biz bu bireyleri bir gecede kapatma kararının tebliğiyle birlikte tasfiye etmek zorundayız. Bunların çoğunun aileleri ya aynı şehirde ya da yakın çevrede. Burada fiilî bir ihtiyacımız var, bir günde tasfiye edemiyoruz, bir günde bu insanlara uygun yeni bir yer bulamıyoruz. Dolayısıyla eğer ihtiyaç duyarsak, eğer tasfiyeyi kısa sürede bitiremeyecekse kuruluş buraya valilik tarafından bir görevli görevlendiriliyor ve bir tasfiye sürecine giriyor ve maksimum altı ay ve işlemler sadece tasfiyeyle sınırlı. Burada kapatılmış bir kuruluştan bahsediyoruz, birinci fıkra çok açık.

İkinci fıkraya geliyorum, ikinci fıkra ise şöyle: Şimdi, o kuruluşun kurucu müdürü ya da sorumlu müdürü hakkında 35/B maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen suçlar nedeniyle bir dava açılmışsa... Bu suçlar neler?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onları söylemene gerek yok, evet.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Tamam. Yani engelliye kötü muameleden dolayı, kurucu müdürün kendi eyleminden dolayı bu arada yani herhangi bir personelin eyleminden dolayı kurucu müdür hakkında dava açılmasından bahsetmiyoruz. Kurucu müdür engelliye kötü muamelede bulunmuş, sorumlu müdür engelliye kötü muamelede bulunmuş -böyle vakalarımız da var- sıradan bir şikâyet değil, bir soruşturma değil, bir dava açıldıysa... Ki şunu belirtmek isterim: Bu suçlar sebebiyle kurucu müdür ya da sorumlu müdür ceza alırsa zaten kesin kapatma sebebi fakat biz bu dava devam ederken de eğer ihtiyaç duyulursa yine kuruluşa valilik tarafından, kovuşturma devam ederken bir yönetim görevlendirilmesini talep edebilmek istiyoruz. Bunu neden istiyoruz? Bu da bir ihtiyaç. Yakın zamanda böyle bir vakamız da doldu. Özel kuruluş, kurucu müdürü engelliye tekmeliyor, kamera kaydı var ve bunu kamuoyu görüyor fakat biz sorumlu müdürü teftiş sürecinde görevden uzaklaştırabiliyoruz çünkü orada çalışan ama kurucu müdüre hiçbir şey yapamıyoruz yani bir engelliye kötü muameleden dolayı hakkında bir ceza davası devam eden kurucu müdüre kuruluşa emanet etmeye devam ediyoruz çünkü hiçbir şey yapamıyoruz. Eğer ihtiyaç duyulursa bu tip durumlarda, kamu vicdanını da rahatlatmak açısından, her durumda değil, her dava açıldığında değil ya da basit bir soruşturmada değil, ya da bir iki şikâyette değil...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Mesele anlaşıldı Sayın Genel Müdür.

Teşekkür ediyoruz, gayet güzel.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Tamam.

AKAY NARİN - Sayın Başkanım...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, şimdi size söz veriyorum.

Buyurun.

AKAY NARİN - Ben Akay Narin. Özellikle katılmamın sebebi, otuz yıl kamuda bu hizmeti yaptım; on altı, on yedi yıldır da bakım merkezlerim var. Aynı zamanda Özel Bakım Merkezleri Dernek Başkan Yardımcısıyım. Gülşen Hanım'la da çoğu komisyonlarda, çoğu kongrelerde, özellikle palyatif bakım kongrelerinde çok da yer aldık. Yani özel bakım merkezlerinde evet, fark etmemiz gereken ve dikkatinizi çekmesi gereken bir konuya özellikle dikkat çekmek için söz aldım.

Bizim hep sorun yaşadığımız kesim ağır otistikler ve ağır zihinsel engelliler. Sayın Başkanlarım, Sayın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı çalışanları; biz eğer bunların yönetmeliklerini ayırırsak ve bunlar için de özellikle üniversitelerde zihinsel engelli bireylere yönelik iki yıllık ön lisans programlarını açtırır, bu alanlarda çalışanların bunlardan zorunlu olmasını sağlarsak biz buradaki konuştuğumuz sorunu kökünden çözmüş olacağız.

Biz dernek olarak, çalışanlar olarak üniversitelerle el birliği verdik, gönül birliği verdik, bir sürü kurumda çalışma yaptık. Neden buralarda bu tür insanlara zayıf veriliyor, neden burada engellilere zarar veriliyor? Engelliler bizim bağrımıza bastığımız, koruduğumuz, kolladığımız... Özellikle de pandemi döneminde bizler dünyaya örnek olduk. Dünya ülkeleri gelip bizim bakım merkezlerimizde bu hizmetler nasıl yürüyor, sizler nasıl başardınız diyerek bizi rol model aldılar. Oysa bugün biz kendimizi eleştiriyoruz, çok da haklısınız. Çıkmış yangını nasıl söndürebiliriz? Biz, bugün, burada, onun tartışmasını yapıyoruz. Eğer yangını çıkarmamaksa amacımız, üniversitelerde ön lisans bölümlerini özellikle zihinsel engelli bireyler için açıp kuruluşlarımızda bunları çalıştırma zorunluluğunu doğurtmak. Bununla ilgili devletten de istediğimiz... Toplumun en sorunlu kesimi bunlar, en sorunlu kesime hizmet veriyoruz. Neden en sorunlu kesim diyorum? Bir yıl, altı ay çalıştıktan sonra buralardaki bakım elemanlarının inanın psikolojileri bozuluyor. Öfke, kontrol ve sabır testinden geçirip de işe başlattığımız personelimizin aldığı puan 85'ken bir yıl sonra aldığı puan 50'nin, 45'in altına düşüyor, hem tükenmişlik sendromuna giriyor hem duyarsızlaşıyor; inanın, bağırın engellinin sesini duymazlıktan geliyor 90 alan birisi ama biz bu kişileri eğitimlilerden, özel eğitimini almış, bu alanda yetişmiş kişilerden seçersek bu sorunu kökünden çözeriz.

Gelelim 7'nci maddeye. 7'nci madde net değil, 7'nci maddenin... Biz hiçbir zaman engelliye mağdur eden, ona eziyet eden, ona işkence eden, onu tekmeleyen hiçbir kuruluşunun önünden değiliz. Biz hatta onları dernek yönetiminden atıyoruz direkt. Bakım hizmetleri kalite yönetim sistemi var, puanlamada da 70'in üzerinde olanları kuruluşlarımıza üye yapıyoruz bununla ilgili olarak.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ama Genel Müdür Hanım zaten sizin söylediklerinizin cevabını verdi, o hukuki düzenlemenin niye yapıldığını söyledi.

AKAY NARİN - Evet, aynen.

Onun için ben net olmasını istiyorum bu yönetmeliğin. Kovuşturmanın sonucunda veya kovuşturma esnasında olabilir ama sınırları çizilirse, suistimale veya herhangi bir iyi niyet görüşüne, yoruma açık olmazsa seviniriz çünkü bu kadar da güzel kuruluş var

yani 353 tane bakım merkezi var, 36 bin kişinin üzerinde engelliye bakıyoruz, 16 bin kişinin üzerinde de istihdam yapıyoruz, 16 bin kişiden de en az 13 bini kadın istihdamı yani bu konuda da göz ardı edilmek istemiyorum. Bakım merkezlerinde bizim sadece zihinsel engelli ve ağır otistiklerde bakım sürecinde yaşadığımız sorunlar var; bunlar bizim kayıtlı tespitlerimizdir. Bu konuya hepinizin dikkatini çekmek istiyorum. Engelliler hepimizin, hepimiz bağrımıza basacağız.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

AKAY NARİN - Ben de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Erol Hocam, buyurun.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Genel Müdürümüz bir açıklama yaptı ama şu anda gerçekten bana da çelişki var gibi geliyor.

AKAY NARİN - Evet, çelişki var.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Şimdi, 2'nci madde, 1'inci maddeyi duyarsız hâle getiriyor. Yani 2'nci maddede böyle bir durum varsa büyük ihtimalle orası kapanacaktır zaten. Siz diyorsunuz "Gerekli duyulduğu an..." O zaman 1'inci madde boşa çıktı yani 1'inci maddeyi boşa çıkarttı 2'nci madde.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Söz alabilir miyim?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gülşen Hanım da bir söz istiyor. Gülşen Hanım'dan sonra Genel Müdür bir açıklamada bulunsun, doğrusu ben çelişki görmedim.

Buyurun.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Başkanım, gene aynı şeyi söyleyeceğim: Ya, bu insanları normal olarak kabul etmeyin. Bunlar kendilerini savunamayan, kendilerini koruyamayan, şikâyet edemeyen, bakıma muhtaç insanlar; çoğu zihinsel özürülüler veya alzaymır, demans ya da bakım hastaları, yatalak hastalar. Bu insanları, biraz önceki o konu gibi veya biraz önce Ömer Faruk Bey'in şikâyet ettiği konu gibi... Bir taciz var, hatta ölüm var ve beş ay olmuş, beş ay oranın işlenmesine içiniz razı olacak mı? Yani böyle şiddet, ölüm vakasına kadar, taciz vakasına kadar büyük olaylarda niye bir kayyum atanmasın? Bu insanlar gerçekten mağdurlar ve devlete emanet bu insanlar arkadaşlar.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Doğru söylüyorsunuz, evet.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Bu insanlar savunamaz kendini, şikâyet edemez, koruyamaz. Bu insanları ancak devlet koruyabilir, biz koruyabiliriz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ama orada işte hantal bürokrasi olmamalı.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Adli süreç uzun oluyor, evet ama büyük olay... İşte, biraz önce siz şikâyet ettiniz, "Ölüm var." dediniz, "Taciz var." dediniz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Orada belirlilik olması lazım yani bir belirsizlik var.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Yani ama bakın, kapanmıyor zaten, kayyum atanıyor, vali kayyum oluyor, kapanma diye bir şey yok.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, Gülşen Hanım...

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Sayın Başkanım, bir cümle söyleyebilir miyim?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Yani bir de bu tip durumlarda soruşturmanın selameti açısından görevlinin açığa alınması diye bir şey vardır zaten yani onun olması doğal bir şey.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Aynen, zaten açığa alınacak görevden.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Sayın Genel Müdür, kısa bir açıklama yapın, arkadaşlarımızın tereddütleri kalksın ortadan.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Sayın Bakanım, şöyle: Birinci fıkra ile ikinci fıkranın ayrı konuları düzenlediğini ifade etmeye çalıştım. Birinci fıkrada zaten kapatılmış bir kurumdan bahsediyoruz fakat bu kurum İstanbul'daysa o kurumda bakım altında olan engellilerin bir gün içerisinde uygun yerlere nakli kolay ama o bakım merkezi Ağrı'daysa biz onları bir günde nakledemiyoruz ama orası artık kapatıldı, orada da kalamazlar; dolayısıyla, bu tasfiye sürecine o nedenle ihtiyaç varsa diye bir "clause" ekledik.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Tamam, orada sıkıntı yok, ikinci kısım...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - İkinci bölüm çok farklı bir konuyu düzenliyor. Kuruluş müdürü yani oranın sahibi engelliye yönelik kendi fiilinden dolayı bir suç işledi ve dava açıldıysa biz o kuruluşu eğer gerekiyorsa... Artık dava sürecinde çünkü dava basit bir şüpheden açılmaz, ciddi bir şüphe nedeniyle bir dava açıldıysa -o dava sürecinde kuruluşun sahibi de olduğu için teftiş sürecinde kendisini uzaklaştıramıyoruz da- engellileri yine aynı kişiye emanet etmeyelim derdiyle ortaya çıkmış bir düzenleme aslında. Gerekirse oraya valilik tarafından başka bir görevlendirme yapılınsın ve kuruluş müdürü de uzaklaşsın.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Başkanım, oraya "adli soruşturma bitene kadar" diye yani valiliğin süresini...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Hocam, tam duyamadık, buyurun.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Şimdi, eylemlerinden dolayı kurucu ve sorumlu müdür hakkında adli kovuşturma süreci devam ederken... Şimdi, adli süreç altı ay da olabilir, dört ay da olabilir, iki yıl da olabilir yani o zaman süreç bitene kadar valiliğe yetki vermek lazım.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Öyle zaten.

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Ama öyle değil burada.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Dava devam ederken fakat dava süresince zorunlu olarak değil yani bir müddet bu görevi valilik üstlenebilir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Sayın Genel Müdür, soru şu: Adli süreç devam edene kadar mı?

SADETTİN HÜLAGÜ (Kocaeli) - Sonuçlanıncaya kadar...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Sonuçlanıncaya kadar.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Dava süresi boyunca görevlendirilebilir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - O zaman açık, burada süre koymuyoruz. Adli kararı bekliyor.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Açık, evet. Amacımız adli süreçte kovuşturma sürecinde uzak tutmak zaten.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Bir ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 17.51

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.36

BAŞKAN: Vedat BİLGİN (ANKARA)

BAŞKAN VEKİLİ: Orhan ATEŞ (BAYBURT)

SÖZCÜ: Ümmügölően ÖZTÜRK (İstanbul)

KÂTİP: Pelin YILIK (Çankırı)

----- 0 -----

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Değerli arkadaşlar, görüşmelerimiz kaldığı yerden devam ediyor.
Bir önerge daha var, onu okutacağım.

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesiyle 2828 sayılı Kanun'a eklenen 35/C maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "veya sorumlu" ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İsmail Çağlar Bayırcı
Kütahya

Hasan Arslan
Afyonkarahisar

Erol Keleş
Elâzığ

Zeki Korkutata
Bingöl

Orhan Ateş
Bayburt

Gerekçe:

Önergeyle 2828 sayılı Kanun'a eklenen 35/C maddesinin ikinci fıkrasının kapsamının yalnızca kurucu müdür hakkında, Kanun'un 35/B maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen eylemlerden dolayı adli kovuşturma açılması hâliyle sınırlandırılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul etmeyen yok, oy birliğiyle kabul edildi

Evet, 7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: 7'nci maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8- 2828 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"EK MADDE 1- Bu madde ile sağlanan istihdam hakkından yararlanmak için;

a) Bu Kanun kapsamında hakkında korunma kararı veya 5395 sayılı Kanun uyarınca bakım tedbiri kararı alınmış olmak,
b) Korunma kararı veya bakım tedbiri kararı devam ederken fasıllı olarak geçen yararlanma süreleri dahil en az beş yıl kuruluş bakımı veya koruyucu aile sosyal hizmet modellerinden fiilen yararlanmak ve reşit olduğu tarih itibarıyla fiilen yararlanmaya devam ediyor olmak,

c) Korunma, bakım tedbir kararı veya bu Kanunun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen himaye onayının sona erdiği tarih itibarıyla Türk Vatandaşı olmak,

ç) 14 yaşını doldurduğu tarihten itibaren kuruluştan ya da koruyucu aile yanından hizmet aldığı süre boyunca fasıllı da olsa Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kayıtlarına göre 90 günden fazla izinsiz ayrılmamış olmak,

d) En az ortaöğretim mezunu olmak,

e) 18 yaşın doldurulduğu ve korunma, bakım tedbir kararı veya bu Kanunun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen himaye onayının sona erdiği tarihten itibaren beş yıl içinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına başvuru yapmış olmak ve başvuru tarihi itibarıyla 30 yaşından gün almamış olmak,
şartlarının tamamının taşınması zorunludur.

Yukarıda belirtilen şartlar kapsamında hak sahibi olanların işe yerleştirilmeleri aşağıdaki usul ve esaslar çerçevesinde yapılır:

a) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından hangi statüde olursa olsun dolu kadro ve pozisyonları toplamının binde biri, bu madde kapsamında istihdam edilecekler için ayrılır ve her yıl belirtilen oranda kişi istihdam edilir. Dolu kadro ve pozisyon toplamı binden az olan kamu kurum ve kuruluşlarına, talep edilmesi durumunda yerleştirme yapılır.

b) Hak sahipliği Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından onaylananların merkezi yerleştirme işlemleri merkezi sınav sonuçlarına göre yapılır.

c) Yerleştirme yapılacak kadro ve pozisyon sayısı 2 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine tabi kurumların dolu memur kadroları ile sözleşmeli personel pozisyonları ve işçi kadro sayılarının toplamının binde biridir. Toplam kadro ve pozisyon sayısının belirlenmesinde yerleştirme yapılacak yılın başındaki veriler esas alınır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından bu madde kapsamında hak sahiplerinin istihdam edileceği toplam kadro sayıları her kurum için tespit edilerek kurumlara bildirilir. Kurumlar, bildirilen bu kadroları merkez ve taşra teşkilatları itibarıyla dağıtımını yaparak yerleştirme dönemlerinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bildirir. Bu madde kapsamına girenlerin yerleştirilmeleri; ortaöğretim ve daha üst öğrenim mezunları için kurumların talepleri doğrultusunda öğrenim durumları itibarıyla ihraz ettikleri ünvanın Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi eki cetvellerde yer alması şartıyla ihraz etmiş buldukları ünvanlara, bunların dışında kalan ortaöğretim ve yükseköğretim mezunları için memur ünvanlı kadro ve pozisyonlara, en az yılda bir defa olmak üzere Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca yapılır veya yaptırılır. Öğretmenlik alanları için Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen yükseköğretim programlarından mezun olanlar 10/10/2024 tarihli ve 7528 sayılı Öğretmenlik Mesleği Kanunu hükümleri uyarınca istihdam edilirler. Millî Eğitim Akademisi ile ilişkileri disiplin soruşturması dışında bir sebeple kesilenler memur ünvanlı kadrolara atanırlar. Kurumlarca teşkilat bazında dağıtımın bildirilmemesi hâlinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslar dâhilinde resen yerleştirme yapılır.

ç) Hak sahipleri bu madde kapsamındaki istihdam hakkından yalnızca bir defa faydalanabilirler. Hak sahiplerinden herhangi bir kamu kurum ve kuruluşuna yerleştirilip atama onayı alınanlar ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait kadro ve pozisyonlara her ne surette olursa olsun atanmış ve 7528 sayılı Kanuna göre hazırlık eğitimine alınanlar bu maddede verilen hakkı kullanmış sayılır. Öğrenim düzeyinin göreve başlama sonrasında değişmesi genel hükümler dışında bir atama veya ünvan değişikliğine hak teşkil etmez.

d) Kamu kurum ve kuruluşları, bu maddede belirtilen haktan yararlanarak yerleştirilenlerin atama işlemlerinin sonucunu, herhangi bir nedenle işten ayrılan personele ilişkin belirlenecek bilgileri ve halen çalışmakta olanların bilgilerini yönetmelikle belirlenecek zaman içerisinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Kamu Personel Bilgi Sisteminin bulunduğu Kuruma bildirir.

e) Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamı dışında kalan kurumlar da bu madde kapsamında istihdamla yükümlü oldukları kadro ve pozisyonları Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bildirmek zorundadır. Ancak, bu kurumlara yapılacak yerleştirmelerde ilgili kurumların talep ettikleri kadro ve statüler esas alınır.

f) Bu madde kapsamında yapılacak yerleştirmelerde; yerleştirilen kişinin atama onayının alınması ile birlikte diğer kanunlardaki hükümlere bakılmaksızın ve başka bir işleme gerek kalmaksızın teklif yapılan kamu kurum ve kuruluşlarına kadrolar ihdas edilmiş ve kurumların kadro ve pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır. Bu şekilde ihdas edilen kadrolar, herhangi bir şekilde boşalması hâlinde başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Öğrenim durumlarına bakılmaksızın birinci fıkra kapsamına giren kişilerin özel sektörde çalıştırılmaları hâlinde, 5510 sayılı Kanununun 81 inci maddesine göre ödenmesi gereken ve aynı Kanununun 82 nci maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazanç alt sınır üzerinden hesaplanan malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi, kısa vadeli sigorta kolları primi ve genel sağlık sigortası primi, sigortalı ve işveren hissesi primlerinin tamamı ile 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 49 uncu maddesinin birinci fıkrasına göre ödenmesi gereken işsizlik sigortası primi, sigortalı ve işveren hissesinin tamamı sigortalının işe giriş tarihinden itibaren beş yıl süre ile Hazine tarafından karşılanır. Bu fıkra kapsamında sağlanan prim teşvikinden işverenler yararlanır ve Hazine tarafından işverene sağlanan sigortalı primi hissesi teşviki tutarının sigortalıya ödenmesi işverenden talep edilemez. Bu fıkra uyarınca teşviktan faydalanabilmek için Sosyal Güvenlik Kurumuna verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgelerinin kanuni süresi içinde verilmesi ve Hazinece karşılanmayan primlerin kanuni süresi içinde ödenmesi şarttır.

İşe yerleştirme yükümlülüğünün takip ve denetimine, yerleştirme yapılacak kadro ve pozisyonların belirlenmesine, merkezi sınav ve yerleştirme işlemlerine ilişkin usul ve esasları belirlemeye Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı yetkilidir."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, bir önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Heval Bozdağ
Ağrı

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, önerge üzerinde söz talebi var mı?

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Söz talebim var Sayın Başkan.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, bu madde niye getirildi, aslında bunu direkt sormak gerekiyor yani niye var bu madde? Bu maddenin o yüzden çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz, bunu açıklamak zorundasınız. Şimdi, koruyucu tedbire ihtiyaç duymuş bir çocuk sonuçta devlete başvuruyor ve bu bir yıl oldu veya üç yıl oldu veya beş yıl oldu, rakam neyi belirliyor burada, neyin ölçütü? Neden böyle iki yıl ve beş yıl gibi bir rakam belirlendi, bunun ölçütü ne? En önemli nokta, buradaki sayının hangi kriterle bir ölçüt belirleme niteliği var, niceliği var? Bunu açıkça sormak istiyorum. O yüzden biz çıkarılmasını öneriyoruz bu maddenin.

Şimdi, "Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır." diyor Anayasa madde 61 ve Anayasa madde 2. Şimdi, iki yıllık bir korunmaya muhtaç olan bir çocuk ile beş yıllık korunmaya muhtaç olan bir çocuk arasındaki fark nedir yani buradaki ayrımı neyi gözeterek yapıyoruz? Hangi ihtiyaçtan bu açığa çıktı? Eğer böyle bir ihtiyaç gereksinimi doğuyorsa o zaman Anayasa'nın bu maddeleri nerede kalıyor? Bu da önemli çünkü sosyal devlet ilkesi önemli; o yüzden bu maddenin çıkarılmasını istiyoruz.

Bir diğer konu da merkezî sınav usulü. Bu da doğuştan gelen farklılıklardan kaynaklı eğitimde eşitsizlikler nedeniyle birçok çocuk, genç için sorun olacaktır. Hâlihazırda kurayla yapılan atamaların yerine işte akademik başarıyı esas alacak sınav ölçütleri ortaya konulacak. Şimdi, dezavantajlı koşullarda büyüyen çocuklar için fırsat eşitliğine sahip olmayan gençleri merkezî sınavlarla rekabet etme zorluğu, zorunluluğuyla karşı karşıya bırakacak bir madde gibi görünüyor. Burada da sosyal devlet ve pozitif ayrımcılık ilkeleri bakımından bir geriye gidiş söz konusu. Bu maddenin gerekliliğini anlamış değiliz açıkçası, o yüzden çıkarılmasını öneriyoruz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Heval Bey'in bu son sorusunu ben de soracaktım, bunu dikkate alın ve cevabınızı öyle hazırlayın arkadaşlar.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Sayın Başkan, sözü ben istedim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Sayın Bakanımın bir sorusu var, önce Sayın Bakana söz vereyim.

Buyurun Sayın Bakanım.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Şimdi, ben bu maddede belirtilen en az beş yıl önce yerleştirilmiş olma şartını uygun buluyorum bu kurumlarda Bakanlık yapmış birisi olarak. Şimdi, kurumlarda önce şunu bilmek gerekir: Kalan çocukların hepsi böyle annesiz, babasız çocuklar değil, bunların büyük bir kısmı -şimdi yanlış bir şey söylememek için yüzde vermeyeyim- annesi babası olan çocuklar ama anne, babalar bir müddet sonra çocuklarını "Biz bunlara bakamıyoruz, bakmak istemiyoruz." diye getirip bırakıyorlar kuruma. Bir kısmı da maalesef bunların işte sınavsız ve bir kısım küçük disiplin müeyyideleri dışında işe yerleştirilmesi söz konusu olduğu için 18 yaşına iki sene kala getirip kuruma bırakıyorlar, "Biz bakamıyoruz." diyorlar çeşitli gerekçelerle ve bu gerçekten çok suistimal edilen, bizim de baş etmekte zorlandığımız bir konuydu. Bunun beş yıl olması bence uygundur çünkü çok suistimal edilen bir şey.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım, bu önemli bir açıklama.

Arkadaşlarımızın da...

Aylin Hanım, var mı sizin sorunuz?

AYLİN YAMAN (Ankara) - Evet, çok kısa bir şey soracağım ben de.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Aslında Heval Vekilim sordu, ben de aynı şeyi soracağım.

Bu iki yıldan beş yıla çıkarılması işinin mutlaka bir mantığı var, muhtemelen suistimalleri önlemek için ama onu bir açıklarsanız bize çok mutlu olurum.

Bir de bu kura sisteminden merkezî sınav sistemine geçiliyor. O şeyi ben tam anlayamadım, merkezî sınav sisteminde nasıl olacak, süresi nedir, iki yılda gibi bir şey gördüm, böyle bir şey var mı? Bir de onu açıklarsanız çok sevinirim.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Tabii, onu da anlatalım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Peki, Ercan Bey, size söz veriyorum.

Buyurun.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Sayın Başkanım, ben öncelikle Sayın Bakanımıza teşekkür etmek istiyorum. Yani biz de ancak o şekilde anlatabilirdik iki yıldan beş yıla çıkarılmasıyla alakalı. Ben de sahada uzun yıllar Aile, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü yapmış ve bugün Milletvekilliği yapan bir arkadaşınız olarak... Ailelerin 16 yaşında çocukları kurumlara getirip bunu kötüye kullanma yolu olabiliyor. Bir de 16 yaşında getirmekle birlikte çocuk kuruluş bakımına resmen alınıyor ama işte firarlarla, izinsiz terklerle yine ailenin yanında çoğu zamanını geçiriyor. Bunun önüne, bu suiistimalin önüne geçmek, o kuruluştaki gerçekten bakıma muhtaç olan çocukların bu haktan faydalanması için düşünülp getirilmiş bir konu.

Sınav sistemi de şöyle Hocam...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Denetleyerek olmuyor mu? İki yıl kalsın, suiistimallerin denetlenmesiyle olmuyor mu?

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Hocam, o şartlar da var.

Sınav konusuna da şöyle açıklık getireyim: Biz, bu çocukları normal KPSS sınavı gibi bir sınav değil, kendi içlerinde bir sınav yaparak... Kendi içlerindeki başarı sıralamasına, seviyelerine göre kuruluştaki yerleştirmek üzere bir sınav bu yani bu çocukları normal KPSS'yi kazanıp da yerleştirme değil, kendi içlerinde birbirleriyle... Hani seviyelerine göre kuruluştaki yerleştirilsin...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Anlaşıldı.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Belli bir zaman dilimi var mı onun, yılda bir kez filan gibi bir şey?

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Süresi yönetmelikle belirlenecek ama iki yıl olmayacak hocam, hak kaybı olmasın diye.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Söz hakkım...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Konuştunuz ama önergenizi savundunuz. Bir daha konuşmak istiyorsunuz, hadi konuşun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Sayın Başkan, yani suistimal meselesi... Eğer suistimal ediliyorsa bunun önüne geçmek gerekiyor yani suiistimalin önüne...

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - İşte bu da o yüzden getiriliyor zaten.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Hayır ama siz meselenin şu anda suistimal olup olmadığının kararını bir çocuk bakım merkezine kabul edildikten sonra iki yıllık bir süreçle o bakım merkezinde kalma koşullarını yerine getirdikten sonra yapmaya kalktığınızda farklı bir şey açığa çıkıyor aslında. Eğer böyle bir şey önceden önlenilebiliyorsa önceden önlemek gerekiyor. Bunun suistimal olduğuna eğer iki yıl sonrasında karar verebiliyorsanız bunun öncesinde de karar verebilirsiniz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ondan sonra mahkeme süreçleri başlayacak, bilmem ne...

Teşekkür ediyoruz.

Heval Bey'in söylediği önemliydi, o son soruya da güzel bir cevap verdiniz yani ben doğrusu tatmin oldum, Sayın Bakanımızın açıklaması da meseleyi aydınlattı.

Çok teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

9'uncu maddeye geçiyoruz.

9'uncu maddeyi okutuyorum.

MADDE 9- 2828 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 12 - Yatılı sosyal hizmet kuruluşlarında sunulan hizmetlerin kalite ve verimliliğinin artırılması, özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarının tespit edilmesi, suç işlenmesinin önlenmesi ve acil durumlarda erken müdahalenin sağlanması amacıyla Merkezi İzleme Sistemine bağlı yazılım destekli kamera sistemlerinden yararlanılır.

Birinci fıkraya çerçevesinde elde edilecek kişisel veriler adli veya idari soruşturmaya esas teşkil etmemesi halinde 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili mevzuatında gösterilen usul çerçevesinde kayıt tarihinden iki yıl geçtikten sonra silinir. Bu veriler mahkeme kararı olmaksızın hiçbir kurum, kuruluş veya kişi ile paylaşılamaz. Ancak kamu hizmetlerinin kalite ve verimliliğinin artırılması ile plan ve politika geliştirilebilmesi amacıyla bu verilerden anonim hâle getirilmek suretiyle yararlanılabilir."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Aynı mahiyette 2 önerge vardır.

Önergelerin sahiplerini okuyorum ve birleştirerek okuyoruz:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 9'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Karaoba
Uşak

Selma Aliye Kavaf
Manisa

Aylin Yaman
Ankara

Serkan Sarı
Balıkesir

Mühip Kanko
Kocaeli

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Heval Bozdağ
Ağrı

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Söz talebi var mı önergeler üzerine?

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Gerekçeyi okuyalım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Konuşacaksanız önce konuşmanızı alalım.

Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Ben konuşabilirim, önce sizin önergenin gerekçesi okunsun.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçeyi okutuyorum.

Aynı mahiyetteki ilk önergenin gerekçesi...

Gerekçe:

Kanun teklifinin 9'uncu maddesinde öngörülen yazılım destekli kamera sistemi düzenlemesi sosyal hizmet kuruluşlarında kalan kişilerin yaşam alanlarında sürekli kayıt alınmasına ve görüntü verisinin işlenmesine imkân verebilmektedir. Bu durum, Anayasa'da güvence altına alınan özel hayatın gizliliğine müdahale niteliği taşımaktadır. Düzenlemenin müdahale alanı yalnızca ortak alanlarla sınırlı tutulmadığı veya açık biçimde sınırlandırılmadığı takdirde koruma altındaki çocukların ve bakıma muhtaç bireylerin mahremiyetinin çekirdek alanına kadar uzanabilmektedir. Bu nedenle kanun koyucunun müdahalenin meşru amaçla sınırlı olduğunu, zorunlu olduğunu ve ölçülü olduğunu somut güvencelerle ortaya koyması gerekmektedir. Mevcut madde, yazılım destekli kamera sistemi ifadesiyle kapsamı belirsiz bir teknik yetkilendirme yapmakta, öngörülebilirlik şartını zayıflatmaktadır.

Madde metninde sistemin kapsamı ve altyapı içeriği açığa kavuşturulmamaktadır. Kameraların hangi mekânlara kurulacağı, ses kaydı yapılıp yapılmayacağı, yüz tanıma, davranış analizi veya benzeri algoritmik işleme yapılıp yapılmayacağı, verinin hangi ortamda ve ne kadar süre saklanacağı, merkezî bir havuza aktarım olup olmayacağı, bulut hizmeti kullanılıp kullanılmayacağı, üçüncü taraf yüklenicilerin erişim yetkileri ve sınırları, şifreleme, erişim kaydı ve siber güvenlik tedbirleri ile ihlal hâlinde bildirim ve yaptırım usulleri düzenlenmemektedir. Bu belirsizlik hem özel hayatın gizliliği hem de kişisel verilerin korunması bakımından ciddi risk doğurmaktadır. Koruma amacı gerekçe gösterilse dahi daha alt müdahaleci denetim ve güvenlik tedbirleriyle aynı amaca ulaşılabileceği değerlendirilmekte, sürekli izleme rejimi gerekli ve orantılı görülmemektedir. Bu nedenlerle 9'uncu maddenin kanun teklifinden çıkarılması gerekmektedir. Ayrıca, ihtiyaç olduğu ileri sürülmekte ise kapsam ve altyapı unsurları kanun düzeyinde açık, dar ve denetlenebilir biçimde tanımlanarak yeni bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

Aynı mahiyetteki ikinci önergenin gerekçesi:

Gerekçe:

Yatılı sosyal hizmet kuruluşlarında güvenlik gerekçesiyle yazılım destekli kamera sistemleri kurulmasının planlanması, verilerin iki yıl saklanması ve anonimleştirilerek politika geliştirmede kullanılması öngörülse de bu durum devlet korumasındaki bireylerin sürekli gözetim altında tutulması ve KVKK ilkeleriyle çelişen riskler barındırmaktadır. Mahremiyetin en yüksek düzeyde korunması gereken alanlarda sürekli izleme hâli yaratılması ve sözde koruma amacıyla getirilen bir sistemin bireyleri sürekli denetim altında tutan bir gözetim modeline dönüşmesi riski ciddi bir hak gerilemesidir. Maddede anayasal ilkeler gözetilerek KVKK ve ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda hareket edilmesinin öngörüldüğü belirtilmektedir. Temel hak ve özgürlükler bağlamında sınırlamalar öngörülerek düzenlenemez. Bu durum Anayasa'ya aykırılık teşkil eder. Yatılı kuruluşlar, devlet korumasındaki çocukların sadece hizmet aldığı yerler değil, onların özel yaşam alanları ve yuvalarıdır. Yazılım destekli ve merkezî bir kamera sistemiyle bu yaşam alanlarının kesintisiz izlenmesi Anayasa'nın 20'nci maddesinde güvence altına alınan "özel hayatın gizliliği" ilkesine olduğu gibi BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne de aykırıdır. Çocukların her an izlendikleri bir gözetim kulesi (panoptikon) altında büyümeleri psikososyal gelişimleri ve özgürlük duygularını zedeleyecektir.

Elde edilen kişisel verilerin iki yıl boyunca saklanması oldukça uzun bir süredir ve bu verilerin siber saldırılar veya kurum içi suistimaller yoluyla ele geçirilme riski çocukları savunmasız bırakabilir. Türkiye'de veri çalınması vakalarının sıklığı düşünüldüğünde çocukların verilerinin korunacağına dair ciddi bir taahhüde ve buna uymayanlara dönük ciddi bir yaptırım düzenlemelerine ihtiyaç vardır. Kamera sistemleri sadece giriş-çıkış ve ortak koridorlar gibi sınırlı alanlarda güvenlik amacıyla ve mahremiyete dokunulmadan kullanılmalıdır. Kuruluşlar, barolar, tabip odaları ve çocuk hakları alanında çalışan STK'lerin dâhil olduğu, anlık ve yerinde denetim yapabilen bağımsız heyetlerce denetlenmelidir. İstismar ve suçun önlenmesi için teknolojik yatırımdan önce personel sayısının artırılmasına ve liyakatli atamalara bütçe ayıracak düzenlemeler yapılmalıdır.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçelerini dinlediğiniz önergeleri oylarınıza sunuyorum...

AYLİN YAMAN (Ankara) - İsterseniz görüş...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Şimdi biz, merkezî izleme sisteminin olduğu tüm maddelerde Anayasa'ya aykırılık olarak zaten

verdik.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onları geçtik.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Geçtik ama onu tekrar kaydetmemiz gerekiyor yani tutanıklara girsin diye söylüyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ben de kayda girsin diye söylüyorum. Onlar oylandı, Anayasa'ya aykırı bulunmadığı tespit edildi.

Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkanım, şöyle: Bunlar yatılı sosyal hizmet alanlarında, âdeta evlerinde kişilerin hangi alanlarda izlendiği tam olarak net değil burada yani bizim itirazımız o noktada. Özel mahremiyet taşıyan bazı alanlarda da nasıl bir teknik altyapıda izlenecek?

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Banyo, tuvalet..

AYLİN YAMAN (Ankara) - Banyo, tuvalet var mı? İşte, bir bulut sisteminde saklanacak mı? Hangi altyapıyla izlenecek gibi...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onu arkadaşlarımız açıkladı ama...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Yani onu da soracağım ben size.

Bir de merkezî izleme... Şimdi, kamera sistemi ayrı bir şey, merkezî izleme sistemi ayrı bir şey. Çok sayıda merkezin izlenmesi demek çok farklı bir platforma taşınması demek. O yüzden, ben, bu konuda bir açıklama rica edeceğim. Biz, bu konunun yani özel hayatın gizliliği, mahremiyet, kişisel verilerin korunması, onunla ilgili tüm bu durumlara aykırı olduğunu ve Anayasa'ya aykırılığını bir kez daha dile getirip sizden bu konuda da bir açıklama beklediğimizi söyleyeyim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET RAUF KARSLI - Mehmet Rauf Karslı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısıyım.

Öncelikli olarak "özel hayata saygı" ilkesi Anayasa'mızda zaten açık ifadesini bulmuş temel bir ilkedir. Burada özel hayata saygı ilkesini ihlal edecek bir uygulamadan söz etmiyoruz. Zaten daha önce de izah ettiğim üzere, özel alanlara kamera konulmasından da bahsetmiyoruz. Mevcut kameralardan daha etkin ve verimliliği artıracak şekilde yararlanmaktan bahsediyoruz. Bu, şu demek: Genel ihtiyaçların tespiti, ortak alanlarda oluşabilecek durumların önceden müdahale edilerek önlenmesi... Yani burada mesela eğitim için de faydalanabilirsiniz, pek çok alanda bunlardan yararlanabilirsiniz. Onun haricinde de...

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Banyo ve tuvalette yok.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET RAUF KARSLI - Banyoda, tuvalette olmayacak, onu soruyorsanız. Böyle bir şey zaten mümkün değil, bu yasa da böyle bir şeye cevaz vermez; herhangi bir yasanın, Anayasa'nın ihlali anlamına da gelmez. Bu noktada, bizim açımızdan önemli olan şey şu: Kameranın gördüğü alanlardan görmediği alanlar üzerinde de çıkarım yapması mümkündür. Ama burada kameranın bulunduğu yer... Mesela bugün hastanelerin yoğun bakımlarında kamera var mıdır? Vardır. Bu kameralar bir yönergeyle var çünkü orada yoğun bakımda yatan insanların elini bile kaldırması mümkün değil, can tehlikeleri var. Yani burada önemli olan, hizmet sunumunda azami kaliteyi artıracak tedbirlerin yazılım desteğiyle sağlanmasıdır. Özel alanlara bir kamera konulması söz konusu değildir. Yazılım desteğinin olması diğer alanlarda oluşabilecek durumlara ilişkin de önden tedbir alınmasını sağlayacaktır. Yani riskli bir durum oluştuğunda yapay zekâ daha önce öğrendiği olaylar üzerinden çıkarımlarda bulunarak ilgili görevliye uyarıda bulunup gidip o alanı kontrol etmesi gerektiğini bildirir ama bu, doğrudan oradaki özel alana kamera konulması anlamına gelmez. Özel alanlara kamera konulmasına ilişkin hiçbir düşüncemiz, tedbirimiz ve bu yönde bir girişimimiz bulunmadığının altını çizmek isterim.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Peki, maddeye eklenemez miydi orada daha genel alanlar olarak?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET RAUF KARSLI - Yani Anayasa'daki ilkenin buraya da şamil olduğu kanaatindeyiz.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Genel bir şeyden bahsediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, aynı mahiyetteki 2 önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. 2 kişi kabul etmedi.

10'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- 2828 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 13 - Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, bu Kanun ile diğer kanunlar ve Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle Bakanlığa verilmiş olan görevleri kapsamında sunulan hizmetlerden yararlanacak kişi ve hanelerin tespiti, ulusal politika ve stratejilerin oluşturulması ve sosyal yardımlardan yararlanacak kişilerin objektif ölçütlere göre belirlenmesinde kullanılmak üzere başvuru konusuyla ilgili olmak kaydıyla, sosyal yardım veya sosyal hizmet başvurusunda bulunan ya da halihazırda bu yardım ve hizmetlerden yararlanan kişiler ile bu kişilerin hanelerine ait taşınır, taşınmaz, sosyal güvenlik, sosyal yardım, sağlık, gelir, gider, varlık, nüfus ve mali durumlarına ilişkin her türlü veri ve bilgiyi gerçek ve tüzel kişilerden talep edebilir. Söz konusu veri ve bilgiler, genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile kamu tüzel kişiliğini haiz kurumlar ve sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak bu kurum ve kuruluşlara ait ortaklıklar ile kamu hizmeti sunan diğer tüzel kişilerden de doğrudan talep edilebilir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, birinci fıkra kapsamında veri ve bilgilerin temin edilmesi, işlenmesi ve kaydedilmesi dâhil bunlara ilişkin her türlü işlemi elektronik ortamda yapabilir ve bunları arşivleyebilir. Bu veri ve bilgiler, kullanıma açık hale gelmesi ya da 6698 sayılı Kanun uyarınca belirlenen şartların gerçekleşmesi halinde imha edilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı yetkilidir."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Aynı mahiyetteki önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 10'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Karaoba
Uşak

Selma Aliye Kavaf
Manisa

Aylin Yaman
Ankara

Serkan Sarı
Balıkesir

Mühip Kanko
Kocaeli

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Heval Bozdağ
Ağrı

Aynı mahiyetteki ilk önergenin gerekçesi:

Gerekçe:

Kanunun 10'uncu maddesiyle 2828 sayılı Kanun'a eklenen ek 13'üncü madde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bütün ailelerin gelir gider, sosyal güvenlik, varlık, nüfus benzeri kişisel verilere erişim hakkı vermektedir. Bu nedenle Anayasa'nın 20'nci maddesinde tanımlanan özel hayatın gizliliği maddesini ihlal etmektedir. Bu gerekçeyle, söz konusu maddenin kanun teklifinden çıkarılması teklif edilmektedir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Söz almak isteyen var mı?

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Ben söz alayım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Şimdi, burada, yine, Anayasa'ya aykırılık üzerinden yola çıkarak, kişisel verilerin güvenliği ve kötüye kullanımı bakımından risk yaratacağını düşünüyoruz. Yoksul hanelerin zaten ekonomik olarak ne şeyleri olabilir ki? Yani bunu tespit etmek için bütün ekonomik yaşamlarını, birikimlerini denetlemek, detaylı bir şekilde izlemek, yoksulluğu bu şekilde saptamaya çalışmak, bir sosyal hak olan destekleri aslında hak olmaktan çıkarmaya başlayacak, denetim mekanizmasına dönüşecek bir şekilde. O zaman yoksulluk denetlenebilir ve aynı zamanda da bağımlı kılınabilir bir noktaya taşınabilir. Bu riski kendi içerisinde barındırıyor. Bağımlı bir yoksulluğun da iktidar politikaları açısından verimli bir politika olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz. O yüzden, bu şekilde bir denetim hem Anayasa'ya aykırılık hem de bu şekilde riskler barındırdığı için bu maddenin çıkarılmasını teklif ediyoruz.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkanım, bu madde bütün ailelerin gelir gider, sosyal güvenlik, varlık, nüfus ve benzeri kişisel verilerine erişim hakkı vermekte. Biz burada diyoruz ki hiçbir sosyal yardım talep etmeyen ailelerin verisi de toplanacak. Yani bir gelir testi yapılıyordu daha önce ama hiçbir sosyal yardım talep etmeyen tüm ailelerin âdeta bir profil çıkarma gibi, bir durum değerlendirme gibi...

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - "Başvuranların" diyor.

AYLİN YAMAN (Ankara) - "Başvuranların" diyor ama yani burada...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Başvurmayanlar yok.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Ama sonuçta, bakın, burada bütün ailelerin gelir gider, sosyal güvenlik, varlık, nüfus...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Başvuran bütün aileler... İsterseniz başına onu ekleyelim kelime olarak, "başvuran bütün aileler" deyin.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Yani "başvuran" ibaresini eklerseniz âdeta...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, arkadaşlar, cevap verin.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Sayın Bakanım, maddemizde her ailenin değil, sosyal yardım veya sosyal hizmet başvurusunda bulunan veya hâlihazırda bu yardım ve hizmetlerden yararlanan ailelerin bilgileri ve başvuru konularıyla sınırlı olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlardan talep edilecek.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Açık orada, cümle açık.

Teşekkür ediyorum.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Bence orada bir düşük cümle var.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, cümleyi Türkçe açısından daha düzgün yapalım.

Arkadaşlar önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir önerge.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 10'uncu kabul edilmiştir.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Not alıyor musunuz düzeltmek için, cümlenin düzeltilmesi için?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Söyledim arkadaşlara, Türkçe açısından baksınlar.

Redaksiyonla yapın, redaksiyon yetkisi var.

11'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11- 2828 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 14- Kadın konukevi hizmetinden yararlanan ve geliri bulunmayan veya meslek elemanının görüşü ve değerlendirme komisyonunun kararına göre yeterli geliri olmadığı değerlendirilen kadınlara ve çocuklara, 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında geçici maddi yardım yapılmasına karar verilmemiş olması halinde, 6284 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde belirtilen orana göre hiçbir kesinti yapılmaksızın net harçlık verilir.

Konukevinde kalan kadınların beraberindeki öğrenim gören çocukları ile çeşitli nedenlerle öğrenimine devam etmeyen ve ücretli olarak bir işyerinde çalışmayan çocuklarına, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı çocuk bakım kuruluşlarında kalan çocuklara verilen miktar kadar hiçbir kesinti yapılmaksızın net harçlık verilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir."

VEDAT BİLGİN (Ankara) - Evet, 1 önerge var, onu okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Heval Bozdağ
Ağrı

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Kadın konukevlerinde kalan, geliri olmayan kadınlara ve çocuklara harçlık verilmesi olumlu bir adım olsa da kadınların şiddet sonrası kalıcı ekonomik bağımsızlıklarını sağlayacak istihdam garantili modeller üzerinde çalışmak daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Bunun yerine harçlık düzeyinde bir destekle yetinilmesi sosyal devlet sorumluluğuyla hareket edilmesi gerekliliğiyle çalışmaktadır. Yanı sıra, konukevinde kalan çocuklara verilen harçlığın bakım kuruluşlarında kalan çocuklarla eşitlenmesi olumlu görünse de şiddet ortamından gelen bir çocuğun ihtiyaçları sadece nakdi harçlıklarla karşılanamaz. Maddede bu çocukların kreş, nitelikli eğitim ve psikososyal destek hizmetlerine erişimi konusunda herhangi bir yasal güvence veya bütçe aktarımı yer almamaktadır. "Harçlık verilmesi" "meslek elemanının görüşü" ve "değerlendirme komisyonunun kararı" gibi ucu açık kriterlere bağlanan bu durum zaten travmatik bir süreçten geçen kadının, temel ihtiyaçları için sürekli bir ispat ve onay mekanizmasına tabi tutulmasına yol açmaktadır. Sosyal yardım, idari keyfiyete değil beyan esaslı ve hak temelli bir sisteme dayanmalıdır. Yanı sıra, bu maddede "geliri bulunmayan" ölçütü yanında meslek elemanının görüşü ve değerlendirme komisyonunun kararına göre yeterli geliri olmadığı değerlendirilen kişilere de ödeme yapılacağı düzenlenmektedir. Yeterli gelirin ne olduğu, hangi gelir düzeyinin esas alınacağı, hane gelirine mi, kişisel gelire mi bakılacağı, değerlendirme komisyonunun oluşumu ve karar ölçütleri kanunda gösterilmemiştir. Dahası, çocuklara verilecek miktar bakımından da yalnızca "Bakanlığa bağlı çocuk bakım kuruluşlarında kalan çocuklara verilen miktar kadar" denilmekte, bunun hesabı ve kapsamı kanunda açıkça gösterilmemektedir. Son fıkrada ise bütün usul ve esaslar yönetmeliğe bırakılmaktadır. Bu hâliyle hak sahipliğinin temel unsurları kanunda değil, idari değerlendirme ve yönetmelik düzeyinde şekillenmektedir; bu da Anayasa'nın 2'nci maddesindeki belirlilik ve hukuki güvenlik ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Kanunla düzenlenmesi gereken asli unsurların yönetmeliğe bırakılması da burada bir sorun teşkil etmektedir. Teklifte ödemeye hak kazanmanın ölçütleri, başvuru ve değerlendirme usulü, komisyonun yapısı, ödeme süresi, sona erme sebepleri, denetim ve itiraz mekanizmaları gibi konular kanunda yer almamakta; bunların tamamı yönetmeliğe bırakılmaktadır. AYM'nin belirlilik ve kanuni çerçevenin yeterince çizilmesi yönündeki yaklaşımı dikkate alındığında, sosyal yardım hakkının özünü etkileyen böylesine temel unsurların kanun düzeyinde gösterilmesi gerekir. Madde bu hâliyle teklif metninden çıkarılmalıdır.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Bakanım, çok kısa bir şey söyleyebilir miyim? Olumlu anlamda.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Bakın, burada hangi oranla yapılacağı belli, burada bir oran verilmiş.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Daha önce yönetmeliğe... Bir önceki maddede sadece yönetmeliğe atıfta bulunmuştu, burada bu açıdan doğru olan bir oran var. O yüzden hani diğer maddede de buna benzer bir şey yaparsak çok daha akılcı olur diye özellikle vurgulamak isterim.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Çalışacağız ona.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

12'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12- 2828 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 20- Bu Kanunun 23 üncü maddesinde isteğe bağlı sigorta ödemelerine yönelik yapılan değişikliğin yürürlüğe girmesinden önce gerçekleştirilen isteğe bağlı sigorta bedelleri talep edilmez.

Bu Kanunun 25/A maddesinin yürürlüğe girmesinden önce gerçekleştirilen sosyal ekonomik destek bedelleri talep edilmez.

Bu Kanunun ek 1 inci maddesinde yapılan değişikliğin yürürlüğe girmesinden önce korunma kararı veya 5395 sayılı Kanun uyarınca bakım tedbiri kararı alınmış olanlara maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde beş yıl olarak düzenlenen süre şartı bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte 16 yaşını doldurmuş olanlar için iki yıl, 15 yaşını doldurmuş olanlar için üç yıl, 14 yaşını doldurmuş olanlar için dört yıl şeklinde uygulanır.

Bu Kanunun ek 1 inci maddesinde yapılan değişikliğin yürürlüğe girmesinden önce hak sahibi olanlardan daha önce istihdam hakkından yararlanmamış olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren oniki ay içerisinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına başvurmaları halinde ek 1 inci maddede yer alan istihdam hakkından yararlanabilirler. Bu kişilerin işe yerleştirilmeleri bu maddenin ihdas edildiği kanun ile değiştirilen ek 1 inci maddenin değişiklikten önceki hükümlerinde yer alan usul ve esaslara göre yapılır.

Bu Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen sürenin hesabında bu maddenin yürürlük tarihinden önceki süreler dikkate alınmaz."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

14'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 14- 8/1/2002 tarihli ve 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun 1 inci maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan "Maliye, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme, İçişleri, Çevre ve Şehircilik ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından" ibaresi "Hazine ve Maliye, İçişleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik ve Ulaştırma ve Altyapı bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından müştereken" şeklinde ve dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı" ibaresi "Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı" şeklinde, ikinci cümlesinde yer alan "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı" ibaresi "Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığı" şeklinde değiştirilmiş, "altı ay içinde" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önerge yok.

Maddeyi...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sadece bir şey soracağım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Bunda bir açıklama rica edeceğim. Anlayamadığımız bazı şeyler var, tam anlatabilirsenez 14'üncü maddede nasıl uygulanacağını.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ercan Bey, buyurun.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Başkanım, bu hâlihazırda yürürlükte. Zaten şöyle yürüyordu sistem: İllerde çevre, şehircilik ve iklim değişikliği il müdürlükleri bu işe uygun araçların listesini aile müdürlüklerine gönderiyordu, ödemeyi aile müdürlükleri yapıyordu; şimdi, biz bu hizmeti tek ele toplamış olduk.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Aile müdürlükleri devre dışı mı kalıyor?

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Şöyle: Faydalanacak olanların tespitinde aile müdürlüklerinin şeyi yine devam ediyor, sadece ödeme noktası tek elden yürütülmüş olacak çünkü aile müdürlüklerinde o araçların engelliye uygun olup olmadığını denetleyebilecek ilgili mühendis, şey olmadığı için...

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Tek elden olmuş olacak.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Mesele anlaşıldı.

Evet, teşekkür ediyoruz.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

17'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 17- 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Çalıştırma yasağı

EK MADDE 1- (1) Cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma, müstehcenlik, fuhuş, insan ticareti, kasten öldürme suçlarından haklarında adli sicil ve arşiv kayıtlarında kesinleşmiş mahkûmiyet karan bulunanlar; kamuya, özel sektöre veya sivil toplum kuruluşlarına ait her ne adla olursa olsun çocukların yoğun olarak bulunduğu çocuk hizmet birimleri, adli görüşme odaları, eğitim kuruluşları, çocuk etkinlik ve oyun evleri, okul, okul servisi, okul kantini, yurt, kreş, gündüz bakımevi, çocuk kulübü, internet kafeleri ve salonları, e-oyun yerleri, çocuk spor okulu, beden eğitimi ve spor tesisleri olarak işletilen iş yerlerini şahsen işletemez, bu iş yerlerinde çalıştırılmaz ve herhangi bir sıfatla fiilen bu işyerlerinde görev alamaz.

(2) Birinci fıkra kapsamına giren kişilere aynı fıkra belirtilen iş yerlerinin açılması veya işletilmesi için izin ve ruhsat verilmez. Birinci fıkra kapsamındaki iş yerlerinin aynı fıkra kapsamındaki kişilerce işletildiğinin tespit edilmesi halinde bu kişilere iş yerinin devri için altı ay süre verilir ve bu sürede kişinin iş yerini fiilen işletmesine izin verilmez. Bu süre içinde devir işlemi yapılmadığı takdirde verilen izin ve ruhsatlar, bunları veren kamu kurum ve kuruluşları tarafından derhal iptal edilir.

(3) Birinci fıkra kapsamındaki iş yerlerinde çalışanlar, adli sicil ve arşiv bilgilerine dayanılarak oluşturulan bu iş yerlerinde çalışabileceğini gösterir resmî belgeyi altı ayda bir işverene ibraz etmek zorundadır.

(4) Birinci fıkraya aykırı olarak işçi çalıştıran kişiye, mahallin mülki idare amiri tarafından bu fıkraya aykırı olarak çalıştırdığı her bir kişi başına brüt asgari ücretin üç katı tutarında idari para cezası verilir. Aykırılığın cezanın tebliğinden itibaren bir ay içinde giderilmediğinin tespiti halinde, birinci fıkraya aykırı olarak çalıştırılan her bir kişi başına brüt asgari ücretin yedi katı tutarında idari para cezası verilir. Bu cezanın tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın halen giderilmemiş olması halinde, ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen izin ve ruhsatlar derhal iptal edilir.

(5) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyoruz.

21'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 21- 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiştir.

"ş) Oyun: İnternet üzerinden dağıtılan, oynanan veya güncellenen dijital oyunları,

t) Oyun sağlayıcı: Oyunları veya oyun içi bileşenleri üreten gerçek veya tüzel kişileri,

u) Oyun dağıtıcı: Oyunların dağıtılmasına veya oynanmasına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişileri,"

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - 2 adet önerge vardır, önergeleri okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 21'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 21- 4/5/2007 tarih ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiştir.

ş) Aracı hizmet sağlayıcı: Kullanıcıların internet ortamında sunulan içeriklere erişimini kolaylaştıran ve ticari faaliyetlerin yürütülmesine aracılık eden gerçek veya tüzel kişileri,

t) Çocuk: Medeni kanunun erişkin sayılmamış on sekiz yaş altı bireyleri,

u) Dijital bağımlılık: Kişinin dijital cihazları ve içerikleri kontrolsüz şekilde kullanması nedeniyle psikolojik, sosyal, akademik veya fiziksel işlevselliğinin bozulmasını,

ü) Erişim Sağlayıcı: Kullanıcılarına internet ortamına erişim olanağı sağlayan her türlü gerçek veya tüzel kişileri,

v) Genç: on sekiz ila yirmi dört yaş arasında bulunan fizyolojik ile psikolojik açıdan gelişmekte olan bireyi,

y) İçerik Sağlayıcı: İnternet ortamı üzerinden kullanıcılara sunulan her türlü bilgi veya veriyi üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek veya tüzel kişileri,

z) Oyun; İnternet üzerinden dağıtılan, oynanan veya güncellenen dijital oyunları,

aa) Oyun dağıtıcı; Oyunların dağıtılmasına veya oynanmasına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişileri ifade edecek.

bb) Oyun sağlayıcı; Oyunları veya oyun için bileşenleri üreten gerçek veya tüzel kişileri,

cc) Siber zorbalık: Dijital ortamlarda kasıtlı ve tekrarlanan zarar verici davranışları,

çç) Sanal kumar: Lisanslı-lisanssız ve yasa dışı olarak çevrim içi mecralarda oynanan şans oyunlarını,

dd) Zararlı içerik: Yaş grubuna uygun olmayan, bağımlılığı teşvik eden, sanal kumar ve şiddeti özendiren dijital materyalleri,"

Aylin Yaman
Ankara

Mühip Kanko
Kocaeli

Serkan Sarı
Balıkesir

Selma Aliye Kavaf
Manisa

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle, teklifte geçen üç yeni tanıma ek tanımlar getirilmektedir. Bu yolla, teklifin diğer ilgili maddelerinde sanal kumarla ve uyuşturucuyla mücadelede etkin önlemler alınması ve kamu kurum ve kuruluşlarına verilecek görevler için daha açık ve net tanımların kanuna eklenmesi, kademeli yaş grupları dâhilinde çocukların ve gençlerin internet bağımlılığından kurtarılması için açık tanımlar yapılması hedeflenmiş, böylece uygulamada tereddütlerin önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyle ilgili söz talebi var.

Tuncay Bey, buyurun.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Efendim, şimdi, biraz önce aşağı indim konuşma yapmak için. Zeynep Yıldız Hanım konuşuyordu, AK PARTİ'nin Ankara Milletvekili, çok sevdiğim ve Dijital Komisyonunda birlikte çalışmaktan mutluluk duyduğum kardeşim "Yukarıda Komisyonunda öyle bir yasa geliyor ki bu siyonist, pedofili çetelerin tamamı yok olacak." dedi. Şimdi, arkadaşların getirdiği teklif içerisinde böyle bir şey yok ama biz buraya...

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Sayın Vekilim, sizin önergenizde...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Bizimkinde var ama kabul ederseniz birlikte yapalım. Ben birlikte yapmaktan yanayım, üretmekten, birlikte olmasından yanayım.

Şimdi, biz toplumdan baskıyı şu noktada alıyoruz, "siber zorbalık, sanal kumar, zararlı içecek, uyuşturucu satışı, şu bu" falan diye alıyoruz. Ben de diyorum ki bu tanımları buraya koyarken bunu beğenmiyorsanız, gelin, birlikte yapalım, bu tanımları buraya yerleştirelim, ihtiyacı karşılayalım. Sizin de amacınızın bu olduğu kanısındayım ama bu Komisyonun 4 maddesine sıkıştırılmış bir çalışmayla bunların tamamını karşılamak elbette ki imkânsız. Biz de size bir kolaylık sağlıyoruz; gelin, bunun üzerinde bu tanımları birlikte geliştirelim. Oyunlarla ilgili olarak oyun sağlayıcılarla birlikte yaptığınız toplantılarla, Ali Beylerle falan yaptığınız toplantılarla ilgili konuştuk. Onlara "evet" diyoruz, orada bir şey demiyoruz ama asıl ihtiyacın, altta kalan toplumsal, sosyal, siyasal ihtiyacın giderilmesi için, gelin, birlikte, bu sanal kumar dâhil olmak üzere hepimizin canla başla mücadele etmek istediği alanlara girelim. O zaman, yasayı ihtiyaç olduğu şekliyle, öz şekliyle böyle düzenleyelim istiyoruz. Bunu getirmemizin sebebi bu. Yani biz burada şunu söylemiyoruz, sakın şunu yanlış anlamayın: "Bak, biz buraya bunları yazdık, siz bunları yazmadınız, siz bunu düşünmüyorsunuz." Hayır, tam tersini söylüyoruz, diyoruz ki: "Gelin, birlikte inşa edelim, bu konuda toplumun beklentilerini, toplumun isteklerini birlikte karşılayalım." Efendim, ikinci yasa, üçüncü yasa, oralara yaydığımız zaman çok değişik şeyler oluyor, buralara gitmeden birlikte bunu halledelim. İsterseniz şimdi önergenin kabulü yoluyla halledelim, isterseniz bu konuda siz de destek olacağınızı söyleyin, Genel Kurul aşamasına giderken birlikte düzenleyelim. Sayın Başkanım, sizinle birlikte yapalım. Burada amaç, toplumun ihtiyaçlarını karşılamak. Aşağıda milletvekili kardeşim -ki Avrupa Birliği komisyonlarında bizi temsil eden, birlikte çalışmaktan onur duyduğum kardeşim- diyorsa ki "Yukarıda, biz, sizin o dünyayı kasıp kavuran pedofili, siyonist çetelerinizi yıkacak yasa getiriyoruz." o hâle getirelim memnuniyetle, memnuniyetle-. Hep beraber bunu hazırlarız, bunu biz birlikte hemen hazırlarız; sizde zaten bu birikim var, arkadaşlar da burada. Yeter ki bu siyasi iradeyi ortaya koyalım, bunu birlikte yapalım.

O nedenle, bu önergemizin kabul edilmesini arz ve talep ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Cüneyt, sana söz veriyorum; birlikte çalıştınız, nedir durum?

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Şimdi, şu ana kadar Tuncay Bey'le zaten Komisyon olarak ve arkadaşları olarak beraber çalıştık; şu ana kadar da belli bir yol aldığımızı da düşünüyorum.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Önergelerde göreceğiz, daha bir şey görmedik.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Şimdi, burada da maddeler görüşüldüğü zaman yine hep beraber fikirlerimizi beyan eder, doğrusunu buluruz, gerekirse Genel Kurula gelmeden önce de istediğiniz düzenlemeleri yaparız diye düşünüyorum.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Hayır, şöyle, şimdi artık maddelere geldik ya, burada... Hani cehenneme giden yolların tamamı iyi niyet taşlarıyla döşeli.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Hep beraber gideceğiz gideceksek.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - İşte, Allah bizi daha çok yaksın, beni daha çok yaksın, siz cennete gidin de beni daha çok yaksın.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Yani beraber gideceğiz, onun için beraber düzelterek gideriz diye düşünüyorum.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Biz bu işlerin düzelmesinde bir arpa boyu yol alamadık, kırk yıllık mücadelede yenilmiş bir adam olarak, bir Türk aydını olarak söylüyorum ki bir yol alabilmek için yapıyoruz, başka hiçbir şey değil. Hakikaten dünyayı kasıp kavuran bu çetelerle mücadelede bari özgürlüklerin önüne değil ama bunların önüne bir duvar örelim. Eğer siz diyorsanız ki "Bu konudaki tanımları birlikte oluşturalım ve bu konuda bu önergeyle bu değişimi gerçekleştirelim." Tamam mıyız?

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Bu maddeleri bence değerlendirelim, ondan sonraki süreçte yine bir eksiklik varsa Genel Kurula kadar bunları değerlendiririz.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Şimdi, sevgili milletvekillerim, ben sizin duygu dünyanızı gördüm, düşüncenizi gördüm. Siz bunları gördüğünüz anda zaten bunlara "eksik" dersiniz. Buradaki bürokrat arkadaşlarımı da gördüm, Sayın Başkanım ile da konuştum. Bunlar bir zorunluluk olarak önümüzde duruyor. Bakın, ben teknik olarak gelen oyunlarla ilgili şeyde "evet" diyorum. Tamam, Türk oyun sistemini koruyalım ama sosyal yapıyı, toplumu, siyaseti bu konudaki öz olarak kabul ediyorsak eğer bu konularla ilgili çalıştırılm.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Şöyle bir şey diyelim Tuncay Bey; arkadaşlarımızın da Cüneyt'in de Ercan Bey'in de önerilerinin içerisinde o var, biz bunu Meclis sürecinde ortak hazırlayıp birlikte çalışalım. Bu bahsettiğiniz o sanal kumar...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Siber zorbalık...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tabii, bunları koyalım.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Zararlı içerik...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerçekten öyle bir şey yapalım ki bu istismar alanını kapatalım.

Ben önergeyi oylarınıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler... Önergeyi reddedenler... Önerge reddedilmiştir.

Diğer önergeyi...

MİLLÎ PİYANGO İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ PINAR COŞKUN - Sayın Başkan...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Söz isteyen bir hanımefendi var.

Buyurun.

MİLLÎ PİYANGO İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ PINAR COŞKUN - Herkese iyi akşamlar; Millî Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Hukuk Müşaviri Pinar Coşkun.

Bu oyun tanımıyla ilgili ufak bir maruzatımızı dile getirmek istiyorum, çok kısaca bahsedeyim. 320 sayılı KHK'yle karşılığı nakit olan şans oyunlarında Varlık Fonuna devrediliyor; lisans ama karşılığı nakit olmayan şans oyunları, dijital oyunlar yine İdaremiz tarafından oynatılıyor yani İdaremiz tarafından da oynatılan dijital oyunlar var. Bu tarz oyun tanımında eğer herhangi bir revize vesaire düşünülecekse... 5602 sayılı bu Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanun var, bu kanunda ilgili kurumlar sayılıyor. Belki bu oyun kapsamına...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Zaten biz burada yasal-yasal olmayan bir mevzuyu konuşuyoruz. Doğrudan doğruya Millî Piyangonun...

MİLLÎ PİYANGO İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ PINAR COŞKUN - Evet ama yasal olan oyunların da karışmaması açısından, ileride herhangi bir sıkıntı yaşanmaması açısından eğer tanımda bir revize olacaksa belki hani o 5602 sayılı Kanun'da sayılan kurumlar tarafından oynatılan şans oyunları kapsam dışına alınabilir; bu ve önümüzdeki bir iki maddede de var yani o belki istisna olarak getirilebilir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Orada bir tereddüt yok. Yasal olmayan şans oyunlarının, onun artık sınırlarını belirleyecek söz konusu olan düzenlemelerde yasal yetersizlik varsa eğer, onu düzenleriz.

Tuncay Bey, buyurun.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Tutanaklara da geçmesi açısından...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Bugün geldiğimiz teknoloji, bugün dünyanın geldiği ahlaki çerçeve, siyasi çerçeve açısından "yasal kumar-yasal olmayan kumar" diye bir ayrımı kabul etmediğimizi burada ifade etmek istiyoruz. Bize göre tamamı kaldırılmalıdır çünkü bu arkadaşların "yasal" diye tabir ettikleri kumar sistematığı aynı zamanda yasa dışı kumarın zeminini oluşturmaktadır.

Teşekkür ederim Hocam.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkürler.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Bilgin Bey, çok kısa bir şey vardı.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Burada biz tanımlamaları genişletiyoruz aslında ama en önemli konu "siber zorbalık" "sanal kumar" ve "zararlı içerik" kelimelerinin mutlaka maddelere girmesi gerekiyor, sizinle de daha önce konuştuğumuz, burada uyuşturucuyla mücadele kısmında da var.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Meclise geleceği zaman bu mevzuyu arkadaşlarımızla -teklifi veren Ercan Bey, Cüneyt Bey, Tuba Hanım var- birlikte bir değerlendireceğiz, birlikte çalışacağız. Zaten bir çalışmayı başlattık, onu devam ettireceğiz.

Buyurun:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 21- 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiştir.

"ş) Oyun: İnternet aracılığıyla dağıtılan veya güncellenen, elektronik ortamda çevrim içi ya da çevrim dışı oynanabilen dijital oyunları,

t) Oyun dağıtıcı: İçerik sağlayıcı tarafından üretilen veya yayınlanan dijital oyunların; son kullanıcıya ulaştırılması amacıyla satış kanalları ile ilişkileri yöneten, lisans anahtarlarının üretimini ve yönetimini koordine eden, dijital hak yönetimi sistemlerini kullanan ve bu süreçte mali veya teknik aracılık hizmeti sunan gerçek veya tüzel kişileri,

u) Oyun geliştirici: Dijital oyunu ya da oyun içeriğini tasarlayan, bunların yazılımını geliştiren veya geliştirme sürecini yöneten gerçek ya da tüzel kişileri,

ü) Oyun platformu: İnternet üzerinden dijital oyunların ve bunlarla ilişkili ek içeriklerin; sergilenmesi, satışı, dağıtım, indirilmesi veya oynanmasına yönelik yazılımsal veya teknik altyapıyı sunan; kullanıcıların oyun veya içeriklere erişimini, lisans yönetimini veya kullanıcılar arası etkileşimi sağlayan veya koordine eden gerçek veya tüzel kişileri,"

Orhan Ateş
Bayburt

Ümmügülşen Öztürk
İstanbul

Hasan Arslan
Afyonkarahisar

Sevan Sıvacıoğlu
İstanbul

Erol Keleş
Elâzığ

Gerekçe:

Önergeyle, tanımların netleştirilmesi ve bu suretle diğer maddelerdeki yükümlülüklerin muhatabına ilişkin tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır. Oyun geliştirici tanımıyla, üretim sürecinin farklı aşamalarını -tasarım, yazılım geliştirme, süreç yönetimi- kapsayan bir düzenleme yapılmaktadır. Oyun dağıtıcı ve oyun platformu tanımlarıyla lisans sahibi olarak doğrudan dağıtım yapan aktörler ile aracı platform hizmeti sunan aktörler ayrıştırılmaktadır.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Çoğunlukla kabul edilmiştir.

Arkadaşlar, 22'nci maddedeyiz.

Şimdi izninizle bir ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 19.33

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 20.07

BAŞKAN: Vedat BİLGİN (Ankara)

BAŞKAN VEKİLİ: Orhan ATEŞ (Bayburt)

SÖZCÜ: Ümmügülşen ÖZTÜRK (İstanbul)

KÂTİP: Pelin YILIK (Çankırı)

---- 0 ----

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Değerli arkadaşlar, Dördüncü Oturumu açıyorum.

22'nci maddede kalmıştık.

22'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 22- 5651 sayılı Kanunun ek 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "9 uncu ve 9/A maddeleri kapsamındaki içeriklere yönelik olarak" ibaresi madde metninden çıkarılmış, dördüncü fıkrasına "erişimin engellenmesi" ibaresinden sonra gelmek üzere "kararları ile yirmiüçüncü fıkranın" ibaresi eklenmiş, yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde, onsekizinci fıkrasında yer alan "en geç üç ay" ibaresi "derhal ve onbeş günü geçmemek üzere Kurum tarafından belirlenecek süre" şeklinde değiştirilmiş, ondokuzuncu fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiş, mevcut yirminci fıkrasına "ondokuzuncu" ibaresinden sonra gelmek üzere "yirminci, yirmibirinci ve yirmiüçüncü" ibaresi ve aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

"(7) Sosyal ağ sağlayıcı, on beş yaşını doldurmamış çocuklara hizmet sunamaz ve bu hizmetin sunulmaması konusunda yaş doğrulama dahil gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Sosyal ağ sağlayıcı, on beş yaşını doldurmuş çocuklara özgü ayrıştırılmış hizmet sunma konusunda gerekli tedbirleri alır. Bu fıkra kapsamında alınan tedbirler sosyal ağ sağlayıcının kendi internet sitesinde yayınlanır."

"(20) Sosyal ağ sağlayıcı; açık, anlaşılır ve kullanıma elverişli ebeveyn kontrol araçları sağlar. Ebeveyn kontrol araçları;

a) Hesap ayarlarının kontrol edilmesine,

b) Satın alma, kiralama ve ücretli üyelik gibi ücrete dayalı işlemlerin ebeveyn iznine veya onayına tabi kılınmasına,

c) Kullanım süresinin izlenmesi ve bu sürenin sınırlandırılmasına,

ilişkin mekanizmaları içerir.

21) Sosyal ağ sağlayıcı, aldatıcı reklamları engelleyici tedbirleri almakla yükümlüdür.

(22) Türkiye'den günlük erişimi on milyondan fazla olan sosyal ağ sağlayıcı, 8/A maddesi uyarınca gecikmesinde sakınca bulunan haller kapsamında verilen kararların gereğini

derhal ve en geç bir saat içinde uygular.

(23) Türkiye'den günlük erişimi on milyondan fazla olan sosyal ağ sağlayıcı, bu Kanun uyarınca verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarına konu yayının kendi internet sitesinde yayınlanmaması hususunda gerekli her türlü tedbiri alır."

"Verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan tarafından Türkiye'de mukim vergi mükellefi olan gerçek ve tüzel kişilerin ilgili sosyal ağ sağlayıcısına yeni reklam vermesi yasaklanır, bu kapsamda yeni sözleşme kurulamaz ve buna ilişkin para transferi yapılamaz. Reklam yasağı kararının verildiği tarihten itibaren üç ay içinde yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan, sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Başvurunun kabulüne ilişkin hâkim kararının uygulanmasından itibaren otuz gün içinde söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan, sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan oranına kadar daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Hâkim ikinci başvuru üzerine vereceği kararda, yüzde elliden düşük olmamak kaydıyla, sunulan hizmetin niteliğini de dikkate alarak daha düşük bir oran belirleyebilir. Bu kararlara karşı Başkan tarafından 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Hâkim tarafından verilen kararlar erişim sağlayıcılara bildirilmek üzere Kuruma gönderilir. Kararların gereği, bildirimden itibaren derhâl ve en geç dört saat içinde erişim sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Yükümlülüğün yerine getirilmesi hâlinde; verilen idari para cezalarının dörtte biri tahsil edilir, reklam yasağı kaldırılır ve hâkim kararları kendiliğinden hükümsüz kalır. İnternet trafiği bant genişliğine yapılan müdahalenin sona erdirilmesi için erişim sağlayıcılara Kurum tarafından bildirim yapılır."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Maddeyle ilgili önergeler var.

Önergelerle ilgili söz talepleri olur, onun için gerekçelerini okutmamız, gerekçelerini zaten kendileri ifade ederler.

1'inci önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Heval Bozdağ
Ağrı

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Sümeyye Boz
Muş

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Heval Bey, buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, şöyle: 15 yaş altı çocuklara sosyal medyayı tamamen yasaklamak dijital çağda çocukların bilgiye erişim, kendini ifade etme ve sosyalleşme haklarının toptan engellenmesidir. "Yasakçı" mantık yerine "güvenli internet ve dijital okuryazarlık" öncelenmelidir. Yaş doğrulaması yapabilmek için sosyal ağ sağlayıcıların kullanıcıların kimlik bilgilerini, biyometrik verilerini ve telefon numaralarını toplaması gerekecektir. Bu durum, çocukların ve ailelerin kişisel verilerinin küresel şirketler ve devlet denetimi tarafından fişlenmesi riskini doğurur. Bu madde, interneti özgür bir tartışma alanı olmaktan çıkarıp devletin ve algoritmaların tam kontrolündeki "steril ve sessiz" bir ortama dönüştürmeyi amaçlamaktadır. "Çocukları koruma" ambalajı altında tüm topluma yönelik dijital bir kuşatma getirilmektedir.

Yaş doğrulama zorunluluğu özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması bakımından da ciddi sorunlar doğurur. Teklifin, 15 yaş altında hizmet sunulmaması için "yaş doğrulama" dâhil gerekli tedbirleri zorunlu kılması fiilen kimlik verisi, doğum tarihi, yüz tanıma, belge yükleme veya benzeri yoğun veri işleme yöntemlerini gündeme getirebilir ancak hangi verilerin işleneceği, bunların nasıl saklanacağı, ne kadar süre tutulacağı, üçüncü kişilere aktarımının nasıl önleneceği, çocuk verileri için hangi ek güvencelerinin uygulanacağı kanunda düzenlenmemiştir. Bu derece ağır veri işleme riskleri taşıyan bir alanda temel çerçevenin

kanunla çizilmemesi özel hayat ve kişisel veri güvenceleri bakımından ayrı bir anayasal sakınca yaratır. Teklif metni bu yükümlülüğü açıkça kurarken veri koruma bakımından ayrıntılı güvenceleri göstermemektedir.

Gerekçemiz bu.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Tuncay Bey...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Efendim, bu konuyla ilgili olarak, teklif sahibi arkadaşlarımızın bize bilgilendirme yapacaklarını umuyorum yani burada yaptığımız görüşmeler sırasında kendileri bize hem çok da desteklediğimiz bir yöntemle ilgili olarak bilgi sundular karekod ve SMS doğrulama yöntemiyle verilerin ortalığa saçılmadan toplanabilmesine dönük. Onlar bilgi verilerse bu konuyla ilgili yani çocuklarımızın ve ailelerimizin verilerinin korunmasıyla ilgili, orada yapılabilecek düzenlemelerin ne olduğunu bize aktarırlarsa, o bilgiler üzerine konuşmayı daha uygun görüyorum Hocam.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, bir de bir sosyal kuruluşun, Meta'nın söz talebi var.

Sezen Hanım, buyurun.

META TÜRKİYE VE AZERBAYCAN KAMU POLİTİKALARI DİREKTÖRÜ SEZEN YEŞİL - Sayın Başkanım, bu fırsat için çok teşekkür ediyoruz.

Değerli Komisyonumuzla bir arada olmaktan dolayı da gurur duyduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Sezen Yeşil ismim, Meta'da Kamu Politikaları Direktörü olarak çalışıyorum. Bizler de buradaki kanun yapıcılarıyla aynı şeyi istiyoruz aslında; çocuklar ve gençler için güvenli ve pozitif bir çevrim içi dünya deneyimi. Hâlihazırda platformlarımızın 13 yaş altının kullanımına açık olmadığını belirtmek isteriz. BTK'nin 2022 yılından bu yana yaptığı konuya ilişkin ayrıntılı düzenlemelerle de uyum içinde, aslında 13 yaş üstü çocuklarımızın güvenli platform kullanımını sağlamak için geliştirdiğimiz 30'dan fazla araç bulunmaktadır; eksiklerimiz varsa daha fazlasını da yapmaya da hazırız. Örneğin, geçen yıl Mayıs ayından itibaren devreye aldığımız 16 yaş altı kullanıcılar için "genç hesapları" dediğimiz hesap türüne otomatik olarak çocuklarımızı geçirmiş durumdayız. Bu hesap türü içinde anne-babalara daha fazla kontrol imkânı veren araçlar bulunmaktadır; örneğin, ekran süresi limiti getirilebilmektedir bir saat, otuz dakika vesaire gibi, gece on ile sabah yedi arasında bildirimler kapatılabilmektedir; takip etmedikleri kişilerin çocuklara DM'den mesaj atması engellenmektedir, hassas içerikler bu çocuklarımıza gösterilmemektedir ve bunlar gibi birçok önlemimiz bulunmaktadır. Bizler yaş temelli yasakların amaçlanan faydayı sağlamayabileceği gibi daha fazla zarara yol açma olasılığı olduğunu değerlendiriyoruz. Avustralya'da, malumunuz, bu kanun geçti, iki üç aylık bir uygulama tecrübesi de oluştu, laboratuvar gibi oradan alınacak dersler olduğunu düşünüyoruz. Birinci ders, çocuklar VPN kullanarak yasakları kolayca aşmanın yollarını buldular ne yazık ki. Orada ruh sağlığı konusunda endişeler vardı; daha çok yeni, 6 bin çocuk arasında yapılan bir araştırmada ruh sağlığının çocuğun okuldaki durumu ve ailedeki durumuyla çok daha ilişkili olduğu ortaya konuldu. Ekran süresi bir sorun olarak görülüyordu fakat bu yasaktan sonra ekran süresi hiç azalmadı yani çocuklar bir anda sokakta oynamaya çıkmadılar. Ne oldu? Başka on-line App'leri kullanmaya başladılar, on-line ortamlarda kendileri için ne kadar güvenli olduğu belli olmayan başka App'ler kullanmaya başladılar. Bir araştırma bir çocuğun bir haftada 40'tan fazla App kullandığını, uygulama kullandığını göstermektedir, sosyal medya bu 40 tane App'ten sadece bir tanesidir. Çocuklar ayrıca "login"siz olarak kullanabilmekte ya da anne-babalarının telefonundan kendi yaşlarına uygun olmayan kullanım deneyimlerine maruz kalabilmektedirler. Bu nedenle, bizler yasaklar yerine çocuğun yaşına uygun on-line tecrübeli deneyimlerin sunulmasının öncelenmesinin daha faydalı olabileceğini, etkin olabileceğini değerlendiriyoruz naçizane. 5651 sayılı Kanun'daki yeni değişikliklerle hedeflenen amaçlara ulaşmak için güçlü yaş doğrulama mekanizmalarının kritik öneme sahip olduğunu düşünüyoruz. Meta ebeveynler ve kullanıcılar üzerindeki yükü azaltan çözümleri desteklemektedir. Bu çözümler kullanımı kolay, mahremiyeti, kişisel verilerin korunmasını gözetken ve sektör genelinde tüm ekosistem seviyesinde tutarlı biçimde çalışan çözümler olmalıdır. Çocukların yaşını belirlemek ve doğrulamak uygulama bazında, aplikasyon bazında bir zorunluluk hâline getirildiğinde pratikte bu aslında tüm kullanıcıların doğrulanmasını gerektirmektedir yani bu kanun çıktıktan sonra sadece çocukları ilgilendiren değil aslında tüm sosyal medya kullanıcılarını ilgilendiren bir düzenlemeyle karşı karşıya kalmış olacağız. Bu da kapsam içindeki her uygulama için ayrı ayrı doğrulama adımları anlamına gelmektedir. Tüm kullanıcılar için, özellikle de çocukların yaşını doğrulamak durumunda kalacak olan ebeveynler için uygulamada bir yük oluşturacaktır. Dediğimiz gibi ortalama olarak gençler haftada 40 uygulama kullanıyor ve sosyal medya kapsamında da zaten bildiğim kadar 20'den fazla uygulama var yani en çok bilinen uygulamalar Instagram, TikTok vesaire olsa da yerli uygulamamız da var biliyorsunuz Next Sosyal gibi ve Snapchat gibi daha birçok uygulamaların olduğunu da biliyoruz. Bu nedenle, biz Meta olarak yaş doğrulamada asıl sorumluluğun her bir uygulamaya ayrı ayrı yüklenmesi yerine uygulama mağazası düzeyinde konumlandırıldığı ve tüm ekosistemin aslında düzenlenmeye çalışıldığı, çocuklar için güvenli hâle getirilmeye çalışıldığı bir uygulamayı öneriyoruz. Uygulama mağazası seviyesinde zorunlu yaş doğrulaması yinelenen uygulama bazlı kontrolleri tek bir yerden, tek bir evrensel doğrulamayla ikame ederek kullanıcının yaşlarının sadece bir kez doğrulanmasına olanak tanır ve gözetimi tek bir noktada daha net hâle getirir diye değerlendiriyoruz ve bu çözümün etkili olabilmesi için uygulama mağazalarının yaş doğrulama yapmasının kanunda açıkça zorunlu kılınması gerektiğini düşünüyoruz. Zira kanunda açık bir yasal zorunluluk yer almadığı sürece uygulama mağazalarının yaş doğrulamayı gönüllülük esasına dayanarak tutarlı bir biçimde uygulanmasının beklenemeyeceğini değerlendiriyoruz. 5651 sayılı Kanun'un da 2007 yılında yürürlüğe girmesinden bu yana, uygulama mağazalarının zaten yer sağlayıcı sıfatıyla, yetkili makamların kararları doğrultusunda uygulamaları mağazadan kaldırma gibi yükümlülükleri bulunmaktadır. Mevcut görevleri ve yükümlülüklerine ek olarak yaş doğrulama yükümlülüğünün de getirilmesi tek bir onay süreciyle ebeveynlerin işini kolaylaştıracaktır ve uygulamada tüm ekosistem yaklaşımını mümkün kılacaktır diye değerlendiriyoruz.

Önerimiz de şu şekilde: Yedinci fıkrada yükümlülük getirilen maddeye bir ekleme yapılarak "Uygulama mağazaları kullanıcıların yaş doğrulamasını gerçekleştirmek ve yaş bilgisini sosyal ağ sağlayıcılarına iletmekle yükümlüdür." şeklinde bir yeni yükümlülük eklenmesinin uygun olacağını değerlendiriyoruz.

Diğer bir önerimiz de uyum sürecine ilişkin. Altı ay sonra bu maddeler yürürlüğe girecek fakat ikincil düzenlemeyle yaş doğrulama yöntemleri konusunda ayrıca çalışma yapılacağını anlıyoruz kanunda çok açıkça yazmasa da. Bu çalışmaların, mesela, dört ay sürdüğü bir senaryoda çalışmalar sonlanacak ama bizim uyum için sadece iki ayımız kalacak gibi bir durumla karşılaşabiliriz ve bu, global şirketleri uyum için oldukça zorlayacak bir süredir. Dolayısıyla yürürlüğe girdikten sonra, yönetmeliklerle gerekli ayrıntılar belirlendikten sonra altı ay süre verilirse uyum anlamında daha pozitif olacaktır. Örneğin, Avustralya'da kanuna uyum için bir yıl süre verilmiştir. Bu konularda görüşlerimizi arz ederiz.

Saygılarımızla.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, kıymetli arkadaşımız bu Avustralya örneğini verirken aklıma geldi. Tabii, "Orada şöyle yapıldı, şu gözlemler yapıldı, şu araştırmalar yapıldı." falan gibi ifadeler çok genel kullanılıyor; bunlar bilimsel değil bir defa. Böyle bir örnek üzerinden kalkarak bir genelleme yapmanın hiçbir anlamı yoktur. Ben, tahmin ediyorsunuz ki bu konuları çalışmış birisiyim. ODTÜ'de master dönemimde Cemal Yıldırım Bey bilim felsefesini ve bilimsel araştırma yöntemlerini öğretti bize. Bunların bir geçerliliği yok. İbrahim Armağan da lisans dönemimde istatistik ve yöntem hocamdı, onlar bu meseleleri bize iyi anlattılar. Sizin de tanıdığı hocalar vardır ama bunlar Türkiye'nin bildiği hocalar olduğu için onları anıyorum burada. Dolayısıyla biz o örneklerden, bir örneklemeden kalkarak -Tuncay Bey siz de bu araştırmaları yaptırdınız medyada- bir şeye varamayız ama biz burada neye bakacağız? Bir, ahlaki tutarlılığa bakacağız, değil mi? Çocukları nasıl koruruz? Sınır getirmeyelim, annesinin babasının şeyini kullanır; bu, her şey olabilir. Çatıdan da atlayabilir, bacadan da atlayabilir, minareden de atabilir yani bu tür genellemelerle, bu tür ihtimallerle bu meseleyi çözemeyiz. Bize gerekçeleri daha sağlam önerilerde bulunmanızı isteriz. Sizin önerilerinizin öyle olmadığını söylemiyorum, önerileriniz içinde gerçeklik payı var ama bizim arkadaşlarımızın çok daha gerçekçi çalışmalarının sonucunda bize önerdikleri var, onu bildiğim için bu girişi yaptım.

Buyurun.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Sayın Bakanım, teşekkür ederim.

Ben bu masanın etrafındaki herkesin bir kere şu konuda hemfikir olduğundan eminim: Biz çocuklarımızın minimum verisiyle maksimum güvenliğini hedefliyoruz yani biz e-devlet üzerinden bir "token" sistemi, Siber Güvenlikten Furkan Civelek Bey burada, kendisi detaylarını verecek. Bu HES kodunda -hani bir HES kodu alıyorduk ya- sadece bir sonuç vardı: Covid veya değil. Burada da 15 yaş üstü veya değil, sadece o bilgiyi bir sefere mahsus ilk hesap açarken bu bilgiyi girecek. Bu geçiş sürecini vermemizin sebebi de zaten şu altı ay geçiş süreci veriyoruz, "Biz bunu getiriyoruz; bunun yanında, teknoloji her gün, her an, her dakika kendini yenileyen bir alan, o süre zarfında daha mantıklı, daha güvenli, daha makul bir şey gelirse bunu sosyal medya platformlarıyla da birlikte yürüterek en uygun sistem hangisiyse onu kullanalım." diye. Eğer Sayın Bakanım müsaade ederseniz Furkan Bey bu konuda teknik olarak bir bilgi versin.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Furkan Bey, buyurun.

SİBER GÜVENLİK BAŞKANLIĞI DİJİTAL DEVLET GENEL MÜDÜR VEKİLİ FURKAN CİVELEK - Teşekkür ederim.

Adım Furkan Civelek, Siber Güvenlik Başkanlığında Dijital Devlet Genel Müdür Vekili olarak görev yapıyorum efendim.

Bizim burada önerdiğimiz mekanizma e-devlet kapısı üzerinden ilgili kullanıcılar için oluşturulacak bir "token"la... "Token" dediğimiz şey aslında küçük bir dijital dosyadır, elektronik imzalı bir belge gibi düşünün, içinde şu yazıyor: "Bu kişi -o kişinin tanımlayıcısı Twitter'da kullandığı kod olabilir, kullanıcı kodu olabilir, kendi ismi olabilir, her ne olursa- 15 yaşın, 16 yaşın üzerindedir veya değildir." gibi bir bilgi var içerisinde sadece. Altında da e-devlet kapısının ve onun arkasındaki bakanlığın bir anlamda mührü var dolayısıyla bu doğrulanabilir, üçüncü taraflarca bağımsız olarak off-line olarak da doğrulanabilir bir veri elemanı vereceğiz aslında. Biz bir kere bu veriyi ilgili kullanıcıya verdikten sonra bu "token" dediğimiz anahtar ilgili kullanıcı yaş doğrulamasına tabi olan bütün sosyal medya platformlarına yükleyerek kendisinin e-devlet tarafından 15 yaşın üzerinde olduğunun teyit edildiğini ilgili platforma ispatlayabiliyor olacak. Çok özetle mekanizma bu efendim. Zaten e-devlet kapısında kullanıcı olabilmek için 16 yaş ve üstünde olmak gerekiyor, onun altındakiler zaten kullanıcı olamıyorlar. Ki kullanıcıların e-devlet kapısı üyesi -abonesi- olabilmesi için kimlik doğrulaması vesaire, yüz yüze yapılan usuller bunlar. Biz, bunun, maksadı hasıl etmeye yeteceğini düşünüyoruz efendim. Bu surette, sosyal medya platformları tarafına da kişiyle ilgili, kullanıcıyla ilgili ekstra çok fazla bir bilgi gitmiyor olacak. Sadece giden bilgi aslında şu kullanıcı koduna sahip kişi 15 yaşın üzerindedir, nokta, bu kadar. Başka hiçbir bilgi kendileriyle paylaşılmıyor olacak.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum...

OKAN KONURALP (Ankara) - Sayın Başkanım, bizim de bu alanda fikirlerimizi paylaşmamıza izin verirseniz...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tabii, buyurun.

OKAN KONURALP (Ankara) - Buyurun Hocam.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun Hocam, sizin mikrofonunuzu açtım.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Sayın Başkan, uzun süredir söz istiyoruz. Herkes çok yoruldu biliyoruz ama bunu bugün bitirmek bizim fikrimiz değil. Yasama faaliyetinin çok önemli bir aşamasını oluşturuyor buradaki çaba ve biz...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - 2 maddemiz kaldı Hocam.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Ne yapayım, konuşmayayım mı?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Yok, yani "Bitirmeyelim." diyorsunuz da problem değil, zamanımız var yani.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Teşekkürler, müsaade çıktı.

Şöyle Sayın Başkan, gerçekten, bir biçimde rahatsızlık yaratan bir işleyiş oldu bu şeyde yani özel bir satışma falan değil bir durum tespiti yapmak isterim. Çok farklı alanlarda çok önemli konular görüşülüyor ve bir güne sıkıştırıyorsunuz. Yasama faaliyetine eğer gerçekten önem veriyorsak bunun müzakereci bir yönü olduğunu atlayamayız. Bizim bu müzakereyi yapabileceğimiz komisyonlarımız dışında hiçbir yerimiz yok. Genel Kurula bir kez geldikten sonra o bir müzakere olmuyor, üzerinde birbirinden ilişkisiz beşer dakikalık konuşma haklarımız var. Dolayısıyla buranın en iyi biçimde değerlendirilmesine imkân tanımanız gerekir. Bizim

sözlerimizden sonra söz alıp son sözü söylediğinizde, bize tekrar söz dönmediği için söylediğimiz haklı şeyler de açıkçası geçersizleşiyor. Mesela "Onun onunla ilgisi yok, bunun bununla ilgisi yok." diyerek birçok şeye müdahalede bulundunuz. Her şeyin her şeyle çok ilişkisi var, bu maddeler teknik birer madde olarak alınıp geçilecek şeyler değil; bir bağlamda cereyan ediyor bütün olay. Sosyal medyaya nasıl bir yaklaşım var? 2020'den bugüne bu alanda yapılan düzenlemelerle ne yaşamışız, nasıl sonuçları olmuş? Bunu gördüğümüz zaman biz o geriye dönük olarak hangi tecrübeyle ilişkilendiriyoruz? Böyle olmaması için ne yapmak gerekir? Biz bunu konuşmak istiyoruz. Ben hiç bunları tekrar tekrar hatırlatmak istemiyorum ama bu komisyonlarda kendimi böyle bir pozisyonda buluyorum. Bu alanda profesörlük aşamasındayken ihraç edilmiş bir bariş imzacısıyım. Medya ve iletişim alanında çalışıyorum, siz de sanırım biliyorsunuz. Ve bütün çabamız gerçekten çocukları korumak. Çocukları korumak sadece sizlerin uhdesinde olan bir şey değil, bunu da başka bir iki komisyonda söyledim, bazen mahcubiyet duyuyorum. Yardımcı doçentliğimin üç senesini RTÜK'te bugün kullanılan akıllı işaretler, çocuklar için görsel, işitsel iletişim alanındaki rehberlik sisteminin geliştirilmesine verdim ve bir gönüllü akademisyen olarak tam üç yıl çalıştık. RTÜK o zamanlar bilim alanından insanlara yer açıyordu. Hâlâ sayfaya gittiğinizde bilim kurulundaki 3 elemandan biri olarak görülürüm; iletişim bilimci, psikiyatrist ve psikolog olarak 3 kişiyiz. Yani üç yılını genç yaşta, çoluk çocuğum yokken -ki hâlâ yok- bu işe verdiğime göre çocukları korumak gibi bir derdimiz var hepimizin, korumak istiyorum.

Şimdi, bu yasaklar dünyanın her yerinde var. Bence teknik kısımda önemli açıklamalar yaptı arkadaşımız. Avustralya'da, Finlandiya'da, Danimarka'da; bu genelleme değil, aslında genelleme "Bütün bunlar bilimsel değil." demektir. Bu ülkelerde var diye hepsi aynen bizde olabilir mi? Olamaz. Ülke bağlamları çok farklı. Finlandiya'da bir çocuğun internet erişimini sınırladığınız zaman onun önüne bir dünya açabilirsiniz. Burada bir çocuk bir gitar öğrenme fırsatı bulamaz. Bir bisikleti yoktur milyonlarca çocuğun. Dolayısıyla bu sosyal medyanın düzenlenmesi gerçekten gerekli, vahim şeyler oluyor sosyal medyada. Ancak bu yasakçı şey... Yasaklamak da gerekebilir, ben, böyle, basitçe "Çocukları özne olarak görmemektir." falan diye bakan biri değilim. Çocuklar belirli yasakları aşama aşama katederek büyürler ve belirli yasakları da uygulamak gerekir. Ancak bugünün koşullarında Türkiye'de şiddet bu kadar yüksekken, şiddet üreten koşulları sonlandırmazken, adalete olan güven yerle yeksan olmuşken, toplum güvenli bir yer değilken buraya bir yasak koyduğunuzda ekonomik koşulları nedeniyle başka hiçbir alana erişimi olamayan birçok çocuk ile aile arasında aile barışını bozan bir etki yaratmış olursunuz. Aile barışını kökten sarsan bir şey çünkü çocuk o yasağı aşmanın bir yolunu muhakkak bulacaktır, buna ikna olmayacaktır, aileler de ikna olmayacaktır. Çocuğu sokaktan ve başka tehditlerden korumanın çok sınırlı ve ucuz bir yolu internet. Dolayısıyla barkod sistemi, evet, gerçekten kişisel verilerin korunması adına bir güven alanı açıyor gibi görünüyor ama barkodlar da kopyalanabiliyorlar, şifre ve değişim sıklığı çerçevesinde çok dikkatli olunmazsa hiçbir güvenli alan oluşturmuyorlar. Ayrıca da kişiyle eşleşiyor e-devletten geçtiği zaman ve aslında o verileri yeniden de üretebiliyor. Hadi, bütün meselemizin bu olmadığını düşünelim. Çocuklara, 15 yaşın altına bir şekilde tümünden yasakladığınızda belki de bunları birbirinden ayırt etmek için herkesin barkodunun olması gerekecek, bütün toplum izlenecek. Bir barkod borsası bile olabilir. Eğer aileyi ikna etmiyorsa başka yerden erişebilir. Gerçekten hiç öngörmediğimiz riskler oluşabilir. Şimdi, bunların teknik detaylarına çok girmek istemiyorum.

Bugüne kadar... İşte, önümüze bu geldiği zaman, bizim bu tutanaklara geçirmemiz gereken şeyler var. Bize yarın bir gün diyecekler ki: "Siz orada değil miydiniz bütün bunlar oradan geçerken?" Şimdi, sosyal medya alanında Ekim 2020'de 5651 sayılı Yasa'yla yapılan düzenlemenin sonuçlarını hepimiz biliyoruz. İşte, bu sosyal medya yasası olarak bilinen yasa çerçevesinde sosyal medya platformlarına getirilen yükümlülükler vesaire. 8/A maddesi, biliyorsunuz, yine oradandır ama o 8/A maddesi çerçevesinde, bakıyorsunuz, işte, Instagram'ın kapatılması aklıma geliyor benim. Hangi kapsamda, neden kapatıldı, neydi? Bunu bile hiç bilmediğiniz son derece keyfi uygulamalar karşımıza çıktı. Bugün baktığınız zaman, diğer Dezenformasyon Yasası'yla birlikte gündemimize gelen 217/A. O yasa geldikten bugüne yüzde 80 oranında gazeteciliğe yönelik olarak işlevselleştirilmiş ve bu da hep muhalif gazetecilere olmuş. Bu alanda yapılan "Dezenformasyonu önüyoruz, sosyal medyaya düzen getiriyoruz." dediğiniz iki temel uygulama tamamen medya ve ifade özgürlüğü alanını daraltmak üzere kullanılmış. Ve giderek sıkıştığımız tek mecra... Ana akım medya çoktan elimizden gitti, muhalefet olarak toplumsal muhalefet, siyasal muhalefet olarak buradayız ve işte, 217'ye bakıyorsunuz, Tolga Şardan'dan başlayıp İsmail Arı'ya kadar bütün gazetecileri hapse tıkmanın bir yolunu oluşturmuş. Şimdi, bu önümüze geldiğinde "Çocukları koruyacağız." diyebileceğimiz bir güven ilişkimiz zaten yok. Mesele bunlara onay verip geçmek değil, bunları kayıtlara geçirmek bizim için önemli bir şey hâline geliyor. Dolayısıyla bu konuşmalara alan açılması gerekiyor. Biz bu yasayı dört günde niye konuşmuyoruz? Yani "Çok acil, çok acil." ama sonuçta bir günde de bitecek kadar acil değil. Dört günde bunu düşünüyoruz, her birimiz bu tehditler nasıl aşıllır? Benim, aile barışını şu yollarla bozar dediğim şeyi belki daha detaylandırmak isterim. Bir başkası, başka bir şey söylemek ister. Hep çok genel bir düzlemde kalıyoruz, o genel düzlem de bugüne kadar iktidarın bize gerçekten -sözü baskılamak dışında- bu düzenlemelerle hiçbir şey sunmamasıyla ilişkili. "Olumsuz örnek yine olumsuz olacak anlamında değil." diyorsunuz. Gördüğümüz budur ve bunu söylemek zorundayız.

Bunun dışında, adalete olan güven o kadar yerle bir olmuş ki artık siyaset alanında değil adli alanda da hiçbir şekilde adalete erişimin mümkün olmadığı bir sürü "case"i bir sene içinde görüyoruz, vahim şeyler oluyor. Sosyal medyada mütemediyen mahkemeler kuruluyor; kişileri zan altında bırakan, etiketleyen, asla temizleyemediğiniz, dezenformasyon yayan ve bütün yargıyı baskı altına alan. Şimdi, bütün bunlar böyle, bununla mücadele edemiyoruz ama biz çocuklara yasak getiriyoruz. Bu anlamda, buna esastan; bu aceleciliğe ve bu güvensiz ortamda bunun bu şekilde ilişkisiz bir Komisyonunda önümüze getirilmesine karşı olduğumuzu ifade etmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Okan Bey, buyurun.

OKAN KONURALP (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de saygıdeğer hocamın konuşmalarına çok büyük ölçüde katılıyorum. Sabahki konuşmama kısmen değinerek ilgili maddeleriyle ilgili düşüncelerimi sizinle paylaşmak isterim.

Elbette yani çocuğun üstün yararı söz konusu olduğunda anlamlı bir ivedilik zorunluluktur elbette ama tam da bu noktada, herhangi bir konudan bağımsız olarak, çocuğun üstün yararı söz konusu olduğunda ortak akılı çalıştırmak, hep birlikte bir sonuca, hepimizin içine sinecek bir sunuca ulaşmak daha kıymetlidir. Fakat her türlü çabamıza ve iyi niyetimize rağmen, gelinen nokta itibarıyla elbette birtakım değişiklikler olacağına dair sözler duyuyoruz. Keşke iki hafta önceki toplantıda çoğunluk sağlanamamasını bir avantaja çevirseydik ve bugün sizin de son derece kıymetli olarak vermiş olduğunuz sözün bir sonucu olarak, aslında bu sözü vermenize gerek kalmaksızın, bu iki haftayı hep birlikte değerlendirip tam da Genel Kurula bu süreci bırakmadan, bugün bu meseleleri en azından, burada, ortak bir akılla halledebilseydik. Şimdi de Genel Kurul aşamasına bırakılmış bir durum var. Birkaç günlük ya da bir haftalık müzakerenin sonunda, 22'nci maddeyle ilgili, Sayın BTK uzmanımız başka bir önermede bulundu. Fakat bu yine de bizim ortak akılı çalıştırmamıza çok da imkân bırakmıyor.

Neden bırakmıyor? Örneğin, şimdi, elbette olayın teknik boyutundan kaynaklı bizim de bazı kavramları yanlış kullanmamız, bazı yanlış yorumlarda bulunmamız söz konusu olabilir ama nihayetinde, az önce Sayın BTK yetkilisi arkadaşımızın önermesi, bir başka sorunu da beraberinde getireceğine dair sıcaklığına bir endişeyi taşımaya başladık. Elbette, trol akılla, trol anlayışla, dezenformasyon üreten ahlaksız durumla mücadele etmek çok önemli ve çok kıymetlidir ama bir yanıyla da internet ve sosyal medyalar kendi içerisinde bir anonimlik hakkını da içinde barındıran mecralardır. Şu an itibarıyla biz eğer pandemideki gibi bir kod kullanımına girersek elbette trol hesaplara yönelik bir tedbir de içinde barındıran bir sonuca evrilebilir ama internetin ortaya çıktığı tarih itibarıyla neredeyse evrenselleşmiş bu anonimleşme hakkını da gasbeden bir yere doğru gideceğiz. 15 yaşın üstündeki herkesin açık kimliğinin kim olduğunu bildiği, dolayısıyla herkesin kendi açık kimliğiyle varlığını, sosyal medyadaki pozisyonunu tanımlayabileceği bir ihtimale kapı aralıyoruz. Yani bir nevi kurunun yanında olağanüstü bir yaş yakıyoruz yani.

Şimdi, illa trol ya da dezenformasyon üretmek için anonim hesaplara ihtiyaç duymuyoruz. Siyasetin bir sonucu olarak da kültür sanatın bir sonucu olarak da akademik dünyanın bir sonucu olarak da ya da sadece fikir ve ifade özgürlüğünü kullanmanın; kimseyi rencide etmeden, kimseyi örselemeden fikir ve ifade özgürlüğü hakkını kullanmanın bir sonucu olarak da anonim hesaplar, anonim kimlikler yaratılıyor. Hâl böyleyken, şimdi, biz o anonim kimliklere de eğer böyleyse, eğer yanlış anlamadıysam -kendisinin de vurguladığı üzere- pandemideki gibi bir kod getirme mecburiyetini dayatıyoruz. Bu bence iyi değil; bu, ister istemez her türlü demokratik itirazın, her türlü haklı olduğunu düşündükleri eleştirinin önünü tıkayacak bir yere evrilir.

Bakın, bu trol tartışmaları ilk başladığında Genel Kurulda bir konuşma yapmıştım. Yani kendi yaptığım konuşmaya çok böyle atıf yaparak şey yapmak istemem ama yani Sayın Özlem Zengin'e yönelik trol saldırısını da ama aynı zamanda, Sayın Başak Demirtaş'a yönelik trol saldırısını da aynı düzeyde, aynı hissiyatla eleştiren bir konuşma yapmıştım ve Özlem Zengin'in son derece içten tebriğini almıştım. İşte, burayla mücadele edelim fakat anonimliğe zarar getirecek bir yere doğru evriliyor bu. Bunun üzerine düşünmek gerekir. Hâliyle, bu bağlamda, ben bu 15 yaş sınırının da teklifi getiren arkadaşlarımızın şahsına yönelik bir eleştiri olarak değerlendirmeyin ama hangi pedagojik ve sosyolojik gerçekliğin bir sonucu olarak, hangi pedagojik ve sosyolojik akademik değerlendirmeye atıf yapılarak bu 15 yaş sınırının belirlendiğini de kanun teklifinin gerekçelerinde göremiyorum. Avustralya yapmış olabilir; gençler, çocuklar dalga geçiyor o kanunla. Fransa bakın işin içinden çıkamıyor, Avrupa Birliği başka bir hikâye kurmaya çalışıyor ve biz bir anda bir 15 yaş... Elbette, dediğim gibi, hepimiz çocuklarımızı koruyalım, çocuklarımızı korumak için elimizden geleni yapalım ama bu 15 yaşın hangi gerekçeyle konulduğuna dair de çoğu akademisyen olan hazırımın da anlayabileceği şekilde bir pedagojik, bir akademik atıf bile yok metnin herhangi bir yerinde. Bu hâliyle de ben çocuklarımıza... Mesela neden 12 yaşa, neden 13 yaşa inemediğine dair de birtakım değerlendirmelerin olmasını isterdim.

Çok uzatmayacağım Sayın Başkanım, son derece hoşgörülü ve son derece keyifli, demokratik bir yönetim sergilediniz.

Son olarak da 23'üncü maddede de konuşma ihtiyacı hissetmeksizin, izninizle, anlayışınıza sığınarak 23'üncü maddeyle ilgili değerlendirmemi yaparak artık finale getirmek isterim. Şimdi, isminde "Türkiye" ismini taşıyan ve "Türkiye" ismi taşıma hakkını Bakanlar Kuruluyla almış son derece kıymetli bir derneğin temsilcisi de aramızda; Türkiye Oyun Geliştiricileri Derneği. Bu elbette çok güzel bir şey, malumunuz "Türkiye" kavramını herkes kullanamaz. Ve Türkiye'nin en önemli vergi vericileri olmuş bu arkadaşlar yani hepinizin bildiği gibi 5 milyar dolarlık bir vergi, 3,5 milyar dolarını bu oyun geliştiriciler bu dijital dünyada karşılıyor. Şimdi, gelinen noktada onların endişelerini büyük ölçüde gideren birtakım değişiklikler olacağını duyduk, birazdan önergelerle de somutlanır ama hâlâ şöyle de bir belirsizlikle karşı karşıyayız: Yani, çocukları ve gençleri korumak gibi son derece soyut, hatta belki de -bağışlayın ama- biraz da popülist argümanlarla böyle son derece ağır bir sansür imkânını doğuran bir düzenlemeyle karşı karşıyayız. Bakın, bant daraltmak, bırakın yüzde 30'u, yüzde 10'a bile düşse bu Steam ve benzeri platformlara ulaşıp oradan oyun oynama imkânınız kalmıyor. Büyük bir ihtimalle sizin çocuklarınız da size bu nedenden dolayı kızacak, bu nedenden dolayı eleştirecek, büyük bir ihtimalle sizin çocuklarınız, torunlarınız da benim çocuklarım gibi Steam'de en son hangi oyun yüklenmiş, ne zaman yüklenmiş, onlara bakıyor, fragmanlarını izliyor. Böylesine önemli platformlar aracılığıyla dünyanın herhangi bir köşesine ürünü satan bu Türk oyun geliştiricileri, herkes vergi kaçırıyor ama bunlar kaçırıyor, bakın, çünkü teknik olarak kaçırma imkânları da yok yani 3,5 milyar düzeyinde bir vergi üretmişler ve bu sayısız oyunun sadece Türkiye pazarından çıkmasına değil, aynı zamanda onlarca kıymetli oyunun da dünya pazarlarına ulaşması yönünde de -dediğim gibi- belirsiz birtakım gerekçelerle bant daraltmasına neden olabilecek bir düzenlemeye de kapı aralıyoruz.

Hâliyle ben bu konuda daha hassas olunması gerektiğini, yüksek değerde katma değer üreten bu platformun, bu derneğin değerli temsilcilerinin de belirli nedenlerden dolayı dile getirememiş olabilecekleri belki de -bilmiyorum- ihtimalleri, kötü ihtimalleri de göz ardı edecek yeni bir düzenlemenin el birliğiyle yapılması gerektiğini düşünüyor, teşekkür ediyorum sabrınız için, sağ olun.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Ömer Faruk Bey, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, tabii önemli bir konu hakkında konuşuyoruz. Orta ve ileri yaşlılar bu konu hakkında bir karar veriyor ancak sokaktaki gençlere dönüp sorsanız "Özgürlüğümüzü kısıtlamayın, ifade özgürlüğümüzü kısıtlamayın." diyorlar, bana ulaşan gençler bunu söylüyor ve "Biz bunu aşarız." diyorlar. Yani şimdi boş yere ifade özgürlüğü kısıtlanacak, boş yere birtakım yasaklar getirilecek, boş

yere gençlerin önünü kapatacağız. Şimdi, niye illa 15 yaş mesela da başka bir yaş değil, bunu da sormak lazım. Mutlak bir dijital denetim geliyor benim gördüğüm kadarıyla. Eğitici, gelişimsel yayınlar da buradan engellenebilir yani çocuk... İlla tüm internet zararlı mı Allah aşkına? Tamam, bir kısmı belki bağımlılık; şu veya bu neden olabiliyor ama eğitici, gelişimsel ayrımı yapmadan bir baskı geliyor. Bu tamamen engellemeye gidiyor ve Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 13'üncü, 17'nci, 27'nci, 31'inci maddelerine aykırı olduğunu düşünüyoruz. Yetişkinlere de bir yaş, kimlik doğrulaması getiriyor, böyle sansürcü ve baskıcı bir devlet görüntüsü veriyor.

Yine, şimdi şirketlere -önceden sanırım dört saattir- bir saatlik bir süre tanınıyor, otomatik bir sansür makinesi gibi bir durum mevzu bahis oluyor. Küresel cironun yüzde 3'üyle ilgili bir ceza sistemi geliyor ve yeni reklam yasakları geliyor yani yüzde 50 ile 90 arasında bant daralması geliyor, gerçekten önemli bir baskı geliyor. Hepimizin ifade özgürlüğü önemli arkadaşlar yani bugün iktidarsınız, yarın muhalefet olabilirsiniz ama o zaman da ifade özgürlüğüne ihtiyacınız olacak, hepimizin olacak. O yüzden, ifade özgürlüğümüzü korumalıyız, buna sahip çıkmalıyız.

Şimdi, şirketlerin tüm algoritmasını, ticari tutumlarını, kara kutularını denetleyen bir sisteme doğru gidiyoruz; özel hayata müdahale gibi bu ve bütün bunlar devletin bir sansür filtresinde işin doğrusu. BTK'ye de mahkeme kararı olmadan bir denetleme yetkisi getiriliyor ve bu da özel hayata müdahaleyi getiriyor. BTK'ye fiş çekme yetkisi veriliyor; kamu düzeni adına platformları durdurabilecek bir yasa teklifi Demokles'in kılıcı gibi tepemizde sallanacak ve çocuk koruma değil dijital bir tecrit sağlayacak, görünen o yani işte cezayla korkutarak bunlar yapılacak.

Tekrar tekrar düşünmeliyiz. Birtakım tedbirler var, teknik olarak teklif edilen hususlar hakkında düşünebiliriz. Ya, işte "Ben astım, kestim, bitti bu iş." "Tamam, artık 15 yaş altı internetten çekilsin." anlamına gelecek müdahaleler, baskılar kabul edilecek gibi değil arkadaşlar. Ben sözü çok uzatmayayım.

Sayın Başkanım, ben 8'inci maddede Genel Kurulda konuşmacıydım ama benim çok önemseydiğim bir maddeydi; onu tartışmak istiyorum, müsaadenizle bir iki kelam da onunla ilgili söyleyeceğim.

Şimdi, bu korunmaya muhtaç çocukların taleplerine yönelik -size de iletayım- bir yasa teklifim var, değerlendirin. Ben Bakanlık yetkilileriyle de görüştüm, bana gelen önerge cevaplarını da kendilerine verdim. Ortada bir sorun var, yaklaşık 13 bin delikanlı şu anda memuriyetten uzaklaştırılmış durumda. E, ne yapacak bu çocuklar yani sokağa mı atalım bunları? Bir şekilde bir af yasası çıkarılıp tekrar topluma kazandırılabilir, benim teklifim bu yönde.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Neden uzaklaştırılmışlar Sayın Vekilim?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Buna bir formül bulabiliriz yani Komisyonda belki 8'inci madde geçti ama Genel Kurulda halledebiliriz, yoksa bir çözümsüzlüğe terk edilmiş durumdadır.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - 8'inci maddenin içeriğinde yok ki öyle bir şey.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Evet, eklenebilir.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Başka bir madde yani yeni bir madde ihdasını mı kastediyorsunuz?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - İhdası, evet.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Tamam, 8'inci maddeyle ilgili değil de yeni bir madde ihdası.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onu bir değerlendiririz şeyden sonra.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ben size takdim edeceğim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tamam, arkadaşlar onu bir değerlendirir.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Yani bunu Bakanlık da şu anda... Hani Bakan Yardımcımızla da görüştüm, "Mahkeme kararları böyle." diyor. Tamam, mahkeme kararı böyle de...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - "Meclis bu durumu yeniden değerlendirebilir." diyor Ömer Faruk Bey, ona bir bakalım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Evet yani mevzuata göre kurumlar, yargı karar veriyor ama 13 bin küsur delikanlı sokağa atılmış durumda.

Şimdi, Sayın Bakan Yardımcımızla da konuştum "Ya, işin doğrusu, daha sonra bu delikanlılar, genç kızlar dönüp yine bize geliyorlar." diyor. "Ya, işte biz 'Devlet, babamız.' demiştik, sokağa atıldık, memuriyetten atıldık; bize bir çare, bir formül bulun." diyorlar. Şimdi, bu formülü bu yasa konuşulurken bulmazsak olmaz.

Sayın Bakanım, ben size de takdim edeceğim, bunu da konuşalım.

Teşekkürler.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, son sözü Tuncay Bey'e vereceğim bununla ilgili.

Buyurun.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Teşekkür ederim hocam.

Bir soru sormakla başlamak istiyorum: Siz 15 yaş sınırlamasıyla ilgili barkod düzenlemesini 15 yaşın üstündekilerin fişlenmesi amacıyla mı oluşturuyorsunuz?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Güzel bir soru, bunun cevabını verin.

SİBER GÜVENLİK BAŞKANLIĞI DİJİTAL DEVLET GENEL MÜDÜR VEKİLİ FURKAN CİVELEK - Elbette. Onun için oluşturmuyoruz yani en azından bizim niyetimiz o değil ama şunu söylemek lazım: Sayın vekilimizin dikkat çektiği husus -belki ben yanlış anlıyorsam düzeltsin beni- her türlü kimlik doğrulama, kimliğin unsuru ister yaş olsun, ister isim olsun, ister T.C. kimlik numarası, ister cinsiyet olsun, kimliği doğrulanan tarafın anonimliğini doğrulayan taraf kaldırır, başka türlü çünkü kimlik doğrulama yapamazsınız, doğrulanması için kim olduğunu bilmem lazım. Buradaki mesele şu...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - O bilgiler sizde duruyor.

SİBER GÜVENLİK BAŞKANLIĞI DİJİTAL DEVLET GENEL MÜDÜR VEKİLİ FURKAN CİVELEK - O bilgilerin... Evet, burada kaldırılan anonimlik o doğrulamayı yapan tarafındaki anonimlik kaldırılıyor ama internet ortamındaki anonimliğin kaldırılması gibi şey söz konusu değil, bunu özellikle tekrar vurgulamak isterim.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Ne yapacağız? Demek ki anonimlik özelliği bozulmuyor.

SİBER GÜVENLİK BAŞKANLIĞI DİJİTAL DEVLET GENEL MÜDÜR VEKİLİ FURKAN CİVELEK - İnternet ortamındaki anonimlik bozulmuyor ama kasıt eğer doğrulamayı yapan tarafında...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Bozulmuyor. İstersen "Tuncay Özkan" değil, "T.Ö." diye de girebilirsin, "Turgat" diye de girebilirsin.

OKAN KONURALP (Ankara) - X hesabına "Ahmet, Mehmet" yapmışsa nasıl olacak şimdi?

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - İşte "Ahmet, Mehmet" diye doğrulayacak, yaş dışında bir şey yok. Zaten biz arkadaşlar, galiba başka bir yere geldik. Biz, 15 yaş altındaki çocukların kimliğinin doğrulanmasıyla, yaş doğrulanmasıyla ilgileniyoruz.

OKAN KONURALP (Ankara) - Bu bahaneyle anonimlik ortadan kalkıyor.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Yok, yok, bence kalkmıyor.

OKAN KONURALP (Ankara) - Nasıl kalkmıyor ya?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Yok, yok.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Ben de görüşlerimi söyleyeyim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bu doğrudan doğruya yaş doğrulanmasıyla, ben de öyle anladım.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Yaş doğrulanmasıyla. Ben de görüşlerimi söyleyeyim.

Arkadaşlar, burada bulunmamızın sebebi çocukların korunması değilse bulunmayalım. Eğer varsa bir sorun, çocuklarla ilgili bir sorun varsa oturalım, yoksa kalkalım, bence var sorun. Bence, getirdiğiniz şeylerde sıkıntı var, düzeltmek için çalışalım ama 15 yaşın altındaki çocukları "Biz bırakalım, internette oyun oynasınlar."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Yok öyle bir şey.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Bir saatin üstünde oyun oynayan çocuğun beyinsel gelişiminde zarar var. Çağırılım buraya, psikologlar, psikiyatristler gelsin anlatsın, evrensel bir kural, bu sadece Türkiye'yle ilgili bir şey değil. Arkadaşlar "Oyun oynasın..." E, oynasınlar, ne yapayım yani ona mâni olmayacak mıyım? Neye mâni olacağım arkadaşlar? Biz neye mâni olmak için buraya toplanıyoruz o zaman? Bunu burada görüşmemizin anlamı ne o zaman? "Arkadaşlar çok çalışıyorlar, vergi kaçırmıyorlar." E, diğerleri de vergi kaçırmıyor.

OKAN KONURALP (Ankara) - Getirsinler işte.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Ya, ben de diyorum ki tamam, onunla ilgili düzenlemeyi, 4'üncü maddeyi geri çektik, mali konularda arkadaşlar anlattılar, "Çektik, düzenleyeceğiz." diyor ama asıl sorun şu: Arkadaşlar, bir buton koyuyor musunuz çocuğa? İngiltere'de 1980 yılında "Big Brothers" diye bir şey izledim, alt yazı geçti gözümün önünde, dedi ki: "Baban, annen, aile büyüklerin seni rahatsız edecek şekilde sana yaklaşıyorsa bu telefon numarasını ara." Var mı cesaretiniz? Yok. Buraya buton koymuyorsunuz, çocuğu annesine, babasına teslim ediyorsunuz, "Başka kimse ilgilenmesin." diyorsunuz, Meta diyor ki "Pazardaki pazarcılara verelim." E, biz de hiçbir şey yapmazsak o zaman ne yapacağız, bu çocukları kim koruyacak o zaman?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Çocukları korumak zorundayız.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Biz, çocukların korunmasından yanayız. Yaptığınız yanlışları düzeltiriz, birlikte çalışırız ama çocuğumuzu koruruz. Çocuğumuz sahipsizse biz sahibiz, ben sahipsiz çocuk kabul etmiyorum. O anlamda, buradaki her tartışmayı çok değerli buluyorum. Mesela, Okan'ın sorusu. Sen beni fişliyorsan arkadaş o senin sistemin hiçbir işe yaramaz ama sen benim verilerimi sende tutuyorsan, yaş doğrulamakla sınırlıyorsan ve emperyalist şirketlerin eline vermiyorsan, tamam, ben evet derim Tuncay Özkan olarak.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Aslında, Tuncay Bey şu sorduğün sorular ve yaptığın yorumlar çok önemli. Biz, çocukları korumak için varız ve arkadaşımızın da anlattığı gibi orada yaş doğrulanması var, ben de onun doğru olduğunu düşünüyorum, yapılan işlem de onunla sınırlıdır ve bir büyük gözaltı değildir.

Evet, buyurun.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Şimdi, ben, efendim, internette şunu önemsiyorum: Anonimlik kişinin ismini saklayarak yayın yapması da olabilir, anonimlik, bir müzik eserinin ya da bir fikrin, bir düşüncenin... Biz, o sınırsızlığı sınırlamaya çalışıyoruz, orada topluma kattığı değerler de olabilir. Bütün bunlarla beraber baktığımda, tekrar tekrar soracağım, yasada onunla ilgili, anonimliğin korunması konusunu arayacağım, 15 yaş altı dışında büyüklerin fişlenmesi, bunlarla ilgili herhangi bir düzenleme getirilip getirilmediğini tekrar tekrar soracağım, bunu burada kayıtlar altına alacağız ama arkadaşlar, ben sokakta ailelerle, ben sokakta çocuklarla konuştuğumda -öyle söylemeyeyim de belli olmasın- bir çocuğun "Beni kurtarın arkadaşlar, sekizinci saattir oyundayım, lütfen bana yardım edin." diye WhatsApp'tan mesaj attığını gördüm. Eğer bu çılgılığı duymayacaksak, eğer iki saat olmasın diyorum, ben bir saat diyorum, evrensel ölçüde söylüyorum, dijital ortamda eğitim dışında bir saatin üzerinde bir şey koyacaksak o zaman çocuklarımız korumasızdır. Ben de tekrar tekrar söylüyorum:

Bir, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonunun yaptığı çalışma ortadadır, saat 22.00 ile sabah 06.00 arasında çocuk dijital ortamda bulunamaz.

İki, bu çocuklarla ilgili olarak, mutlaka ve mutlaka bizim bu komisyonların yaptığı çalışmalardan verileri alıp yasa maddeleri koymamız gerekiyor, onlar boşa çalışmadılar. Daha Meclis Başkanına yeni sunulmuş önergede "Bir saat geçirsin." diyor.

Şimdi, bunun oyun üretenlere zararı... Çok özür diliyorum, bir çocuğun bundan elde edeceği fayda oyun işleticilerine ne getirirse getirsin umurunda değil. Bir masumun kirlenmemesi, bir masumun çıkarının savunulması bütün çıkarlardan üstündür. Ha, arkadaşlara da bir zarar getirilmediğini görüyorum. Siz onları koruyorsunuz zaten, başkasını korumuyorsunuz; dinlemişsiniz, size anlatmış, bize anlatmadı, dinlemişsiniz onları koruyun, buna bir şey demiyorum.

Aldatıcı reklam... Eğer aldatıcı reklam tanımını Türk Ticaret Kanunu'nun 61'inci maddesindeki gibi algılamıyorsanız getirip buraya koymayın arkadaşlar. Aldatıcı reklamı kendi kafamıza göre uyduracaksanız getirip koymayın. Türk Ticaret Kanunu'nun 61'inci maddesindeki aldatıcı reklam tanımını getirin buraya koyun, böyle muğlak muğlak durmayalım.

Ayrıca, çevrim içi oyunlarda geçireceği süreyle ilgili olarak ailelerin öncelikli olarak uyarılması gerektiğini düşünüyorum Sayın Başkanım. Butonu koydu, kullandık SMS yoluyla, aileye; anne bulaşıkta, çamaşırda, anne işte, çocuk bu aletin karşısında oturuyor, bir saati geçti, iki saati geçti, üç saati geçti... Türk çocukları dört buçuk saat kalıyorlar, televizyon karşısında altı saat geçiriyorlar. Bu resmen beyinlerinde kalıcı hasara yol açıyor. Nasıl bir kalıcı hasar? Bağımlılık noktasında her türlü katkıyı sağlayacak kalıcı hasar. Oynasın, ben oynamasın demiyorum arkadaşlar, ben Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonunun araştırmaları sonucu getirdiği bir saatlik sınırın çocuklar için getirilmesini, öncelikle ailelerin uyarılmasını, durmuyorsa bunlarla ilgili gerekli tedbirin alınmasını istiyorum. 15 yaşın altındaki çocuklar... Sosyal medyayı ayrı tutuyorum, oyunu ayrı tutuyorum. Sosyal medyayla ilgili, 15 yaşın altındaki çocuklara yasaklanması gerektiğini düşünüyorum ama oyunda günlük sürelerle ve yaş kategorileriyle çocukların bundan uluslararası faydayı elde etmesini istiyorum.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Bunları dikkate alıyoruz.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tuncay Bey'in bu ayırımı ben de çok önemsiyorum; oyun başka, sosyal medya başka. Bunu mutlaka vurgulamamız lazım, çocuklarımızı korumamız lazım. "Bu bir özgürlük alanıdır." falan saçma sapan bir şey. Bu, piyasa mantığıyla mevzuya bakmak demektir, piyasa mantığıyla bu mevzuya bakamayız; biz çocukları koruyan sosyal devlet mantığıyla bakacağız. Çocuğun kişiliğinin gelişmesini engelleyen şeylerdir bunlar, dışarıdan yöneltmiş faktörlerdir, etki alanlarıdır. Çocuğu bunlara maruz bırakmayacağız.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Hocam, buradaki gerekçeler üzerinden konuşuyorum da yani süreyi çok kullanıyorum diye bakmayın, teklifimizin gerekçeleri üzerinden anlatmaya çalışıyorum.

Şimdi, çocuklarla ilgili platformları, çocuklarla ilgili algoritmaları, erken uyarı mekanizmalarını şeffaf hâle getirecekler mi getirmeyecekler mi? Şimdi, Dijital Telif Yasası'nı görüşeceğiz, işte, birlikte dijital Komisyonundayız; Google'ın algoritmasının bize bildirilmesini istiyor muyuz, istemiyor muyuz? Meta'nın algoritmasının bize bildirilmesini istiyor muyuz, istemiyor muyuz? Ticari amaçlarının bize bildirilmesini istiyor muyuz? İstiyoruz. Orada istiyoruz, burada niye istemiyoruz? Küçük yapıları kastetmiyorum, ben büyük yapıları kastediyorum. Bunu almazsak bununla ilgili istediği gibi politik yönlendirme yapıyor, kişisel yönlendirme yapıyor, sorun bağlamında kendisinin yol açtığı bütün sorunları örtüyor. Daha burada akıllı uygulamaları, yapay zekâyı konuşmadık; yapay zekâ ajanlarının Amerika'da intihara sevk ettiği çocuklar konusunda verilen kararlar var, mahkemeler var, görüşmeler var. Bunlarla ilgili hiçbir düzenlemeyi konuşmadık daha.

Şimdi, bununla ilgili olarak, tanımlarımızda, zararlı içerik üretip yaydı, çocuğu etkiledi, çocuğu intihara sürükledi, çocuğu uyuşturucuya, bağımlılığa alıştırdı; çocukla ilgili bütün bu mücadeleyi orada bize kaybetti, çocuğu kaybetti. Peki, bununla ilgili cezai unsurlar... Ben diyorum ki bununla ilgili, cezai unsurlarla ilgili olarak da 5237 sayılı Kanun kapsamında cezada indirim yapılamayacağını, bunlarla ilgili işlemlerin...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tuncay Bey, maddeyle ilgili gerekçeleri mi tartışıyorsunuz, teklifle ilgili mi, önergeyle ilgili mi?

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Teklifte ilgili gerekçeleri söylüyorum efendim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyle ilgili...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Yani kendi gerekçelerimi söylüyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tamam.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Benim burada yapmaya, anlatmaya çalıştığım şey şudur: Arkadaşlar, sektör temsilcilerini koruyabiliriz, korumamız gerekir. Neden? Bizim için üretiyorlar, katma değer sağlıyorlar, bir para getiriyorlar ama çocuklarımızı ne yapacağız arkadaşlar? Şimdi, ben soruyorum: 15 yaşın üstündekilerini nasıl koruyacağız 18 yaşına kadar? Burada hiçbir hüküm yok. 16 yaşındaki kumara gitti, 17 yaşındaki kumara gitti, sanal bağımlılık yani kumar oynayabilecek; 18 yaşın üstündekini nasıl koruyacağız? İnsanımızı nasıl koruyacağız orada? Yani 18 yaşın üstündeki için "Yapabilirsin." "Edebilirsin." mi diyeceğiz?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Onları Dijital Mecralar Komisyonumuzda inşallah kapsayıcı bir şekilde getireceğiz.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Efendim, işte, keşke... Hocam, bunu niye konuşuyoruz burada?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Ama bugün doğrudan doğruya çocuklarla ilgili bir düzenleme yapıyoruz.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Hocam, 18 yaş altıyla ilgili olarak burada koruyucu bir tedbir yok.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Anladım.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Yani 15 ile 18 yaş arasındaki çocuğu nasıl koruyacağız? 18'e kadar çocuk diyoruz. Kumarda, sanal kumarda, reklamda getirilen yasaklar ağır bir şekilde uygulanmalı. Yasak getirmeliyiz arkadaşlar, yasak getirmesek bunları nasıl durduracağız; bunlar durur mu?

Şimdi Hocam, öz olarak şunu söylemek istiyorum: İdare konusundaki bir anımla bitireyim. Cezaevinde Mustafa Balbay'la altı ay kaldık birlikte. İkimiz varız, koğuşun kapısı açıldı, Adalet Bakanlığı Müsteşarımız içeri girdi, arkada 2 kişi duruyor, kayınbiraderleriymiş, maç izlemeye gitmişler, bizi görmek için mola vermişler, kapının dışından bize... Yasak aslında ama Cezaevi Müdürümüz, Müsteşarla birlikte kayınbiraderlerini aldı, Mustafa Balbay'la birlikte bizi gösterdi. İçeride -eski cezaevleri gibi değil- yemek pişiremezsiniz ama Balbay annesinden öğrenmiş yemek pişirmeyi, suya çeşitli otlar katıyor, limon sıkıyor, çorba oluyor. Bulgur pilavını yıkıyor kaynar suyla, çaydanlığın üstüne domatesi koyuyor, haşlıyor, onu onunla karıştırıyor, meyhane pilavı yapıyor, inanılmaz; adamda öyle bir yetenek var. Domates haşlanıyor semaverin üstünde, Müsteşar Bey içeri girdi. "E, nasıl gidiyor?" falan dedi. "Bunlar kim?" dedik, "Kayınbiraderler." dedi. Biz orada teşhirci maruz kaldık. Neyse, tamam, hepsi geçti. "Siz ne pişiriyorsunuz orada?" dedi, Mustafa Balbay dedi ki: "Ya, domates haşlıyorum, bulgur pilavına katacağım, birlikte yiyeceğiz. Siz de gelin, oturun." "Yok, yok; ben gidiyorum." dedi, çıktı; çıktıktan on beş dakika sonra koğuşu bastılar, Müdür Bey geldi, koğuşu bastı, dedi ki: "Siz domatesi amaç dışı kullanıyorsunuz." Dedim ki: "Domatesi amaç dışı kullanmak ne demek?" Dedi ki: "Biz size domatesi kantinden dörde bölüp tuz ekmeniz veya dilim dilim doğrayıp salata yapmanız için veriyoruz ama siz onu haşlayarak pişirdiğiniz için bu domatesi amaç dışı kullanma suçunu oluşturur."

Arkadaşlar, bu idarenin ekstra yetkiye falan ihtiyacı yok, elinde her şey var. Domatesi amaç dışı kullanır, kullanır. Kitapla ilgili, MİT kitabıyla ilgili bir MİT'çiyle görüşme yapıyordum, sordum, dedim ki: "Sizin için hedef nedir?" "Hedef, bizim hedef olarak gördüğümüzdür." dedi. "Adamı camiden alırsız, abdestsiz namaz kılıyor diye tutuklar, cezaevine koyarız." dedi. O kadar demokratik bir ülkeyiz. Şimdi, birbimizi burada kandırmayalım. Biz siyasetçi olarak şu çocukları koruyacak organizasyonu, canlıyı bir meydana getirelim, ondan sonra bunların hepsiyle ilgili olarak idare bizden yetki istesin.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, teşekkür ediyoruz Tuncay Bey.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Teşekkür ederim Hocam.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Değerli arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesinin çerçeve hükmünün aşağıdaki şekilde değiştirilmesini ve maddeye bağlı olarak mevcut yirminci fıkraya eklenen sekizinci cümlede yer alan "; verilen idari para cezalarının dörtte biri tahsil edilir," ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

"MADDE 22- 5651 sayılı Kanununun ek 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "9 uncu ve 9/A maddeleri kapsamındaki içeriklere yönelik olarak" ibaresi madde metninden çıkarılmış, dördüncü fıkrasında yer alan "erişimin engellenmesi kararlarının" ibaresi "erişimin engellenmesi kararları ile yirmiüçüncü fıkranın" şeklinde, yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde, onsekizinci fıkrasında yer alan "en geç üç ay" ibaresi "derhal ve onbeş günü geçmemek üzere Kurum tarafından belirlenecek süre" şeklinde değiştirilmiş, ondokuzuncu fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiş, mevcut yirminci fıkrasında yer alan "ve ondokuzuncu" ibaresi ", ondokuzuncu, yirminci, yirmibirinci ve yirmiüçüncü" şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümleler eklenmiştir."

Ümmügülşen Öztürk
İstanbul

İsmail Çağlar Bayırcı
Kütahya

Orhan Ateş
Baybur

Hasan Arslan
Afyonkarahisar

Erol Keleş
Elâzığ

Sevan Sıvacioğlu
İstanbul

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Evet, diğer önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesiyle 5651 sayılı Kanun'un değiştirilmesi öngörülen ek 4'üncü maddesinin yedinci fıkrasının birinci cümlesinden sonra gelmek üzere fıkraya aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"Sosyal ağ sağlayıcısı yaş doğrulama işlemini e-devlet sistemine yönlendirme sağlayarak ve sosyal ağ sağlayıcısına hiçbir kişisel verinin paylaşılmaması şartıyla sağlar. E-devlet tarafından sosyal ağ sağlayıcılarına yalnızca kişiye hizmet sunulup sunulmayacağına veya ayrıştırılmış hizmet sunulmasına dair onay veya red bilgisi verilir."

Ahmet Eşref Fakıbaba
Ankara

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Sayın Bakanım, buyurun.

AHMET EŞREF FAKIBABA (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu maddenin amacı çocuklarımızı korumak. Bu, doğru ve gerekli bir adımdır, tabii ki bunu destekliyoruz ancak burada yaş doğrulaması isteniyor fakat bunun nasıl yapılacağı açık değil. Bu hâliyle bireylerin kimlik bilgilerinin sosyal medya şirketleri aracılığıyla paylaşılma riski bulunmaktadır. Bu, hem güvenlik hem de gizlilik açısından doğru değildir. Bu sebeple, bizleri ikna eden çözüm önerileri olmalıdır ancak bürokrat arkadaşımızı dinledikten sonra nispeten ikna oldum. Yine de Sayın Milletvekilimiz Tuncay Özkan'a katılıyorum. Bu konunun daha detaylı incelenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyorum.

Bürokrat arkadaşlarımız, Bakanlıktaki arkadaşlarımız bu eleştirileri dikkate alıyorlar, değil mi? Bununla ilgili ek düzenleme, yeni önerileriniz veya değerlendirmeleriniz olursa bunu çalışacaksınız, bunu Meclise gelmeden önce veya Meclis sürecinden önce yeniden grubumuza ya da bize intikal ettirirsiniz.

Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Sayın Fakıbaba'yı yalnız bırakmayalım, ben de kabul ediyorum. Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına²

2. Önergenin tam metni tutanağa eklidir.

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 22'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Aylin Yaman
Ankara

Mühip Kanko
Kocaeli

Selma Aliye Kavaf
Manisa

Serkan Sarı
Balıkesir

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Madde herkeste var, gerekçesini okuyor.

Serkan Bey, buyurun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ben de maddeyle ilgili önergemizin gerekçesini ifade edeyim, tekrara düşmemiş oluruz.

Önergeyle madde metninde kapsamlı değişiklik getirilmektedir. Teklif, diğer fıkralarıyla birlikte ele alındığında çocuklara yönelik internet, sosyal medya yasaklarını bahane ederek ileride seçim süreçlerine de etki edebilecek kapsamlı internet ve sosyal medya hesaplarına dahi kapı aralayabilecek geniş hükümler içermektedir. Dolayısıyla, teklifin öncelikli konusunun çocuklarda dijital bağımlılık olması için maddenin yeniden düzenlenmesi şarttır. Toptancı bir yasaktan ziyade, bağımlılığı anlayan ve kamu kurumlarını, aileleri sürece katarak kademeli olarak çözen, çocukta dijital alan dışı yeni mecraları, geleneksel oyunları da çekici kılan bir alternatif bakış açısı gerekmektedir. Aksi hâlde, sosyal medyadaki yasakçı anlayışın bir benzeri çocuklarda da sürece, alternatif çözümü sunmadan, sadece yasak getirerek gençleri ve çocukları hizaya getirebileceğini sanan bir yanı sıra düşecektir. Bunun için de sadece şirketlere, şahıslara sınırlar ve kurallar koyan anlayışın ötesine geçmelidir. Yasakçı bir zihniyet yerine kamu kurumlarının artan ödenekleri ve özgürlükçü anlayışlarıyla çocuklara alternatif maceraları, alternatif oyun alanlarını ve eğitsel süreçleri sunacağı bir dijital bağımlılıktan kurtarma modeli kamucu bir anlayışla getirilmelidir. Bu konuda 2018 yılından beri dört farklı Meclis araştırması komisyonu farklı raporlarla konunun kapsamlı yönünü ortaya koysa da yeni kanun teklifi yasama hafızasından yeterince yararlanmamış; Bakanlık taslağıyla Meclise bir kanun teklifi getirilmiştir.

a) Teklifin ilk cümlesiyle 5651 sayılı Kanun'un ek 4'üncü maddesinin (3)'üncü fıkrasında yer alan "9 uncu ve 9/A maddeleri kapsamındaki içeriklere yönelik olarak" ibaresinin kanundan çıkarılması hâlinde sadece çocuklara ilişkin bir yasal düzenleme yapılmayacaktır. Kanunun tamamına yönelik etki doğuracaktır. Mevcut kanunda mahkemelerin sadece "özel hayat sebebiyle içeriğe erişim engeli" kararı vermesi ya da "içeriğin yayından kaldırılması" kararı vermesi hâlinde internet siteleri en geç kırk sekiz saat içinde başvurulara cevap verirken yeni teklif sadece bu iki hâlde değil, kanun kapsamındaki tüm durumlarda günlük erişimi 1 milyon üzerindeki yurt içi ve yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılarının tamamı çocuklarla ilgili bir içerik olup olmadığına bakılmaksızın, olumlu ya da olumsuz cevap vermek zorunda olacaktır.

b) Teklifte geçen mevcut kanunun (4)'üncü fıkrasında yapılacak eklemeye Türkiye'den günlük erişimi 1 milyondan fazla olan yurt içi ve yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcısının kendisine bildirilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararına dair başvuru istatistiklerini ve kategorik bilgileri her altı ayda bir Türkçe olarak BTK'ye sunma şartı doğrudan çocuklarla ilgili yayınlarla ilgili olmayıp tüm kanun kapsamındaki ağ sağlayıcıları kapsamaktadır. Dolayısıyla teklif, hedeflediği kitlenin ötesinde, bu kapsama giren tüm siteleri, sosyal medya alanlarını etkileyecektir. Teklifte Türkiye'den günlük erişimi 10 milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılar da artık kanun gereği verilen "içerik çıkarılması" ve/veya "erişimin engellenmesi"ne dair başvuru ve kararların istatistiklerini, erişim engelli/içerik çıkarması verilmiş yayınların artık sitede yayınlanmadığına dair tedbirlerini altı ayda bir BTK'ye Türkçe raporlamak zorunda olacaktır. Teklifin çocuklarla ilgili koruyucu ve düzenleyici önlemlerle ilgilenmesi gerekirken, sosyal medyada yeni içerik denetlemelerine meydan verecek bir genişliğe yönelmesi sorunludur. Bu nedenle, (4)'üncü fıkraya ekleme getiren ilgili ibarenin tekliften çıkarılması önerilmektedir.

c) Önergeyle (7)'nci fıkra da yeniden yazılmaktadır. Kanun teklifiyle getirilen ve yan unsurlarla, kapsamlı bir kamu politikasıyla desteklenmeyen 15 yaş sınırı doğru bulunmayarak, kademeli bir yaş sınırlaması ve ilerleyen fıkralarda kamu kurum ve kuruluşlarının da sürece aktif dâhil edileceği bir önlem politikası önerilmiştir. Önergemizle, 15 yaş altındaki çocuklara sosyal ağ sağlayıcılarının hizmet sunumunun tümüyle yasaklanması yerine kapsamlı bir düzenleme getirilmektedir. Önergemizle, dijital içeriklerin yaşa uygun biçimde etiketlenmesi zorunluluğu getirilmektedir. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu bünyesinde kurulacak bağımsız bir "Dijital İçerik Denetim Merkezi"nin bu süreci denetlemesi hükme bağlanmıştır.

c) (18)'inci fıkradaki değişikliklerle, sosyal ağ sağlayıcılardan istenen bilgi ve belgelerin daha hızlı temini için düzenleme yapılmakta ancak ifade muğlak bırakılmaktadır. Önergeyle, BTK'nin sosyal ağ sağlayıcıdan isteyeceği evrakları teslim zorunluluğunun artık üç aydan kısa olması kuralının daha açık yazılmasında yarar vardır. Gerekecekte amaç açıklansa da madde yazımından idarenin sosyal ağ sağlayıcılara "15 güne kadar süre tanıyabileceği" sonucu çıktığı gibi, "idarenin sosyal ağ sağlayıcıya bildireceği ek sürenin 15 gün içinde karara bağlanacağı ve BTK'nin ağ sağlayıcıya bu bildirim 15 güne kadar yapacağı" sonucu da çıkmaktadır. İdareye süreyle ilgili tanınan takdir yetkisinin netleştirilmesinde yarar vardır, aksi halde aynı ölçekteki sosyal ağ sağlayıcılarından birine ek süre verilmezken, diğerinden derhâl talepte bulunulabilecektir. Önergeyle, "en geç üç ay" ibaresinin "istenen bilgi ve belgelerin kapsamı, ölçüğü değerlendirilmek suretiyle, Kurumun en çok otuz güne kadar tanıyacağı süre" olarak değiştirilmesi önerilmektedir.

d) Devamında, teklifte geçen 15 yaş sınırının aksine yaş kategorileri ayırımına gidilmesi ve tümüyle yasaklayıcı bir anlayış yerine, (20)'inci fıkradaki değişikliklerle sosyal ağ sağlayıcıların tüm içeriklerini ebeveynlerin denetimine ve kamu denetimine açık bir altyapıyla sunması amaçlanmıştır.

e) (21)'inci fıkradaki değişiklik önergesiyle; 16 yaşını doldurmuş çocuklar için sosyal ağ sağlayıcılarının ve ebeveynlerinin doğrudan takip edeceği zaman hakkı ve uyku dilimini içeren gece 22.00 ile sabah 06.00 saatleri arasında eğitim portalleri haricinde

dijital araçları kullanma yasağı getirmekte, 21 ve 27'nci fıkralarda günlük kullanım süresi altmış dakika sınırı konmaktadır. Bu süre sınırı Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konudaki 2026 tarihli son araştırma komisyonu raporunun da tüm partilerce uzlaşılan önerisinde vardır ancak teklifte yer almamıştır. Kanun teklifleri toplumsal sorunlarda yasamanın ortak hafızasını yok sayamaz. Bu bakımdan, teklifimiz bir erişim yasağını ve 15 yaş altı için üyeliklerin tümüyle saklanmasını değil, yaş ve kullanım amacına göre ayrıntılı açıklanmış olan "dijital bağımlılıktan kademeli olarak uzaklaştırma" adımlarını ve kamu kurumlarının bu süreçte hangi görevleri üstleneceğini içermektedir. Gerçek hayatta uygulanması zor görünen, hatta yasaklanan şeyi daha çekici kılabilen sosyal medya ve oyun faaliyetlerinin 15 yaş altı için tümüyle erişiminin engellenmesi yerine denetimli, kontrollü, ebeveyn müdahalesine ve izlemesine açık, güvenli internet uygulaması gerekmektedir. Teklif ise tümüyle yasaklayan bir pencereden ve uygulaması zor bir yasak hükmünden hareket etmektedir. Oysa, bu teklifle aynı gün 4 Mart 2026'da 157 sayfalık taslak raporunu şerhler olmaksızın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunan komisyonun AKP'li üyelerinin götürdüğü metinde tam da bu teklifin tersine bir öneri yer almakta ve bu, önerimizde bulunmaktadır. Mart 2026 tarihli komisyonun Meclis Başkanlığına sunulan güncel önerisine göre "ebeveyn denetimi"ne dair tespitler şöyledir: "Dijital platformlarda, çocuğun korunmasına yönelik olarak çocuk hesabı ve PIN sistemlerinin yanı sıra ebeveynlerin de dijital okuryazarlığa sahip olması önemlidir. 0-3 yaş arasında bebeğin ekrana maruz kalmaması gerekmektedir. Buna rağmen bazı ebeveynlerin bu yaşlardaki çocuğu sakinleştirmek, yemek yedirmek ve oyalamak için ekrana maruz bıraktığı görülmektedir. 3-6 yaş arasındaki dönemde ise çocuğun medyayı bir ebeveyn rehberliğinde en fazla otuz dakika kullanması, tek başına kullanmaması önerilmektedir. 6-12 yaş aralığında da yine ebeveyn kontrolünde en fazla bir saat olacak şekilde çocuğun medyayı eğitim faaliyetleri amacıyla kullanabilmesi gerekmektedir." Görüldüğü üzere, güncel komisyon raporu yasaklamak yerine zaman dilimlerine yayarak internet kullanımını ve bilişim okuryazarlığını öne çıkarmaktadır. Teklif ise Meclis hafızasını son sekiz yıldır yok saymayı sürdürmüştür.

f) 22'nci fıkradaki önerimizle sosyal ağ sağlayıcı, oyun dağıtıcı ve oyun sağlayıcı gerçek-tüzel kişiler, çocukların yaş gruplarına uygun içerikli, ebeveyn izni ve denetiminin süreçte her zaman aktif olacağı, aldatıcı reklamlardan arındırılmış bir içerik sunmakla ve bunu raporlamakla yükümlü olacaktır.

g) 23'üncü fıkradaki önergeyle yaş gruplarına göre sunulacak içeriklerin çocukların eğitim ve psikososyal gelişimine aykırı olmayacağı, ilgili firmaların bu konuda içerik hazırlamakla yükümlü olacağı kuralı getirilmekte, bunlara dair kural ve içeriklerle ilgili sitede yayımı zorunlu tutmakta, oyunların çocukların gelişimi ve eğitimine zarar verici içerikte olması hâlinde ceza öngörülmektedir.

h) 25'inci fıkradaki önergeyle sosyal ağ sağlayıcının tüm kişisel verileri ilgili teknik önlemleri alması, üçüncü kişilerle ticari amaçlı paylaşmaması; 26'ncı fıkrayla bu şirketlerin kendi içinde çocukların üstün yararını koruyacak bir teknik birimi kurması ve velilerle her an irtibat sağlayacak teknik altyapıyı geliştirmesi; 27'nci fıkrayla sosyal ağ sağlayıcısı, oyun sağlayıcı ve oyun dağıtıcısının çocukları önleyici halk sağlığı tedbirleri kapsamında sosyal medya, oyun içerikleri ve dijital platformlarda maruz kalacakları içeriklerle ilgili olarak korumak, geliştirmekle yükümlü olacağı hükme bağlanmaktadır.

Tahsili zor gözükken ve belli ihlaller karşısında ilgili sosyal ağ sağlayıcının, oyun üreticisi ve dağıtıcısının öz sermayesine etki edecek kadar ağır ceza hükmü getirmek hem uygulaması zor hem de "sansür"ü baştan çağıran bir içerik taşımaktadır. Sosyal ağ sağlayıcıya ya da oyun üreticisine küresel cirosunun yüzde 3'ü kadar bir ceza kesmek, bunu ödemediği takdirde ek cezalar getirmek, bant daraltma kararına kadar gidecek yaptırımlar uygulamak, ihlal ile yaptırımlar arasında ölçülü, dengeli tutumunu ortadan kaldırmak anlamını taşımaktadır. Kaldı ki cezayı ödemeyi kabul eden bir firmanın o tarihe kadar reklamlarının kesilmesine, erişimin engellenmesine karar verilmiş olacaktır. İdare, bu aşırı yetkiyi suistimal edebilecek, cezayı ödeme kararı alan bir firma ise kesilen cezanın aniden yüzde 25'ini ödeyecektir. O hâlde, kesilen cezada yapılan yüzde 75'lik indirim düşünüldüğünde bu kadar ağır yaptırımlara, sektörün bu parasal cezalar ve bant daraltması kararıyla dize getirilmeye çalışılması hatalıdır. Bu ağır cezai yaptırımlar ve hak ihlalleri yaratabilecek düzenlemeler yerine önerimizle ihlalin içeriği ve kapsamına göre değişen ölçülerde 1 ile 5 milyon TL aralığında değişen cezalar getirilmektedir.

Ayrıca, çocukların oyun bağımlılığına karşı korunması amaçlanmaktadır. 16 yaş altı bireylerin oyun süresi sınırlandırılmakta ve oyun şirketlerinin bu sürece uymada teknik kontrol yükümlülüğü getirilmektedir. Önergeyle teklifte sıralanan belli suçların işlenmesi dijital yayınlar, oyunlar aracılığıyla gerçekleşmişse bu suçla ilgili cezanın yarısı oranında artırılması ve indirim yapılmaması önerilmiştir. Önergeyle kamuoyunda da tepkiyle karşılaşılan teklifin yeni 23'üncü fıkrasıyla getirilen ve daha önce yine ek 4'üncü madde yoluyla "sansür ve engelleme" olarak adlandırılan düzenlemenin benzer bant daraltma, reklam yasağı gibi hükümlerinin teklif metninden çıkarılması ve cezaların uygulanabilir tutarlara bağlanması önerilmiştir.

Değiştirilmesini önerdiğimiz kanun teklifi ise özetle şu içeriktedir: Çocukların sosyal ağlara erişimine 15 yaş altı sınırı ve yaş doğrulama sistemi getirilmektedir. Ailelerin sosyal ağlarda çocuklara her an izleyebileceği, uygulama satın alımlarına izin verebileceği, ekran sürelerini denetleyebileceği ilgili sosyal ağ firmalarıyla hızlı iletişime geçebilecekleri altyapı sosyal ağ sağlayıcısı firma/kişilerin kurması şartı getiriliyor. Madde teklifteki hâliyle sosyal ağ sağlayıcısı firmaların/kişilerin gerekli teknolojik yazılımları kurarak ebeveynlere hesap vereceği, iletişime geçeceği, genel verileri BTK'ye altı ayda bir sunacağı, aldatıcı reklamlara karşı koruma yazılımları geliştireceği bir altyapı şartı getirmektedir. Sosyal ağ sağlayıcısı firmaların kendilerine kesilecek cezaları zamanında ödenmemesi hâlinde mahkeme kararıyla yüzde 50-90 arası bant daraltmasına kadar varan ek yaptırımlar içermektedir. Oyunlar konusunda sosyal ağ sağlayıcısı firmaların ek sorumluluklara ve cezalara uymamaları hâlinde karşılaşılabilecekleri ek yaptırımlar oyun sağlayıcısı ve dağıtıcı firmaların yaş kriterlerine göre oyunları derecelendirmesi ise teklifin 23 ve 24'üncü maddesiyle 5651 sayılı Kanuna eklenecek iki yeni maddeyle düzenleniyor.

Teklifimizin gerekçesi bu şekildedir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum...

AHMET TUNCA Y ÖZKAN (İzmir) - Bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bunu sunmam lazım, ondan sonra sorun.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler.... Madde kabul edilmiştir.

VEDAT BİLGİN (Ankara) - Evet, son maddeye geldik.

Şimdi Tuncay Bey'in bir sorusu var.

Tuncay Bey, sorunuzu sorun.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Teşekkür ederim Hocam, sizin bu şeyinizle çok heyecanlanmışım ama tartıştıkça Okan kardeşim de bana şey...

Şimdi, ben "Meclisin habercisi" diye bir anonim hesap açtım. Ben sizden doğrulama alacak mıyım bu konuyla ilgili?

SİBER GÜVENLİK BAŞKANLIĞI DİJİTAL DEVLET GENEL MÜDÜR VEKİLİ FURKAN CİVELEK - Efendim, öngörülen mekanizma şöyle: Kullanıcı adınız her ne ise öncelikle kullanıcı adı ile yaşı ilişkilendirmemiz gerekiyor. Kullanıcının yaşı 15 ve üzerinde veya değilse diye öncelikle ilişkilendirilmesi gerekiyor. Bu ilişkilendirmeyi biz e-Devlet Kapısı üzerinden yapıyor olacağız. Yani o ilişkiyi bilen tek taraf e-Devlet Kapısı, bunu ne internetteki diğer kullanıcılar bilebilir ne sosyal medya hizmet sağlayıcının kendisi bilebilir. Bunu sadece e-Devlet Kapısı biliyor ama zaten herhangi bir şekilde herhangi bir bilgi doğrulayacaksınız -tamamen farazi konuşalım, bu sistem hiç ortada yok- normal şartlarda şu anda...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Meclisin habercisi olarak bir şey yazdım...

SİBER GÜVENLİK BAŞKANLIĞI DİJİTAL DEVLET GENEL MÜDÜR VEKİLİ FURKAN CİVELEK - Meclisin habercisi olarak siz bir kullanıcı hesabı, X hesabı açtınız.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Tamam.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Tam geldi hocam ama şimdi söyleyecek, şu an yanıt verecek soruya.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Peki, buyurun.

SİBER GÜVENLİK BAŞKANLIĞI DİJİTAL DEVLET GENEL MÜDÜR VEKİLİ FURKAN CİVELEK - Normalde siz anonim olduğunuzu var sayıyorsunuz ama aslında X'teki sizin kullanıcı bilgileriniz ile internet servis sağlayıcıdan gelen bilgi bir araya getirildiğinde -ki şu andaki teknik takiplerde zaten böyle yapılır- sizin anoniminiz zaten ortadan kalkar. Dolayısıyla burada aslında anonimliğin kimin nezdinde olduğudur önemli olan, yoksa mutlak anonimlik diye bir şey zaten teknik açıdan mümkün değil. Anlatabildim mi?

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Tamam anladım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bu çok teknik bir bilgi oldu, teşekkür ediyoruz, gerçekten güzel bir soruydu, güzel bir cevap oldu.

Arkadaşlar, şimdi 23'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 23- 5651 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 5- (1) Oyun sağlayıcı oyunları yaş kriterlerine göre derecelendirmekle yükümlüdür.

(2) Oyun dağıtıcı usulüne uygun olarak derecelendirilmeyen oyunları sunamaz. Ancak, oyun sağlayıcı tarafından derecelendirilmeyen oyunları en yüksek yaş kriterine göre derecelendirmek kaydıyla sunabilir. Oyun dağıtıcı içerik veya yer sağlayıcı olmasından doğan sorumluluk ve yükümlülükleri saklı kalmak kaydıyla, usulüne uygun olarak derecelendirilmeyen içerikleri çıkarmakla yükümlüdür.

(3) Türkiye'den günlük erişimi yüzbinden fazla olan yurt dışı kaynaklı oyun dağıtıcı; Kurum, Birlik, adli veya idari makamlarca gönderilecek tebligat, bildirim veya taleplerin gereği ile bu Kanun kapsamındaki diğer yükümlülüklerin yerine getirilmesini temin için Türkiye'de gerçek veya tüzel kişi temsilci belirlemekle ve bu temsilciye dair bilgileri Kuruma bildirmekle yükümlüdür. Oyun dağıtıcı, temsilcinin iletişim bilgilerine kolayca görülebilecek ve doğrudan erişilebilecek şekilde internet sitesinde yer verir.

(4) Oyun dağıtıcı; açık, anlaşılır ve kullanıma elverişli ebeveyn kontrol araçları sağlar.

Ebeveyn kontrol araçları;

a) Hesap ayarlarının kontrol edilmesine,

b) Satın alma, kiralama ve ücretli üyelik gibi ücrete dayalı işlemlerin ebeveyn iznine veya onayına tabi kılınmasına, ilişkin mekanizmaları içerir.

(5) Kurum, oyun sağlayıcı ve oyun dağıtıcının bu Kanuna uyumuna ilişkin olarak oyun sağlayıcı ve oyun dağıtıcıdan kurumsal yapı, bilişim sistemleri, algoritmalar, veri işleme mekanizmaları ve ticari tutumlar dâhil her türlü açıklamayı talep edebilir. Oyun sağlayıcı ve oyun dağıtıcı, Kurum tarafından talep edilen bilgi ve belgeleri derhal ve onbeş gün geçmemek üzere Kurum tarafından belirlenecek süre içinde vermekle yükümlüdür.

(6) Bu maddenin uygulanmasına, oyun sağlayıcının ve oyun dağıtıcının uyması gereken yükümlülükler ve yaş kriterlerine göre derecelendirmeye dair usul ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

(7) Bu maddede düzenlenen yükümlülükler ile Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikte yer alan yükümlülüklerini yerine getirmeyen oyun dağıtıcıya Kurum tarafından bildirimde bulunulur. Bildirimden itibaren otuz gün içinde bildirim konu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde oyun dağıtıcıya Başkan tarafından bir milyon Türk lirasından on milyon Türk lirasına kadar idari para cezası verilebilir. Verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde bildirim konu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde on milyon Türk lirasından otuz milyon Türk lirasına kadar bir kez daha idari para cezası verilebilir. İdari para cezası miktarı ihlalinin niteliği, ağırlığı, kullanıcılar üzerindeki etkisi veya meydana gelen zarar dikkate alınarak takdir edilir.

(8) İkinci kez verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde bildirim konu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan, oyun dağıtıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Başvurunun kabulüne ilişkin hâkim kararının uygulanmasından itibaren otuz gün içinde bildirim konu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan, oyun dağıtıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan oranına kadar daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Hâkim ikinci başvuru üzerine vereceği kararında, yüzde elliden düşük olmamak kaydıyla, sunulan hizmetin niteliğini de dikkate alarak daha düşük bir oran belirleyebilir. Bu kararlara karşı Başkan tarafından 5271

sayılı Kanun hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Hâkim tarafından verilen kararlar erişim sağlayıcılara bildirilmek üzere Kuruma gönderilir. Kararların gereği, bildirimden itibaren derhâl ve en geç dört saat içinde erişim sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Bildirime konu yükümlülüğün yerine getirilmesi hâlinde; verilen idari para cezalarının dörtte biri tahsil edilir ve hâkim kararları kendiliğinden hükümsüz kalır. İnternet trafiği bant genişliğine yapılan müdahalenin sona erdirilmesi için erişim sağlayıcılara Kurum tarafından bildirim yapılır."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, maddeyle ilgili önergeler var.

Önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 23'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Heval Bozdağ
Ağrı

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Heval Bey, söz alıyorsunuz.

Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Önergemizin gerekçesini okuyacağım ben de.

Gereke: Devlet, aileyi kendi ideal toplum prototipine göre dizayn etmek için dijital araçları kullanmaktadır. Aile içindeki çocuk-ebeveyn ilişkisi, devletin teknik ve hukuki denetimine muhtaç bırakılmamalıdır. Bunun yerine dijital okuryazarlık eğitimleri teşvik edilmelidir.

"Çocukları korumak" kisvesi altında oyun sektörünü zapturapt altına alan, algoritmaları devlet denetimine açan, bant daraltma gibi yöntemlerle dijital erişim hakkını gasbeden bu madde demokratik dijital haklara ve özgür internet anlayışına kökten aykırıdır. Maddede yer alan "yaş kriterleri" "usulüne uygun derecelendirme" "kurumsal yapı, bilişim sistemleri, algoritmalar, veri işleme mekanizmaları ve ticari tutumlar dâhil her türlü açıklama" ibareleriyle yükümlülüklerin kapsamı açık, net ve öngörülebilir biçimde kanununda gösterilmemiştir. Yaş derecelendirmesinin esasları, hangi bilginin hangi sınırlar içinde istenebileceği, sır ve veri koruma güvenceleri ile sağlayıcı ve dağıtıcıların yükümlülüklerinin asli unsurları yönetmeliğe bırakılmıştır. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına göre hukuk devleti ilkesi temel haklara müdahale eden kuralların açık, anlaşılır, uygulanabilir ve keyfiliğe karşı koruyucu olmasını gerektirir. Bu nedenle Anayasa'nın madde 2, hukuk devleti, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerine aykırıdır.

Teşekkürler.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyen?

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Belki burada bir iki cümle ekleyebilirim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Şimdi, çeşitli uygulamalar var; biz hep böyle "dijital okuryazarlık" "medya okuryazarlığı" deyip geçiyoruz, ülke örnekleri var, gerçekten çok ayrıntılandırılmış, Finlandiya'da bu işleri çok güzel yapıyorlar. Baktığınız zaman, bu yasak ve derecelendirmeler mesela ders saatlerinde öğretmenin izni gibi bir yasaklamayla daha çok karşınıza çıkıyor orada ve müfredatta medya ve dijital okuryazarlık yanında "fake check" bilgi doğrulama gibi çevrimiçi davranış nasıl olmalıdır, veri koruma nedir çocukları bu konularda bilgilendiren, siber zorbalık nedir, bununla nasıl mücadele edilir, dijital etik gibi ayrı ayrı başlıklar var. Bunun yanında esas çok güzel olan ilkokuldan itibaren dijital yurttaşlık dersleri entegre edilmiş bir biçimde veriliyor. Sonuçta, artık günümüz dünyasında herkes dijital yurttaş ve bununla ilgili haklar ve özgürlükler alanı çok önemli, bunların çok daha titiz bir incelemeye konu olması gerekiyor.

Son bir şey söyleyeceğim, belki çok ilişkili gibi görünmeyecek ama kurumların güvenilirliği bakımından BTK bu maddede oyun sağlayıcıdan, gerektiğinde sosyal medya sağlayıcısından, ağ sağlayıcıdan bilgi, belge istiyor, bunu vermediğinde bunun çeşitli yaptırımları var ama aynı zamanda kendisinin de aslında gerektiğinde bu bilgi belgeyi sağlamak yönünde bir davranış göstermesi gerekiyor ki bir güven ilişkisi tesis edilsin. Mesela çok bildiğimiz bir örnek, Bilgi Üniversitesi Profesörü Yaman Akdeniz 19 Marttaki bu bant daraltmayla ilgili, Ekrem İmamoğlu ve İBB soruşturması sırasındaki bant daraltmayla ilgili BTK'ye soru sormuştu ve bu sorusuna cevap alamamıştı, bunu mahkemeye taşıdı ve 3 kez kazandığı hâlde hâlâ bir açıklama, neden bunun böyle olduğu konusunda almadı? Şimdi, BTK'nin bu türden uygulamaları da bir karşılık içermediği sürece problemler hâle geliyor, bunları da düşünmekte yarar var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Önergeyi Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Başka önerge var.

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 23'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 23- 5651 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 5- (1) Oyun platformu usulüne uygun olarak derecelendirilmeyen oyunları sunamaz. Ancak derecelendirilmeyen oyunları en yüksek yaş kriterine göre derecelendirmek kaydıyla sunabilir. Oyun platformu içerik veya yer sağlayıcı olmasından doğan sorumluluk ve yükümlülükleri saklı kalmak kaydıyla, usulüne uygun olarak derecelendirilmeyen içerikleri çıkarmakla yükümlüdür.

(2) Türkiye'den günlük erişimi yüzbinden fazla olan yurt dışı kaynaklı oyun platformu; Kurum, Birlik, adli veya idari makamlarca gönderilecek tebliğat, bildirim ve taleplerin gereği ile bu Kanun kapsamındaki diğer yükümlülüklerin yerine getirilmesini temin için Türkiye'de gerçek veya tüzel kişi temsilci belirlemekle ve bu temsilciye dair bilgileri Kuruma bildirmekle yükümlüdür. Oyun platformu, temsilcinin iletişim bilgilerine kolayca görülebilecek ve doğrudan erişilebilecek şekilde internet sitesinde yer verir.

- (3) Oyun platformu; açık, anlaşılır ve kullanıma elverişli ebeveyn kontrol araçları sağlar. Ebeveyn kontrol araçları;
- Hesap ayarlarının kontrol edilmesine,
 - Satın alma, kiralama ve ücretli üyelik gibi ücrete dayalı işlemlerin ebeveyn iznine veya onayına tabi kılınmasına, ilişkin mekanizmaları içerir.

(4) Kurum, oyun platformunun bu Kanuna uyumuna ilişkin olarak oyun platformundan kurumsal yapı, bilişim sistemleri, veri izleme mekanizmaları dahil olmak üzere bu Kanunun uygulanmasıyla doğrudan ilgili açıklamaları talep edebilir. Oyun platformu, Kurum tarafından talep edilen bilgi ve belgeleri derhal ve on beş günü geçmemek üzere Kurum tarafından belirlenecek süre içinde vermekle yükümlüdür.

(5) Bu maddenin uygulanmasına, oyun platformunun uyması gereken yükümlülükler ve yaş kriterlerine göre derecelendirmeye dair usul ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

(6) Bu maddede düzenlenen yükümlülükler ile Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikte yer alan yükümlülüklerini yerine getirmeyen oyun platformuna Kurum tarafından bildirimde bulunulur. Bildirimden itibaren otuz gün içinde bildirim konu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde oyun platformuna Başkan tarafından bir milyon Türk lirasından on milyon Türk lirasına kadar idari para cezası verilebilir. Verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde bildirim konu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde on milyon Türk lirasından otuz milyon Türk lirasına kadar bir kez daha idari para cezası verilebilir. İdari para cezası miktarı ihlalinin niteliği, ağırlığı, kullanıcılar üzerindeki etkisi veya meydana gelen zarar dikkate alınarak takdir edilir.

(7) İkinci kez verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde bildirim konu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan, oyun platformunun internet trafiği bant genişliğinin yüzde otuz oranında daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Başvurunun kabulüne ilişkin hâkim kararının uygulanmasından itibaren otuz gün içinde bildirim konu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan, oyun platformunun internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranına kadar daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Hâkim ikinci başvuru üzerine vereceği kararda, yüzde otuzdan düşük olmamak kaydıyla, sunulan hizmetin niteliğini de dikkate alarak daha düşük bir oran belirleyebilir. Bu kararlara karşı Başkan tarafından 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Hâkim tarafından verilen kararlar erişim sağlayıcılara bildirilmek üzere Kuruma gönderilir. Kararların gereği, bildirimden itibaren derhâl ve en geç dört saat içinde erişim sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Bildirim konu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde; verilen idari para cezalarının dörtte biri tahsil edilir ve hâkim kararları kendiliğinden hükümsüz kalır. İnternet trafiği bant genişliğine yapılan müdahalenin sona erdirilmesi için erişim sağlayıcılara Kurum tarafından bildirim yapılır."

Orhan Ateş
Bayburt

Ümmügülşen Öztürk
İstanbul

Erol Keleş
Elâzığ

İsmail Çağlar Bayırcı
Kütahya

Sevan Sivacıoğlu
İstanbul

Hasan Arslan
Afyonkarahisar

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Başka önerge yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

23'üncü madde kabul edilmiştir.

Evet, şimdi, bir sivil toplum kuruluşuna söz veriyorum.

Ali Bey, buyurun.

TÜRKİYE OYUN GELİŞTİRİCİLER DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ALİ ERKİN - Merhabalar Sayın Başkanım, milletvekillerim.

Çok teşekkür ederim söz verdiğiniz için.

Türkiye'de 2014 yılında kurduk derneğimizi, ilk başta Dijital Oyun Geliştiricileri Derneği olarak hayatımızda başladık, daha sonra Türkiye Oyun Geliştiriciler Derneği olarak şu anda devam ediyoruz. Türkiye'de 2010'lu yılların başından beri de oyun geliştiriyoruz. Aslında, Türkiye'de oyun geliştirmek bir devlet projesi, hani bizler hem katma değerli bir iş yapıyoruz hem Türkiye'de teknoloji geliştiriyoruz ve de ürettiğimiz ürünlerin yüzde 99'unu yurt dışına ihraç ediyoruz. Çok devlet destekleriyle bugünüme geldik. 2015 yılında, 2015/8 Döviz Kazandırıcı Hizmet İhracatını Destekleme Tebliği'yle beraber Türkiye'de oyun sektörüne çok büyük destekler verildi, o zamanlar Ekonomi Bakanımız Sayın Nihat Zeybekci'ydi, kendisinin çok çok büyük destekleriyle bugünüme geldik ve ondan sonra da Ekonomi Bakanlığımızın ardından Ticaret Bakanlığımızın, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın çok çok büyük desteklerini aldık.

Burada bugün oyunları konuşuyoruz ama bir de oyunlarımızın ihracat tarafı var, biz hep o taraftayız. Türkiye'de teknoloji geliştiriyoruz, geliştirdiğimiz teknolojiler işte, 3D modelleme, 2D modelleme, oyun programlama, simülasyon teknolojileri ki savunma sanayimiz de bizim teknolojilerimizi çok çok kullanıyor, hem teknolojilerimizi kullanıyor hem insan kaynağımızı kullanıyor bu arada. Bu insan kaynağı da bugün oyun oynayan gençlerden yetişiyor. Aslında o anlamda çokça konuşmalar oldu oyun kullanımını, oyun oynamayı sınırlamak yönünde, biz o sınırlamaların biraz karşısındayız. Gençler çocukluğunu yaşayabilsin istiyoruz, istedikleri kadar

oyun oynayabilsinler istiyoruz. Zaten oyunlara ulaşmak çok zor. Bugün bir genç oyun satın almak istediğinde Amerikan parasıyla 50 dolar, 60-70 dolar yani insanların ulaşımı buna çok zor, çok zor olan bir şeyde çok sınırlayıcı davranmayalım diye düşünüyoruz.

Bizim faaliyetlerimizden bahsetmek gerekirse devletimizin de desteklerinden sonra, 2014 yılında bizim 400 milyon dolar olan ihracatımızı sonraki yıllarda 500 milyon dolara, ardından 750 milyon dolara -yıl yıl rakamları veriyorum- kimi yıllarda yüzde 25 büyüyerek kimi yıllarda iki yılda yüzde 100 büyüyerek 750 milyon dolardan sonra 1 milyar 50 milyon dolara, daha sonra 1,5 milyar dolara, ondan sonra 2 milyar, 2,5 milyar dolara, şimdi de 3,5 milyar dolara geldiğimiz sene itibarıyla çıkarmış durumdayız. Bunu şöyle söylemek gerekirse: Türkiye'nin yaklaşık 5 milyar dolar yazılım ihracatı var. Yazılım ihracatının çok çok büyük kısmını aslında oyun geliştiriciler yapıyor. Bu anlamda, devlet desteklerini hep yanımızda hissettik, kendimizi çok şanslı bir zümre olarak hissediyoruz ve bu şansın da devam etmesini istiyoruz. Şöyle ki: Bugün oyun oynayan gençler yarının oyun geliştiricileri olacak, ihracat yapacaklar. O anlamda çocuklara daha fazla bu şans verilmeli. Zaten donanımlara ulaşmak da çok zor, oyun donanımları, konsollar, Playstation, Xbox ya da bilgisayar almak isterse ekran kartları çok pahalı ülkemizde ve bunlar üstünde çok çok ciddi vergiler var.

Aslında bir başka konu da buralardaki vergilerin belki indirilmesi olabilir. Bu belki başka bir komisyonun konusu olabilir. Ben buradan arz etmiş olayım konuyu. Oyunlarda çok ciddi vergiler var. Bunların biraz düşürülmesi gerektiğini düşünüyoruz biz yani gençlere hep daha fazla özgürlük istiyoruz. Dediğim gibi, bugün oyun oynayan gençler yarının oyun geliştiricileri olacak, ihracatçıları olacak, ülkemizi ileri götürecekler.

Ben söz verildiği için çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ederim.

24'üncü maddeyi görüşeceğiz.

Aynı mahiyette 2 önerge vardır, okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 24'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sümeyye Boz
Muş

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Heval Bozdağ
Ağrı

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Orhan Ateş
Bayburt

Ümmügülşen Öztürk
İstanbul

Hasan Arslan
Afyonkarahisar

Sevan Sivacıoğlu
İstanbul

Erol Keleş
Elâzığ

İsmail Çağlar Bayırcı
Kütahya

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Böylece önergeler kabul edilmiş, 24'üncü madde metninden çıkarılmıştır.

Şimdi yeni madde ihdasına ilişkin önergeler var. Bunların bazıları bizim İç Tüzük 87'nci maddeye uygun değil, onun için onları görüşmüyoruz, onun hükmünce görüşmüyoruz.

3 önerge var, onları okutup oylarınıza sunacağım.

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına³

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 20'nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin ihdas edilmesini, diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 21- 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir."

Aylin Yaman
Ankara

Serkan Sarı
Balıkesir

Selma Aliye Kavaf
Manisa

Mühip Kanko
Kocaeli

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Maddeyi ve gerekçeyi buyurun siz okuyun Aylin Hanım.

AYLİN YAMAN (Ankara) - "MADDE 21- 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(2) Kanun kapsamında, çocukların ve gençlerin yaşama, gelişme, korunma ve dijital ortama katılım haklarının güvence altına alınması, çocukların üstün yararının korunması ve gençlerin yarar ve esenliğinin gözetilmesi, çocukların ve gençlerin herhangi bir nedenle ayrımcılığa tâbi tutulmaması, çocukların, gençlerin ve ailelerin bilgilendirilmek suretiyle karar sürecine katılımlarının

3. Önergenin tam metni tutanağa eklidir.

sağlanması, kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının iş birliği içinde çalışmaları, kararların alınmasında ve uygulanmasında çocuklar ile gençlerin gelişimini, eğitimi, kişiliğini destekleyici olması, çocuklar hakkında özgürlüğü kısıtlayıcı tedbirlere başvurulmaktan kaçınılması, çocukların ve gençlerin ifade özgürlüklerini dijital ortamlarda kullanmalarının teşvik edilmesi, çocukların ve gençlerin bilgi ve iletişim teknolojilerinin imkânlarından en yüksek şekilde faydalanmalarını sağlamaya yönelik bilinçlendirilmesi, çocukların özel hayatının gizliliği ve kişisel verilerin korunmasının güvence altına alınması, çocuk dostu dijital içerik üretiminin teşvik edilmesi ve bu alanda kamu destekleri sağlanması ilkeleri gözetilir.

Gerekeç: Bu maddeyle kanunun amaç ve kapsamında dikkate alınacak ilkeler belirlenmiştir."

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 23'üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 25- 5651 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 8 - (1) Kanunun ek 4 üncü maddesi kapsamında on beş yaşını doldurmamış çocukların sosyal ağ sağlayıcılarda geçirdikleri sürenin verimli hale getirilmesi, ebeveynlerin içerik denetimleri ve çocuklara yaklaşımlarının daha etkili biçimde kurulması, çocukların ağ sağlayıcıları bilinçli kullanımı; internet dışında artırılacak günlük zamanı verimli hale getirmek amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları belli görevleri yerine getirir. Bu kapsamda;

a) *Millî Eğitim Bakanlığı;*

1) Okul öncesi eğitimden başlayarak tüm eğitim kademelerinde dijital okuryazarlık, güvenli internet ve sosyal medya kullanımı derslerini müfredata eklemek,

2) Öğretmenlere dijital güvenlik ve çocuk hakları konularında düzenli eğitimler vermek,

3) Okullarda siber zorbalık mücadele programları uygulamak,

4) TÜİK tarafından yayımlanan Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması verileri doğrultusunda, bilişim teknolojilerinin, sosyal ağların etkili ve verimli kullanımı için okullarda eğitim vermek,

5) Yüksek Öğretim Kurumu, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile eşgüdüm halinde, bilgi teknolojileri derslerinin interaktif ve uygulamalı yapıda düzenlenerek öğrencilerin internetin verimli yönlerinden faydalanmasını sağlayarak; hazır site yapımı, blog yazımı, program ve kodlama yazımı, çevrimiçi girişimcilik programlarının öğrenilmesi için aktif üreticilik derslerini vermek,

6) Hizmet içi eğitimlerle okullardaki rehber öğretmenlere güvenli, bilinçli internet ve bilişim bağımlılığına karşı beceri kazandırmak,

7) Okullarda bilinçli, güvenli, etkin ve amaca uygun internet kullanımı için, internet ortamındaki riskler hakkında farkındalık eğitimi birinci sınıflardan itibaren psikososyal gelişimlerine uygun kademeli eğitimleri hazırlamak,

8) Öğrencilere verilecek ödevlerin resmi, dijital, onaylanmış okul ve eğitim uygulamaları dışındaki diğer sosyal medya uygulamaları üzerinden yürütülmemesi için gerekli altyapıyı hazırlamak, eğitimcilere bu konuda bilgilendirme yapmak, ortak çalışmalarda yüz yüze iletişimin esas alınmasını sağlamak,

9) Aşırı teknoloji kullanımının, dijital bağımlılığın zararları konusunda riskleri ve önlemleri, yasal haklarını ve hak arama yollarını ebeveynlere aktaracak sürekli irtibat telefon hattı kurmak ile yükümlüdür.

b) *Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı;*

1) Ebeveynlere yönelik çocukların güvenli teknoloji ve sosyal medya kullanımı konusunda eğitim programları düzenlemek,

2) Çocuk hakları ve dijital güvenlik konularında toplumu bilinçlendirme kampanyaları yürütmek,

3) Dijital bağımlılıkla mücadele merkezleri kurmak ve işletmek,

4) Gençlik ve Spor Bakanlığı ve yerel yönetimlerle eşgüdüm hâlinde, yıllık bütçelerde her kurum ve kuruluşun bütçe ödenekleri ve alt tertiplerinde açıkça belirtilmek suretiyle, kademeli olarak boşa çıkarılacak internet kullanımı zaman diliminde, öğrencilere; yurtlarda, yerel yönetimlere ait gençlik merkezlerinde, Bakanlıkları bağlı gençlik kamplarında ve yaz okullarında bağımlılıkla mücadele eğitimi vermek, okullarda ve kamplarda zeka sınıfı, okuma kulübü, sanat grubu kol faaliyetleri için müfredata seçilmiş dersler eklemek,

5) Kreş ve bakımevi çocuklarına, mesai saatlerinde çocukların dijital maruz bırakılmamaları konusunda eğitim vermek,

6) Sosyal hizmet merkezleri, halk eğitim merkezleri, rehberlik ve araştırma merkezleri, gençlik ve sağlık merkezlerinde bilişim teknolojileri ve verimli internet kullanımı konularında eğitimler sunmak,

7) Oyun sağlayıcısı ve oyun dağıtıcısı gerçek ve tüzel kişilerle sürekli irtibat halini sağlayacak bir teknik dijital altyapı geliştirilerek, aşırı sürede oyun kullanımının önüne geçecek, tasarlanan oyunun belli süreler aşıldığında kendisini erişime kapatması yönünde önlem alınmasını sağlamak,

8) Bilişim teknolojilerinin kullanımına ilişkin akademik ve bilimsel araştırmaları özendirecek mali desteklemede bulunmak,

9) Siber zorbalık veya çevrim içi cinsel istismar mağdurlarına hızlı ve etkin müdahalede bulunabilecek dijital kriz destek hatlarının oluşturulması ve tanıtılması için sosyal ağ sağlayıcısını denetlemek ve haricen Bakanlık bünyesinde bir dijital destek hattı kurmak,

10) Kanun kapsamındaki sosyal ağ sağlayıcıları, oyun sağlayıcı ve dağıtıcısının içeriklerinde ebeveynlerin bildirim oluşturmalarına uygun bir altyapının kurulmasını; ebeveynlerin çocuk hesabı üzerinde tam yetkilerinin olup olmadığını ve ilgili kurumlardan gelen yıllık raporları, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile eşgüdüm halinde dijital bağımlılık etki analizleri yayımlayarak değerlendirmek ve denetlemek ile yükümlüdür.

c) *Gençlik ve Spor Bakanlığı;*

1) Öğrencilerin toplu bulunduğu okul, yurt, gençlik merkezi ve gençlik kamplarında bilinçli teknoloji kullanımı için yarışma, etkinlik, ortak proje tasarımı geliştirmek ve uluslararası yarışmalara bu projelere yönlendirmek;

2) İl, ilçe, mahalle, semt, köy düzeyinde çocuk ve gençlerin internetten boşa çıkarılacak zaman diliminde etkili, verimli aktivite ve grup çalışması yapabileceği, tematik parklar, spor ve oyun alanları inşa etmek,

3) Gençlik merkezlerinde gençleri hareketli yaşama, obeziteye karşı mücadeleye yönlendirecek spor etkinliklerinin gençlerin yeteneğine göre saptanmasını sağlamak,

4) İçişleri Bakanlığı, yerel yönetimler, mülki idare amiriyle eşgüdüm hâlinde trafiğe kapalı oyun sokakları belirlemek, bu sokakları toplu spor aktivitelerine haftanın belli günleri için ayırmak, geleneksel oyunların bu sokaklarda yaygınlaştırılmasını sağlamakla yükümlüdür.

ç) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu;

1) Çocukların güvenli sosyal medya kullanımına yönelik kamu spotları hazırlamak ve yayınlamak,

2) Medya hizmet sağlayıcılarının çocuklara yönelik içeriklerini denetlemek,

3) Çocuk dostu içerik üretimini teşvik etmekle yükümlüdür.

4) Sık erişim sağlanan sosyal ağ sağlayıcılara girişte uygun süreli zorunlu uyarı videoları konmasını, bu sağlayıcılardaki reklam içeriklerinin çocuklar yönünden denetimden geçmesini, oyunların açılmasından önce kısa süreli zorunlu izlenecek bilgilendirici reklam eklenmesini sağlar

5) Sosyal medya platformlarında bağımlılık konulu aile öykülerinin uyarıcı içerikte izletilmesi, her türlü uyuşturucunun zararlarını anlatan görsellerde sosyal medya fenomenlerinin yer almasını, zararlı içerik yayan deep web ağları hakkında önlem alınmasını sağlar

d) Yükseköğretim Kurulu;

1) Üniversitelerde, üniversitelerle birlikte, teknoloji bağımlılığına karşı müfredatın öğretmenlik, ebelik, hemşirelik, çocuk gelişimi, psikoloji, psikolojik danışmanlık, rehberlik, sosyal hizmetler ve sosyoloji bölümlerinin müfredatlarına eklemek

2) Üniversitelerin ilgili bölümlerinde teknoloji okuryazarlığı ve bilişim etiği eğitimlerini sağlamakla yükümlüdür.

e) Dijital Güvenlik Kurumu;

1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlük tarihinden itibaren altı ay içinde Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak Dijital Güvenlik Kurumu kurulur.

2) Kurumun icra organı Dijital Güvenlik Kuruludur. Kurul; İçişleri Bakanlığı'ndan bir üye, Adalet Bakanlığı'ndan bir üye, Millî Eğitim Bakanlığı'ndan bir üye, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'ndan bir üye, Gençlik ve Spor Bakanlığı'ndan bir üye, Yükseköğretim Kurulu'ndan bir üye, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'ndan iki üye, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'ndan iki üye, Türkiye Psikiyatri Derneği'nden iki üye, Türkiye Barolar Birliği'nden bir üye, İstanbul, Ankara ve Ege Üniversitesi senatolarınca seçilecek ve bu alanda uzman birer üye ve Cumhurbaşkanınca davet edilecek üç akademisyen olmak üzere toplam on dokuz üyeden oluşur. Kararlar, toplantıya katılanların oy çokluğuyla alınır, Kurula Kurum Başkanı başkanlık eder.

3) Kurum raporlarını her yıl düzenli olarak aralık ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi Dijital Mecralar Komisyona sunar.

4) Komisyon, Kurumun hazırladığı raporu en geç bir ay içinde görüşür ve öneriler listesini, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına yerine getirmesi gereken son tarihi de belirtmek suretiyle gönderir.

5) Komisyon, raporda öneriler listesinde yer alan kurum ve kuruluşları yıl içinde en az iki defa TBMM'ye davet ederek uygulamaların hangi aşamada olduğu hakkında bilgi alır.

6) Kurumun çalışma usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

f) Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu;

1) Bu maddeyi ihdas eden kanunun yürürlük tarihinden itibaren üç ay içinde, kanun kapsamındaki sosyal ağ sağlayıcıları, oyun sağlayıcıları ve oyun dağıtıcıları, içeriklerini ve teknik altyapılarını bu Kanun kapsamında belirtilen yaş kategorilerine uygun olarak etiketler ve yaşa uygunluk, süre sınırı mekanizmalarını aktif hâle getirir. Bu sınıflandırma, Bilgi, Teknolojileri ve İletişim Kurumu bünyesinde kurulacak bağımsız bir dijital içerik denetim merkezi tarafından denetlenir.

2) Dijital içerik denetim merkezi, dijital teknoloji ve teknoloji bağımlılığı alanlarında çalışan sivil toplum örgütlerinden aday olanlar arasından TBMM Genel Kurulu'nca seçilecek dört üye, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nca biri Bilgi Teknolojileri Kurumu'ndan olmak üzere alanında uzmanlardan seçilecek iki üye, Türkiye Barolar Birliği'nden iki üye, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'ndan bir üye olmak üzere dokuz üyeden oluşur."

Aylin Yaman
Kara

Selma Aliye Kavaf
Manisa

Serkan Sarı
Balıkesir

Mühip Kanko
Kocaeli

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Gerekçeyi okumadık Başkanım.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Gerekçe içinde ama gerekçeyi okumuyoruz. Gerekçe içinde, gerekçe çok ayrıntılıydı arkadaşlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

Söz talebiniz varsa gerekçeyi söz talebinizde anlatın.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Evet, söz talep ediyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Gerekçe: Kanuna eklenmesi öngörülen yeni ek maddeyle kamu kurum ve kuruluşlarının dijital bağımlılıkla mücadelede görevlerinin açıkça tanımlanması ve kısa sürede yerine getirilmesi amaçlanmaktadır. Mevcut kanun teklifi, kurum ve kuruluşlara BTK dışında bir görev ve yetki tanımlanmamış, özel şirketler nezdinde sorumluluk ve yaptırımlar önermiştir. Ne var ki TBMM'de 2018 yılından beri kurulan bu konudaki Meclis araştırması komisyonlarının 2018, 2020, 2026 yıllarındaki rapor ve tutanaklarının açıkça gösterdiği gibi, yasama hafızamızda her bir kamu kurumuna dijital bağımlılıkla mücadelede hangi tarihe kadar hangi politikaları uygulamaya başlaması açıkça önerilmiştir ancak bugüne kadar çoğu öneri hayata geçmemiş, ilgili komisyon raporlarında açıkça devlet kurumlarının yapması gerekenler listelenmiş ancak bu öneriler yürütme tarafından dikkate alınmamıştır. Bu önerilerin birçoğu için yasama organı 2021 yılına kadar hayata geçmesi önerisinde bulursa dahi yürütme tarafından bu öneriler dikkate alınmamış, yasal hazırlıklar da yapılmamıştır.

Yasama hafızası dikkate alınmadan getirilen yeni teklif, bir kez daha Meclis araştırması komisyonlarının geçmişten bugüne kadar getirdiği önerileri ciddiye almamıştır. Önergeyle, 2018 yılından beri araştırma komisyonlarının tüm siyasi partilerin uzlaşısıyla aldığı ortak öneriler listesinin yasa gücüne kavuşması sağlanmaktadır. Bunun haricinde, teklifin diğer maddelerinde önerdiğimiz değişikliklerle uyumlu biçimde kamu kurum ve kuruluşlarına ek görevler yüklemektedir. Bu kapsamda, Cumhurbaşkanlığı bünyesinde dijital güvenlik kurumu kurulması, ayrıca BTK bünyesinde bir dijital içerik denetim merkezinin çalışması, düzenli raporlama ve denetim yapması, raporlarını TBMM'yle paylaşması önerilmektedir.

2018 yılında yayımlanan ve bağımlılık türlerine karşı çözüm önerileri geliştirilen Meclis araştırması komisyonunun bu teklifin konusuyla ilgili 16 başlıklı çözüm önerisi sekiz yıldır hayata geçirilmemiştir. Sekiz yıl önceki rapora göre, internet bağımlılığı tüm yönleriyle ortaya konmalı, psikometri klinik araçlar geliştirilmelidir. Bağımlılığı azaltmada ideal olan talebi azaltmak, bireyi güçlendirmek, onun hayatını zenginleştirmek, ona alternatif araçları sunmak internete ihtiyaç bırakmamaktadır. Ergenlik döneminde internet kullanımı sınırlanmalı, anne-babalara farkındalık eğitimi verilmeli, süre sınırı koymada yeni teknolojiler kullanılmalı, internet dışında neler yapılabileceğine dair imkânlar geliştirilmelidir. Teknolojinin bilinçli kullanımı için okullarda müfredat geliştirilmeli, farkındalık çalışmaları yapılmalı, ailelere eğitim verilmelidir. Güvenli internet uygulaması farklı araçlarla kamuoyuna doğru şekilde anlatılmalı, bunun için faydalı kullanım, güvenli kullanım, bilinçli ve işlevsel kullanım, çevresel kullanım, stratejik kullanım, dürüst kullanım, sınırlı kullanım konulu çerçeve kılavuz okullarda müfredata eklenmeli, eğlence amaçlı kullanım sınırlanmalıdır. 2 yaşın altı teknolojik cihaza maruz bırakılmamalıdır. İlk ve ortaokulda teknoloji kullanımı öğretilmeli, lisede bağımlılık eğitimi verilmelidir. Ekonomik, fiziksel, ruhsal sonuçlara dair eğitim verilmeli, MEB EBA portalı üzerinden bilgi verilmelidir. Ailelerin çocuklarının internet ve oyun kullanımını izlediği, kullanım süresi ve zaman aralığını belirleyebildiği yazılımlar geliştirilmelidir. Okullarda beden eğitimi, resim ve müzik dersleri işlevsel hâle gelmeli, öğrencilerde bilgisayar oyununa alternatif bir sanat ve spor dalı hobi hâline dönüştürülmelidir. Ayrıca, 2018 tarihli komisyonun raporu, sık erişim sağlanan site uygulamalarına girişte uygun süre, zorunlu uyarı videoları konmasını, reklam içeriklerinin denetimden geçmesini, oyunların açılmasından önce dört beş saniyelik zorunlu izlenecek bilgilendirici reklam eklenmesini, on saniyelik kısa film hazırlanmasını, sosyal medya platformlarında bağımlılık konulu aile öykülerinin uyarıcı içerikle izletilmesini, her türlü uyuşturucunun zararlarını anlatan videolarda sosyal medya fenomenlerinin yer almasını, zararlı içerik yayan "deep web" ağları hakkında önlem alınmasını, içerik denetiminin artırılmasını önermiştir ancak bu öneriler de dikkate alınmamıştır.

2018'deki Meclis araştırması komisyonunun özgün tarafı, sadece sosyal ağ sağlayıcılarına ya da ailelere görev yüklememesi, kamu kurum ve kuruluşlarına, merkezî ve yerel yönetimlere de sorumluluklar önermesidir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyoruz.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Son cümle.

Teklifte, sosyal ağ sağlayıcılarına ve ailelere sorumluluklar, haklar getirilirken, ağ sağlayıcılara cezalar ve denetimler artırılırken kamu kurumlarının sorumlulukları arka plana itilmiş, daha çok BTK'nin denetleyici ve verileri toplayıcı yetkisi üzerinde durulmuştur; önergeyle bu eksiklikler giderilmektedir.

2018'deki Meclis araştırması komisyonu raporunda, internet kullanımıyla ilgili en riskli dönemin ergenlik dönemi olduğu ve internet kullanımına sınır getirilmesi gerektiği, ebeveynlere farkındalık ve bilgilendirme eğitimleri verilmesi gerektiği anlatılmıştır; teklifte ise sosyal ağ sağlayıcıların kuracağı teknik altyapıyla ailelerin her an erişebileceği ve kontrol edebileceği uygulama ve oyunları satın alma konusunda ailelerin izin vereceği bir düzenlemeyle yetinilmiştir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Sayın Bakan, teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Tabii, önergede benim de kabul etmediğim, itiraz ettiğim bir husus var, üniversitelere ders öneriyor yani Meclisin üniversitelerin programlarına ders önermesi, ders koyması -buradan çıkarsa kanun hâline geliyor- bu, olacak bir şey değil zaten kabul edilmediği için sevindim.

Evet, başka önerge var mı? Var.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Başkanım, o da bu kadar uzun mu? Kaç tane önerge var?

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Bir önerge daha var.

Onu zorunlu hâle getiremeyiz, üniversitelerin şu bölümüne şu ders konsun, kanun çıkaracağız, kanunu üniversite... Böyle bir şey olmaz tabii, zaten üniversitelerde birçok sorun var, ben her yerde bunları söylüyorum ama bununla da düzenleyemeyiz, daha kötü hâle getiriz.

Buyurun.

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 23'üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 24- 5651 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 7- (1) 14/3/2007 tarihli ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında şans oyunu tertip etme hak ve yetkisine sahip kurumlar ile bu hak ve yetkinin devredildiği kurum, kuruluş ve özel hukuk tüzel kişileri, bu Kanunun Ek 4 üncü maddesinde belirtilen teknik altyapıları kurmakla yükümlüdür.

Birinci fıkrada belirtilenler, sonucu tesadüfe dayalı olarak belirlenen her türlü oyunlar ile müşterek bahislere erişimleri,

- Çocuk kullanıcılar ve 18 yaş altındaki tüm kullanıcılar için engellemekle,
- 18 yaş üstü kullanıcılar için özendirmemekle ve uyarmakla yükümlüdür.

Bu maddeye aykırı davranan gerçek ve tüzel kişilere, ihlalin niteliğine ve etkisine göre 1 milyon Türk lirası ile 5 milyon Türk lirası arasında değişen idari para cezası verilir. Fiilin, işlendiği tarihten itibaren geriye doğru bir yıl içinde tekrarı hâlinde, kurum veya kuruluşun faaliyetine son verilir.

5602 sayılı Kanun hükümlerine aykırı olarak sanal kumar oynatıldığı tespit edilen internet siteleri Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından, mahkemeye başvurulmasının ardından verilecek kararı doğrultusunda 24 saat içinde erişime kapatılır."

Mühip Kanko
Kocaeli

Aylin Yaman
Ankara

Selma Aliye Kavaf
Manisa

Serkan Sarı
Balıkesir

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Gerekçemiz var.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Gerekçe: Bu maddeyle, sanal kumar ve yasa dışı şans oyunlarının çocuklar ve gençler üzerindeki olumsuz etkilerinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Teklifin sanal kumar ve bahis konusunda çocukların erişimini engelleyen bir hükmü yoktur. Teklifle 18 yaş altı kullanıcıların sanal kumara erişimi tamamen engellenmiş, 18 yaş üstü kullanıcılar için özendirmeme yükümlülüğü getirilmiştir. Sanal bahis, kumarı özendirmeme yükümlülüğünü bir yıl içinde ihlal eden firmalara anlayış tanınmaması, faaliyetlerinin doğrudan sona erdirilmesi önerilmektedir.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi, ortak, aynı mahiyette 3 önerge var, okutuyorum:

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Kanun Teklifi'ne aşağıdaki geçici maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

"GEÇİCİ MADDE 1- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla; bu Kanunun 2 nci, 15 inci ve 25 inci maddeleri ile analık izni süreleri yeniden düzenlenen ve ilgili mevzuatı uyarınca öngörülen on altı haftalık analık izni süresi dolmuş ancak doğumun gerçekleştiği tarihten itibaren yirmi dört haftalık süresi henüz tamamlanmamış olan personele, talepleri hâlinde sekiz hafta ilave analık izni verilir."

Aynı mahiyetteki 1'inci önergenin imza sahipleri:

Orhan Ateş
Bayburt

Ümmügülşen Öztürk
İstanbul

Hasan Arslan
Afyonkarahisar

Sevan Sivacıoğlu
İstanbul

Erol Keleş
Elâzığ

İsmail Çağlar Bayırcı
Kütahya

Aynı mahiyetteki 2'nci önergenin imza sahipleri:

Ali Karaoba
Uşak

Selma Aliye Kavaf
Manisa

Aylin Yaman
Ankara

Serkan Sarı
Balıkesir

Mühip Kanko
Kocaeli

Aynı mahiyetteki 3'üncü önergenin imza sahibi:

Sema Silkin Ün
Denizli

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buna hepimiz katılıyoruz, oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Evet, yeni bir madde ihdas edilmiştir.

Şimdi, 24'üncü maddeyi iptal ettik.

28'inci maddeyi 27 diye görüşeceğiz, 29'u da 28 olarak görüşeceğiz.

27'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

28'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir oy birliğiyle.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Teklifin tümü çoğunlukla kabul edilmiştir.

Komisyon Başkanına redaksiyon yetkisinin verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Teşekkür ediyorum.

İç Tüzük'ün 45'inci maddesi hükmü uyarınca Genel Kurul görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere Afyonkarahisar Milletvekili Hasan Arslan Bey'i, 2'nci isim olarak da Erol Bey'i öneriyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhi için salı günü on ikiye kadar süremiz var ama ben teklifi getiren arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum, son sözü onlara veriyorum.

Ercan Bey, buyurun.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Sayın Bakanım, ben de başta sizler olmak üzere, Komisyonumuzun tüm üyelerine, Komisyon üyesi olmamakla birlikte bugün çok değerli katkılarda bulunan tüm milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

Bir konuda, eğitim konusunda muhalefet vekillerimizle biz de hemfikir olduğumuzun ben de altını çizmek istiyorum. Bu konuyu daha önce Tuncay Bey'le bir araya geldiğimizde şey de de konuşmuştuk. Biz de ilköğretimden itibaren bu bilinçli dijital kullanımı, bu dijital dünyada çocukların kendilerini nasıl koruyacağıyla alakalı müfredata eklenerek bu eğitimlerin verilmesini biz de istiyoruz, bunu da Millî Eğitim Komisyonumuzla, Millî Eğitim Bakanlığımızla da görüştük Sayın Bakanım sizlerin de bilgisi dâhilinde. Bu konuyla alakalı eğitim konusunda biz de çok ciddiye alıyoruz. Bunun müfredata eklenmesi... Bunu yasaklarla değil; biz de biliyoruz, bunun tamamen yasaklarla önüne geçemeyiz. Biz yasa koyucu olarak tabii ki belli sınırlamalar getireceğiz ama temelinde bunun eğitimle çözüleceğine inanıyoruz.

Tekrar hepinize teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Çok teşekkür ediyorum Ercan Bey.

Bir şeyi hatırlatmak istiyorum arkadaşlar: Salı dedim ama pazartesi günü saat üçe kadar muhalefet şerhini arkadaşlarımıza iletirsiniz.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Bakanım, o çok erken bir süre, ilk söylediğiniz süre olsun.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Zaten çok muhalefet ettiğimiz birçok şeyimiz belli.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Bakanım, bir de bir şeyi daha stenograflar gitmeden söyleyeyim. Biz verdiğimiz ek maddelerin gerekçelerini okuduk ya, o maddeleri Word formatında yolladık kendilerine, okumadık, tutanaklara Word formatında geçsin.

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Tutanaklara geçsin.

Muhalefet şerhi için pazartesi saat üç, pazartesi günü onu bitirelim.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Salı sabahı diyelim işte...

BAŞKAN VEDAT BİLGİN - Çok teşekkür ediyorum bu geç saate kadar sabrınızdan dolayı. Katılan Komisyon üyelerimize ve Komisyon üyesi olmayan milletvekili arkadaşlarımıza, sivil kuruluşların temsilcilerine sabrınızdan dolayı çok teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.08

Ek: 1- Ankara Milletvekili Aylin Yaman ve arkadaşları tarafından (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesi üzerinde verilen önerenin tam metni

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına
Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 22'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Aylin Yaman
Ankara

Mühip Kanko
Kocaeli

Selma Aliye Kavaf
Manisa

Serkan Sarı
Balıkesir

"Madde 22- 5651 sayılı Karunun ek 4 üncü maddesinin yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde; onsekizinci fıkrasında yer alan "en geç üç ay" ibaresi "istenen bilgi ve belgelerin kapsamı, ölçeği değerlendirilmek suretiyle, Kurumun en çok otuz güne kadar tanıyacağı süre" şeklinde değiştirilmiş; ondokuzuncu fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir; mevcut yirminci fıkrasına "ondokuzuncu" ibaresinden sonra gelmek üzere yirminci, yirmibirinci ve yirmiüçüncü" ibaresi ve aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

"(7) Sosyal ağ sağlayıcı, içeriklerini "6+, 12+, 16+, 18+" yaş kategorilerine göre etiketlemekle, yaş doğrulama sistemleri kurmakla ve bunların güncelliğini sağlamakla yükümlüdür. Sosyal ağ sağlayıcı, buna uygun ayrıştırılmış hizmet sunmak ve yaşa uygunluk ile süre sınırı mekanizmalarını aktif hale getirmek dahil olmak üzere, gerekli tedbirleri alır. Sosyal ağ sağlayıcı, bu fıkra kapsamındaki çocuklar için acil yardım, ar, destek modüllerini kullanıma sürekli açık halde ve her an erişilebilir biçimde sistemde hazır tutar. Yaş doğrulama sisteminde biyometrik veriler yalnızca doğrulama amacıyla kullanılabilir ve veriler işlem tamamlandıktan sonra başka hiçbir amaç için işlenemez. Sosyal ağ sağlayıcı, bu fıkra uyarınca kullanıcılara yaş gruplarına göre sunduğu içerik, reklam ve hizmetlerde;

- a) Kullanıcının fiziksel, psikolojik ve duygusal gelişiminin korunması,
- b) Cinsel istismar ve ticari sömürü risklerinin önlenmesi,
- c) Sözleşme, kullanıcı ayarları ve veri politikaları gibi hususların anlaşılır nitelikte hazırlanması,
- d) Popülarlığı ve virallığı teşvik eden tasarım özellikleri ile öneri algoritmaları ve ay gerektirmeyen içeriklere sınırsız erişim sağlayan uygulamaların kullanılmaması,
- e) Çocuklara hedeflenmiş veya kişiselleştirilmiş reklamların gösterilmemesi,
- f) Ebeveyn denetimli güvenli arama, sosyal medya profili oluşturma ve konum paylaşma uygulamaları oluşturulması,
- g) Mahremiyet ve korunma hakları da dahil olmak üzere çocuk haklarının; ihlaline veya ihlaline neden olacak veya katkıda bulunacak şekilde içerik kullanılmasının önlenmesi,
- h) Kullanıcıların, ebeveynlerin ve bunların haklarını korumakla yükümlü diğer sorumluların karşılaştıkları sorunlara hızlı ve etkili çözümler sağlanması,
- ğ) Kullanıcıların, ebeveynlerin dijital riskler ve bağımlılık konularında dijital yoldan her an erişebileceği psikososyal destek hattının kurulması,

hususlarında gerekli tedbirleri alır. Sosyal ağ sağlayıcının bu fıkra kapsamındaki yaş kategorilerine uyumu ve aldığı tedbirler, Kurum bünyesinde kurulan bağımsız Dijital İçerik Denetim Merkezi tarafından denetlenir. Bu fıkra kapsamında alınan tedbirler, sosyal ağ sağlayıcının kendi internet sitesinde yayımlanır.”

“(20) Sosyal ağ sağlayıcı; açık, anlaşılır ve kullanıma elverişli ebeveyn kontrol araçları sağlar. Ebeveyn kontrol araçları;

- a) Hesap ayarlarının kontrol edilmesine,
- b) Satın alma, kiralama ve ücretli üyelik gibi ücrete dayalı işlemlerin ebeveyn iznine veya onayına tabi kılınmasına,
- c) Kullanım süresinin izlenmesi ve bu sürenin sınırlandırılmasına, ilişkin mekanizmaları içerir.”

“(21) On altı yaşını doldurmamış çocuklar, yedinci fıkrada belirtilen yaş kategorileri dahilinde ayrıştırılmış ürünlerden alınan hizmet ve süre sınırı mekanizması dahilinde, ebeveynleri tarafından yirminci fıkra kapsamında belirlenecek belirli bir saat aralığında, dijital mecraları günlük altmış dakikadan fazla aktif olarak kullanamaz. İlgili sosyal ağ sağlayıcı, yirminci fıkra kapsamındaki süre sınırını ebeveynin ve çocuğun aktifleştirmesinden itibaren izler ve sınırlı süre sonunda çocuğun günlük hesabını kapatır. On altı yaşını doldurmamış çocuklar, saat 22.00-06.00 saatleri arasında, bu sosyal ağ sağlayıcılara erişim sağlayamaz ve dijital cihazları sosyal ağ sağlayıcılara erişim sağlamak amacıyla kullanamaz. Ancak eğitim amacıyla kullanılan içerik ve uygulamalar, bu fıkra kapsamındaki sınırlamadan muaftır

(22) Sosyal ağ sağlayıcı, aldatıcı reklamları engelleyen tedbirleri alır. On altı yaşını doldurmamış çocukların internet ortamında geçirecekleri zaman içinde uygun içeriklerle karşılaşmaları sosyal ağ sağlayıcı, oyun sağlayıcı ve oyun dağıtıcısının sorumluluğudur.

(23) Madde kapsamında sosyal ağ sağlayıcı, oyun sağlayıcı ve oyun dağıtıcısının sunduğu içerikler, bu maddenin yedinci fıkrasında belirtilen yaş gruplarındaki çocukların gelişimini olumlu etkileyecek, eğitimine destek olacak uygunlukta olmak zorundadır. Sosyal ağ sağlayıcı, bu Kanun kapsamında yaptığı iyileştirmeleri ve aldığı tedbirleri okunabilir ve anlaşılabilir bir içerikle kendi sitesinde aylık raporla yayımlar.

(24) Bu maddenin yirmi, yirmibir, yirmiiki, yirmiüçüncü fıkralarında belirtilen sorumluluklarını yerine getirmeyenlere, ihlalin kapsamı, etki alanı ölçütü üzerinden bir milyon Türk lirası ile beş milyon Türk lirası arasında değişen idari para cezası Kurum tarafından uygulanır. Fiilin içerik sağlayıcıları tarafından, işlendiği tarihten itibaren geriye doğru bir takvim yılı içinde tekerrürü hâlinde verilecek ceza yarı oranında arttırılır. İhlalin üçüncü defa işlenmesi halinde sosyal ağ sağlayıcının Türkiye’deki faaliyetlerine mahkeme kararıyla son verilir.

(25) Sosyal ağ sağlayıcı; yedinci fıkra kapsamındaki biyometrik veriler ile yirmi ve yirmibirinci fıkralarda geçen kullanıcı satınalma tercihleri ile kullanıma dair süre ve kullanım tercihleri dahil olmak üzere, tüm kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili riskler, sonuçlar ve güvenceler hakkında, kullanıcılara yönelik özel koruma ayarları ve arayüz uygulamaları oluşturur. Bu kullanıcı gruplarının verilerinin asgari düzeyde işlenmesini sağlar ve herhangi bir sebeple üçüncü kişilere devredilmesini, satılmasını, paylaşılmasını engelleyecek tedbirleri alır.

(26) Sosyal ağ sağlayıcı; bu Kanun kapsamında, çocukların ve gençlerin internet ortamında korunmasını amaçlayan ve buna yönelik faaliyetlerde bulunmak üzere kendi bünyesinde çalışacak bir birimi bu fıkrayı ihdas eden Kanunun yürürlük tarihinden itibaren üç ay içinde kurar. Bu birim, Kuruma madde kapsamında düzenli raporlama yapar, ebeveynlerin başvurularını ve mahkeme kararlarını maddede belirtilen süreler dahilinde karşılar.

(27) 15 yaşını doldurmamış çocukların yirmi dört saat içinde çevrim içi oyunlara erişimi en fazla altmış dakika ile sınırlandırılır Oyun sağlayıcılar, bu süre sınırını yazılımlarında uygulamakla yükümlü olup oyun içeriklerini bu süre sınırıyla uyumlu biçimde düzenler.

(28) Sosyal ağ sağlayıcı, oyun sağlayıcı ve oyun dağıtıcı, 15 yaşını doldurmamış çocukları, önleyici halk sağlığı tedbirleri kapsamında sosyal medya, oyun içerikleri ve dijital platformlarda maruz kalacakları içeriklerle ilgili olarak korumak, geliştirmekle yükümlüdür. Fıkra kapsamındakilerin sorumluluğu yaş doğrulama, ebeveyn izni alma, uygun içerik üretme, sunma ve yayınlamayı içerir. Çocuklara yönelik dijital oyunlarda kumar, bahis dahil olmak üzere her türlü şans oyununu teşvik edici uygulamalar, reklamlar, talih ve tesadüfe dayalı ödül mekanizmaları ve zorunlu mikro ödemeler yasaktır.

(29) Fıkra kapsamındaki sosyal ağ sağlayıcı, oyun sağlayıcı ve oyun dağıtıcı, risk analiz raporları ile çocukların hangi etkilere maruz kalabileceklerini kamuoyuna açıklar; elde ettikleri veriler ve raporları Dijital Güvenlik Kurumuna sunar.

(30) Platformlar çocuklarla ilgili algoritmalarını şeffaf hale getirir ve düzenli olarak yayımlar.

(31) Oyun sağlayıcı ve oyun dağıtıcısı, 15 yaşını doldurmamış çocukların kişisel verilerini ve konum bilgilerini ticari amaçlarla işleyemez.

(32) Bu maddenin; yirmisekiz, yirmidokuz, otuz ve otuzbirinci fıkralarında belirtilen sorumluluklarını yerine getirmeyenlere, ihlalin niteliğine göre bir milyon Türk lirası ile beş milyon Türk lirası arasında idari para cezası uygulanır. Fiilin oyun sağlayıcı veya dağıtıcısı tarafından, işlendiği tarihten itibaren geriye doğru bir yıl içinde tekrarı halinde, verilecek ceza yarısı oranında artırılır, üçüncü ihlalde ilgili oyun sağlayıcı veya oyun dağıtıcısının Türkiye'deki faaliyetlerine mahkeme kararıyla son verilir.

(33) Bu Kanun kapsamındaki sosyal ağ sağlayıcı, oyun sağlayıcısı veya oyun dağıtıcısının sunduğu hizmetler neticesinde meydana gelmesi ve suçun işlenmesinde internet ortamından yararlanıldığıının tespit edilmesi durumunda;

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun

a) 84 üncü maddesinde düzenlenen intihara yönlendirme,

b) 103 üncü maddesinde düzenlenen çocukların cinsel istismarı,

c) 134 üncü maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal,

ç) 190 ncı maddesinde düzenlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma,

d) 194 üncü maddesinde düzenlenen sağlık için tehlikeli madde temini,

e) 214 üncü maddesinde düzenlenen suç işlemeye tahrik,

f) 226 ncı maddesinde düzenlenen müstehcenlik,

g) 227 nci maddesinde düzenlenen fuhuş,

suçlarında mağdurun ya da mağdurlardan en az birinin 18 yaşının doldurmamış olması durumunda, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(34) 15 yaşını doldurmamış çocuğa yönelik zararlı dijital içerik üretip yayanlara, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası uygulanır. Bu suçu işleyenler hakkında 5237 sayılı Kanun kapsamında cezada indirim yapılmaz.”

Ek:2- Ankara Milletvekili Aylin Yaman ve arkadaşları tarafından (2/3566) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 20'nci maddesinden sonra gelmek üzere yeni madde eklenmesine ilişkin verilen önerenin tam metni

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3566) esas no.lu Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 20'nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin ihdas edilmesini, diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Aylin Yaman
Ankara

Serkan Sarı
Balıkesir

Selma Aliye Kavaf
Manisa

Mühip Kanko
Kocaeli

“Madde 21- 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

ş) Aracı hizmet sağlayıcı: Kullanıcıların internet ortamında sunulan içeriklere erişimini kolaylaştıran ve ticari faaliyetlerin yürütülmesine aracılık eden gerçek veya tüzel kişileri,

t) Çocuk: Medeni kanunun erişkin sayılmamış onsekiz yaş altı bireyleri,

u) Dijital bağımlılık: Kişinin dijital cihazları ve içerikleri kontrolsüz şekilde kullanması nedeniyle psikolojik, sosyal, akademik veya fiziksel işlevselliğinin bozulmasını,

ü) Erişim Sağlayıcı: Kullanıcılarına internet ortamına erişim olanağı sağlayan her türlü gerçek veya tüzel kişileri,

v) Genç: Onsekiz ile yirmidört yaş arasında bulunan fizyolojik ile psikolojik açıdan gelişmekte olan bireyi,

y) İçerik Sağlayıcı: İnternet ortamı üzerinden kullanıcılara sunulan her türlü bilgi veya veriyi üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek veya tüzel kişileri,

z) Oyun: İnternet üzerinden dağıtılan, oynanan veya güncellenen dijital oyunları,

aa) Oyun dağıtıcısı: Oyunların dağıtılmasına veya oynanmasına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişileri ifade edecek.

bb) Oyun sağlayıcı: Oyunları veya oyun içi bileşenleri üreten gerçek veya tüzel kişileri,

cc) Sanal zorbalık: Dijital ortamlarda kasıtlı ve tekrarlanan zarar verici davranışları,

çç) Sanal kumar: Lisanslı-lisanssız ve yasa dışı olarak çevrim içi mecralarda oynanan şans oyunlarını,
dd) Zararlı içerik: Yaş grubuna uygun olmayan, bağımlılığı teşvik eden, sanal kumar ve şiddeti özendiren dijital materyalleri,”